ABONNEMENTSPRIJS: f 7.50, fr.p.p. f 9.—, buiten Ned.-Indië f 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF: 1—25 woorden f 3.75, elke 5 woorden meer f 0.75. Regeltarief f 0.50 per regel.

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

EERSTE BLAD

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

Verbijsterend.

De gisteren gepubliceerde kantteekening bij de memorie van antwoord der regeering inzake de algemeene beschouwingen van den Volksraad gaf ons gelegenheid terloops te wijzen op twee alineas in die memorie, waarin de krachtige toon is vervangen door een geprikkelde. Hoe keurt men bijvoorbeeld dit staal van noodelooze heftigheid — een heftigheid die waarlijk niemand met beheerschte kracht kàn verwarren.

Gelijk bekend, is de regeering in het algemeen niet bereid hare meening bekend te stellen nopens verschenen publicaties en gehouden redevoeringen, derhalve ook niet nopens de door den voorzitter der Vaderlandsche Club op 13 en 23 December a.p. en 8 Januari onderscheidenlijk te Bandoeng, Cheribon en Weltevreden gehouden rede. In antwoord op de vraag, of de negatieve houding der politie op laatstbedoelde bijeenkomst de instemming der regeering had, moge worden geantwoord met een verwijzing naar den wensch van den Landvoogd, de ten deze bestaande traditie te handhaven om geen justitieele of politioneele gevolgen te verbinden aan critiek op zijn beleid, ook waar deze het karakter van persoonlijken hoon aanneemt. Daarvoor staat de vertegenwoordiger der Kroon te hoog.

Het zal van belang zijn te vernemen, waarin de „persoonlijke hoon" bestond, die de heer Fruin zich heeft geoorloofd jegens den landvoogd. Of.... moet men hier denken aan een algemeene uiteenzetting, die met de bizondere aanleiding tot deze uitspraak niet van doen heeft?

Wij zouden het gaarne gelooven, maar het verband, waarin de woorden der regeering gebruikt zijn, laat deze interpretatie niet toe.

„Verbijsterend" noemden wij gisteren deze reprimande aan mr. Fruin.

Het is wel het zachtste woord, dat wij kunnen vinden.

R.

De pers.

Een tweede punt, dat gisteren werd aangevoerd, betrof de pers.

In de afdeelingen van den Volksraad was o.a. deze vraag gesteld:

Waarom is — indien sedert de vorige zitting van den Volksraad inderdaad géén waarschuwingen meer zijn gegeven, o.a. aan ir. Soekarno — dan niet krachtig is opgetreden tegen die dagbladen, welke toch pertinent zijn blijven volhouden, dat zoodanige waarschuwingen ook nog na 6 Augustus zijn gegeven?

De vraag getuigt van onjuiste waardeering van de beteekenis der pers. Het is ongetwijfeld een groot belang, dat de berichtgeving der dagbladen aan de hoogste eischen voldoet. Wanneer een blad een onjuist bericht publiceert, zal het in het algemeen stellig bereid zijn, dat te rectificeeren, indien die rectificatie naar vorm en inhoud aan zekere eischen voldoet. Herstel te weigeren legt de verplichting op, aan te toonen dat de tegenspraak niet deugt. Doet een blad zoomin het een als het ander, dan vervalt daarmee elke basis van discussie. Met zulk een blad treedt men niet in debat. De vraag, waarom dan niet tegen deze bladen wordt „opgetreden" beantwoordt aldus zichzelf; zelfrespect verbiedt de beleedigde partij in een dergelijk geval elk verder „optreden."

Tot onze niet geringe verbazing is de regeering, die het terecht beneden haar waardigheid acht, de justitie af te zenden op iemand die zich aan „persoonlijken toorn" te buiten gaat, op deze vraag ingegaan. Wij geven gaarne toe, dat het geval, waarop het afdeelingsverslag duidt, van andere orde is; de conclusie kan echter dezelfde zijn. De man, die na een pertinente en ondubbelzinnige verzekering der regeering zegt: ik geloof u niet — kan dunkt ons, evenmin aanspraak maken op onderscheiding van verdere discussie.

De verbazing stijgt nog, wanneer men ervaart op welke wijze de regeering deze vraag beantwoordt. Zij zegt:

Het is niet duidelijk, welke maatregelen der regeering ten dienste zouden staan tegen dagbladen die infame onwaarheden verkondigen als waarop in deze vraag wordt gedoeld. Het nopen derde „te doen herroepen of te verwijzing van de, in andere bladen terecht gestelde vraag, of de thans ongebreidelde vrijheid tot verspreiding van zoodanige berichten niet diende te worden beperkt.

De regeering wil dus eventueel wel optreden, maar zij kan niet, en overweegt thans zichzelve de middelen te verschaffen teneinde eventueel in de toekomst dergelijke maatregelen wel te kunnen nemen.

Het is te hopen, dat zij daarmede niet bedoeld zekere censuur, in welken vorm ook, aan te kondigen.

Tegen een uitbreiding van het strafwetboek die de verspreiding van onjuiste berichten strafbaar stelt, zouden wij geen bezwaar hebben, al achten wij zulk een regeling zeer bezwaarlijk en het effect nihil. Op zijn best zal het aanspannen van een vervolging een goede reclame voor de betrokken courant zijn. Elke maatregel die preventieve censuur bedoelt is bepaald gevaarlijk. Censuurduwt het boos gerucht „onder den grond" — en het is immers juist „ondergrondsche actie" die de regeering de meeste zorgen geeft?

Wij hebben hier op het voetspoor der regeering alleen het algemeen, opportuun, gezichtspunt tot richtsnoer genomen, vanuit dat der dagbladen als bedrijf zou uit den aard der zaak nog wel iets meer te zeggen zijn over de plannen der regeering.

Maar wij vermijden, dat het niet noodig zal zijn, op dit vraagstuk terug te komen: de mededeeling der regeering draagt te sterk het karakter van een uitval dan dat wij haar ernstig zouden kunnen nemen.

R.

NEDERLANDSCH - INDIE.

E. W. Ostreig.

De heer E.W. Ostreig, sedert jaren aan de redactie van het *Bataviaasch Nieuwsblad* verbonden, is heden met verlof naar Nederland vertrokken. Met korte onderbrekingen is deze zeer gewaardeerde medewerker reeds ongeveer 10 jaar aan onze courant werkzaam. Wij hopen hem na ommekomst van zijn verlof opnieuw onder de onzen te mogen rekenen.

Gedurende de afwezigheid van den heer Ostreig is de heer C. de Rot met zijn werkzaamheden belast.

Chichester.

Aneta seint uit Atamboea, dat de vlieger Chichester daar gisterenmiddag om 1 uur 40 is geland. Hij vertrekt vanmorgen naar Port Darwin.

De C.S.P.

In de *Banier* wordt medegedeeld dat de e.v. partijdag de C.S.P. zal worden gehouden op 3, 4 en 5 Juni. De plaats van samenkomst moet nog worden vastgesteld.

De K.13.

De onderzeeër *K 13* arriveerde gisteravond te Sabang, meldt Aneta.

Speculatie op de Goklust.

Naar Aneta verneemt, is men tot de ontdekking gekomen, dat door een particulier kantoor in Zwitserland een bedrijf is op touw gezet, een distributie in het groot van loten, z.g. kans gevende op een prijs in de op 28 Maart van dit jaar te houden wedrennen in Liverpool.

Volgens bevoegd oordeel is, althans voor de ticket-afnemers in Indië, het bedrijf niet te controleeren, terwijl de wijze waarop het kantoor de loten aan den man tracht te brengen, zacht uitgedrukt, bevreemding heeft gewekt.

Men ontvangt een boekje, inhoudende 12 tickets, voor het bedrag van 72 shilling, met verzoek om, wanneer van het aanbod geen gebruik gemaakt wordt, het boekje door te zenden aan een vriend, die genegen is de tickets te verkoopen, in welk geval de 1ste ontvanger een vrijticket om niet krijgt, en bovendien een bedrag van 3 000 gulden als op een van de tickets een prijs valt.

Volgens een begeleidend prospectus staat de betaling der prijzen onder contrôle van het Gouvernement Liechtenstein (Mutual Club Ltd. Liechtenstein).

Het merkwaardige van het geval is, dat bij het schijnbaar aanlokkelijke aanbod het dringend verzoek wordt gedaan, om bij correspondentie met het kantoor, bovenbedoeld, vooral niet de aanduiding Mutual Club Ltd. te bezigen.

Rotterdamsche Lloyd-Rapide.

Het s.s. *Tambora* van den Rotterdamschen Lloyd, op 1 Januari 1930 van Tandjong Priok vertrokken, is Vrijdag den 24en dezer te Marseille aangekomen. Passagiers en mail zijn per Rotterdamsche Lloyd-Rapide doorgereisd ten 11.20 v.m. van Marseille, aankomst heden, Zaterdag den 25en Januari ten 8.51 v.m. te Rotterdam, 9.19 v.m. te Den Haag en ten 10.90 v.m. te Amsterdam.

J. D. MOONEY
vertrekt heden per s.s. „Op ten Noort".

Na een verblijf van een week op Java, vertrekt de heer J.D. Mooney hedenmiddag per s.s. *Op ten Noort* naar Singapore om vandaar zijn reis naar Shanghai en Osaka (General Motors Japan, Ltd). te vervolgen.

Gisteren kwam de heer Mooney van een tournée over Java te Batavia terug. General Motors Export's president is een groot bewonderaar van het Hollandsche systeem van koloniseeren. Een en al lof spreekt uit mr. Mooney's kennismaking met Java's wegen en met het geen de Hollanders hier op cultureel en sociaal gebied hebben gepraesteerd. En wat Indië's natuurschoon betreft, Mooney onderschrijft ten volle de meening der Amerikaansche en Engelsche novellisten, die ons Indië de „Garden of the East" noemen!

„Bij mijn vertrek van hier," aldus de heer Mooney, „gevoel ik behoefte, der Nederlandsch-Indische Pers mijn hartelijken dank te betuigen voor hare steeds welwillende en medewerkende houding jegens de N.V. General Motors Java. De deputaties der Indische bladen begrijpen, dat de automobiel een voornaame plaats in het hedendaagsch maatschappelijk leven inneemt.

„Het doet mij genoegen, te kunnen verklaren, dat N.V. General Motors Java in zulk een bloeienden staat verkeert; ook de toekomst van deze jongste buitenlandsche vestiging, baart geenerlei zorgen. Oordeelende naar onze gegevens, mag ik den economischen toestand van Nederlandsch-Indië door en door gezond noemen. Onze vestiging te Batavia legt zich intensief toe op uitbreiding harer bedrijfsactiviteit en streeft ernaar, met Indië gemeenschappelijke belangen te dienen.

Wij erkennen ten volle verplichtingen jegens de koopers onzer automobielen; deze strekken zich uit over den geheelen levensduur onzer producten. Eigenaren van General Motors' automobielen hebben recht op permanente „service".

Herhaaldelijk is mij gevraagd, wat toch de oorzaak is van den welvarenden staat van het hedendaagsch Amerika. Hiervoor waren tal van redenen te noemen; een les valt echter te leeren uit de Amerikaansche politiek, speciaal inzake het heffen van accijnzen en belastingen. Zoo hebben wij, Amerikanen, ervaren, dat het aanbeveling verdient, de belasting op automobielen en benzine zoo laag mogelijk te houden, teneinde het koopen van automobielen aan te moedigen. Wij, zien in automobielen, vrachtauto's en autobussen niets minder dan bevorderaars der algemeene welvaart. Onredelijke hooge belasting op automobielen belemmert den economischen voortgang. Men kan a.h.w. den economischen welstand eener natie afmeten naar den omvang van haar motortransport.

Heden verlaat ik Nederlandsch-Indië. Ik behoef wel nauwelijks te verklaren, dat dit bezoek aan „Grooter Nederland" mij steeds in aangenaamste herinnering zal blijven".

De Kwestie Schuling.

In het Afdeelingsverslag betreffende Binnenlandsch Bestuur wordt opgemerkt, dat vele leden het betreuren, dat de regeering den heer Schuling, lid van den Semarangschen gemeenteraad, te kennen heeft gegeven, dat zijn bedanken als raadslid gewenscht was. De heer Schuling had zich bij de behandeling van het contract tusschen de gemeente Semarang en de S. J. S. beperkt tot het geven van eenige technische inlichtingen en zich onthouden van eenige poging tot beïnvloeding van de beslissing van den raad. De bedoelde leden ontkennen derhalve ten stelligste, dat hier inbreuk zou zijn gemaakt op art. 9 van de Locale Radenordonnantie.

Dat de regeering niettemin zich beroept op art. 7 van deze ordonnantie verwondert hen des te meer, aangezien de regeering heeft toegegeven, dat de integriteit van den heer Schuling onaangetast is gebleven, zoodat er dus geen sprake was van eenige overtreding der wetsvoorschriften.

Andere leden hebben hun instemming met de beslissing der regeering betuigd. De heer Schuling nam als secretaris en hoofdvertegenwoordiger van de tramweg een zeer moeilijke positie in, waar hij zoo nauw betrokken was bij de behartiging van tweeërlei zeker niet parallel loopende groote belangen. Een ruime toepassing van het bij art. 9 bepaalde was derhalve niet alleen juist doch ook alleszins noodzakelijk.

Tenslotte meenen vele leden, dat de regeering door haar optreden in deze den indruk heeft gewek, alsof zulk een optreden tegen den heer Schuling persoonlijk vereischt was. Volgens hen zou de regeering beter hebben gedaan haar dien indruk te vermijden.

De Memorie van Antwoord.

Het onderzoek inzake de P. N. I. — Het beleid tegenover de Inlandsche beweging in het algemeen.

De uitkomsten.

De mededeeling der regeering omtrent de voorloopige uitkomsten van het onderzoek werd eenerzijds onbevredigend, wijl onvoldoende geacht, terwijl anderzijds sommige leden zich, naar de regeering met erkentelijkheid vernam, ten volle konden vereenigen met het standpunt, dat de huidige stand van zaken de vermelding van verdere bijzonderheden niet toelaat en de openbaarmaking der verzamelde bewijsstukken de deugdelijkheid van het onderzoek slechts zou kunnen benadeelen.

Meent de regeering reeds op grond van deze laatste overwegingen niet te kunnen voldoen aan het verzoek om, nu reeds, den Volksraad uitvoerig in te lichten omtrent hetgeen bereids aan het licht gekomen is, ook om andere redenen zou haar dit niet mogelijk zijn, gaf zij aan het verzoek gevolg dan zou dit leiden tot eene gedachtenwisseling in en met den Volksraad over de waarde van gevonden documenten of de betrouwbaarheid van afgelegde getuigenverklaringen. En zulk een gedachtenwisseling zou ontoelaatbaar zijn zoolang de justitie nog de vraag overweegt, of tegen een of meer P. N. I. leiders een rechtsvervolging kan en moet worden ingesteld.

Dan toch wordt het de taak der rechters bedoelde deugdelijkheid te beoordeelen, een taak, waarop de regeering onder geen beding vooruitloopen dan wel invloed uitoefenen mag. Mocht evenwel, bijvoorbeeld op grond van aan het formeele bewijsrecht te ontleenen bezwaren, overwijzing der aanhangige zaken naar den bevoegden rechter niet kunnen plaats vinden, zoo volgt of invrijheidstelling of interneering. De regeering geeft aan een rechterlijk vonnis inzake gepleegde misdrijven verre de voorkeur boven iedere andere wijze van bescherming der gemeenschap. Doch, wanneer mede door het gevonden materiaal, voor haar komt vast te staan, dat eenige leiders ernstig ongeregeldheden, zoo al niet binnen uitgelekt dan tegen zagen naderen, en in weerwil daarvan zijn voortgegaan met een propaganda, welke zij zelve „revolutionnair" noemden, behoort de maatschappij in haar geheel en de Inlandsche beweging in het bijzonder tegen lieden, die in ernstige omstandigheden zoo weinig verantwoordelijkheidsbesef toonden afdoende te worden beschermd.

Hoe dit zij, het onderzoek, thans onder toezicht van het Hoofdparket gehouden, wat de zaak van mr. Iskaq betreft door een substituut-officier van Justitie en wat de andere verdachten aangaat, door de gewone opsporingsambtenaren in samenwerking met een der juridische ambtenaren van het Hoofdparket wordt zorgvuldig omgeven met alle beschikbare waarborgen geschoolheid, methode en objectiviteit.

Indien, op grond van de uitkomsten van dit onderzoek, tot interneering wordt overgegaan is de regeering voornemens een algemeen overzicht van de uitkomsten aan het onderzoek aan den Volksraad voor te leggen.

Ter zijde blijvende kwestie.

In aansluiting bij het vorenstaande kan worden medegedeeld, dat de regeering met belangstelling kennis heeft genomen van de beschouwingen over de toelaatbaarheid der propaganda van de P.N.I., over een eventueele verboden-verklaring dier vereeniging, alsmede over geheele of gedeeltelijke instandblijving dan wel vernietiging van deze organisatie.

Ten aanzien van deze drie punten moge worden opgemerkt, hoe de toelaatbaarheid der propaganda in hoofdzaak het verleden betreft hoe, wegens de thans ingezette procedures, die der verbodenverklaring niet aan de orde is, en hoe gedachtenwisseling over de toekomst der P.N.I.-organisatie, zoolang het onderzoek niet is afgeloopen, praematuur zoude zijn. Voorzoover daaraan aanleiding bestaat zal de regeering niet nalaten te zijner tijd gaarne op de hiervoren genoemde punten terug komen.

Evenmin kan zij, bij deze aanvullingsbegrooting, thans ingaan op een discussie over de algemeene beginselen van het regeeringsbeleid, de nationalisme, in verband met een over nationalisme, zooals het Afdeelingsverslag entameert. Voor een zoodanige discussie eigenen de algemeene beschouwingen bij deze Aanvullingsbegrooting zich niet.

Onveranderd Regeerbeleid.

De regeering beperkt zich daarom slechts tot de herhaling dat zij voornemens is haar beleid, — hetzij men dit met het woord „vertrouwenspolitiek" dan wel met een andere aanduiden wil —, *ongewijzigd* voort te zetten. Dat dit beleid, door het ontstaan van en het optreden tegen een kleine groep ordebedreigers zonder verantwoordelijkheidsbesef zou hebben gefaald, is een dier onhoudbare beweringen, waarop de regeering meent thans niet verder in te moeten gaan. Wie met haar op de basis van onderling vertrouwen wil samenwerken, vindt de regeering daartoe onveranderd bereid, wie zich een samenwerking niet zoekt, zal zij om deze reden alleen niet tegenwerken, wel scherp in het oog houden, en wie de grenzen der rechtsorde overschrijdt, heeft wederom gezien wat hem wacht.

Gestelde vragen.

Ter beantwoording van de in het Afdeelingsverslag gestelde vragen, kan het volgende worden medegedeeld:

1e. Of een belangrijk aantal personen was overeengekomen een aanslag te plegen of opstand voor te bereiden, kan eerst na afloop van het onderzoek al dan niet komen vast te staan.

2e. Wapens, in den zin van vuurwapens, werden bij de huiszoekingen niet dan sporadisch gevonden. Het was ook niet te verwachten, dat deze bij de sub 1e bedoelde personen voor den dag zouden komen, evenmin als zulks in 1926 het geval was. Het is dan ook niet duidelijk, in welk opzicht het al dan niet vinden van vuurwapens als een criterium voor de mogelijkheid van locale incidenten zoude kunnen worden beschouwd. Wapens, in den zin van kapmessen e.d. zijn viteraard overal aanwezig. 1926 heeft geleerd, dat men ook zonder vuurwapenen heel wat onheil kan stichten. Voor plaatselijke ongeregeldheden, — die volgens tal van mededeelingen de inleiding tot een meer algemeenen opstand zouden vormen —, kan men bij onvoldoende waakzaamheid der overheid, en bij een voldoend aantal meeloopers, met slag- en steekwapens volstaan.

3e. Dat, althans in West-Java, leger en politie reeds, zij het niet in bedenkelijke mate, door de P.N.I.-propaganda aangetast waren, volgt reeds uit het uitvaardigen van de twee bekende circulaires.

4e. Preventief gesteld zijn thans de volgende P. N. I.-leiders:

Ir. Soekarno, voorzitter hoofdbestuur, voorzitter afdeeling Bandoeng, medewerker aan P.N.I. bladen, cursusleider;

Mr. Iskaq, 1e secretaris hoofdbestuur, penningmeester afdeeling Bandoeng, medewerker aan P.N.I. bladen;

Gatot Mangkoepradja, 2e secretaris hoofdbestuur, 1e secretaris afdeeling Bandoeng, hoofdredacteur van de *Banten Priangan*, cursusleider;

Inoe Perbatasari, propagandist, secretaris der Persatoean Motorist Indonesia, en voor kort voorzitter van de P. N. I.-debatingclub;

Maskoen, propagandist, 2e secretaris der afdeeling Bandoeng, cursusleider;

Soepriadinata, cursusleider;

Soekaemi, voorzitter van de P.N.I.-debatingclub, cursusleider.

De heer Lawi, voorzitter der Afdeeling Pekalongan, bevindt zich wel in preventieve hechtenis, doch niet op grond van de huiszoekingen. De heer Soekarno wordt niet op den voet van Europeanen behandeld. Het is een hem een forum previlegiatum, weshalve hij zich te Weltevreden bevindt. Alle preventief gestelden worden behoorlijk behandeld.

5e. Wanneer met personen, ten onrechte door huiszoeking getroffen dan wel aangehouden, de niet P.N.I.-leden worden bedoeld, bij wie deze maatregel plaats vond, komt vermoedelijk hun aantal met dat der in de 6e vraag genoemde personen overeen. Een dubbel voorbehoud moet hierbij echter worden gemaakt. Eenerzijds heeft het P.N.I. hare ledenlijsten steeds geheim gehouden dan wel gecamoufleerd, zoodat niet altijd zekerheid omtrent iemands lidmaatschap bestond en vaak op grond van vermoedens moest worden gehandeld. Anderzijds zijn nog slechts weinig meer dan de telegrafische rapporten ingekomen. Voorzoover bekend, is bij Europeanen geen huiszoeking verricht, zulks komt ook onwaarschijnlijk voor, omdat deze geen lid der P.N.I. kunnen zijn.

6e. Bij de in deze vraag vermelde personen is inderdaad huiszoeking verricht. Deze aangelegenheid is nog in onderzoek. De vraag, of de instructie van den procureur-generaal wèl zoo volledig is geweest, dat misverstanden niet konden worden voorkomen, kan zeer bepaald bevestigend worden beantwoord. Betreffende de ledenlijsten is reeds in sub 5e een antwoord gegeven.

7e t/m 11e en 15e. De hier gestelde vragen hadden reeds grootendeels de aandacht der regeering, in het bijzonder die betreffende het, in strijd met de duidelijke hoofdregel van de politie, voorbijgaan van sommige regenten bij de voorbereiding en uitvoering der verstrekte opdracht. De Regeering rekent echter op de instemming van den Volksraad, wanneer zij als hare zienswijze uiteenzet, dat de hierbedoelde vragen een eventueele verzuimen of fouten bij de uitvoering van een overheidsmaatregel betreffen, dus aangelegenheden, vallende binnen de grenzen van het gebied der Uitvoerende Macht.

Uit deze omstandigheid volgt voorts, naar haar oordeel, dat, nu zij zich over deze aangelegenheid in beginsel heeft uitgesproken, de regeering omtrent de details daarvan niet in openbare discussie kan treden. Wel wil zij de uitdrukkelijke verzekering geven, de aangeduide gevallen ernstig te zullen onderzoeken en voorzoover die daartoe aanleiding geven, te zullen redresseeren.

12e. Ingekomen berichten over dreigende incidenten, die niet in de richting der P.N.I. wezen, duidden hoofdzakelijk op, door Djojobojo (Djajabaja) voorspellingen gewekte verwachtingen, op gevaar voor plaatselijke verzet opleverende semigodsdienstige propaganda als onlangs in Midden- en Oost-Java enkele malen voorkwam, en op gevaar van oud-P.K.I.-leden, voorzoover niet reeds leden van de P.N.I. In hoeverre er tusschen de hier vergaarde bronnen van locale onrust verband bestond, is nog in onderzoek.

13e. De regeering meent op de vraag, of huiszoekingen en arrestaties al dan niet behooren tot de preventieve den wel repressieve politieke, wijl gelegen op theoretisch terrein, thans niet te moeten ingaan.

14e. Het aantal vóór December 1929 ontvangen gedocumenteerde aanwijzingen was wel is waar gering, doch een aantal betrouwbaar gebleken berichten noopte tot groote waakzaamheid.

(Het 16e punt, dat betreffende de pers, is gisteren reeds vermeld en wordt in een entrefilet behandeld).

17e. De regeering kan niet voorkomen, dat in Bandoeng van particuliere zijde beweerd wordt, dat bij het uitnoodigen van een hulde blijk aan te bieden. En indien zij het kon, zoude zij het toch niet bereid worden bevonden. Wie zich een Leiders verstrekking heeft kunnen ma-

Ons nummer van heden

(Zes bladen en de Kindercourant.)

BINNENLAND.

Het laatste retourvliegtuig is gisteren te Amsterdam aangekomen. De bemanning werd gehuldigd door den directeur-generaal ir. Damme en den directeur van de K.L.M.

NEDERLAND.

Ward Hermans interpelleert volgende week de Belgische regeering over de Utrechtsche documenten.

BUITENLAND.

Het Duitsche schip de *Monte Cervantes* is gezonken; de kapitein verdronk.

De geruchten over het anti-fascistisch complot in Zwitserland blijken ongegrond te wezen.

FOR OUR ENGLISH READERS.

German liner *Monte Cervantes* sunk.

Lady Simon about slavery on Ceylon.

HANDEL.

In de paragraaf over de Economische toestand, van de m. v. a. deelt de regeering mede, dat zij welwillend staat tegenover het denkbeeld eener restrictie in de rubbercultuur, maar niet de leiding wenscht te nemen.

Steun aan inlandsche theeplanters ligt voorshands niet in de bedoeling (zie: Nederl.-Indië).

DE BIJBLADEN.

Het Derde Blad: Buitenlandsch overzicht en buitenlandsch nieuws. — Villanus schrijft over. „de latente crisis in Duitschland"; het artikel wordt vervolgd. — Nederlandsche berichten. — Predikbeurten.

Het Vierde Blad: Een artikel van Job. Schilte over Stijn Streuvels. — Kunstnieuws. — Onze damesrubriek: Yvonne is naar Londen geweest! — Het onderwijs aan slecht-hoorende kinderen. — Kort Verhaal.

Het Vijfde Blad: Een weldoener der Menschheid, door arts H.A.S. — De Chirurgijns op de schepen der O.I. Compagnie. — Sport. — Humor. — Juridische vragenbus.

Het Zesde Blad: Radionieuws. — De Filmwereld. — Schaakrubriek.

ken van hetgeen vooral ginds, en in zekere mate ook elders, van vele dezer bewakers der openbare orde voor alle groepen der Indische maatschappij, vooral in den laatsten tijd, werd gevergd, zal het niet anders dan natuurlijk vinden, dat plannen, voor zulk een blijk van dank en hulde zijn gevormd.

Curateele wegens Verkwisting.

Bij gouvernements-besluit is door de regeering afgewezen het door den gemeenteraad van Cheribon ingesteld hooger beroep op de beslissing van het college van gedeputeerden van den provincialen raad van West-Java, waarbij aan de begrooting dier gemeente voor het dienstjaar 1929 de vereischte goedkeuring werd onthouden.

Daarnaast is door de regeering, in hoofdzaak aan de hand van de in het praeadvies van het college van burgemeester en wethouders bereids voorgestelde verminderingen van uitgaafposten en vermeerderingen der ontvangstramingen, teneinde den dienst 1929 sluitende te kunnen maken zonder promesse leening, een uitkeering ineens verleend van f 37.500, waarbij gespecificeerd is aangegeven, op welke wijze de onderwerpelijke begrooting sluitend is te maken.

De Landvoogd heeft zich echter niet bepaald tot een afwijzing van 's raads beroep zonder meer, doch zich mede de vraag gesteld, hoe de raad in staat gesteld kan worden, in den vervolge bij goed financiëel beheer tot sluitende begrootingen te komen. Sluiting van een „crisisleening" op korten termijn zou daartoe een middel zijn dat naar 's landvoogds meening te aanvaarden zou zijn geweest wanneer het hier had gegolden tijdelijke, toevallige omstandigheden welke de stadsgemeente in moeilijkheden hadden gebracht. Daarvan is echter geen sprake.

Al sedert jaren is de financiëele positie der gemeente zwak door eene te weelderige inrichting en door zware lasten, waaronder zij als gevolg van hare leeningspolitiek gebukt gaat. Deze omstandigheden zijn van duurzamen aard en eene crisisleening is daarom, naar het den gouverneur-generaal voorkomt, niet het aangewezen middel om de gemeente, tijdelijk, te helpen.

Ook eene permanente verhooging van de landsbijdragen, waartoe het verzoek werd gedaan, acht de Landvoogd niet aanbevelenswaard in afwachting tusschen het land en de autonome gebiedsdeelen.

De Landvoogd heeft echter den indruk dat indien het gemeentebestuur alle krachten inspant om tot saneering der finaciën te geraken, het mits het voor het oogenblik wordt gesteund, spoedig door eigen kracht uit de moeilijkheden zal kunnen komen.

In verband hiermede heeft de landvoogd goedgevonden, de gemeente tegemoet te komen door haar een uitkeering in eens te verleenen tot een bedrag van het reëele tekort op de begrooting voor 1929, dat de somma van f 37.500 bedraagt.

Daarbij doet de gouverneur-generaal echter zeer nadrukkelijk onder de aandacht van den raad brengen, dat de regeering alleen daarom tot dezen maatregel is overgegaan, omdat de gemeente naar haar oordeel met dezen steun in staat moet worden geacht, bij een behoorlijk financiëel beheer hare zaken zoodanig te regelen, dat van nu af een sluitende begrooting wordt verkregen en dat de regeering vertrouwt, dat door den gemeenteraad de noodige maatregelen, zullen worden getroffen om tot dit resultaat te komen en het duurzaam te verzekeren.

Ten slotte doet *Zijne Excellentie* er met nadruk op wijzen, dat de voor vaststelling en indiening der stadsgemeentebegrooting bij artikel 105 der stadsgemeente-ordonnantie gestelde termijn voortaan stipt in acht moet worden genomen (de onderhavige begrooting is ruim een half jaar te laat vastgesteld).

De nieuwe Mijnenveger.

De tweede voor Indië bestemde mijnenveger heeft een geslaagde proeftocht gemaakt, seint Aneta ons uit den Haag.

De Zetel der Departementen.

Met aandacht (aldus verklaart de regeering in de memorie van antwoord) is de gedachtenwisseling inzake een overbrenging van vele landsdiensten van Batavia naar Bandoeng gevolgd. Deze aangelegenheid verkeert echter thans niet in zoodanig stadium, dat de regeering aan deze gedachtenwisseling deelnemen kan. Een duidelijke uiteenzetting van hare plannen ter zake zal, bijvoorbeeld indien daartoe een concrete aanleiding zich voordoet, zeker niet achterwege blijven.

Weekbladen.

D'Orient opent met enkele opnamen van de aankomst van het stoffelijk overschot van kapitein De Quant op Tandjong Perak. Chichester, het nieuwe raadhuis van Malang en het jubileum van de Roemer Visscher-vereeniging zijn de Indische actualiteiten van deze week, die door een aantal buitenlandsche worden aangevuld.

Woord en Beeld heeft een geïllustreerd artikel over Zuid-Afrika, verder foto's van Chichester en enkele sportgebeurtenissen.

Actueel Wereldnieuws en Sport in Beeld neemt de Bataviasche verkeersagenten eens onder de loupe; Chichester, het Malangsche gemeentehuis, een portret van wijlen Linda Heymans en een aantal buitenlandsche foto's vinden in dit nummer een plaats.

DE POSTVLUCHTEN.

Aankomst van het laatste vliegtuig.

Het retourvliegtuig is, na een tusschenlanding te Hannover gisteren op Schiphol, het Amsterdamsche vliegveld, aangekomen.

Er was heel veel belangstelling, onder anderen was de directeur-generaal van P. T. en T. ir. Damme aanwezig, die de bemanning huldigde en herinnerde aan hetgeen hij op 12 September bij het vertrek van het eerste vliegtuig heeft gezegd. Het uitstekende resultaat van de vluchten is een gevolg van den arbeid van onze koene vliegers welke bewondering en dankbaarheid verdient.

De laatste tocht vormt het glanspunt, wat uitstekend gezien is, aangezien de laatste indruk steeds de sterkste is. Spreker hoopt dat de ingetreden pauze van zoo kort mogelijken duur zal zijn.

De directeur der K.L.M., de heer A. Plesman, sloot zich bij de huldiging aan en dankte de regeering voor haar medewerking.

De heer Cohen de Boer sprak namens de ondernemersraad en wees op het belang van de ondernemingen in Indië bij deze tochten. De ondernemersraad biedt allen, die aan de tochten hebben meegewerkt een receptie aan, welke op 31 dezer te Den Haag gehouden zal worden.

De piloot Tepas verklaarde, dat hij tot Boedapest goed weer gehad heeft. Daarna kwam hij in den mist waarom hij te Hannover is gedaald om te informeeren naar de weerberichten.

De Engelsche autoriteiten waren onderweg zeer behulpzaam. Tepas is de gast geweest van den gouverneur van Jodpur. De Engelsche autoriteiten zeiden niet te gelooven dat Engeland de vluchten zou tegenwerken. Tijdens het overvliegen van Siam werden in de duisternis drie vulkanen in werking gezien.

Toen Weber te Jask een startpatroon inzette werd hij daardoor bijna getroffen, omdat deze patroon de verkeerde zijde uitvloog. Weber is thans nog aan één oor doof.

De post werd gisteravond nog te Amsterdam besteld.

De Opium-conferentie.

Uit Genève wordt gemeld, dat de heer van Wettum ter opiumconferentie er op gewezen heeft, dat een directe beperking van de fabricage onmogelijk is. Tegen het opdringen van monopolies heeft hij bezwaar gemaakt: de productiekosten zouden hierdoor stijgen en dat zou den smokkelhandel stimuleeren.

Woning te Kesambi gedeeltelijk ingestort.

Onze correspondent te Cheribon schrijft:

Dinsdagochtend, omstreeks 3 uur, is plotseling onder een hevig geraas de voorgalerij van de woning, bewoond door den heer T., gelegen tegenover het ziekenhuis te Kesambi, ingestort. Wij zijn eens een kijkje wezen nemen en werden welwillend te woord gestaan door mevrouw T., die de inderhaast buiten gebrachte barang aan het inpakken was. Omstreeks bovenvermelden tijd werd de familie wakker geschrikt door een donderend geraas. Door het geheele huis hing een dichte stofwolk. Natuurlijk wist men niet zoo dadelijk wat er aan de hand was. In een oogwenk werden kinderen, wier slaapkamer vlak achter de voorgalerij gelegen is, naar buiten gebracht. Gelukkig dat de binnenmuur niet bezweken is, anders ware de ramp niet te overzien geweest.

Al sedert de lang aangehouden droogte van eenigen tijd geleden vertoonden eenige huizen te Kesambi gevaarlijke scheuren. Zoo moest o.m. de woning van den onder-commandant der Veldpolitie worden ontruimd, terwijl dit huis, de veldpolitie-kazerne en de woning van den directeur der gevangenis, met zware balken moesten worden versterkt.

Deze verontrustende verschijnselen kunnen toch niet aan de aandacht van het Bouw- en Woningtoezicht ontsnapt zijn en nu vragen wij ons af: is er wel een serieus onderzoek gesteld naar de gesteldheid van de andere woningen te Kesambi? Zoo ja, zijn er geen termen gevonden om b.v. de thans gedeeltelijk ingestorte woning te doen ontruimen? Bestaat er thans ook nog gevaar voor andere woningen en wordt hiernaar wel een onderzoek ingesteld? Wij hopen dat men ook hier niet zal wachten met het dempen der put tot het kalf verdronken is.

De „rechtspositie" der Volksraadsleden.

Hoe langer hoe meer wordt de positie van Gedelegeerde uit den Volksraad een beroep en steeds meer aandacht wordt mitsdien gewijd aan bezoldiging en andere vragen. Thans lezen wij in de M.v.A.:

Een nadere regeling van het buitenlandsch verlof voor Gedelegeerden zal door de regeering in overweging worden genomen, evenals een herziening van de Volksraadspositieregeling op enkele punten.

W. Middendorp.

De regeering heeft van de opmerkingen ten aanzien van den heer Middendorp kennis genomen, schrijft zij in de M. v. A. Nopens de alg. beschouwingen. Ten aanzien van een invoer van brochures, welke zou hebben plaats gevonden, kan thans alleen worden medegedeeld, dat hier hoogstens aan eene onvoorzichtigheid wordt gedacht.

Voorpractijk.

Men verrast ons met de toezending van een rondschrijven „door het hoofd van het bezoldigingskantoor" — men weet dat zulk een autoriteit nooit iets doet, doch dat „door hem" iets wordt gedaan — welk rondschrijven is gezonden aan „de bevoegde colleges".

Het onderwerp van dezen „door het hoofd" enz. rondgezonden brief is: het aannemen van kantooroppassers met toekenning van voorpractijk.

Wij vernemen niet zonder ontroering uit dit rondschrijven, dat het voortaan niet noodig zal zijn, „in gevallen waarin de benoeming gepaard gaat met waardeering van voorpractijk" overleg te plegen met het hoofd van het bezoldigingskantoor.

Wij bekennen met het schaamrood op de kaken, dat wij niet wisten, dat dit tot dusver tòch het geval was. Hoe dit zij, gij moet niet denken dat gezaghebbenden en „bevoegde colleges" nu zóó maar zullen kunnen overgaan tot het aanstellen van kantooroppassers met eventueele voorpractijk. „Het hoofd" brengt nadrukkelijk onder de aandacht dat men zich dient af te vragen en nog wel in de eerste plaats, „of in het betreffende geval de omstandigheden aanwezig zijn, bedoeld in artikel 11 lid (1) letter a of d der BBL 1925/28."

O, zoo!

Er volgt nog veel meer, dat „het hoofd" om de een of andere voor ons volmaakt onbegrijpelijke reden graag in de krant wou hebben.

In ieder geval echter vermoedelijk niet om de reden, waarom wij er hier melding van maken, namelijk om nog eens te signaleeren de schandelijke tijd- en geldverknoeiïng, die een gevolg zijn van ons bureaucratisch stelsel.

In dat opzicht zijn wij langzamerhand aan het eind van onze voorpractijk!

R.

De economische Toestand.

Inzake den economischen toestand schrijft de regeering in de M. v. A.

De regeering volgt den algemeenen economischen toestand hier te lande en de factoren, welke daarop van invloed zijn, met volle aandacht.

De prijsdaling van verschillende stapelproducten heeft voor alle bevolkingscultures een niet onbeteekende derving van inkomsten ten gevolge, vergeleken bij de voorafgaande jaren van gunstiger conjunctuur. In het algemeen zijn deze gevolgen voor de landbouwende bevolking echter niet onoverkomenlijk, wegens de meestal in het Inlandsch bedrijf toegepaste risico-verdeeling tusschen handels- en voedselgewassen, waardoor de bevolking, in tegenstelling met de ondernemingen, bij slechts conjunctuur van het een kan terugvallen op het andere. Mede moet in het oog worden gehouden, dat voor vele dier producten de prijs wel gedaald is, doch nog geenszins in die mate, — plaatselijke uitzonderingen daargelaten — dat de Inlandsche landbouwer het winnen der producten gaat staken wegens onvoldoende belooning van den arbeid voor zich en zijn gezin.

Het bovenstaande geldt onder meer voor de Inlandsche theecultuur, waarvoor in dit stadium geen bijzondere maatregelen worden noodig geacht. Afwijking van de gebruikelijke credietverstrekking door afdeelingsbanken, ten doel hebbende het vergemakkelijken van het aangaan van schulden, b.v. door verstrekking van langjarige credieten, wordt als algemeene maatregel momenteel niet noodzakelijk en derhalve ook niet in het belang van de Inlandsche theeplanters geacht. Intusschen houdt het provinciaal bestuur van West-Java zijn aandacht op de situatie der Inlandsche theeplanters gevestigd.

Mededeelingen over de te verwachten gevolgen voor Nederlandsch-Indië van de malaise in Europa en Amerika in den handel en op de geldmarkt kunnen moeilijk worden gedaan, omdat het onmogelijk is de vele factoren te overzien, welke daarbij een rol spelen.

De vraag betreffende de tin-restrictie in de Strait zal bij Afdeeling VIII worden beantwoord.

Tegenover een mogelijke rubberrestrictie, ten doel hebbende meer reëele prijzen voor het product te verkrijgen, staat de regeering in beginsel welwillend, indien die restrictie gebaseerd wordt op vrijwillige samenwerking en daaraan een geheel particulier karakter wordt gegeven.

Zij heeft zich met deze belangrijke aangelegenheid niet actief ingelaten, aangezien het hier een vraagstuk betreft, dat in de eerste plaats de producenten in de daarbij betrokken landen regardeert en een daadwerkelijke actie van de regeering als zoodanig een ongewenscht politiek karakter aan de kwestie zou geven. Hierbij moet voorts worden opgemerkt, dat de regeering bovendien vooralsnog geen aanvaardbare en bevredigende oplossing ziet, welke aan de Indische belanghebbenden zou kunnen worden aanbevolen.

Dit neemt niet weg, dat de regeering met belangstelling de in het werk gestelde pogingen om tot een oplossing te geraken volgt en gaarne aandacht zal schenken aan eventueele voorstellen van de zijde der producenten. Om evengemelde redenen acht zij het echter niet raadzaam bij mogelijke onderhandelingen de leiding te nemen.

Ook naar haar oordeel behooren eventueele voorstellen een normale periode uit het verleden tot basis te hebben.

STADSNIEUWS.

POST EN MAIL.

Afhalen Aangeteekende Mailstukken.

Op Zondag 26 Januari a.s. zal te Weltevreden van 10 u v/m — 12 u 's middags, te Meester Cornelis van 9 u v/m — 10 u v/m en te Batavia van 10 u v/m — 11 u v/m gelegenheid zijn tot het afhalen van de aangeteekende mailstukken, die per s.s. *Insulinde* zijn aangebracht.

De op de bijkantoren Kramat, Gondangdia, Tanahabang en Molenvliet af te halen aangeteekende mailstukken zullen op het Hoofdkantoor te Weltevreden ter beschikking van geadresseerden worden gehouden.

Ook in Batavia.

De radio-expert van de *All America Mohawk*-expeditie H. Wells, is eveneens te Batavia gearriveerd. Hij vertrekt met de *Op ten Noort* naar Singapore, waarna hij via Europa naar Amerika gaat.

Onderofficierenver. „Pro Rege".

Maandag 27 Januari a.s., des avonds te 7 uur 30, houdt de Protestantsche Onderofficierenvereeniging „Pro Rege" in het Militair Tehuis, Kramat 18, Weltevreden, een propagandaavond, onder leiding van ds. B. Keers.

Een Man op Proef.

Vanavond geeft het tooneelgezelschap „De Trekvogels" in den Schouwburg voor den Kunstkring de eerste voorstelling in Indië van „Een Man op proef" een blijspel in 3 bedrijven en een naspel naar het Engelsch van Fred. Lonsdale.

Morgenavond gaat de voorstelling in het Capitol.

Inauguratie Prof. Dr. A. Grevenstuk.

Gisteravond aanvaardde prof. dr. A. Grevenstuk, leeraar in de faculteit der geneeskunde te Batavia, zijn ambt met het uitspreken van een rede over den invloed, welke de volksgeneeskunde op de medische wetenschap heeft uitgeoefend en het nut, dat daaruit ook in de toekomst zal kunnen worden getrokken.

De aula van de Geneeskundige Hoogeschool op Salemba was vrijwel geheel gevuld met belangstellenden.

Wij merkten o.m. op, leden van den Raad van Indië, enkele directeuren van departementen en andere hoofdambtenaren, vooraanstaande personen uit het particuliere bedrijfsleven, studenten, etc.

Nadat heeren curatoren en professoren van de G.H.S. en R.H.S. hadden plaats genomen, sprak prof. Grevenstuk zijn ook voor leeken zeer belangwekkende rede uit.

Spr. begon met er op te wijzen, dat ieder volk zijn eigen ervaringsgeneeskunde heeft, min of meer vermengd met bijgeloof, maar toch met een kern van waarheid. De taak der pharmacologie is nu die kern op te zoeken.

In West-Europa is die volksgeneeskunde voor een groot deel verloren gegaan. Niettemin kon spr. nog enkele frappante staaltjes uit het leven van Hollandsche boeren naar voren brengen, welke aantoonen, dat die ervaringsgeneeskunde hier en daar nog voortleeft.

De artsenyschat waarover de moderne geneeskunde thans beschikt, is *niet* grootendeels — zooals velen meenen in den laatsten tijd — langs wetenschappelijken weg verkregen.

Velen van onze geneesmiddelen zijn nog afkomstig van vroeger eeuwen en waren in de ervaringsgeneeskunde van den ouden tijd, zij het in anderen vorm, bekend. Spr. gaf hiervan tal van overtuigende voorbeelden.

Ten slotte sprak prof. Grevenstuk de verwachting uit, dat met behulp van een volledig ingericht laboratorium — waarvoor hij de hulp en steun inriep van de betr. autoriteiten, collega's en studenten — ook het uitgebreide materiaal van de Indische Volksgeneeskunde, en dan in het bijzonder de kruidengeneesmiddelen van dit land, nauwgezet zouden worden onderzocht. En voor zoover mogelijk benut in de moderne, wetenschappelijke geneeskunde.

Een krachtig applaus beloonde spr. voor zijn belangwekkende rede.

De hierna volgende receptie van den geleerden spreker was druk bezocht.

Kalenders.

De Boekhandel Kolff & Co, die ook een boek-, steen- en offsetdrukkerij en een Zincografische inrichting onder haar bedrijven telt, zendt ons een kalender met een fraaie kleurenfoto.

John Peet & Co vereerden ons met een „Sirocco"-agenda, tevens schrijfmap, van de Sirocco Engineering Works (Davidson & Co Ltd.) te Belfast. Een luxe-schrijfmap.

Mac Gillavry vraagt voor op zijn kalender de meening van het publiek over dit product. Ter beantwoording van deze vraag zouden wij een woord willen gebruiken, dat in Indië veel wordt gebezigd, doch waaraan wij hier zijn onversleten beteekenis willen toekennen: keurig.

Javahout heeft een smaakvolle kalender de wereld in gestuurd, waarop een aantal foto's van houten wandbekleeding en verdere stofferingen een treffend beeld geven van het artistieke werk der Mij.

De Foxfilm zendt ons een eenvoudigen, practischen scheurkalender.

Regentschapsraad Meester-Cornelis.

Heden vergaderde de Regentschapsraad van Meester-Cornelis onder voorzitterschap van regent Abdoerachman.

Goedgekeurd werd het voorstel, om aan de regeering f 53.000, subsidie te vragen voor wegverbetering in een van de teruggekochte particuliere landen, in het Regentschap gelegen.

Verder werden in bespreking genomen enkele voorstellen tot wijziging van de bestaande vermakelijkheidsbelasting-verordening, en de vuurwerkbelasting-verordening, terwijl ook een bespreking van de nieuwe ambtenaarverordening, een lijvig stuk, aan de orde was.

Ten slotte werd op voorstel van een der leden een motie aangenomen, waarin de wenschelijkheid wordt betoogd evenals voor de Europeesche- ook voor de niet-Europeesche locale ambtenaren een pensioensregeling- en weduwen- en weezenfonds zal zijn.

De motie zal worden gezonden aan de regeering, den Volksraad en den Prov. Raad en (met verzoek om adhesie) aan alle andere Regentschapsraden.

Wethouder Hoekstra.

Wethouder Hoekstra gaat in Buitenzorg wonen en heeft dus ontslag gevraagd als wethouder, terwijl ook zijn lidmaatschap van den Bataviaschen raad een einde nemen zal.

De reden van de verhuizing van den wethouder is gelegen in de gezondheidstoestand van mevrouw Hoekstra.

Aanrijding.

Op Parapattan had een aanrijding plaats tusschen een wielrijder en een auto bestuurd door een Inlander. De wielrijder een schooljongen, werd met eenige kneuzingen in de C.B.Z. opgenomen. Het ongeluk in aan zijn schuld te wijten, aangezien hij niet links bleef rijden, toen de auto hem inhaalde.

Moordenaars gepakt.

Men herinnert zich den geheimzinnigen moord op den Chineeschen tjapdjikiagent Tan Hap Soen op Tanah Abang, in de tweede helft van December van het vorige jaar.

De politie heeft sedert dien niet stilgezeten, en alles in het werk gesteld om de zaak tot klaarheid te brengen en de schuldigen te arresteeren, en met succes.

In de laatste dagen konden successievelijk een vijftal verdachten worden gearresteerd, namelijk drie peranakan Chineezen en twee Inlanders, alle vijf beruchte individuen.

Twee van deze lieden, een Inlander en een Chinees, blijken het moordplan volvoerd te hebben, zij zijn in confessie. De andere drie zijn medeplichtig.

Het is gebleken dat het plan om Tan Hap Soen uit den weg te ruimen uit concurrentienijd met betrekking tot het clandestiene tjapdjiki-bedrijf is voortgekomen.

Valsche Beschuldiging.

Een Chineesche ingezetene van Weltevreden vervoegde zich bij een Accijnsambtenaar met de mededeeling dat hij bij een landgenoot een arakstokerij had ontdekt.

Het was hem bekend, dat bij zulk een aangifte de aanbrenger kon rekenen op een premie van 100 gulden.

Bij onderzoek bleek dat zijn verhaal geheel verzonnen was. Hij verkeerde naar men vermoedt in de meening dat de premie hem direct, zonder nader onderzoek, zou worden uitbelaald. De man zit thans wegens poging tot oplichting in arrest.

Vechtpartij.

In de benedenstad kregen een Chinees en een Inlander twist met elkaar.

De Chinees greep een golok en bracht daarmee zijn tegenstander een vrij ernstige verwonding toe.

De dader werd achter slot gezet, terwijl de gewonde naar de C. B. Z. werd overgebracht.

Waar zitten ze dàn?

Op de klacht der Volksraadsleden over ambtenaren, die men niet op hun bureau vindt, antwoordt de regeering in de M.v.A. algemeene beschouwingen droogjes:

„De omstandigheid dat men een ambtenaar niet op zijn bureau aantreft, behoeft nog niet te leiden tot de gevolgtrekking, dat aan de tijdstippen van aanvang en sluiting van de departementen niet op behoorlijke wijze de hand gehouden wordt. Voor nadere inlichtingen wende men zich tot het betrokken dienst- of departementshoofd."

GEMENGD NIEUWS.

Auto omgeslagen.

Aneta meldt uit Makasser, dat de heer Kouwenhoven, employé van Reiss en Co, daar gistermorgen op den Goaweg met een auto, welke hij bestuurde, is omgeslagen. Hij is zeer ernstig gewond naar het hospitaal overgebracht. De Inlandsche chauffeur liep onbeteekenende wonden op. De schuld ligt bij den bestuurder.

Preventief gesteld.

Wij meldden gisteren dat bij Fraser Eaton te Soerabaja in de hadjivaartafdeeling van de Kongsie tiga een fraude van 50.000 gulden was ontdekt en dat de verdachte, A.L.F. R., door den officier van Justitie is gehoord.

Aneta seint thans uit Soerabaia, dat de verdachte preventief is gezet.

Vertier ... en Roof.

De Tjap Go Meh feesten, zijn dagen van vroolijkheid en vertier voor den Chinees en den Inlander. Maar dat vertier heeft óók altijd zijn schaduwzijden: de diefstallen en roofpartijen zijn niet van de lucht.

Verleden jaar tegen Tjap-Go-Meh werd een „Tjina-mindering" op Tjireungas vermoord en van zijn geld beroofd.

Kort daarna werd een mandoer die met een geldtransport belast was door boeven beschoten. Tot nog toe heeft men de daders van dit brutale stukje (op één na) nog niet te pakken!

Thans maakten wij kort achter elkaar melding van gevallen van den roof op Wanasarie en op Kebandoengan. Gisteren werd bij Baros een *Tjina Klontong* door twee boeven aangevallen.

De kerels hadden een vrouw bij zich, die den Chinees uitnoodigde zijn „barang" te laten zien. En terwijl de man uit het hemelsche rijk dit deed, probeerden de boeven hem onschadelijk te maken. Zij hadden echter niet gerekend op de schermkunst van den Chinees met zijn ellemaat. Hij kreeg echter een paar paranghouwen.

Weldra kwam ook hulp opdagen. De beide boeven worden nog denzelfden avond door de veldpolitie gearresteerd, terwijl Tjie eng, zoo heet de Chinees uit Soekaboemi, naar het ziekenhuis werd getransporteerd.

Agenda.

BATAVIA.

Bioscopen hedenavond.

Capitol: „De Gebroeders Schellenberg".

Globe Bioscoop: „Rose Marie."

Deca-park: „Hotel De Spaansche Kaper."

Universal Theatre: „Wolga Wolga".

Planten- en Dierentuin: (Morgenavond) vooravond: „Mc Fadden's Flats"; na-avond „Dance Magic".

Societeit Concordia.

27 Jan. Symphonieconcert te geven door de Stafmuziek. Solist de heer J.E. Biljardt.

Stadschouwburg.

25 Jan. Kunstkring. De Trekvogels: Een man op Proef.

28 Jan. Volksconcert te geven door de Stafmuziek. Solist de heer J. E. Biljardt.

Planten- en Dierentuin.

25 Jan. Uitvoering K.W. S. vereeniging.

Vergaderingen.

Maandag 27 Jan. Militair Tehuis Kramat 18; propaganda-avond van „Pro Rege".

BANDOENG.

Bioscopen.

Concordia-Bioscoop: „De Blauwe Donau" en „A Day's Pleasure".

Luxor: „Cagliostro."

Societeit „Ons Genoegen".

26 Jan. Matinée, 11 uur 30 v.m.

1 Febr. Pierrot- en Pierrettebal om fraaie prijzen. Andere kostuums zijn toegelaten, doch komen niet voor een prijs in aanmerking.

PERSONALIA.

Ontslagen op verzoek eervol uit 's Lands, dienst, de opzichter bij het Boschwezen, Irsat.

*

De waarnemend tuinbouwkundig ambtenaar, J.J. Bletz, is met ingang van 31 Januari 1930 eervol ontheven.

*

Benoemd tot houtvester en ter beschikking gestel van het hoofd van het Djatibedrijf, ir. F.B. Baron van Verschuer.

*

De tuinbouwkundig ambtenaar S.J.P. Dankersloot, is van Buitenzorg naar Pamekasan overgeplaatst.

*

Werkzaamgesteld als administratief ambtenaar bij het Hoofdbureau bij het Boschwezen, mr. J. Wamsteker.

*

Verleend wegens negenjarigen dienst elf maanden verlof naar Europa aan het hoofd van den Dienst der Wildhoutbosschen op Java en Madoera, Ch. S. Lugt, met bepaling, dat hij zijne betrekking zal nederleggen op 2 Juli 1930.

*

Benoemd tot inspecteur bij den Dienst van het IJkwezen en geplaatst te Bandoeng, J. Denekamp, ambtenaar van buitenlandsch verlof terugverwacht, laatstelijk genoemde betrekking bekleed hebbende.

*

Ter beschikking gesteld van den directeur van het Boschbouwproefstation, de opperhoutvester, dr. ir. Ch. Coster, thans ter beschikking gesteld van het hoofd van het Djatibedrijf.

*

De luitenant kolonel der Infanterie, G. H. Oostbrand, is met ingang van 2 Februari 1930, wegens volbrachten diensttijd gepensionneerd.

*

De kapitein der Artillerie, J.T.N.B. de Laruwiere Kraat, is met ingang van 1 April 1930, wegens ongeschiktheid uit hoofde van lichaamsgebreken, eervol uit H.M. militairen dienst ontslagen.

*

De 1ste luitenant der Genie, J.H.M. Timmermans, is met ingang van 31 Januari 1930 op verzoek eervol uit H. M. militairen dienst ontslagen.

Dierenbeschermers

gebruiken Flit, omdat het insecten zoo onmiddellijk doodt.

52dag

ADVERTENTIEN.

Eenige en algemeene kennisgeving.

Verloofd:

RIEK BASTIAANS

en

E. M. Th. HALEWIJN.

Weltevreden, 25—1—'30.

Soekaboemi 3047

De Heer en Mevrouw

Dr. P. J. KOETS-van Oordt

geven kennis van de geboorte van hun dochter

CATHARINA GESINA.

Ziekenhuis Tjikini, 25 Januari 1930.

Alatasiaan 26 3068

Heden overleed na een kortstondig lijden onze lieve Echtgenoote, Moeder, Groot- en Overgrootmoeder

Mevr. J. DE LEAU geb. Flikkenschild

in den ouderdom van 74 jaren.

3057 Uit aller naam

V. H. DE LEAU.

Gang Holle 43, 25 Januari 1930.

Zij, die iets verschuldigd zijn aan of te vorderen hebben van wijlen

Mej. LINDA HEIJMANS

worden verzocht, hiervan vóór 8 Februari schriftelijk gespecificeerde opgave te willen doen aan den Gemachtigde der erfgenamen

W. C. M. VLASMAN

3074 Soerabajaweg 17.

E. W. OSTREIG Jr.

p.p.c. c/b s.s. „Radja". 3038

SPEENHOFF.

Stam- en Land- en Taalgenooten
Denkt aan . . . . Sobat Ome Koos!
Noodigt hem met vrouw en dochter
In Uw huis en op uw Soos.
Schrijft naar het Hotel des Indes
Waar ge woont, het deert hem niet
Ondanks elke . . . . Pasangrahan
Zingt hij er zijn Hollandsch lied.

2997

Dr. H. D. J. APITULEY

Arts

Spec. voor Inwendige en kinderziekten; Algemeene praktijk.

TJIKINI 59; telef. 3848 Welt.

Spreekuren: 7 — 8.30 v.m.
4.30 — 6 n.m.

J. F. A. L. WILKENS

Keel-, Neus-, Oor- en Oogarts

WATERLOOPLEIN NOORD 7.

Spreekuur 4.30 — 5.30

135z

Jenne

Voor Zaterdagavond:

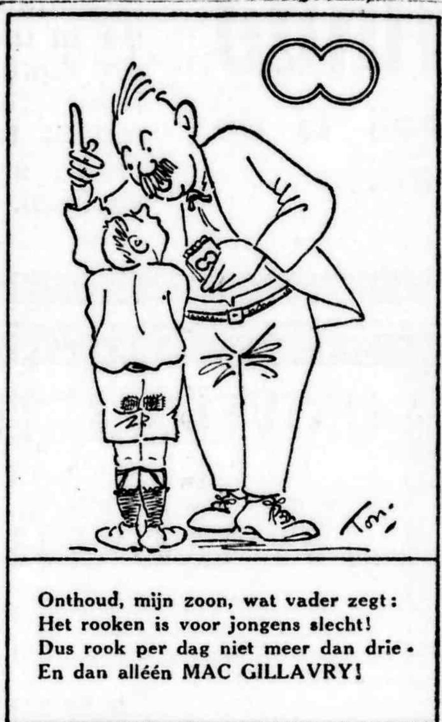
Varkensrollade
Getr. Kalfsgebakt
Kalfsfricandeau
Geb. kakap — schol
Huzaren-salade
Diverse soorten luxe brood
„ gebakjes
Garnalen-broodjes
Hambroodjes
Pensée-taarten
Kippen-croquetten enz.

Soezen met slagroom	à f 0.25
Hooge tompouces	à f 0.15
Gemberttartjes	à f 0.15
Krentenvlinders	à f $0.12^1/_2$
Botervlinders	à f $0.12^1/_2$
Iets bijzonders:	
Gateau Exquise	à f 1.75

TOKO H. JENNE & Co.

Noordwijk

3007 Tel. Wl. 2000 en 1228

Onthoud, mijn zoon, wat vader zegt: Het rooken is voor jongens slecht! Dus rook per dag niet meer dan drie. En dan alléén MAC GILLAVRY!

3040

Mevr. M. W. G. M. BEEKMAN-Vuurmans

TANDARTS.

Palmenlaan 47, Tel. Mtg. 47

Spreekuren: van 8 — 9 v.m. en 5 — 6 n.m. en volgens afspraak. 3031

Gevestigd

R. BLOEMENDAAL

TANDARTS

MENTENG 35. Tel. Welt. 2830.

Spreekuren alle werkdagen:

8 — 9 uur v.m.
6 — 7 uur n.m.

andere uren uitsluitend volgens afspraak 3005

Mevr. M. MARKUS-Lindeman

TANDARTS.

Mampangweg 47

Telf. Mtg. 999

Spreekuren: 7 — 9 u. v.m.
5 — 6.30 u. n.m.

3032

Transport-Onderneming „Meester Cornelis" Venduhouder & Commissionair

TIAN BOEN HAIJ

Matramanweg 87 Telf. 390 — Mr.-Cornelis.

VENDUTIE

MAANDAG 27 Januari 1930 ten huize van den WelEd.G. Heer

J. GUNKEL,

Struiswijkstraat 49 Kramat, Welt.

KIJKAVOND: Zondag 26 Januari a.s. 5 — 8 uur. 3045

VENDUTIE

WOENSDAG 29 Januari 1930 ten huize van den WelEd.G. Heer

F. L. WINTER

Gang Paseban 4 A. Kramat Welt.

3046

John Pryce & Co

Bat. 32 & 72 — Welt. 395.

VENDUTIE

op MAANDAG 27 JAN. 1930

Kijkavond: Zondag 5-8 u.

ten huize van Mevr.

J. E. STEENSMA

Mampangweg 9.

Specificatie:

Rottan zitjes, *clubfauteuils*, rustbank, *electr. fan*, WIT GELAKT SLAAPKAMER AMEUBLEMENT, bureau, *tapijten*, ANTIEKE TAFEL, *boekenkast*, EETKAMER-AMEUBLEMENT, enz. enz. 3043

VENDUTIE

op DINSDAG 28 JAN. 1930

Kijkavond: Maandag 5-8 u. n.m.

in een huis

KEBON SIRIH 59

Specificatie:

Djati zitje, marmeren tafels, *bekleed rottan zitje*, dames-schrijftafels, *complete radio installatie*, speelgoed, *goedlange speelde* $^1/_2$ *en* $^3/_4$ *violen*, hang-, leg- en *spiegelkasten*, ledikanten, *rustbanken*, EETKAMER AMEUBLEMENT, *Senking gasfornuis*, enz. enz. 3044

WEESKAMER-VENDUTIE

op DINSDAG 28 JANUARI a.s. des v.m. 9 uur in het verkooplokaal van de WEESKAMER te BATAVIA, Molenvliet Oost No. 7, van diverse goederen behoorende tot faill. boedels Roena & Co. en Oey On Koei, zooals: galanterieën, zeep, manufacturen, partij kains Pelekat, sarongs en japonstoffen in coupons.

Te bezichtigen des ochtends voor de vendutie.

N.B. Juweelenvendutie op 17 Februari a.s.

3061 De Weeskamer.

Franzen & Co.

KONINGSPLEIN OOST No. 4.

VENDUTIE

MAANDAG 27 DEZER

ten huize van den WelEdelGestr. Heer

R. T. BUNING

Gang Ceylon No. 11

van een zeer netten, compl. en modernen inboedel, w.o.: spiegelkast, babytafel, Westm. klok, Empire schrijfmachine, Singer hand-naaimachine en mooi eetkamer-ameublement.

KIJKAVOND: Zondag 26 dezer van 5—8 uur. 3069

Als U zich er van overtuigd heeft, wie Uwe vendutie het beste behartigen zal, dan wendt U zich beslist tot de 147z

N.V. Franzen & Co

KONINGSPLEIN OOST No. 4.

Tel. Nos. Wl 270, 625 en 1209

VENDUHOUDER

ED. FRANZEN (ZELF)

Petjenongan 33 Tel. 1748 Wlt.

Solide Opvouwbare Ledikanten. Verkoop, Verhuur en Overname Inboedels. Geen Filialen.

Malang Stoomtrammaatschappij.

EERSTE AANKONDIGING.

De Directie maakt bekend, dat voor de verloren geraakte aandeelen no. 279, 364, 1355, 1926, 2210 en 2475 duplicaten zijn afgegeven, waardoor de oorspronkelijke stukken waardeloos geworden zijn.

De Hoofdvertegenwoordiger,

3050 WOUTER COOL.

GEVONDEN

EEN BRILLANTEN OORKNOPJE.

Terug te bekomen bij Coiffeurs-Salon P. Wolf. 3071

HUWELIJK.

HOLLANDER ZOEKT KENNISMAKING met beschaafde Europeesch Indische dame, zoo mogelijk Protestantsche godsdienst, leeftijd 20—30 jaar. Serieuze brieven laatste porte No. 3061 Bataviaasch Nieuwsblad.

s.s. „INSULINDE"

Het s.s. „INSULINDE" zal instede van 26 Januari op

27 JANUARI 5 uur n.m.

van Tandjong Priok naar Cheribon, Semarang en Soerabaia vertrekken.

3067 N. V. ROTTERDAMSCHE LLOYD.

A. TER BRAAK TANDARTS

Rijks Univ. Utrecht

MENTENG 42. WELTEVREDEN TEL. WL. 1383.

Heckolith Prothesen voor 't eerst in Indië in ons Laboratorium vervaardigd.

Spreekuren v.m. van 7.30 — 10 en n.m. van 5 — 7 29mwz

J. A. M. J. **JENNISSEN**

Moniteur de la clinique urolog que de Necker Paris

UITSLUITEND

Algemeen chirurg en Vrouwenarts en speciaal voor Blaas- en Nierziekten.

Spreekuren op werkdagen (behalve Zaterdag n.m.)

v.m. 8 — 9
n.m. 5 — 6 en volgens afspraak.

Entrée Gondangdia 14. Telefoon Wlt. 2280. 3029

Wenscht U een kwaliteit, die U jaren gebruikt?

Koopt dan

KLAMBOE-TULLE

van dubbel geweven getwijnd garen, zeer soliede.

Breed 250 c.m. . . . f 1.10 en f 1.50 per el.

Weltevreden **BONEFAAS** Bandoeng.

3090

IMPORTFIRMA

in Medan VRAAGT ervaren en goe outineerden

BOEKHOUDER,

zelfstandige, prima kracht.

Indienstreding nader overeen te komen. Sollicitaties, eigenhandig geschreven, met referenties en getuigschriften onder No. 3081 bureau Bat. Nieuwsblad.

H. M. NAVAL BASE

SINGAPORE.

FOR SALE.

Six Steam Hopper Dredging Barges of approximately 425 cubic yards capacity.

Apply for particulars and tender forms to Superintending Civil Engineer. 3012

Op het HOOFDKANTOOR VAN DEN PROVINCIALEN WATERSTAATSDIENST VAN WEST-JAVA bestaat gelegenheid tot plaatsing van

a. COMMIEZEN op de hoogte van comptabiliteitswerkzaamheden,

b. EEN 2en KLERK,

bezoldigd overeenkomstig kolom III resp. I van schaal B9 der B.B.L. 1925/1928.

Gezegelde verzoekschriften, onder overlegging van een dienststaat en afschriften van getuigschriften en andere op den dienst betrekking hebbende bescheiden, vóór 10 Februari a.s. in te zenden aan het Hoofd van genoemden dienst (kantoor; Entree Nieuw Gondangdia, Weltevreden

3055

Bij den Gouvernements dienst der Openbare Werken in Abessinië vaceeren de ondergenoemde betrekkingen:

I. HOOFDINGENIEUR bij den dienst der Openbare Werken;

II. INGENIEUR, toe te voegen aan den onder I bedoelden hoofdingenieur.

Voor deze betrekkingen kunnen in aanmerking komen gewezen ingenieurs van den Waterstaat en 's Lands Burgerlijke Openbare Werken met ervaring op het gebied van aanleg van wegen, bruggen en spoorwegen.

Gegadigden gelieven zich voor 1 Maart 1930 voor nadere bijzonderheden te wenden tot den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken. 3039

TE HUUR:

Rijswijkstraat 14 toko annex bovenhuis c.a.	f 600.—
Koningsplein (hotel) overname inventaris	„ 500.—
Madioenweg 17	„ 500.—
L. de Riemer 2 nieuwe huizen c.a.	„ 350.—
Koningsplein Noord 21 (toko)	„ 300.—
Citadelweg 2 met pav.	„ 250.—
Rijswijkstraat 25 (toko)	„ 250.—
van Breenweg 5—6	„ 190.—
Javaweg 33 (overn. meub.)	„ 180.—
Grisseeweg 24 (overn. meub.)	„ 170.—
Garoetweg 1 (gemeubeld)	„ 175.—
Djattipetamboeran 8 (gemb.)	„ 165.—
Viosplein Zuid 9	„ 160.—
Goenoeng Sahari 62	„ 160.—
Javaweg 44 (overn. meub.)	„ 150.—
Petodjodjagamonjet 28	„ 150.—
Lombokweg 40	„ 150.—
Heveaweg 7	„ 150.—
Passer Tjiplakweg 6	„ 150.—
Citadelweg 9A etage	„ 140.—
Palmenlaan 3 (overn. meub.)	„ 135.—
Pintoe Besie 13	„ 125.—
G. Kadji 6 met pav.	„ 120.—
Goenoeng Sahari 35	„ 120.—
Kanarielaan 1 pav. (gemb.)	„ 115.—
Kanarielaan 4 (overn. meub.)	„ 115.—
Berendrechtslaan 34	„ 110.—
G. Thibault etage No. 10	„ 90.—
Kemajoran 73A	„ 80.—
Tjidengweg West 5	„ 75.—
G. Ketapang 37	„ 75.—
G. Thibault 19 pav.	„ 75.—
Goentoerweg 68	„ 75.—
Tjikini 75 pav.	„ 75.—
Djattipetamboeran 19	„ 70.—
Laan Wiechert 12 (overn. meub.)	„ 75.—
Pintoe Besie 27	„ 70.—
Malabarweg 40	„ 70.—
Gang Sentiong 8	„ 65.—
G. Stark No. 3 Mr-Corn.	„ 55.—
G. Thaeber drie 4	„ 50.—
Batoetoelis 48	„ 50.—
G. Aliasman 10	„ 45.—
2e G. Hornung 52	„ 45.—
2e G. Hornung 58	„ 40.—
Tjidengweg West 5 pav.	„ 35.—

Wijders diverse andere huizen in gewilde wijken. 3051

Lijsten van te huur zijnde woningen zijn GRATIS verkrijgbaar, mits afgehaald, ten kantore

MAKELAARSKANTOOR F. W. VAN GENDEREN

Postweg Noord 19, Tel. 2181/83 Wl.

3051

VENDUHOUDER & COMMISSIONNAIR

TIAN BOEN HAIJ

Matramanweg 87. Tel. 390 en 558 Mr.-Cornelis.

Houdt Venduties met Succesvollen uitslag en onmiddellijke afrekening. 3011

TALRIJKE DANKBETUIGINGEN TER INZAGE.

GEVRAAGD voor de buitenbezittingen

EEN MONTEUR

met praktijk. Referenties op te geven onder No. 11387 N.V. Reclamebedrijf Aneta Weltevreden.

3075

GEVRAAGD

door groot HANDELSKANTOOR

GEROUTINEERD STENOTYPISTE.

Salaris f 250.— à f 300 — per maand.

Slechts ervaren krachten komen in aanmerking.

Brieven met uitvoerige inlichtingen onder No. 11380 N.V. Reclamebedrijf ANETA, Weltevreden. 3065

Mij. „WELTEVREDEN"

Appartementen — Service flats

Tanah Abang Oost 51/55. Telefoon Wlt. 737.

VERHUURT:

GEMEUBILEERDE APPARTEMENTEN MET VOLLEDIG PENSION EN BEDIENING.

Minimum huurtijd drie maanden. 3010

TE KOOP:

1	Chevrolet Sedan 6 cyl. slechts eenige maanden gebruikt	f 2500.—
1	Fiat 501 sliding nieuw geduco'ed	„ 1500.—
1	Essex 1927	„ 1250.—
1	Chandler 7-zits touring in good running order	„ 500.—
1	Dodge vrachtwagen $1/_2$ ton	„ 500.—

LINDETEVES-STOKVIS

3049 Afdeeling Autozaken.

FAILLISSEMENTEN

No. 4.

Raad van Justitie: **Batavia** *Curatrice:* **Weeskamer Batavia.**

UITGESPROKEN op 22 Januari 1930.

1. P. Willems, planter, wonende te Tjimahi, Oranjenassauhoeve (R. Cs. Mr. B. v. Giffen).

op 24 Januari 1930.

2. Oen Soe In, koopman wonende te Pontianak, (R. Cs. Mr. H. H. Kemink).
3. Tio Nie Ko merk Tio Tjang, wonende te Weltevreden, Senen, Tjap Go Keng No. 58, (R. Cs. Mr. A. S. Block).
4. Lie Kim Soen, te voren handel drijvende (waroenghouder) te Pasawahan Poerwakarta thans verblijf houdende te Poerwakarta in de Chineesche wijk Pasar Djoemahat, (R. Cs. Mr. B. van Giffen).
5. J.E. Böck, hoofdcommies bij het Kantoor voor Reiswezen te Weltevreden, wonende te Weltevreden, Gang Rijkmans 15, (R. Cs. Mr. M. van Apeldoorn).

VERIFICATIE-VERGADERING op Woensdag voormiddags ten 9 ure in het gebouw van den Raad van Justitie te Batavia.

1.	19 Maart 1930	instede van op 29 Januari 1930 J.E. Macare te Welt.
2.	2 April „	Gouw Joeng Soe merk Kong Sin Tjhong te Bandoeng.
3.	„ „	Lim Tong Kie te Pontianak.
4.	„ „	H.D. Vodegel te Bandoeng.
5.	9 „	Pohoomall Manghanmall te Bandoeng.
6.	„ „	Lie Djan Nio weduwe van Oey Ho Keng te Rangkasbetoeng.
7.	2 „	Sech Abdullah bin Oemar bin Seger laat telijk woonacht. te Batavia.
8.	„ „	Lay Djin Hian merk Chiang Kang te Pontianak.

INDIENING SCHULDVORDERINGEN uiterlijk op:

1.	5 Maart 1930	instede van op 24 December 1929 J. E. Macare vd.
2.	26 Feb. „	Gouw Joeng Soe merk Kong Sin Tjhong vd.
3.	„ „	Lim Tong Kie vd.
4.	„ „	H.D. Vodegel vd.
5.	„ „	Pohoomall Manghanmall vd.
6.	„ „	Lie Djian Nio vd.
7.	„ „	Sech Abdullah bin Oemar bin Seger vd.
8.	„ „	Lay Djin Hian vd.

NEDERLEGGING UITDEELINGSLIJST ter inzage ter Griffie R. v. Justitie (Afschrift ten kantore der Weeskamer) gedurende veertien dagen vanaf den datum dezer advertentie in de Javasche Courant 28-1-'30.

1. Lauw Tien Hioe te Manondjaja (eerste tevens slot).
2. Nalatenschap van wijlen Ho Jie To te Tjiawi (idem).
3. Tjiong Toeu Hay alias Tjiong Soei Njan te Batavia (idem).

BEËINDIGING door het verbindend worden der slotuitdeelingslijst.

1. Said Achmad bin Agil Alhabsi te Batoeradja.
2. Yap Sam Tee merk Eng Tee Hoo te Cheribon.
3. Lauw Tjoen Seng te Meester-Cornelis.
4. Said Achmad bin Ali bin Toha Alhadad te Meester-Cornelis.

BEËINDIGING door opheffing wegens gebrek aan baten ('s Raads besch. ddo. 10 Januari 1930).

1. A.W. Bloemhard te Weltevreden.
2. J. Klaassen te Garoet.
3. J. Saito te Tjibadak.
4. Sech Abdullah bin Oemar Albakri te Batavia.
5. K. T. The te Palembang.
6. M. Wolff gewoond hebben te Batavia.
7. Hadji Hasan bin Hasanoe lin te Palembang.
8. Tjio Boen Hin te Tamboen.

3063

Zeer speciale aanbieding gebruikte automobielen

CHRYSLER-65 TOURING 4 maanden gebruik f 3500.—

VAUXHALL SEDAN Limousine. Als nieuw. f 6000.—

WILLY'S KNIGHT TOURING Pracht wagen f 2250.—

BUICK-1928 TOURING In prima conditie f 2750.—

HUDSON TOURING Onder garantie. f 2500.—

PACKARD TOURING 8-cylinder, 7-zits f 6000.—

PLYMOUTH TOURING Laatste model. f 2750.—

RENAULT TRUCK 1-tons. Open laadbak. f 2000.—

Wij leveren desgewenscht op gemakkelijke betalingscondities

FUCHS & RENS,

WELTEVREDEN.

Een goede gebruikte automobiel uit een duurdere prijsklasse, zal U meer voldoening geven dan een goedkoope nieuwe automobiel. 3058

GLOBE-BIOSCOPE (Passar Baroe)

Heden- en morgenavond: Aanvang 7 en 9 uur 45.

Een Metro-Goldwyn-Mayer SUPER-PRODUCTIE:

JOHN CRAWFORD in:

„ROSE MARIE".

Naar het bekende tooneelstuk, hetwelk twee jaar in Broadway werd opgevoerd, is nu eindelijk verfilmd en geeft op het zilveren doek het prachtig verhaal weer van een liefde, die bloeide tusschen de wilde Canadeesche wouden. — 3054

Muzikale Illustratie door ons ARTINI-ORKEST.

ALS EXTRA: ROSE MARIE SELECTION RUDOLF FRIML and HERBERT STOTHART.

Maandag 27 Jan. Een buitengewoon FOX LACHSUCCES **„BOERENDOCHTER".**

WHITE WINGS

Een Mamoet Cecil B de Mille picture.

De film opent aan het Hof van Koningin Victoria van Engeland en biedt U een blik in haar schitterende hofhouding. Het gebeurde in die dagen, dat Engeland en Amerika de groote concurrentie-strijd aanvingen om de macht ter zee. Een buitengewoon spannend en romantisch verhaal. 3037

„Magneetjes" à f 1.—

UNIVERSAL THEATER, KREKOT.

Nog slechts 2 dagen, heden- en Zondagavond:

„WOLGA-WOLGA".

WOLGA-WOLGA is een pronkfilm; ieder beeld werkt grootscheeps PLUNDERING-DRONKENSCHAP-FEESTEN, vormen een indrukwekkenden achtergrond, die geen toeschouwer zal willen missen.

ATTENTIE:

Door de enorme lengte van deze film begint de 1ste Voorstelling precies 7 uur, de 2de 9.45. 3076

NIET TOEGANKELIJK VOOR KINDEREN.

DECA-PARK

HEDEN VOOR HET LAATST:

GLENN TRYON in:

„Hotel de Spaansche Kaper"

(Barnum was Right)

EXTRA

OPTREDEN VAN GRAAF DE WALDEMAR,

THELEPAAT, ILLUSIONIST, HYPNOTISEUR.

BERSHADSKY ORKEST.

Aanvang 7 uur en 9.45. Entrée f 2.— of 3 coupons.

Vanaf Morgen:

REGINALD DENNY in

EEN ALLER-GEESTIGST UNIVERSAL BLIJSPEL:

„TROUWEN IS GEEN GRAPJE"

(„EMBERASSING MOMENTS").

PRIJSVRAAG: Wie de meeste of beste redenen weet op te geven

WAAROM TROUWEN GEEN GRAPJE IS

zal een prijs worden toegekend.

Eerste prijs: Vrijkaart voor twee personen voor een maand.
Tweede „ „ „ een persoon „ „ „
Derde „ „ „ „ „ twee weken.
Vierde „ „ „ twee personen „ een voorstelling.

De beste antwoorden zullen worden gepubliceerd.

Inzendingen, op het couvert vermelden: Prijsvraag, in te dienen aan het Decapark, uiterlijk den 5en Februari a.s.

Morgen vijf uur n.m.

Groote GOOCHEL-VOORSTELLING voor Kinderen, DOOR GRAAF WALDEMAR. Entrée ook voor geleiders f 0.60.

Voor kinderen, die reeds ten half vijf aanwezig zijn, wacht een aardige verrassing???? 3066

CAPITOL

„Het Theater voor het Betere Publiek"

NOG SLECHTS 3 AVONDEN

CONRAD VEIDT in

De Gebroeders Schellenberg.

Een pracht U.F.A. Productie, schitterend geïllustreerd door Aug. Hoedemakers' Capitol Orkest.

Aanvang 7 u. en 9.45 Entrée f 2.40 en f 1.80

BELANGRIJKE MEDEDEELING

Zondag 26 Jan. te 10.45

slechts EEN Voorstelling van

DE TREKVOGELS in

EEN MAN OP PROEF

Blijspel naar het Engelsch van F. LONSDALE.

Entrée Zaal en Balcon f 1.80 Orkest loge f 2.40

Bezoek na de filmvoorstelling het 3079

CAPITOL WIJNRESTAURANT

Menu:

Zaterdag: Kalfsgehakt met Compôte f 2.—

Zondag: Kalfstricandeau à la Printanière „ 2.—

NEW MONICO

DINSDAG 28 JANUARI A.S.

FEESTELIJKE OPENING

van de chicste Dancing – Cabaret en Restaurant in Ned.-Indië.

ATTENTIE!

DINSDAG a.s. is de „New Monico" alleen toegankelijk voor pers en genoodigden.

WOENSDAG a.s. zal de feestelijke opening plaats hebben voor het Bataviasche publiek.

Er zal in de **dancing géén** entrée worden geheven, echter zullen de consumptie-prijzen worden verhoogd.

De minimum-consumptie is f 0.75.

Op het **Terras** zullen de consumptieprijzen **niet** worden verhoogd.

NEW MONICO

DANCING---CABARET--RESTAURANT

RODI ROETERS -- MARIANO -- SALNIKOFF

A.s. Maandag en Dinsdag 's morgens van 10—12 uur kunnen nog enkele invitaties worden uitgereikt aan personen, die er op gesteld zijn het openingsfeest van Dinsdag a.s. bij te wonen. Deze aanvragen kunnen schriftelijk of telefonisch 2383 geschieden.

Dinsdag 28 Januari avondtoilet verzocht. 3076

1930 IVORY CALTHORPE

Deze motoren zijn wederom belangrijk verbeterd. Zij zijn thans voorzien van:

DRY SUMP Automatische Oliecirculatie, welke den geheelen motor, ook de uitwendige klepveeren, geheel automatisch smeert.

Webb Fork, met één enkele soepele, krachtige centraalveer.

Schuin op carter staande cylinder, minutieus uitgebalanceerd op nieuwste Duplex Frame met zwaartepunt beneden wielassen, waardoor een buitengewone stabiliteit is verkregen, met zeer laag zadelpositie.

Zware kettingkasten, welke koppeling en kettingen onzichtbaar afdekken.

Twistgrip Controls (Gas en ontstekingsregeling middels stuurhandvatten).

Zware dubbele nikkelen uitlaatpijpen van groote diameter, waardoor schitterende afkoeling van den motor.

Electrische uitrusting met groot en dimlicht, waarvan het groote licht op- en benedenwaarts kan worden gericht.

Alle verbeteringen verder specificeeren zou ons te ver voeren.

Vraagt daarom geïllustreerde catalogi met volledige beschrijving en gemakkelijke betalingscondities aan:

Importeurs: 3062

SPORTS & MOTORS

Postweg Noord 41 — Telefoon 917 Weltevreden.

Koninklijke Paketvaart Mij.

Vaarbeurten van Batavia:

Plancius	**Zondag**	26 Jan. 4 N.	naar	Semarang en Soerabaja (Tandjong-Perak), **met overscheep** te Soerabaja naar Stagen, Kota-Baroe en Samarinda.
Speelman	**Maandag**	27 „ 9 V.	naar	Muntok, Palembang, Moeara-Saba, Djambi en Koeala-Toengkal.
Bontekoe	„	27 „ 12 M.	naar	Muntok, Singapore en Belawan-Deli.
Janssens	„	27 „ 3 N.	naar	Oosthaven en Merak.
Reael	„	27 „ 4 N.	naar	Kroë, Benkoelen, Indrapoera en Padang.
Kidoel	„	27 „ 4 N.	naar	Tandjong-Panto, Pelaboean-Ratoe, Tjilaoet-Eureun, Tjilatjap en Genteng.
Merak	„	27 „ 4 N.	naar	Semarang, Soerabaja (Tandjong-Perak), Balik-Papan, Tarakan, Tandjong-Redeb en Teloek-Bajoer.
Van Overstraten	**Dinsdag**	28 „ 12 M.	naar	Cheribon, Tegal, Pekalongan, Semarang, Soerabaja (Tandjong-Perak), Boeleleng **(alleen voor passagiers)**, Ampenan en Makasser; **(met overscheep** te Makasser naar Donggala **(met overscheep** aldaar naar Wani en Paloe), Kwandang **(alleen voor passagiers)**, Menado, Totok, Kota-Boena, Gorontalo en Tominibocht; **met overscheep** te Makasser **alleen voor goederen** naar Leksoela, Ambon, Namlea, Sanana, Laiwoei, Batjan, Ternate, Wajabola, Galela, Tobelo, Boeli, Weda, Patani, Kau en Ake-Selaka; benevens **alleen voor goederen** naar Noord-Celebes en de Sangir-eilanden.
Pasir	„	28 „ 12 M.	naar	Cheribon, Semarang en Soerabaja (Tandjong-Perak).
Van der Wijck	„	28 „ 4 N.	naar	Semarang, Soerabaja (Tandjong-Perak), Boeleleng **alleen voor passagiers** en Makasser; **met overscheep** te Makasser **alleen voor passagiers** naar Ambon, Saparoea, Piroe, Amahei, Tehoroe, Geser, Banda-Neira, Kisar, Tepa, Adaoet, Saumlaki, Larat, Toeal, Elat en Dobo.
De Eerens	„	28 „ 5 N.	naar	Palembang **(niet voor salonpassagiers)**.
Van Goens	**Woensdag**	29 „ 9 V.	naar	Tandjong-Pandan **(niet voor goederen)** en Pontianak.
Brouwer	„	29 „ 12 M.	naar	**Kalianda, Oosthaven en Kota-Agoeng (van Pasar Ikan).**
Ophir	„	29 „ 4 N.	naar	Padang.
Rumphius	„	29 „ 5 N.	naar	Palembang.
Gen Michiels	**Donderdag**	30 „ 8 V.	naar	Semarang.
Van Heemskerk	„	30 „ 9 V.	naar	Kroë, Benkoelen, Indrapoera, Padang, Sibolga, Baros, Singkel, Bakongan, Sinabang, Tapatoean, Meulaboh, Tjalang, Olehleh, Sabang, Lhô-Seumawé en Langsa.
Indragiri	„	30 „ 9 V.	naar	Bodjo-Negara, Anjer, Laboean-Maringgai, Menggala, Masoedji-Rivier en Palembang (van Pasar Ikan).
Loudon	„	30 „ 9 V.	naar	Koba, Pangkal-Pinang, Blinjoe, Djeboes en Singapore.
Van Neck	„	30 „ 5 N.	naar	Cheribon, Semarang, Soerabaja (Tandjong-Perak), Soemenap, Ampenan en Boeleleng; **met overscheep** te Soerabaja **alleen voor goederen** naar Banjoewangi, Laboean-Hadji, Boeton, Raba, Ambon, Saparoea, Banda-Neira, Geser, Boelabaai, Wahai, Kokas, Fak-Fak, Kaimana, Toeal, Elat, Dobo en Merauke.
Reijniersz	**Vrijdag**	31 „ 9 V.	naar	Tandjong-Pandan, Riouw en Singapore.
Duymaer v. Twist	„	31 „ 3 N.	naar	Oosthaven en Merak.
Merkus	**Zaterdag**	1 Febr. 9 V.	naar	Tandjong-Pandan, Pontianak, Singkawang, Pemangkat en Sambas.
Palopo	„	1 „ 12 M.	naar	Toboali en Palembang (naar Palembang **niet voor salonpassagiers)**.
Pahud	„	1 „ 4 N.	naar	Singapore en Belawan-Deli.
Plancius	„	1 „ 4 N.	naar	Muntok **(alleen voor passagiers)**, Singapore en Belawan-Deli.

Adres voor vracht en passage bij de kantoren der

KONINKLIJKE PAKETVAART MAATSCHAPPIJ

Telefoonnummers:

Voor passage: Weltevreden No. 383;
Batavia „ 612
Priok „ 23
„ vracht: Batavia „ 611
Priok „ 18.

3059

ABONNEMENTSPRIJS: f 7.50, fr.p.p. f 9.—, buiten Ned.-Indië f 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF: 1—25 woorden f 3.75, elke 5 woorden meer f 0.75. Regeltarief f 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN

TWEEDE BLAD

Directeur G. MOLENAAR

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord). Na 5 uur 's midd. Welt. 429

HANDEL EN NIJVERHEID.

Amsterdamsche Beurs.

Slotkoersen (*Eigen Dienst*).

	24 Jan.
H.V.A.	562
Kol. Bank	216
Handelsbank	157
Certif. N. H. Mij.	174
„ N. I. Escompto Mij.	90
Kon. Olie	397
6% Indië 1922	$102\frac{1}{8}$
Ned. Scheepv. Unie	190
Lindeteves	153
K. P. M.	224
Deli Spoorweg Mij.	206
Java China Japan Lijn	104

Slotkoersen (*Aneta*).

	23 Jan.	24 Jan.
Javasche Bank	311	—
Amsterdamsche Bank	189	—
Twentsche Bank	—	138
Incasso Bank	—	—
N.I. Escompto Mij. cert.	90	89
Certif. N.H.M.	172	173
Handelsbank	157	157
Koloniale Bank	216	216
Scheepvaart Unie	189	190
Kon. Paketv. Mij.	225	225
Java China Japan Lijn	104	104
Holl. Amerika Lijn	36	—
Kon. Stoomboot Mij.	—	83
N.I. Spoorweg Mij.	223	222
Delispoor	—	201
Sem. Cher. Stoomtr. Mij.	150	150
Sem. Joana Stoomtr. Mij.	158	—
Gas Mij.	—	—
Gas Mij. Nat. Bezit	247	—
Aniem	—	—
Aniem Nat. Bezit	—	338
Internatio	266	265
Lindeteves	152	153
Maintz en Co.	—	—
Philips	504	501
Margarine Unie	—	355
v. Berckels Patent	173	—
A. K. U.	—	119
Hollandsche kunstzijde	—	—
Koninklijke Olie	398	396
Tarakan	360	—
Alg. Exploratie Mij.	—	188
Handelsverg. „Amsterd."	565	561
Cultuur Mij. „Vorstenl."	148	149
Suiker Cultuur	210	—
Suiker Unie	—	—
Poerworedjo	63	64
Java Cultuur Mij.	399	—
Amsterdam Rubber	161	167
Soerowinangoen	185	—
Basilam	—	81
Sumatra Rubber	130	—
Bandar Rubber	215	146
Deli Batavia Rubber	—	—
Kedeng Lemboe	—	—
Malabar	369	—
Gedeh	—	175
Deli Maatschappij	347	—
Senembah	392	392
Deli Bat. Tabak Mij.	—	—
Cultuur Mij. de Oostkust	—	—
Simau	625	—
Redjang	126	127
Billiton B	—	390
Singkep Tin A	—	—
Boeton	189	—
Escompto aand.	89	—
H.V.A.	550	570
Internatio	260	264
Lindeteves	150	—
Bandoeng Kinine gew.	—	310
Japanlijn	101	105
K. P. M.	220	222
Sem. Cheribon Tr.	146	149
Sem. Joana Tram	$157\frac{1}{2}$	165
Serajoedal Tram	—	160
Poerworedjo	60	63
Simau	630	635
Redjang Lebong	$124\frac{1}{4}$	127
Aimem	—	465
Tarakan	350	—
Kon. Olie	395	397
Solo Electr. Mij.	340	—
Gebeo	$212\frac{1}{2}$	220
Sum. Electr. Mij.	—	115
Bali en Lombok Elec. Mij.	115	120
Rembang Electr. Mij. n.e.	—	110
Stroohoedenveem	110	120
Tegalsch Pr. Veer	—	310
Vergde Pr. Veren	—	130
Batavia Veem	50	—
Java Veem	170	$182\frac{1}{2}$
Ardjoena	—	150
Artana	—	290
Bagelen	—	185
Goen. Hedjo	150	180
Moelia	—	25
Oeloehmanah gew.	15	25
id. pref.	100	—
Perbawatie	190	—
Sitiardja	150	—
Wanasoeka	—	290

*

Rubber vast op verklaring Indische regeering. Suiker vast. Alle markten terugloopende op geruchten onlusten Britsch-Indië. Stemming op slot flauw.

*

Onze beursmedewerker meldt:

Voor heden lagen sporen weer lager in de markt. N.I.S. bleef beneden 220, terwijl andere waarden aangeboden bleven. Mijnbouw prijshoudend voor Emni waarin de vraagprijs zich op 250 stelde, en flauw voor Holland-Siam welke opnieuw wat omlaag slingerden. Oliewaarden zonder belang. Sem. St. Prauwenveer opnieuw lager, waarna eenige kooplust naar voren trad. Rubber beter. Leeningen zonder zaken. Exploratie deed $187\frac{1}{2}$.

Bataviasche Beurs.

(*Nadruk Verboden*).

Nabeurs op 24 Jan.

N.-I. Spoor	$220\frac{3}{4}$
$4\frac{1}{2}$% Oblig. Ind. Leen. '26 à 500	$96\frac{3}{4}$
$4\frac{1}{2}$% „ Ind. Leen '29 à 500	$96\frac{3}{4}$
Sem. Stb. en Pr. Veer	$227\frac{1}{2}$
Strooh. Veem	120

Afgedane Fondsen op 25 Jan.

	Openingsk. laagste	Openingsk. hoogste	Slotkoersen laagste	Slotkoersen hoogste
$4\frac{1}{2}$% Oblig. Ind. L. '26 A/B	$96\frac{3}{4}$	$96\frac{3}{4}$	—	—
$4\frac{1}{2}$% „ Ind. L. '29 à 500	$96\frac{3}{4}$	$96\frac{3}{4}$	—	—
6% Pbr. Java Hyp. Bank	101	101	—	—
Certif. N. H. Mij.	$171\frac{1}{4}$	$171\frac{1}{4}$	—	—
Escompto cert.	$89\frac{1}{4}$	$89\frac{1}{4}$	—	—
Unie	$189\frac{1}{2}$	$189\frac{1}{2}$	$189\frac{1}{4}$	$189\frac{1}{4}$
N.I. Spoor	$219\frac{1}{2}$	220	$219\frac{1}{2}$	$220\frac{3}{4}$
Deli Spoor	205	205	—	—
Holl.-Siam	85	85	—	—
Expl. Mij. N.-I.	250	250	—	—
Cities Service Coy.	$29\frac{1}{4}$	$29\frac{1}{4}$	doll.	
Sem. Stb. Pr. Veer	$222\frac{1}{2}$	225	225	$227\frac{1}{2}$
Amsterdam Rubber	165	165	—	—
Javasche Bank	—	—	311	311
K. P. M.	—	—	221	221
Lindeteves	—	—	152	152
Java Veem	—	—	175	175
Sumatra Rubber	—	—	130	130

Fondsen waarvan geen afdoeningskoersen op 25 Jan. '30.

	Vraag	aanbod
5% Oblig. Ind. Leen. '15	$100\frac{1}{4}$	—
„ „ „ à 500	$100\frac{1}{2}$	—
5% „ „ '16	$100\frac{1}{2}$	—
5% „ „ 17	$100\frac{1}{2}$	—
6% „ Pd. st. L. '21 C	$101\frac{1}{4}$	—
6% „ Doll. L. '22 A	102	$102\frac{1}{4}$
6% „ Doll. L. '22 B/C	102	$102\frac{1}{4}$
5% „ Ind. L. '28 A	$100\frac{1}{4}$	—
$4\frac{1}{2}$% „ Ind. L. '26 A/B à 500	$96\frac{1}{2}$	—
$4\frac{1}{2}$% „ „ à 100	$97\frac{1}{4}$	—
5% „ Solosche Elect.	—	101
$5\frac{1}{2}$% „ Gebeo	100	101
6% „ Pr. Hotel	$99\frac{1}{2}$	—
6% Pdbr. N.I. Hyp.Bank à 500	—	101
Javasche Bank	310	$312\frac{1}{2}$
Handelsbank	157	159
Kol. Bank	214	215
A'dam Bank	188	192

Wisselkoersen.

	Factorij.	Escompto Mij.	Handelsbank.
T. T. A'dam	$100\frac{3}{8}$	$100\frac{3}{8}$	$100\frac{3}{8}$
Zicht A'dam	$100\frac{1}{8}$	$100\frac{1}{8}$	$100\frac{1}{8}$
2 m/d A'dam	$99\frac{7}{8}$	—	—
3 m/d A'dam	$99\frac{1}{2}$	—	—
4 m/d A'dam	$99\frac{1}{4}$	—	—
6 m/d A'dam	$98\frac{3}{4}$	—	—
T. T. Londen	12.15	12.15	12.15
Zicht Londen	$12.12\frac{1}{2}$	$12.12\frac{1}{2}$	$12.12\frac{1}{2}$
30 d/z Londen	$12.08\frac{3}{4}$	—	—
3 m/z Londen	12.—	—	—
T. T. Australië	12.—	12.00	12.—
Zicht Australië	$11.97\frac{1}{2}$	$11.97\frac{1}{2}$	$11.97\frac{1}{2}$
T. T. Amerika	$2.49\frac{3}{4}$	$2.49\frac{3}{4}$	$2.49\frac{3}{4}$
Zicht Amerika	$2.49\frac{1}{4}$	$2.49\frac{1}{4}$	$2.49\frac{1}{4}$
T. T. Frankrijk	$10\frac{1}{8}$	$10\frac{1}{8}$	$10\frac{1}{8}$
Zicht Frankrijk	10	10	10
Zicht België (Belga)	35	35	35
T. T. Duitschl.	$59\frac{7}{8}$	$59\frac{7}{8}$	$59\frac{7}{8}$
Zicht Duitschl.	$59\frac{3}{4}$	$59\frac{3}{4}$	$59\frac{3}{4}$
Zicht Zwitserl.	$48\frac{1}{2}$	$48\frac{3}{8}$	$48\frac{1}{2}$
Zicht Italië	$13\frac{3}{8}$	$13\frac{3}{8}$	$13\frac{3}{8}$
Zicht Stockholm	$67\frac{1}{4}$	67	$67\frac{1}{4}$
Zicht Oslo	67	67	—
Zicht Kopenh.	67	67	67
T. T. Calcutta	91	—	—
T. T. Bombay	91	—	—
T. T. Madras	91	—	—
T. T. Colombo	$91\frac{1}{8}$	—	—
T. T. Rangoon	$91\frac{1}{8}$	—	—
T. T. Japan	$1.23\frac{1}{2}$	$1.23\frac{1}{2}$	$1.23\frac{1}{2}$
Zicht Japan	$1.23\frac{1}{4}$	$1.23\frac{1}{4}$	$1.23\frac{1}{4}$
Zicht Manilla	1.25	$1.24\frac{1}{2}$	$1.24\frac{3}{4}$
T. T. Hongkong	1.01	1.03	1.01
T. T. Shanghai	1.26	1.27	1.25
T. T. Amoy	94	—	$91\frac{1}{4}$
T. T. Singapore	$1.40\frac{5}{8}$	$1.40\frac{5}{8}$	$1.40\frac{5}{8}$
T. T. Br.-Indië	—	91	$90\frac{7}{8}$

Batavia, 25 Jan. '30.

Amsterdamsche Wisselkoersen.

(*Aneta*).

	23 Jan.	24 Jan.
Prolongatierente	$2\frac{7}{8}$	$2\frac{1}{2}$
A'dam-Java	$99\frac{1}{4}$	$99\frac{1}{4}$
A'dam-Londen	12.11	$12.11\frac{1}{16}$
A'dam-New-York	$2.48\frac{7}{8}$	$2.48\frac{29}{32}$
A'dam-Parijs	$9.77\frac{3}{8}$	$9.77\frac{3}{8}$

Officiëele Producten-Noteeringen.

Opgave van de producten-noteeringen der Handelsvereeniging Batavia en de Ned. Ind. Ver. v/d Rubberhandel, loopende van 24 Jan. '30 12.30 u. n. m. tot 25 Jan. '30 12.30 u. n. m.

	gedaan gisteren	gedaan heden	laatste vraag	laatste aanb.
Rubber (per $\frac{1}{2}$ K.G.) Java-Std.-Sheets Jan.	—	—	$38\frac{1}{4}$	—
Java-Std.-Crepe Jan.	—	—	$38\frac{3}{4}$	—
Palembang Robusta koffie (per 100 K.G.) E.K. Bat. Maart/April	$45\frac{3}{4}$	—	$46\frac{1}{8}$	47
April/Mei	—	$46\frac{3}{4}$	—	$46\frac{3}{8}$
Zwarte Lampong Peper. (per 100 K.G.) E.K. Bat. Jan./Febr.	$103\frac{5}{8}$	—	$100\frac{3}{8}$	$102\frac{3}{8}$
Jan./Maart.	$103\frac{5}{8}$	—	$100\frac{3}{8}$	$102\frac{3}{8}$
Witte Muntok Peper. (per 100 K.G.) E. K. Bat. Jan./Febr.	$142\frac{1}{2}$	—	$137\frac{5}{8}$	$140\frac{7}{8}$
Jan./Maart	$142\frac{1}{2}$	—	$137\frac{5}{8}$	$140\frac{7}{8}$

Productenmarkt Batavia.

Rubber smoked sheets en crepe f $0,38\frac{1}{4}$ vraag, f $0,38\frac{3}{4}$ aanb.

Palembang Robusta April/Mei f $28\frac{5}{8}$ ged.

Citronella-olie ready A f 2.80 gedaan.

Peper-Lampongs Jan./Mrt. f $62\frac{1}{2}$ vraag, f 63,— aanbod.

Peper-Muntok Jan./Maart f 86,— vraag, f 87,— aanbod

Productenmarkt Soerabaja.

SOERABAJA, 25 Jan. (*Aneta*). Suiker superieur ready f $11\frac{1}{8}$ vraag, f $11\frac{1}{4}$ aanb. Jan. idem Febr. idem Maart f $11\frac{3}{8}$ vraag, f $11\frac{1}{2}$ aanb.

Hoofdsuiker ready f $10\frac{7}{8}$ vraag, f 11,— aanb. Markt zonder zaken.

Rubber Sheets f $38\frac{1}{2}$ k. Markt vast.

Koffie ready f 40,— Augt./Oct. f $39\frac{1}{2}$ nom.

Rubber-Noteeringen.

(*Reuter's Handelsdienst via Aneta*).

Singapore.

	24 Jan. 10 u. v.m.	24 Jan. 5 u. n.m.	25 Jan. 10 u. v.m.
Sheets spot	$24\frac{1}{2}$	—	25
Crêpe spot	$24\frac{1}{2}$	—	25
Sheets Jan.	25	—	$25\frac{1}{2}$
„ Apr./Juni	$26\frac{1}{2}$	—	27
„ Juli/Sept.	$27\frac{1}{2}$	—	$28\frac{1}{4}$
Medium blankets Jan./Febr.	21	—	$21\frac{3}{4}$
Remilled native rolled bark Jan./Febr.	14	—	14

Heden opende de markt kalm.

Londen.

		23 Jan. open. not.	23 Jan. slot not.	24 Jan. open. not.	24 Jan. slot not.
Sheet spot	koop.	$7\frac{5}{16}$	$7\frac{5}{16}$	$7\frac{1}{2}$	$7\frac{1}{2}$
	verk.	—	$7\frac{3}{8}$	—	$7\frac{9}{16}$
„ Jan./Mrt.	koop.	—	$7\frac{7}{8}$	—	$7\frac{5}{8}$
	verk.	—	$7\frac{1}{2}$	—	$7\frac{11}{16}$
„ Juli/Sept.	koop.	—	$7\frac{5}{8}$	—	$7\frac{13}{16}$
	verk.	—	$7\frac{11}{16}$	—	$7\frac{7}{8}$
Crêpe spot	koop.	—	$7\frac{1}{4}$	—	$7\frac{5}{16}$
	verk.	—	$7\frac{5}{16}$	—	$7\frac{7}{16}$

De markt opende vast en sloot kalm.

New-York.

		23 Jan. 4 u. n.m.	24 Jan. 4 u. n.m.
Crêpe spot	koop.	$15\frac{3}{8}$	$15\frac{3}{4}$
Sheet spot	koop.	$14\frac{3}{4}$	15
	verk.	15	$15\frac{1}{4}$
„ Jan./Mrt.	koop.	15	$15\frac{1}{4}$
„ Apr./Juni	koop.	$15\frac{3}{8}$	$15\frac{5}{8}$
	verk.	$15\frac{5}{8}$	$15\frac{7}{8}$

Markt zeer prijshoudend.

Slotnoteeringen.

		23 Jan.	24 Jan.
Sheet spot	koop.	—	15
	verk.	—	$15\frac{1}{4}$
Apr./Juni	koop.	—	$15\frac{5}{8}$
	verk.	—	$15\frac{7}{8}$

De markt sloot slap.

Peper-Noteeringen.

Londen.

	23 Jan.	24 Jan.
Zwarte Singapore cif. Londen Jan./Mrt.	$11\frac{1}{2}$ gen.	$11\frac{1}{2}$ gen.
Witte Muntok cif. Londen Jan./Mrt.	$15\frac{7}{8}$ ged.	$15\frac{3}{4}$ ged.
Zwarte Lampong cif. Londen Jan./Mrt.	$11\frac{5}{8}$ ged.	$11\frac{1}{2}$ ged.

Tin-Noteeringen.

Singapore.

	23 Jan.	24 Jan.
Verkocht	200 tons	—
Prijs (per picol)	$88\frac{3}{4}$ doll.	—

Londen.

24 Jan.

Slottransacties in den namiddag:

Ready per ton (standard)	$173\frac{3}{4}$ pd st.
3 mds. levering	$174\frac{3}{8}$ pd.st.

New-York.

23 Jan.	24 Jan.
$38\frac{1}{4}$ doll.	$38\frac{3}{8}$ doll.

Markt prijshoudend.

De Londensche Theeveilingen.

(*Van de firma John Peet en Co.*).

Te Londen liepen eenige standaardnooteeringen in de aldaar op 24 dezer gehouden veiling naar beneden en wel:

$\frac{1}{4}$ d. voor gewone P.F., ordinaire P., middensoort P.S. en P. en goede B.O.P.;

$\frac{1}{2}$ d. voor middensoort O.P.;

terwijl alle overige soorten ongewijzigd bleven.

In genoemde veiling werden o.m. de volgende prijzen betaald, bruto per Engelsch pond:

Perbawatie	Br. Or. Pek. I	2 shill $\frac{1}{2}$ d.
Ardjoena	Br. Or. Pek. Sup.	1 sh. $8\frac{1}{2}$ d.
Baloembangan	Br. Or. Pek. I	1 sh. 8 d.
Taloen	Broken Pekoe	1 sh. $3\frac{3}{4}$ d.
Taloen	Broken Tea	1 sh. $1\frac{1}{2}$ d.
Windoe	Broken Tea	1 sh. $\frac{3}{4}$ d.
Taloen	Pek. Fannings	$10\frac{3}{4}$ d.
Tambi	Broken Pek. I	$10\frac{3}{4}$ d.
Baloembangan	Br. Or. Pekoe	$9\frac{1}{4}$ d.
Tambi	Pek. Fannings	$9\frac{1}{4}$ d.
Sapoeran	Br. Or. Pekoe	$8\frac{1}{2}$ d.
Sapoeran	Broken Tea I	$8\frac{1}{2}$ d.
Halimoen	Broken Pekoe	$8\frac{1}{4}$ d.
Kaligoea	Broken Tea	$8\frac{1}{4}$ d.
Sapoeran	Broken Pek. I	8 d.
Sapoeran	Pek. Fannings	8 d.
Baloembangan	Broken Pekoe	$7\frac{3}{4}$ d.
Halimoen	Pek. Fannings	$7\frac{3}{4}$ d.
Kaligoea	Pek. Fannings	$7\frac{3}{4}$ d.
Bedakah	Dust	$7\frac{1}{4}$ d.
Kaligoea	Dust I	$7\frac{1}{4}$ d.
Baloembangan	Pek. Fannings	7 d.
Negiara	Pek. Fannings	7 d.
Tambi	Dust	7 d.
Sapoeran	Dust I	$6\frac{3}{4}$ d.
Baloembangan	Dust	6 d.

In de op denzelfden dag te Amsterdam gehouden veiling werden o.m. de volgende prijzen besteed, bruto in centen per half kilogram:

Perbawatie	Orange Pekoe I	175
Tjiseureuh	Orange Pekoe	91
Bandjarwangi	Orange Pekoe Sup.	90
Halimoeng	Orange Pekoe	69
Negiara	Orange Pekoe	68
Bandjarwangi	Pekoe	63
Halimoen	Pekoe Souchong	43

FINANCIEEL WEEK-OVERZICHT.

De Amerikaansche Handelsorganisatie. — De tariefspolitiek. — China en Rusland. — De beurs.

(*Van onzen beursmedewerker*).

Voor Amerika is Hoover *the right man in the right place*.

Reeds voor het innemen van den presidentszetel, als minister van Handel, heeft hij een organisatie geschapen, welke thans zijn land van groot nut is.

Het bureau „*of Foreign and Domestic Commerce*", is een onderdeel van het ministerie van Handel en telt reeds zes en vijftig afdeelingen in vier en veertig verschillende landen.

Waar nu Amerika zich speciaal wil toeleggen op den exporthandel, is de voorlichting van dit instituut onontbeerlijk, bewijst zeer groote en goede diensten.

Nu de Binnenlandsche depressie de uitbreiding beïnvloedt, want er is inderdaad veel en veel kapitaal verloren, heeft de Yankee onmiddellijk de handen uit de mouw gestoken om zijn export op te voeren. In 1929 reeds is dit gelukt en stegen de uitvoercijfers gemiddeld met 10pct., terwijl bovengenoemd bureau met zijn alles omvattende vangarmen, haar voorlichting, en adviezen, den uitvoer onbetaalbare diensten bewijst.

En het is typisch, dat Hoover, nu als president van de grootste republiek ter wereld, het eenmaal door hem begonnen werk niet aan anderen overlaat, doch zelf de leiding blijft voeren.

Door een hoogen muur van invoerrechten is de binnenlandsche nijverheid niet alleen beveiligd, doch kan de export hier en daar verlies geven, zoodat er per saldo toch nog winst overblijft.

Het is voornamelijk de export van industrie-producten, waar Amerika zich op toelegt, en waarmee het thans gaat concurreeren op de wereldmarkten.

Hoover legt daarbij een grondige kennis van het bedrijfsleven in het algemeen aan den dag, maar speciaal van dat van den Amerikaan zelf.

Een machtige factor voor Amerika is de kapitaalrijkdom, welke haar in staat stelt de meest uitgebreide credietverleening naar voren te brengen.

Hierin en hiermede zijn zij reeds geslaagd op de Zuid Amerikaansche markt, waar zij door hun crediet politiek reeds de overwinning behaalden.

Daarenboven stelt Amerika zich ten doel, *in het Buitenland*, industriëele bedrijven op te richten, of interesseert zich financiëel bij reeds bestaande oude Ondernemingen, daardoor de macht naar zich toetrekkend en een pad banend voor de toekomst.

Niet onwaarschijnlijk is het dat Amerika ook het oog heeft op China en Rusland waar groote mogelijkheden zijn weggelegd en anderzijds veel kapitaals behoefte is.

Amerika staat voor de poorten.

Zelden komt het voor dat de Januari maand dusdanig emotieloos is, als deze keer. Gewoonlijk brengt beleggingsvraag wat leven in de brouwerij, ditmaal schijnen de vrij gekomen gelden meer dienst te hebben gedaan voor schulddelging.

De verliezen in Amsterdam moeten enorm geweest zijn.

Van de speciale speculatieve objecten ter Amsterdamsche beurs, waren het uitsluitend Boetons die eenige aandacht vroegen en circa 190 sloten. Margarine Unie voelde gedrukt aan en Philips krabbelde weer tot even boven de 500 terug.

Scheen het even dat de markt iets wilde verbeteren, de muziek was er even vlug weer uit. Kalm, prijshoudend, zonder zaken.

Hier krompen de omzetten weer sterk in, voorzoover er nog van inkrimping sprake kan zijn. Men ziet af en toe wel noteeringen, doch op den keper beschouwd beteekent de handel vrijwel niets.

Het publiek blijft zich afzijdig houden, misschien ten onrechte. Een handicap is het onzekere van de producten-markten.

Nòch suiker, nòch rubber, nòch thee ziet er aangenaam uit.

Voor het zoete product liepen de buitenlandsche noteeringen opnieuw omlaag met luttel herstel aan 't slot, Cuba voornamelijk was flauw, waar London achter aandraafde. Voor rubber lijkt 't nog verre van rooskleurig, terwijl thee, als te voren ongeanimeerd, ligt.

In enkele afdeelingen, liggen blijkbaar nog factoren, welke van zeer ongunstigen invloed zijn, waarbij wij o.m. het oog hebben op Semarang Stoomboot en Prauwen Veer, waarover hieronder nader.

De verschillende rubrieken gaven het volgende beeld weer:

Bankwaarden, bleven vast gestemd. Speciaal voor Crt. Ned. Handel Mij. waar in Amsterdam eene vaste stemming voor domineert, hier gaat vrijwel niets om, stelde de koers zich ten slotte op 171. Handels Banken bleven hangerig zich om de 157 beweger. Vast zijn Amsterdamsche Banken, welke langzaam aan weer naar de 190 kruipen, terwijl Escomptos prijshoudend bleven, een half puntje op of neer, naar gelang er vraag of aanbod zich voordeed.

Suikers, uitsluitend in Koloniale Banken ging af en toe iets om, groot bleek de animo niet, het slot stelde zich op $215\frac{1}{4}$. H.V.A. bracht het tot eene afdoening op 560 wat vrij laag bleek, later werd vijf punten hooger gezocht. Vorstenlanden bewogen zich tusschen de 147 en $147\frac{1}{2}$. Poerworedjo noteerde 61, biedt op dezen koers winst mogelijkheid.

Rubber, het wil nog niet met het product, desniettegenstaande houden de aandeelen zich vrij goed. Welbeschouwd is Amsterdam Rubber, het eenige fonds, waar hier nog eens iets in omgaat. Wij volgen Amsterdam ten deele, terwijl de prijs van het artikel onderwijl het koersverloop beinvloedt. Sluit Amsterdam hooger en is rubber weer flauw dan valt er weinig animo te bespeuren. Zijn de Amsterdamsche koersen gedrukt en ligt hier de rubber-markt iets beter, dan is er geen stuk te krijgen, een handicap voor de arbitrage. Aan het slot, op betere rubber stemming, werd dan ook weer 163 geboden. Basilam deed $82\frac{1}{2}$ na 88. De overige soorten zonder belangen.

Theepapier doen feitelijk niets. Nog steeds treedt hier en daar aanbod naar voren. Men stelt een vraagprijs daar tegenover, welke dikwerf kant noch wal raakt, doch de markt typeert, geen reëele koopers. Wordt er dan ook afgegeven dan is het koersverschil ook gevoelig. Zoo vielen Pref. Papandajan door verkoop terug tot 65, Gandasoli tot 150.

Scheepvaart, weinig opgewekt en deze periode weer het avans, tot dusver behaald, verliezend. Unies krabbelden weer tot onder de 189, terwijl Japan lijnen tot 104 werden aangeboden met geen betere vraag dan drie punten daaronder. K.P.M. liep tot $222\frac{1}{2}$ aanbod terug. Rotterdamsche Lloyd zonder zaken.

Sporen en Trams. De mindere ontvangstcijfers blijven het koersverloop beïnvloeden. Geen enkele soort kon zich uit hare downstemming, opheffen. N.I.S. bleven op 22 aangeboden, Semarang Cheribon, even 150 afgedaan waren een punt lager grif aangeboden. Deli Spoor sukkelde naar 205 terug en Serajoedal Tram bleef tot 160 geoffeerd. Verder ook hier geen interesse.

Prauwen en Veren. Een zeer flauwe tendenz voor Semarang Stoomboot en Prauwen Veer waarvan de oorzaak nog een duistere zaak is. Er wordt zwaar in gelikwideerd, terwijl er vrijwel geen koopers meer zijn, de koers liep deze periode een dertigtal punten terug, sloot op $231\frac{1}{2}$, het laagste niveau. Amsterdam gaf aan 240 verkoopers, geen koopers. Tagalsch Prauwen veer liep onder de 300.

Diversen. De vraag voor Bandoengsche Kinine heeft zich geheel teruggetrokken, zoodat het aanbod tot 310 weinig kans heeft te worden weggenomen. Linde Teves hield zich goed, monteerde fractioneel, deed weer 150. In Internatio niets te doen, ook hier niet de minste animo meer te bespeuren, koers taxatie circa 264. Solosche Electriciteit Mij. blijft gezocht, er zijn echter geen verkoopers in de markt. Banjoemas na 140 weer zwakker, er bleef aanbod, terwijl slechts op een enkel stukje vijf punten lager geboden werd. Sumatra Electriciteit Mij. werd tot 115 afgegeven, met verder aanbod. Voor Stroohoeden Veem was vraag doch op vrij laag niveau, zoodat er weinig kans bestond tot zaken doen.

Mijnbouw, iets betere stemming voor E.M.N.I. waarop weer 250 werd betaald. Redjangs vrij onbewogen op circa 126. Simau met eenig liquidatie aanbod, bleef niet beter dan 632. Holland Siam weer flauw, plotseling geen koopers meer en eenen val tot 90. Een en ander verband houdend met flauwere tinprijzen.

Olie, ook hier alle lust verdwenen. De stemming voor aandeelen Koninklijke Olie is er reeds enkele dagen uit. New-York ligt flauw gestemd, de mogelijkheid voor lagere koersen is niet uitgesloten. Tarakan, onafgedaan, bleef tot 350 gezocht. Cert. Cities Service verlaten op circa 29. doll. New-York deed niet beter dan 29. doll. Voor Exploraties evenwel eenige koopbelangstelling, voornamelijk van arbitrage zijde. Amsterdam sloot 191 bieden.

Obligatiën en Geldmarkt, op de obligatie markt trad tegen de tweede helft van deze weekperiode weer eenig aanbod naar voren, zonder de prijzen noemenswaard te beïnvloeden, alleen dollarleeningen bleven gezocht. De geld-markt werd iets stijver, prolongatie liep na 2 pct. op $2\frac{3}{4}$ en 3 pct. Men had opnieuw eene disconto verlaging van The Bank of Engeland verwacht, welke evenwel uitbleef. De Engelsche Bank noteert $\frac{1}{2}$ pct. boven de Nederlandsche Bank.

De Wisselmarkt.

Op de Wisselmarkt. Stelde de Indische Guldens zich iets beter.

Ponden Sterling	koopers	$12.13\frac{3}{4}$
	verkoopers	12.15
Amerik. $	koopers	$2.49\frac{3}{8}$
	verkoopers	$2.49\frac{7}{8}$
Guldens	koopers	$100\frac{1}{8}$
	verkoopers	$100\frac{3}{8}$
Rupees	koopers	$90\frac{1}{2}$
	verkoopers	91
Singapore	koopers	$140\frac{1}{4}$
	verkoopers	$140\frac{3}{4}$
Japan	koopers	$122\frac{3}{4}$
	verkoopers	$123\frac{1}{2}$

Crossrates te Amsterdam.

Sterling	12,11
Dollars	2,49

Crossrates te Londen.

Guldens	12,11
Dollars	$4,86\frac{19}{32}$

PRODUCTENMARKT WEEK-OVERZICHT.

(*Van onzen productenmedewerker*).

Muntok Peper. De markt opende vast en werd oploopend tot $88\frac{1}{2}$ levering Januari/Maart afgegeven. In sympathie met lager afkomende Londen noteeringen flauwde de markt via 86 tot 85 af. Buitenlandsche noteeringen herstelden zich weer en geholpen door in dekkingsvraag trokken prijzen weer aan en staan we heden op den laatsten dag van deze verslagperiode weer op 88, waartoe een kleinigheid werd afgegeven, met verdere vraag. Stocks in Londen liepen van 1520 tons terug tot 1473 tons.

Lampong Peper. In dit artikel kwam men wel zeer stroef tot zaken. Vraag was er voldoende en waren vooral aan het einde van deze verslagperiode flinke orders in de markt, maar waar koopers ook in Telok Betong zeer hoog gestemd waren, kwam men sporadisch tot zaken en in de meeste gevallen boven export prijzen. Buitenlandsche noteeringen bewogen zich in opwaartsche richting en kunnen wij nu bij het slot een stijging van $\frac{5}{8}$ d. noteeren. Prijzen hier bewogen zich om de $61\frac{1}{2}$ om via 63 naar 64 te monteeren, waarvoor bij het slot nog vraag is met aanbod I. hooger. Londen stocks namen van 1286 tons af tot 1191 tons.

Tapioca. De markt ligt verlaten en hoorden wij van geen afdoeningen. Wel waren verkoopers wederom wat williger, maar houdt het buitenland zich afzijdig en willen we volstaan met noteering:

K.T.H.	f 9,—
G.T.A.	„ $9\frac{5}{8}$
G.T.G.	„ $9\frac{3}{8}$
B. 3	„ $3\frac{1}{2}$

ook het gebakken product geheel zonder zaken.

Palembang Robusta. De markt was zeer stil in het begin, maar werd op het slot wat levendiger. Aanvankelijk werd afgedaan Mrt/April $27\frac{1}{4}$, Febr/Mrt 27,—, op dan via $27\frac{1}{2}$ voor Mrt/April, plotseling te stijgen tot 28,— $28\frac{1}{4}$ voor dezelfde termijn. Er werden op de laatste dag van deze verslagperiode enkele partijen tot die prijzen gekocht. De markt sluit vast met vraag Mrt/April $28\frac{1}{4}$ met aanbod tot $28\frac{1}{2}$.

Olie. Gedurende de geheele week was er vrij ruim aanbod en liepen prijzen verder terug. Ready A. werd in het begin der week genoteerd op 2,95 tot 2,90, doch waren er geen koopers. Na eenige transactielooze dagen werd ready tot 2,75 gedaan, terwijl bij sluiting reeds tot 2,70 aanbod bestaat. In forwards ging niets om. Juli/Dec. noteerde eerst 3,25, later 3,15 aanbod zonder vraag.

Rijst. De markt bleef zeer vast, met goede vraag uit het binnenland. De zware Rangoon-positie, waarover in onze vorige rapporten reeds uitgewijd, drukt niet zoo zwaar meer op de passar, daar de posities van eenige groote houders door cancellation met Rangoon geliquideerd werden en de locale prijzen van dien aard zijn, dat ontvangst van de rijst geen verlies laat.

Rangoon. Batavia kocht Jan. shipment Sioka van Cheribon en Semarang tot prijzen oploopend van f 8,— via f 8,10, f 8,20 tot f 8,45. Ook Tegal is tot deze prijzen kooper. Eerste helft Febr. werd gedaan tot f 7,70 waarna verder aanbod terwijl Febr. vol tot f 7,65 wordt geoffreerd. Rangoon ketan werd tot f 9,— aangeboden.

Saigon. Van deze haven kwam verder aanbod voor Jan. shipment per s.s. *Tjibodas* en werd afgedaan voor longgram f 8,25 tot f 8,35, Japan kwaliteit f 8,10, Gocong f 8,60 en Pychow f 8,50. Voor eerste helft Febr. werden eenige zaken gedaan, doch het is nog niet zeker of er wel ruimte beschik-

Radio-Nieuws.

Onze Luisterpost.

Onze rapporten beginnen we maar weer met de bespreking van

Phohi-Huizen

waarvan wij j.l. Woensdag een uitnemende ontvangst hadden. Schitterend kwam het geluid door en het was een genot naar het concert te luisteren. Wij wenschen Phohi, speciaal op Woensdag, steeds zulk een succesvolle uitzending!

Donderdag- en Vrijdag-avond hebben wij niet naar dit station uitgeluisterd

Manilla

was gisteren met vrij goede muziek in de lucht; we hadden echter last van wat fading.

Chabarowsk

kregen we Vrijdag-avond ten ongeveer 7 uur ook weer eens door. Er was een samenspraak in het Russisch, zoodat wij er niet veel van kunnen navertellen. Ook dit station had met fading te kampen.

Batavia 1 A.A.

hoorden we Woensdag mijzonder hard, Donderdag was het ook vrij goed, doch gisterenavond konden we het kinderuurtje bijna niet op den luidspreker volgen!

Bandoeng P.M.Y.

hoorden we Woensdag erg zwakjes, Vrijdag echter bijzonder duidelijk. Donderdagavond volgden we een pianosolo, die heel goed door kwam.

Bij beide laatstgenoemde stations hebben we de laatste dagen ook weer veel last van telegrafie.

Soerabaia 3 A.N.

was Vrijdagavond heel aardig. We hoorden een samenspraak van Gijs en Trijn over de autotentoonstelling, later zeer goed eene fantasie uit Butterfly.

Amateurs.

Woensdag en Vrijdag gaf A.X. eene heruitzending van Batavia, die goed doorkwam. Donderdag de Phohi, die minder goed was.

1 B.O. hoorden we Donderdag zeer duidelijk, doch ietwat over gemoduleerd; dit was vooral aan de spraak merkbaar.

We hoorden ook nog enkele andere amateurs, die we echter niet thuis konden brengen, zoo b.v. Woensdag muziek op een golflengte van ongeveer 25 Meter

Dienzelfden dag hoorden we des morgens ongeveer 5 uur een dame die Engelsch sprak (golflengte naar schatting ruim 30 Meter) doch ook hier konden we de naam van het station niet pakken.

Programma's.

Bat. Radio Vereeniging.

(Korte golf 75 M.)

Zondag, 26 Jan.

11.30 — 1.30 Lunchmuziek van Hotel der Nederlanden.
7 — 8 Muziek van Hotel der Nederlanden.
8 — 10 Opera Muziek op gramofoonplaten.

I. K. R.

De heer Kok op Rijswijk (I. K. R.) geeft Maandag en Woensdag van $7\frac{1}{2}$— 9 uur dansmuziek en Zaterdag van $7\frac{1}{2}$— 10 klassieke muziek. I. K. R. zendt uit op een golflengte van 62 meter.

---

baar is. Febr. vol zag afdoeningen voor longgrain tot f 8,15 Japan f 7,95 Goeong f 8,50 en f 8,40 en Pychow f 8,30.

Bangkok. Semarang en Cheribon verkochten terug naar Bangkok A. I special Jan. Shipment tot f 8,20 en Febr. tot f 8,— Ketan II werd tot f 10,— gecancelled.

Krawang. De markt blijft zeer vast, terwijl het aanbod zoo goed als nihil is. Gevolgelijk werden slechts kleine partijen afgedaan voor prompte levering tot de volgende prijzen:

Kloewaran Huller Boeloe		ready	10,50
„	„	Febr.	10,50
„	„ Tjere	ready	9,90
„	„	Febr.	10,—
Petja Koelit	„	ready	8,75
„	„	Febr.	8,80
Tjere lolossan		ready	9,35
„	„	Febr.	9,40

De markt opende vast op $40\frac{1}{2}$ cent om geleidelijk aan terug te loopen tot f 0,375, daarna kwam een herstel en verbeterde de prijs weer met f 0,38. Londen stocks vermeerderden wederom en bedragen thans 59607 tons, de Liverpool stocks zagen een kleine afname tot 19515 tons. In het begin der week was er op de hoogere prijzen ruim aanbod van producenten hetgeen echter grif werd opgenomen. Bij het terugloopen van de markt trokken verkoopers zich ook terug.

Tabaksinschrijving Rotterdam.

ROTTERDAM, 24 Jan. (*Aneta*). Op de tabaksinschrijving alhier werden aangeboden 2330 pakken Javatabak. Er was veel belangstelling. Loemadjangblad en Madoera-krossok werden goed betaald. De meeste prijzen bleven geheim.

Copra.

Londen. 24 Jan. Jan./Febr 22 pd.st. 10 s.h. verk.

Faillissementen.

Uitgesproken door den Raad van Justitie te Medan:

Gwan Hwe Sioe, koopman, wonende te Tandjong Balei en aldaar handeldrijvende onder het merk „Kim Huat Seng" en te Poelau Radja onder het merk „Seng Cheong";

J. van Aken, koopman, wonende te Tebing Tinggi, thans zich bevindende in 's Landsgevangenis te Medan;

N.V. „Cultuur Mij. de Alaslanden" gevestigd te Medan;

Law A Man merk „Lay Goan", koopman, wonende te Medan;

E. Ruttiens, planter, laatstelijk gewoond hebbende te Bangoen Bandar Estate bij Tebing Tinggi Deli, zich sedert buiten Nederlandsch-Indië begeven hebbende en zonder bekende woon- of verblijfplaats;

Tan Soei Seng alias Tan Soei, koopman, wonende te Medan (Cantonstraat).

Vernietigd bij arrest Hooggerechtshof van 9 Januari 1930 het faillissement van Lim Guan Kiat.

Opgeheven bij beschikking van den Raad van Justitie te Medan van 17 Januari 1930 het faillissement van Tjong Tat Jong alias Tjong Tat Weng merk „Sin Hong On", koopman, wonende te Medan.

Steun aan Japansche Ondernemingen.

De te Singapore verschijnende *Nanyo Nichi-Nichi Shenbun* van 1 Januari: bevat een telegram uit Tokyo, gedateerd 30 December en luidende:

„Door de regeering van Formosa is het bedrag, dat tegen rentevergoeding aan de Kanan Ginko (China & Southern Bank) zal worden verstrekt ter ondersteuning van ondernemingen in de Nanyo, onder nadere goedkeuring van de Departementen van Kolonisatie en van Financiën vastgesteld op 200.000 Yen per jaar".

VOLKSRAAD.

2de Gewone Zitting 1929—1930.

Vergadering van Vrijdag, 24 Januari 1930

Voorzitter: J.W. Meyer Ranneft.

(Vervolg).

Flesschentrekkerij.

De Regeeringsgemachtigde voor Justitie, mr. Schrieke dankt den voorzitter voor zijn woord van welkom. Spr. verheugt zich er over weer in het midden van de geachte vergadering aanwezig te zijn.

Het was spr. reeds te voren gebleken, dat de middenstand met dit ontwerp niet voldaan is.

De aandrang tot uitbreiding der bescherming tegen flesschentrekkerij van die zijde is begrijpelijk.

Spr. heeft getracht aan hare bezwaren in deze tegemoet te komen. Die meer krachtige bescherming is echter niet mogelijk gebleken.

De vraag is of de nadeelen van wanbetaling zoo groot zijn voor den handelaar, dat wettelijke bescherming daartegen noodig is. Nu zijn concrete gegevens omtrent het euvel grootendeels achterwege gebleven.

Spr. heeft in dit verband een groot hotelbedrijf over een termijn van vijf jaren nagegaan. En daarbij is hem gebleken, dat slechts weinige groote posten als oninbaar aanwezig waren, welke voor een goed deel hadden kunnen worden voorkomen, vooral door een beter contact met andere hotelhouders. Het gaat er vooral om de diedietwaardigheid van een klant beter te beoordeelen. En dit zelfde geldt ook voor andere handelaren.

Spr. stelt verder de vraag of alle wanbetalers met gevangenis moeten worden gestraft. *Opzettelijke* wanbetaling is veelal niet te bewijzen. Er zijn vele optimisten, zegt spr., die op het moment der aankoopen werkelijk geloofden de aangegane schuld te kunnen betalen.

Spr. betoogt verder, dat de door den heer Van Baalen voorgestelde redactie om het euvel te bestrijden, er toe zou leiden, dat iedereen die ook maar even achterstallig is met de betaling van een schuld, aanstond met den strafrechter in aanraking zou kunnen komen.

Het bewijst, dat een wanbetaler dit opzettelijk is geworden en niet slechts een "optimist" was, zal bovendien slechts bij uitzondering zijn te leveren.

Verder wijst spr. op de neiging bij den tusschenhandel om niet al te kras op te treden tegen wanbetalers, uit vrees voor den slechten naam, welke de handelaar bij het koopend publiek daardoor zou krijgen. Die zelfde neiging zou ook het indienen van een aanklacht vaak achterwege doen blijven.

Na de pauze verklaart de heer Van Baalen in tweede termijn, dat ook hij de grens tusschen gewone en opzettelijke wanbetaling niet zoo maar kan aangeven.

Dat de handeldrijvende middenstand het koopen op crediet zoo gemakkelijk maakt, is wel juist, maar om voldoende omzet te krijgen, is crediet nu eenmaal noodzakelijk.

Geeft men geen crediet, dan verliest men vaak goede klanten. Spr. geeft daarvan een sterk sprekend voorbeeld.

Er zijn klanten in dit land, zegt spr., die men om hun positie geen crediet kan weigeren. Er zijn er met meer dan f 2000,— salaris, die zich niet schamen met een rijksdaalder in de maand af te betalen. Spr. noemt dit opzettelijke wanbetaling, welke strafbaar moest zijn.

De mogelijkheid bestaat om wanbetalers te doen gijzelen. En dan gaan ze toch ook de gevangenis in, zegt spr., precies alsof ze veroordeeld werden. Het verschil is alleen, dat nu de kosten daarvan door den schuldeischer worden gedragen en andere het gouvernement zou betalen.

Spr. ziet intusschen de werking van de nieuwe bepalingen met vertrouw en tegemoet.

De Regeeringsgemachtigde, mr. Schrieke, beantwoordt den spr. in het kort.

Het ontwerp wordt dan z.h.s. *goedgekeurd.*

Verzoekschriften.

Aan de orde is het 3de rapport der commissie voor de verzoekschriften.

De conclusies worden, — — — eenige na een kleine aanvulling of wijziging — aangenomen en de openbare vergadering wordt gesloten.

Rooster van Werkzaamheden.

Maandag 27 Jan. '30, $8\frac{1}{2}$ u. v. m. Alg. beschouwingen betr. aanv. begrooting 1930.

Dinsdag 28 Jan. '30, $8\frac{1}{2}$ u. v. m. Voorzetting en Afd. I (Reg. en Hooge Colleges).

Woensdag 29 Jan. '30, $8\frac{1}{2}$ u. v. m. Afd. II (Justitie). Afd. III (Financiën) en Afd. IIIA (Indische Schuld).

Donderdag 30 Jan. Geen Vergadering.

Vrijdag 31 Jan. '30, $8\frac{1}{2}$ u. v.m. Ontwerp der Mijnordonnantie.

Zaterdag 1 Febr. '30, $8\frac{1}{2}$ u. v. m. Afd. IV (Binnenlandsch Bestuur).

College van Gedelegeerden.

Donderdag 30 Januari zal geen vergadering van het College van Gedelegeerden worden gehouden.

Uit de Provincie.

(Van onze correspondenten.)

CHERIBON.

Gemeenschappelijk afhaal en Besteldienst S.S.-S.C.S. per vrachtauto.

Ingaande 20 Januari is alhier door den dienst der S.S. en S.C.S. een gemeenschappelijken afhaal- en Besteldienst (z.g. A + B-dienst) opgericht, welke zich ten doel stelt, de zendingen ijl- en vrachtstukgoederen per vrachtauto van de goederenloods naar de woningen of pakhuizen te halen.

Het tarief hiervoor bedraagt slechts 3 cent per 50 K.G. berekend gewicht of gedeelte daarvan met een minimum van 10 cents per zending, waarin de koelieloonen zijn begrepen.

Geadresseerden, welke zich verbinden alle aan hun adres aangekomen stukgoederen door de S.S.- en S.C.S.-vrachtauto's te doen bezorgen, zijn vrijgesteld van de kosten voor het opmaken van een bericht van aankomst (b. v.a.).

Hiertoe moet een schriftelijke verklaring, bij den chef-loods worden afgegeven.

Het bestellen van aangekomen bestelgoederen blijft op de thans gebruikelijke wijze zonder berekening van extra-kosten geschieden.

Nadere inlichtingen zijn te verkrijgen bij den chef-loods te Cheribon (telefoon No. 63) en bij de hoofdstationschefs S.S. te Kedjaksan (telefoon No. 128) en S.C.S. te Paroedjakan (telefoon No. 29.)

SOEKABOEMI.

Ontslag gevraagd.

Naar wij vernemen heeft de juffrouw van de huishouding bij het Gemeentelijke ziekenhuis ontslag gevraagd.

Tjap Dji Kie.

De vraag of de resident van West Priangan voor de a.s. Tjap Go Meh feesten vergunning zal geven tot het houden van Tjap Dji Kie spelen, is in de Chineesche kamp thans het onderwerp van de gesprekken. Reeds hebben twee vereenigingen aan bedoelde autoriteit bij verzoekschrift vergunning tot dergelijke verzoeken worden geweigerd. Bij de verzoekschriften zijn in de gevangenis als eerder door ons mede gedeeld.

Verkoop Odeon-terrein.

Reeds lang is door de gemeente gevorderd op het mooie Odeon-terrein, eigenaar Tan Poan Soei. Heden zou een deel van dit terrein bij openbare veiling worden verkocht. Wij zijn echter benieuwd of de Gemeente het terrein kopen kan, Lukken hare plannen, dan zal hier mettertijd een mooie staanplaats voor autobussen worden aangelegd, waaraan groote behoefte bestaat.

Telegraafnieuws.

De kabel van Tandjongpinang is hersteld.

SCHOOL EN KERK.

KERK EN PREDIKANT IN INDIE.

C.A. Crayé versus dr. L.J. van Holk.

Het *Hbl.* extraheert uit het *Utr. Dgbl.* een polemiek tusschen den heer C.A. Crayé vroeger hoofdredacteur van *De Preangerbode* en dr. L. J. van Holk, R mon str. pred. te Utrecht, die Indië bezocht. De heer Crayé schrijft o.m.:

„Met klem kom ik op tegen de wijze, waarop dr. Van Holk over zijn ambts genooten in Indië schrijft. Dat gaat werkelijk alle perken te buiten. „Het prestige van den predikant is beneden nul. De meeste voorgangers toch zijn heelemaal niet op de hoogte van hun tijd. Eenerzijds vindt men er ambtsdragers van een absoluut levensvreemde rechtzinnigheid en leerstelligheid, met dichte oogen voor alle buitenkerkelijke verhoudingen, en anderzijds predikanten, die meer dan wel goed is, met de sociëteit meeleven".

„Ik vraag mij met verbazing af: met welke collega's dr. Van Holk toch wel in aanraking mag geweest zijn? Ik ken verscheiden Indische predikanten persoonlijk en veel andere bij reputatie — maar het is evenmin juist, dat de rechtzinnige geestelijke rimboe-klanten zouden zijn, als dat de vrijzinnigen achter het bierglas zitten (want hoe denkt dr. Van Holk, dat de lezers van zijn interview zijn „meeleven met de sociëteit" anders zullen vertalen?). Natuurlijk zal er hier of daar wel een bekrompen dominee steken en is er op deze of gene „standplaats" wel een kerkelijk voorganger die wat dikwijls „in de sociëteit" komt, wat voor een Indische binnenplaats heel wat anders beteekent, dan in een Nederlandsche stad. Maar deze schets van dr. Van Holk voel ik, die zes jaar een eenvoudig meelevend lid van de Indische kerk ben geweest, als schimp. Zijner onwaardig. En zeker zijn ambtgenooten daar, die, over het algemeen, harde en blijmoedige werkers zijn. Onder, vaak, moeilijke omstandigheden.

„Dr. Van Holk heeft op een dergelijke wijze den staf over de Kerk gebroken, dat het den interviewer van het *U. D*, blijkens een enkele vraag toch heelemaal geen insider in deze Indisch-kerkelijke dingen, toch te boud werd, toen de predikant weer veroordeelend sprak over het in gebreke blijven van de kerk in het cultuurleven, en hij vroeg: maar de zending dan?

„Het antwoord is weer typeerend. Want dr. Van Holk sprak toen over de zending, die gedreven wordt door verschillende zendingsgenootschappen, maar wist blijkbaar niet van den omvangrijken zendingsarbeid van de Indische Kerk zelve . . ."

Dr. Van Holk antwoordt:

„Dat de Indische Kerk zendingswerk doet, weet ik ook wel. Maar wat raar van u, om dat nu eens in het geding te brengen. Want u licht de menschen toch beslist verkeerd in, als u het voorstelt, alsof de Indische Kerk in het algemeen door zendingsgeest bezield was. Daar ontbreekt nog wel wat aan! Moet u eens vragen aan de echte zendingsmenschen. U kent ze misschien zoo niet; ik heb er enkele ontmoet, ziet u . . . .

„En eindelijk: over de ambtgenooten! Natuurlijk zijn er prachtmenschen bij, serieuze werkers, begaafde menschen. En toch handhaaf ik mijn meening met zeer groote beslistheid. Blijft u zich nu nog maar eens even afvragen, met welke collega's ik in aanraking ben gekomen, dan ga ik in dien tusschentijd eens peinzen, welke ervaringen u wel hebt kunnen opdoen. Ik heb niet gesproken van „rimboe-klanten" — boerenkinkels zou dan juister zijn; noch van het bierglas, split en pait zouden het treffender typeeren. Ook mag u dat niet verdeelen zoo, alsof alleen orthodoxen wereldvreemd kunnen zijn — een insinuatie die mij onbillijk lijkt —, noch alsof vrijzinnig en bierglas bijeen zouden hooren, dat wordt dan spelen!

Dat is alles, meneer Crayé, ook wel eens omgekeerd! Daar de omstandigheden inderdaad dikwijls zéér moeilijk zijn, is het slechts menschelijk het persoonlijk oordeel niet al te hard te maken. Maar de kerk als groep, de predikant als figuur, schieten in Indië ongetwijfeld te kort".

„En eindelijk: hoe is het mogelijk, dat u niet begrepen heeft, dat een critiek als ik gaf, wortelt in het Ideaal? Omdat ik de kerk liefheb, en Indië mij na aan mijn hart ligt, daarom betreur ik het zoo, dat de werkelijkheid zoo ellendig veel te wenschen overlaat".

Protestantsche Kerstnacht.

Ds. C.M.J. James, Ned. Herv. predikant te Delfshaven, heeft, in overleg met de Chr. Jongemannenvereeniging Theofilus besloten in den nacht van 24 op 25 December te 12 uur precies een gewijde en wijdende samenkomst te beleggen, in de nieuwe kerk te Rotterdam en ter inleiding van het Kerstfeest.

Wij willen, zoo schrijft ds. James in de *Kerkbode*, zoo sober en eenvoudig mogelijk bijeen zijn om te middernacht de komst van Onzen Koning als het licht in de duisternis te herdenken.

Geneeskundige Hoogeschool.

Geslaagd voor het Candidaatsexamen 1e deel de heer Liem Soei Liong (geboren te Menado).

S.T.O.V.I.A.

Geslaagd voor het Indisch artsexamen 1e deel mej. A.B. de Vogel (Tjiandjoer).

RECHTZAKEN.

Verduistering en nog wat.

Voor den Raad van Justitie te Batavia zal Dinsdag, 28 Januari 1930 terechtstaan, L. van P.P., laatstelijk administrateur van de theeonderneming „Goenoeng Andir" (Tjiandjoer), ter zake:

1. dat hij als administrateur van de onderneming Goenoeng Andir te Tjiandjoer en als zoodanig belast met het financiëel beheer dier tijdstippen in het tijdvak, gelegen tusschen Mei 1927 en Januari 1929, zich te Tjiandjoer dan wel elders op Java opzettelijk, onderscheidene bedragen in totaal beloopende de som van ongeveer f 12.000,— welke gelden hij in zijne hierboven gemelde kwaliteit, mitsdien uit hoofde van zijne persoonlijke dienstbetrekking, en anders dan door misdrijf onder zich had, en die toebehooren aan de onderneming vd., althans aan een ander dan hem, beklaagde, wederrechtelijk heeft toegeëigend immers ten eigen bate aangewend.

2. dat hij in den loop van het jaar 1928 te Goenoeng Andir, Tjiandjoer, opzettelijk instrijd met de waarheid, mitsdien valschelijk heeft opgemaakt, dan wel door den ten deze strafrechtelijk niet aansprakelijken, hem ondergeschikten employé, Leendert van Polanen Petel heeft doen opmaken een behoeve van de genoemde onderneming bijgehouden kasboek mitsdien een geschrift, bestemd om tot bewijs van eenig feit te dienen, door op de pagina's van dit kasboek bestemd voor het boeken van uitgaven in te vullen of te doen invullen:

onder datum 31 Maart 1928 een post groot f 700,— onder data 8—9 en 15 Juni 1928 uitgaaf-posten ad resp. f 514,70, f 431,90 en f 402,42 in de maanden Augustus-September-October-November 1928 (op de bladzijden van het kasboek gemerkt a-b-c-d-e-f- en g rood) achtereenvolgens de posten f 307,70, f 35,—, f 196,—, f 312,81, f 146,08, f 165,98, f 158,02, f 156,38 f 135,50, f 23,87, f 148.99, f 600,68, f 137,21, f 108,13, f 56,10, f 113,80, f 618,50 terwijl deze aldus ingevulde bedragen in werkelijkheid niet, of slechts voor een deel waren uitgegeven, mitsdien het kasboek opzettelijk valschelijk heeft opgemaakt of doen opmaken teneinde de door hem gepleegde verduisteringen te bemantelen alzoo om dat valschelijk bijgehouden kasboek tegenover den eigenaar van genoemde onderneming als echt en onvervalscht te gebruiken, terwijl uit dat gebruik uiteraard eenig nadeel kan ontstaan.

Diefstal van Archiefstukken.

Men zal zich herinneren, dat de *Bintang Timoer* indertijd gebruik heeft gemaakt van archiefstukken van het Departement B.B., de heerendiensten betreffende. Deze stukken bleken gestolen te zijn.

Het Landgerecht heeft den pleger van dezen diefstal, Djajawinata, hoofdtypist op genoemd departement, veroordeeld tot drie maanden gevangenisstraf en den redacteur van de *Bintang Timoer* Paradaharahap tot een maand.

Beiden zijn van plan gratie te vragen.

De Aanrijding te Medan.

Naar Aneta uit Medan seint, veroordeelde den landraad den chauffeur, die Alfred Kunst, terwijl deze op een fiets zat, tegen den grond heeft gereden, tot zes weken gevangenisstraf.

Het slachtoffer is naar men zich herinneren zal aan zijn verwondingen overleden. De chauffeur heeft hooger beroep aangeteekend.

LEGER EN VLOOT.

Amok bij de Manoeuvres.

Aneta seint uit Tjimahi:

De Krijgsraad heeft beslist, dat S.U., de Menadoneesche tamboer van het 20ste bataljon infanterie, die tijdens de legermanoeuvres in het Cheribonsche begin October amok heeft gemaakt in de kampong Sindangdjawa, waarbij hij eenige menschen gedood en gewond heeft, op grond van vermoedelijke krankzinnigheid ter observatie in een krankzinnigengesticht zal worden opgenomen voor den tijd van zes maanden maximaal.

Genie.

Naar het *A.I.D.* verneemt heeft de regeering er in bewilligd, dat de laatste inkrimping van de genie, die met 1 Januari j.l. is ingegaan, te niet wordt gedaan.

Personalia.

De 1ste luitenant der militaire administratie, C.J. Vogelsang, is eervol ontheven van de waarneming der betrekking van tweeden beheerder der pensioenfondsen voor de militaire landsdienaren, en in zijne plaats is belast M.A.J. Kelling, van buitenlandsch verlof teruggekeerd, laatstelijk dezelfde betrekking bekleedende.

Aan den kapitein der Infanterie, G. D.E.J. Hotz, is wegens zevenjarigen dienst tegen ingang van verlof verleend naar Europa met ingang van 1 Juli 1930.

Aan den 1sten luitenant der Genie, E. van IJsseldijk, is wegens zesjarigen dienst een maanden verlof verleend naar Europa met ingang van 4 Maart 1930.

Benoemd tot militair apotheker 2de klasse, jhr. E. W. A. Kreutzwendedich von den Borne, apotheker.

LAATSTE BERICHTEN.

Metingen Zuid- en Midden-Celebes.

In de eerste helft van de volgende maand, zoo verneemt Aneta, zal door den Triangulatie dienst de metingen in Celebes worden voortgezet.

Men hoopt de vroeger aangevangen metingen in ongeveer 8 maanden te kunnen voleindigen, en zoo een goed wiskunstig verband te krijgen tusschen Midden- en Zuid-Celebes.

Hoofd Algemeene Politie.

Na een kort verblijf in Europa is heden per *Insulinde* in Indië teruggekeerd, het hoofd van de Alg. politie, de heer M.W. Broekman, die zich binnen enkele dagen weer met de leiding van den Dienst zal belasten.

SPORT EN SPEL.

BOKSEN.

Het Wereldkampioenschap.

BERLIJN, 24 Jan. (*Aneta-Radio*). De manager van den Duitschen kampioen Max Schmehling, Joe Jacobs, heeft de onderhandelingen over een gevecht in Maart te Atlantic City door zijn poulain te leveren, afgebroken. Schmehling wenscht eerst den uitslag van den strijd tusschen Scott en Sharkey af te wachten.

PADVINDERIJ.

De regels.

Wij ontvingen van het algemeen hoofdkwartier van den Padvindersbond (Jongenstak der N.I. Padvinders Vereeniging) een exemplaar van de nieuwe „Regels van het spel van verkennen voor jongens in Indië. . . ., die men kortweg Padvinders-regels zou kunnen noemen.

In het begin van dit boekje verklaart Lord Baden Powell of Gilwell, de stichter dezer groote jeugdbeweging, dat het zijn: „Regels, hoe het spel van verkennen voor jongens te spelen", en bekrachtigt dit met zijn handteekening. Daaronder treft men de verklaring aan, waarom het hoofdkwartier inderdaad gerechtigd is tot het doen van deze uitgave namens de Padvinders beweging. In dezen tijd, dat men over Padvinderij meermalen vreemdsoortige berichten kan aantreffen, doet het goed om in deze spelregels te lezen, wie nu inderdaad bevoegd is te spreken, en wat Padvinderij wel, maar bovenal wat zij niet is.

Uit het hoofdstuk „Algemeene beginselen" blijkt, dat de beweging wil opvoeden tot goede staatsburgers, in het bijzonder wat karaktervorming en lichamelijke ontwikkeling betreft. Ieder lid wordt aangemoedigd in zijne religieuse plichten, welke die ook zijn. Hulpvaardigheid, opmerkingsvermogen, handenarbeid, liefde voor hygiëne, het zijn allen middelen tot bereiken van dit doel, dat vooral ook door openluchtwerk; de Padvinder hoort niet thuis in de vergaderzaal!

De beweging is niet militaristisch en wenscht den wereldvrede te bevorderen.

In het algemeen kan worden gezegd, dat het algemeen hoofdkwartier te Bandoeng met deze uitgave een omvangrijk en goed werk tot stand heeft gebracht, dat de aandacht zal hebben van ieder, die voor dit jeugdwerk voelt.

AUTOMOBILISME.

De Ivory-Calthorpe 1930.

Van de Ivory Calthorpe zijn thans de 1930 modellen gearriveerd.

Aan dit motorrijwiel zijn nog vele verbeteringen toegevoegd, waardoor de 1930 modellen een hooge graad van volkomenheid hebben bereikt.

Zoo is b.v. de motor voorzien van een Dry Sump Oliecirculatie met oliereservoir in het carter zelf; smering van lagers, metalen en krukas geschiedt door het z.g. spatsysteem, terwijl om verdroging en verslapping der uitwendige klepveeren te voorkomen deze door een automatische druppelaar geregeld olietoevoer ontvangen.

De cylinder is schuins op het carter aangebracht en beide zijn uitermate nauwkeurig op het nieuwste Duplex Frame uitgebalanceerd met het zwaartepunt beneden de wielassen zoodat, mede door de zeer lage zadelpositie, de Calthorpe zeer vast op den weg ligt.

De 350 c.c. motor met kleppen in den kop is voorzien van geheel in een zwaar vernikkelde buis ingesloten klepstooters, welke dubbel gelagen zijn (kogel-, geen rollager), speciale aluminium zuiger met drie zuiger-veeren, waarvan de bovenste speciaal dient om overtollige olie uit de cylinder te weren ter voorkoming van vette bougies.

De Burman-versnellingsbak is van het z.g. High Speed type met drie versnellingen en is gecombineerd met kickstarter en koppelinghuis. De koppeling bestaat uit drie metalen clutchplaten met geperste en gecontroleerde speciale stalen veeren door den handcontroleur.

De voorvork is van het z.g. „Webb" systeem met één enkele krachtige en soepele centraalveer.

Koppeling en kettingen zijn onzichtbaar afgedekt door zware, roestvrije kettingkasten.

De electrische uitrusting bestaat uit: Accu, Dynamo (aanpak van de magneet) achter- en hoofdlamp, de laatste voorzien van dim- en groot licht, welke op- en benedenwaarts kan worden gericht middels een speciale schakelaar.

Tank en spatborden zijn ivoorkleurig en het overige is met groote zorg afgewerkt, zoodat de motor er aantrekkelijk uitziet.

TELEGRAMMEN.

NEDERLAND.

Belangstelling voor Miss Holland.

ROTTERDAM, 24 Jan. (*Aneta*). Miss Holland die, zooals men weet te Ginneken woont doch te Parijs in betrekking is, zou zich gisteren per vliegmachine daarheen begeven. De Rotterdammers legden groote belangstelling voor haar aan den dag. Het passagebureau van de K.L.M., op den hoek van den Coolsingel en de Van Oldenbarneveltstraat, waar Miss Holland een ticket moest nemen, werd zoodanig door het publiek belegerd dat de hulp van de politie moest worden ingeroepen. De bereden politie moest ruimte maken. Verscheidene Rotterdammers zullen niet meer dan een paardestaart hebben gezien.

Holland te Antwerpen.

DEN HAAG, 24 Jan. (*Aneta*). De regeering stond een crediet tot een maximum van 25000 gulden toe voor de deelneming van den Hollandschen land- en tuinbouw op de wereldtentoonstelling te Antwerpen.

In den kraag gegrepen.

DEN HAAG, 24 Jan. (*Aneta*). De wissellooper van de stoomlinnenfabriek te Strijp bij Eindhoven, die op 18 Januari met 5000 gulden aan loongelden verdween, is te Antwerpen gearresteerd. Natuurlijk werd slechts een klein gedeelte van het geld op hem bevonden.

De Regeering en het dansen.

DEN HAAG, 24 Jan. (*Aneta*). De instelling is te verwachten van een staatscommissie tot voorlichting van de regeering omtrent de vraag, of overheidsmaatregelen aangaande het dansen gewenscht zijn.

Wien, du Stadt...

DEN HAAG, 24 Jan. (*Aneta*). Uit Weenen wordt gemeld, dat de Oostenrijksche vertegenwoordiger van de Calvéfabrieken te Delft wegens verduistering tot twee jaren gevangenisstraf veroordeeld is.

Philips Radiotoestellen.

DEN HAAG, 24 Jan. (*Spec. Bat. Nwsbl*). Philips voert de binnenlandsche prijsverlaging voor radiotoestellen voor die, welke geëxporteerd worden, niet door.

Alweer een fantastisch Plan.

DEN HAAG, 24 Jan. (*Spec. Bat. Nwsbl.*) Een consortium werkt plannen uit tot het doen van tochten op de Noordzee met luxe booten van 1500 ton, welke aan den wandelpier te Scheveningen zouden aanleggen. (Dat mag alzoo niet! *Red. Bat. Nwsbl.*) Wight, Helgoland, Borkum en Nordeney zouden worden aangedaan. Er zou gelegenheid aan boord zijn tot het geven van feesten. Verder zouden internationale sportwedstrijden worden gehouden en den passagiers zouden tallooze attracties worden geboden. Onder meer zou er een speelzaal aan boord zijn. De plannen worden in vakkringen fantastisch genoemd.

(Voor verlofgangers lijken deze schepen in het bijzonder geschikt. Men stelt zich voor den Marathon loop, den voetbalwedstrijd Holland—België en de internationale schietwedstrijden op deze booten te houden. — *Red. Bat. Nwsbl.*)

De Zaak Liebermann.

AMSTERDAM 24 Jan. (*Aneta*.) Bij de behandeling voor het Hof van de zaak Liebermann heeft een eindeloos getuigenverhoor plaats, waarbij zich steeds meer het onderling wantrouwen demonstreert.

De Utrechtsche Documenten.

DEN HAAG, 24 Jan. (*Aneta*). Uit Brussel wordt gemeld, dat de Belgische Kamer de interpellatie van Ward Hermans op de volgende week bepaalde, nadat Hermans er den socialisten op gewezen had dat zij indertijd hebben toegezegd te zullen aandringen op een spoedige behandeling van de geheime documenten-kwestie.

Consulaire Dienst.

's-GRAVENHAGE, 24 Jan. (*Aneta*). Consul San Oven te Calcutta is benoemd tot consul-generaal.

Regenproeven mislukt.

DEN HAAG, 24 Jan. (*Spec. Bat. Nwsbl.*) De regenproeven van den heer Veraart zijn mislukt. De weersomstandigheden waren niet gunstig.

(Wat niet wil zeggen dat zij anders wèl gelukt zouden zijn. *Red. Bat. Nwsbl.*)

Natuurmonumenten aangekocht.

ARNHEM, 24 Jan. (*Spec. Bat. Nwsbl.*) De vereeniging tot behoud van natuurmonumenten heeft de bekende landgoederen Beekhuizen en Herikhuizen aangekocht.

Op de Vinger getikt.

UTRECHT, 24 Jan. (*Spec. Bat. Nwsbl*). Ged. Staten onthielden hun goedkeuring aan de begrooting van de gemeente Utrecht, wegens de wijze waarop de dekking van het reserve fonds ten behoeve van de eigen pensioenen is geregeld.

Van 1 tot 8 Augustus wordt een Nederlandsche week georganiseerd.

AUSTRALIË.

De „Orsova".

SYDNEY, 24 Jan. (*Aneta-Reuter*). De *Orsova* is weer vlot gekomen. Zoover geconstateerd kon worden heeft het schip geen schade geleden.

BRITSCH-INDIË.

Het Lijdelijk Verzet.

BOMBAY, 24 Jan. (*Aneta-Reuter*). Het geschil te Khakharechi is bijgelegd.

De deelnemers aan het lijdelijk verzet hebben zich teruggetrokken. De boeren zijn in vrijheid gesteld. Zij verklaren dat zij tevreden zijn.

HET BRITSCHE RIJK.

De Actie van Lady Simon.

LONDEN, 24 Jan. (*Aneta-Reuter*). Lady Simon heeft te Wellingborough een rede gehouden waarin zij haar rede van 16 Januari ter sprake bracht.

Zij zeide dat er verschil is tusschen openlijke slavernij zooals die bestaat in Arabië en Abessinië en tusschen misbruiken, voortspruitend uit het systeem van kinder-adoptie voor huiselijke doeleinden. Dit laatste mag men niet onder slavernij rekenen, maar toch spruit er dienstbaarheid uit voort en 't leidt soms tot wreedheden zooals men die kent uit de geschiedenis van de slavernij.

Hoewel vele Chineesche huishoudens op Ceylon de geadopteerde kinderen vriendelijk behandelen, kan toch onmogelijk ontkend worden dat er erge gevallen van mishandeling voorkomen, waartegen strengere maatregelen genomen moeten worden om een einde aan deze misdaden te maken.

Het Slot van de Hatry-affaire.

LONDEN, 24 Jan. (*Aneta-Reuter*). Hatry is veroordeeld tot veertien jaar gevangenisstraf, Daniels tot zeven jaar, Dixon tot vijf jaar en Tabor tot drie jaar. Bovendien is bij deze straffen twee jaar dwangarbeid inbegrepen.

LONDEN, 24 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De vier aangeklaagden in de Hatryzaak zijn schuldig bevonden aan vervalsching en het in omloop brengen van certificaten van aandeelen van Swindon Gloucester Wakefield Corporation.

Het O. M. deelde mede dat de aangeklaagden voor 789 000 pond sterling valsche aandeelen in omloop gebracht hebben en bovendien in gebreke zijn gebleven 822.000 pond sterling te betalen voor de onvervalschte aandeelen van de maatschappij.

De jury sprak het schuldig uit. De behandeling der andere aanklachten wordt voortgezet.

Onder diep stilzwijgen werd geluisterd naar de verdedigingsrede van Birkett voor Hatry. De verdediger betoogde dat de daad van Hatry voortsproot uit „het duidelijk verlangen om anderen te beschermen". Hij zeide dat Gialdini het eerst voorstelde om de aandeelen te vervalschen.

De Katoen-industrie.

LONDEN, 24 Jan. (*Aneta-Reuter*). Op een speciale vergadering van de Amerikaansche sectie van de katoenindustrie van Lancashire en de textielindustrieëlen van Manchester werd besloten een verdere beperking van de productie aan te bevelen.

HET DUITSCHE RIJK.

De Ratskeller van Bremen uitgebrand.

BREMEN, 23 Jan. (*Aneta-Radio*). In de historische Ratskeller te Bremen is door brand groote schade aangericht. De oude eiken kasten, de houten wandbekleeding en de vloer van den Bacchuskeller, waar de brand uitbrak, werden totaal vernield. Zelf Bacchus, die aan het einde van de zaal troonde, werd beschadigd.

De prachtige wandschildering heeft veel brand en waterschade geleden.

De Rohrbach-fabrieken.

BERLIJN, 23 Jan. (*Aneta-Radio*). De Rohrbach-maatschappij voor den bouw van watervliegtuigen deelt mede dat zij op het punt staat failliet te gaan. In acht weken heeft men de loonen van werklieden niet kunnen betalen.

De minister van verkeer verklaart dat de financiëele toestand van het rijk zoodanig is dat het onmogelijk is de Rohrbach-fabrieken te steunen om ze boven water te houden.

OOSTZEELANDEN.

De Oorlogsbegrooting van Polen.

WARSCHAU, 23 Jan. (*Aneta-Radio*). De begrooting van Polen vertoont dit jaar een verhooging met 40 pct. voor militaire doeleinden.

De begrooting voor leger en vloot bedraagt 8 272.000.000 zloty.

ZWITSERLAND.

Het Anti-fascistisch Complot.

NAUEN, 24 Jan. (*Aneta-Radio*). Na een uitgebreid onderzoek, daarbij geholpen door de Parijsche en Brusselsche politie, hebben de Zwitsersche autoriteiten de overtuiging gekregen dat de berichten betreffende een anti-fascistisch complot tegen de Italiaansche delegatie ongegrond zijn. De kwestie wordt nu gedeponeerd.

NOORD-AMERIKA.

De Papegaaienziekte.

WASHINGTON, 24 Jan. (*Aneta-Reuter*). Hoover heeft een verbod uitgevaardigd voor den invoer van papegaaien uit Zuid-Amerika.

Dit besluit is genomen in verband met de jongste voorvallen van psittacosis.

WEENEN, 23 Jan. (*Aneta-Radio*). Ook de regeering van Oostenrijk heeft, in verband met de papegaaienziekte, de invoer van papegaaien verboden.

De Expeditie van Byrd.

NEW-YORK, 24 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Volgens de *New York Times* deelt de vertegenwoordiger van Byrd mede dat de expeditie op het oogenblik geen gebrek aan voedsel heeft. Ook hebben zij brandstof en kunnen zij geruimen tijd draadloos met de wereld in verbinding blijven. Zelfs indien de gewone voedselvoorraad opraakt, kan men zich voeden met walvisschen, zeerobben en vetganzen.

Men verwacht hier dat het verzoek van het ministerie van buitenlandsche zaken tot de regeeringen van Noorwegen en Engeland, om Byrd hulp te verleenen, tot gevolg zal hebben dat een weg gevonden of gemaakt wordt door de ijsmassa.

OSLO, 24 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De Noorsche walvischvaarders zijn van meening dat de toestand van Byrd in het geheel niet gevaarlijk is daar men verwacht dat de dooi zal invallen.

ZUID-AMERIKA.

De „Monte Cervantes."

BUENOS AIRES, 24 Jan. (*Aneta-Reuter*). De toestand van de *Monte Cervantes* is zeer ernstig. De ruimen stonden spoedig onder water.

De bemanning en de passagiers konden op de gevangenis-kolonie Ushaia aan land komen. Op dit eiland zijn de beruchtste boeven van Argentinië. Er zijn slechts weinig gebouwen en men is er niet berekend op zooveel menschen als nu van de *Monte Cervantes* op het eiland zijn aangekomen.

Het schip *Monte Sarmiento* is naar Ushaia gegaan om de schipbreukelingen op te pikken. Op dit schip is echter accommodatie voor slechts 600 personen.

In Argentinië bestaat de doodstraf niet. De groote misdadigers worden naar Ushaia gedeporteerd. Onder de gevangenen bevindt zich ook de anarchist die in 1909 bij een bomaanslag den hoofdcommissaris van politie van Buenos Aires om het leven heeft gebracht.

Een andere gevangene is een Duitscher die een van zijn vrienden gevierendeeld heeft.

BUENOS AIRES, 24 Jan. (*Aneta-Reuter*) De *Monte Cervantes* is totaal verloren.

NEW-YORK, 24 Jan. (*Aneta-Reuter*). Uit Buenos Aires wordt gemeld dat de *Monte Cervantes* gisteravond gezonken is. De kapitein, Dreyer, zonk met het schip in de diepte.

De leden van de bemanning, die tot het laatste oogenblik aan boord zijn gebleven, wisten ter nauwernood te ontsnappen.

NAUEN, 24 Jan. (*Aneta-Radio*). Kapitein Dreyer van de *Monte Cervantes* was 62 jaar oud. Hij genoot een uitstekende reputatie als zeeman.

Op grond van de ontvangen berichten gelooft men in de kringen van de zeevaarders alhier dat het ongeluk te wijten is aan de plaatselijke loodsen, waarvan er drie aan boord waren en die, naar verondersteld wordt, wel op de hoogte waren van de plaatselijke vaarwaters.

Men brengt hulde aan het Argentijnsche oorlogsschip *Vincente Fidel Lopez* dat hulp heeft verleend.

DE VOLKENBOND.

De Opium-commissie.

GENEVE, 24 Jan. (*Aneta-Reuter*). De opiumcommissie heeft het voorstel van Sir Malcolm Delevingne aangenomen. Dit voorstel betrof de benoeming van een commissie om alle aspecten van de beperking der productie van narcotica te besturen en, zoo mogelijk nog tijdens deze zitting, hierover rapport uit te brengen aan de opiumcommissie.

De commissie bestaat uit tien leden die alle narcotica-produceerende landen vertegenwoordigen.

Delevingne vertegenwoordigt Engeland en Sir John Campbell Britsch-Indië.

ALGEMEEN NIEUWS.

De Marineconferentie.

LONDEN, 24 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Heden hebben gedelegeerden ter marineconferentie verschillende bijeenkomsten gehouden, die voor het meerendeel van consultatieven aard waren.

Er had een belangrijke vergadering plaats tusschen de Engelsche en Fransche gedelegeerden in het verblijf van MacDonald in de Downingstreet. Op deze bijeenkomst werd het rapport besproken der experts, betreffende de geschilpunten.

De pers.

Stimson zeide in een onderhoud met vertegenwoordigers van de pers dat hij niet te spreken was over het feit dat op de bijeenkomst van gisteren de pers niet aanwezig was. De eenige verklaring die hij hiervoor vinden kon is gebrek aan plaats. Hij zal daarom aan de Amerikaansche delegatie aanbevelen om drie plaatsen vrij te maken teneinde vertegenwoordigers van drie Amerikaansche nieuwsagentschappen in staat te stellen in het vervolg de vergaderingen bij te wonen. Hij hoopte dat andere delegaties dit plan zullen volgen.

BERLIJN, 23 Jan. (*Aneta-Radio*). De Berlijnsche pers levert nog steeds commentaren op de marineconferentie te Londen. Het communistisch blad *Welt am Abend* schrijft onder het hoofd „De groote Zwendel" dat waarschijnlijk het eenige resultaat van de marineconferentie zal wezen dat de slagschepen boven de 10.000 ton zullen worden afgeschaft. Dit beteekent dan een buitenkansje voor de wapen-industrie, daar de mogendheden dan hun tegenwoordige slagschepen zullen schrappen daar deze allen boven de 10.000 ton zijn, en nieuwe zullen laten bouwen.

De nationalistische *Kreuz Zeitung* schrijft:

„Van den eenen kant kan Duitschland slechts een volkomen succes van de conferentie wenschen indien deze leidt tot een daadwerkelijke vermindering van de bewapening. Maar van den anderen kant moet Duitschland vreezen indien de groote mogendheden besluiten hun vloten te verminderen en zullen trachten ook Duitschland zijn kleine vloot, noodzakelijk voor de verdediging van de Baltische kust, te doen verminderen."

Cablegrams.

The „Monte Cervantes".

Buenos Aires, Jan. 24. *Monte Cervantes* badly, holed bows quickly submerged. Passangers and crew put ashore Ushaia, a prison colony, containing the notoriousest prisoners of argentine. Ushaia has fewest buildings and no proper accommodation so many people. Liner *Monte Sarmiento* Ushaiawarding to offtake stranded, but she only has accommodation for sixhundred persons. Deathpenalty non existent in Argentina. The worst malefactors sent to Ushaia prisoners include the anarchist who in 1909 bombed killed chief Bueno Aires police. Another is a German convicted killing quartering one of his friends.

Buenos Aires, Jan. 24. *Monte Cervantes* total loss.

New-York, Jan. 24. Ex Buenos Aires reported that *Monte Cervantes* sank yesternight. Captain Dreyer down went with ship. Skeleton crew left aboard narrowly escaped.

The Hartry-affair.

London, Jan. 24. Hatry sentenced fourteen years penal, Daniels septennium, Dixon quinquennium and Tabor triennium. Sentences each case include biennium hardlabour, running concurrently main sentence.

The Opium-commission.

Geneva, Jan. 24. Opium commission adopted the proposal of Sir Malcolm Delevingne to appoint a committee to study all aspects of limitation production narcotics and report, if possible present session. Commission consist ten member, representing all producing countries. Delevingne represent Great Britain and Sir John Campbell India.

Lady Simon and the Slavery.

London, Jan. 24. Lady Simon in speech at Wellingborough reference her speech cabled Jan. 16 Emphased always distinguished between open avowed slavery, such existed in Arabia and Abyssinia, and abuses arising ex system of child adoption for domestic purposes. Latter unmight amount slavery, but might involve serfdom and sometimes led to cruelty revolting as anything history slavery. While many Ceylonese households doubtless treated adopted children kindly, it is impossible to deny face published reports that there were terrible cases at maltreatment and stronger measures must taken to stop these dreadful crimes.

OFF. BERICHTEN.

CIVIEL DEPARTEMENT.

Ontheven: van het lidmaatschap van den Volksraad, R.A.A.A. Djajadiningrat en P.A.A. Koesoemo Joedo, beiden lid van den raad van N.I.

Benoemd: tot assistent-resident bij den algemeenen bestuursdienst op Java en Madoera, G. Van Genderen Stort, thans met den rang en titel van assistent resident bij gemeld kader ter beschikking gesteld van den directeur van financiën teneinde te worden toegevoegd aan het hoofd van den dienst der landelijke inkomsten.

Gesteld: ter beschikking van den directeur van L.N.H. ten einde te worden werkzaam gesteld als vakkundige voor de zeevisscherij bij de afdeeling zeevisscherij van het departement van L. N. H., B. den Heyer, thans hoofdpakhuismeester bij den dienst der zoutregie, werkzaam gesteld in de Prov. Oost-Java, te S'baja.

SCHEEPSBERICHTEN

Haven van Tandjong-Priok.

Aangekomen 24 Jan.

Eng. ss. „Giang Ann" gez. Maples, van Singapore, agt. Kian Gwan.

Eng. ms. „Muncaster Castle" gez. Cann, van New-York en Semarang, agt. Muller Co.

N.I. ss. „Tjikandi" gez. de Jonge, van Dalny en Tjilatjap, agt. J.C.J.L.

Ned. ss. „Bali" gez. Jansen, van Rangoon, agt. S.M.N.

Fr. ss. „Leopold" gez. Ordronnean, van New Castle en P. Said, agt. S.M.N.

Eng. ms. „Prometheus" gez. Duggan, van Tjilatjap en Semarang, agt. M/Watson.

Vertrokken 24 Jan.

N.I. ss. „Buyskes" gez. Bronsema, naar Tg. Pandan, Riouw en Singapore.

N.I. ss. „Bontekoe" gez. Tuininga, naar Semarang.

Eng. ss. „Giang Ann" gez. Maples, naar Cheribon en Semarang.

Eng. ss. „Euryades" gez. Ewan, naar Cheribon.

N.I. ss. „D. v. Twist" gez. Bakker, naar Oosthaven en Merak.

Rotterdamsche Lloyd.

ms. „Indrapoera" 24 dezer te Semarang kustreis.
ss. „Schouwen" 24 dezer uit Sabang uitr.
ss. „Texel" 23 dezer uit Hamburg id.
ss. „Insulinde" 25 dezer te Priok id.
ss. „Tambora" 24 dezer te Marseille thuisr.
ss. „Buitenzorg" 24 dezer uit Medan id.

Stoomvaart Maatschappij Nederland.

ms. „P. Bras" 24 dezer uit Cheribon kustr.
ss. „J.P. Coen" 24 dezer uit Soerabaja id.
ms. „Chr. Huygens" 24 dezer uit Genua uitr.
ss. „K. der Ned." 24 dezer uit Singapore thuisreis.

Holland Amerika Lijn.

ss. „Blijdendijk" 24 dezer uit Semarang kustreis.

Java Bengalen Lijn.

ss. „Jacatra" 25 dezer te Priok

Java New-York Lijn.

ss. „Sembilan" 23 dezer te Philladelphia.

H. A. P. A. G.

ss. „Essen" aangek. 25 dezer te Batavia van Padang uitreis.
ss. „Menes" aangek. 24 dezer te Belawan van Sabang uitreis.
ss. „Lueneburg" aangek. 25 dezer te Semarang van Soerabaja kustreis.
ss. „Naumburg" aangek. 23 dezer te Singapore van Batavia thuisreis.
ss. „Osiris" vertr. 22 dezer van Seuz thuisreis.

Dodwell Castle Line.

ms. „Muncaster Castle" vertr. 25 dezer van Batavia naar Singapore thuisreis.

ADVERTENTIEN.

Politie-Bekendmaking.

De Hoofdcommissaris van Politie te Batavia maakt bekend, dat gedurende Pasar Malem op den 27sten en 28sten JANUARI 1930 de volgende verkeersregeling wordt getroffen:

a. Het verkeer van voertuigen van WELTEVREDEN in de richting BATAVIA mag alleen plaats hebben langs MOLENVLIET WEST en BUITEN NIEUWPOORTSTRAAT in NOORDELIJKE richting, terwijl het verkeer van BATAVIA naar WELTEVREDEN slechts mag plaats hebben door de TIJGERSTRAAT en MOLENVLIET OOST in ZUIDELIJKE richting.

b. Geheel voor het voertuigenverkeer zijn afgesloten de wegen:
1. PANTJORAN.
2. PETAK SEMBILAN.

c. De FINANCIENSTRAAT en de KOESTRAAT mogen alleen bereden worden in de richting WEST-OOST tot aan de TIJGERSTRAAT.

Deze regeling treedt op bovenvermelde data in werking ten 6 ure namiddag.

Het publiek wordt dringend verzocht zich te gedragen naar de door de Politie gegeven en nog te geven bevelen. 3036

„MAGNEETJES".

Te Huur Aangeboden.

HET WONINGBUREAU TROMP heeft diverse paviljoens en woonhuizen te huur aan te bieden. Kantoor Gang Kwini 5, Tel. 441 Welt. Kantoor-uren van 7—1½ en 4—7½. M942

GERIEFELIJK WOONHUIS, bevattende voor-, binnen-, achtergalerij, drie slaapkamers en garage, gelegen Nieuw Menteng, te huur. Huur f 150.— 's maands. Medio Maart of eerder te betrekken. Verplichtend overname meubilair. Te bevragen Tel. Mtg. 679. M907

HUIS, voorgalerij + 3 kamers, Kenarilaan 4 Nieuw Gondangdia, te huur ad f 115.—, onmiddellijke nabijheid postkantoor, electrische trein en tram, per 1 Maart, overname meubels volgens taxatie. M857

EEN NIEUW STEENEN HUIS met 5 kamers en autogarage, gelegen te Moeriaweg No. 19, te huur per 1 Februari. Huurprijs f 120.— per maand. Een halfsteenen huis met 3 kamers met groot erf, Diengweg 30, huurprijs f 65.— per maand. Te bevragen Malabarweg 52, Telf. 505 Menteng of Gang Klintjie 34. M946

HET MODERNE VERDIEPINGSHUIS van der Houtlaan 8, 6 kamers, steeds door eigenaar bewoond, geheel behangen, vaste waschtafels in de slaapkamers, te huur, geheel gemeubileerd, of eventueel na overname meubilair. Inlichtingen Telefoon 416 Mtg. M920

GERIEFELIJK HUIS te huur nabijheid spoorhalte Tjikini, huurprijs f 140.—. Verplichte overname meubilair. Alleen na tel. afspraak, te bezichtigen Tel. Mtg. 813. M923

MOOI GELEGEN HUIS, bevattende de groote vóór- en binnengalerij, 2 slaapkamers en eetgalerij, te huur 1 April of iets eerder. Huurprijs f 85.— per maand. Overname compleet modern meubilair tegen taxatie-prijs. Te bezichtigen Salembaplein 16, Telefoon Wlt. 2953. M927

RUIME STEENEN HUIZEN, vijf minuten gaans van het station Kemajoran, Kemajoran Nrs. 94, 104 en 110 te huur. Huurprijzen f 75.—, f 55.— en f 55.— per maand. Kemajoran Gempol No. 165, huurprijs f 10.— per maand. Te bevragen Kemajoran 97. M926

HUIS met flink erf, Goenoeng Sarie 25, te huur. Huurprijs f 65.—. Te bevragen bovengenoemd adres Tel. 868. M943

HUIS Goenoeng Sari No. 35, bevattende 4 slaapkamers, voor-, binnen-, aahtergalerij en paviljoen 1 kamer, te huur. Te bevragen Sech Oembarak bin Dafar, Kroekoet Gang Depan 41, Weltevreden. M930

EEN ZEER RUIM EN GUNSTIG GELEGEN HUIS (Kebon Sirih) met diep voorerf en mooien grooten tuin, billijke huurprijs, te huur. Verplichte overname inboedel. Brieven onder no. M931 Bataviaasch Nieuwsblad.

HUIS, Tjiliwoenglaan 19, bevattende 3 ruime slaapkamers, te huur voor f 120.— per maand, per 1 Februari. Te bevragen Telefoon 949 Wlt. M933

GANG THOMAS 1 (Tanah Abang) een nog nieuw paviljoen, bevattende voorgalerij, binnengalerij, eetkamer en slaapkamer, met eigen gemakken, te huur. Huur f 50.— per maand met vrij licht en water. Te bevragen Woningbureau Tromp, Gang Kwini 5, Tel. 441 Wl. M939

LAAN TRIVELLI voor heer alleen een zeer netjes gemeubileerd paviljoen te huur, desgewenscht met garage. Huur fl. 85.— per maand. Te bevragen Woningbureau Tromp, Gang Kwini 5, Tel. 441 Welt. M940

EEN GEMEUBILEERD PAVILJOEN met vrij licht en water te huur. Koningin Emmalaan 23, Meester-Cornelis, Tel. 407 Mr.-C. M932

PAVILJOEN, bevattende voorgalerij, 3 kamers en goedangkamer, te huur, met overname meubilair, zoo goed als nieuw. Gang Chaulan 46. M912

VOOR HEER OF DAME ALLEEN een vrijstaande paviljoen-kamer te huur. Huur fl. 40.— met vrij licht en water. Te bevragen Woningbureau Tromp, Gang Kwini 5, Tel. 441 Wlt. M941

GEMEUBILEERDE VOORKAMERS, geschikt voor 2 personen, te huur, desgewenscht met kost, aparte gemakken. Gang Pool 6. M921

Te Huur Gevraagd.

HUUR OVERNAME gezocht tegen begin Maart van huis met voor-, binnen-, achtergalerij, minstens drie kamers en garage. Huurprijs maximum f 125.—. Genegen meubilair over te nemen, doch f 1000.— niet te boven gaande. Aanbiedingen no. M820 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

EENVOUDIG GEMEUBILEERD PAVILJOEN gevraagd voor dame met zoon. Prijs f 50.—. Brieven no. M858 Bataviaasch Nieuwsblad.

GEMEUBILEERD PAVILJOEN gevraagd gedurende de maand Juni a.s., omgeving Buitenzorg/Soekaboemi. Brieven met vermelding van ligging, prijs, aantal kamers enz. onder nummer M884 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

Kost en Inwoning.

KAMER MET PENSION gevraagd door jongmensch, gelegen dicht bij tram- of treinhalte, bij Europeesche familie. Liefst centrum Weltevreden. Brieven met prijs no. M908 Bataviaasch Nieuwsblad.

AANGEBODEN opname als paying guest aan heer of dame h.b.b.h. Omtrek Kramat. Brieven onder nummer M909 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

PAYING GUEST. Beschikbaar eenige ruime vertrekken voor jongelui van goeden huize, Kebon Sirih, Telefoon 868 Wlt. Brieven onder no. M944 Bataviaasch Nieuwsblad.

PENSION GEZOCHT te Bandoeng voor eenige weken in de maand Juni a.s. Volledige inlichtingen onder nummer M885 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

STUDEEREND JONGMENSCH zoekt kost en inwoning bij eenvoudige familie, geen beroepspension. Buurt Petjenongan — Sawah Besar. Brieven onder no. M910 Bataviaasch Nieuwsblad.

HUISVESTING. In ruime woning, directe nabijheid zwembad, electrischen trein en tram, bestaat gelegenheid tot huisvesting van één of twee jongelui van gegoeden huize. Brieven no. M911 Bataviaasch Nieuwsblad.

VOOR TERSTOND OF LATER AANGEBODEN op eersten stand een ruime gemeubileerde kamer met volledig pension voor echtpaar zonder kinderen (geen beroepspension). Brieven no. M915 Bataviaasch Nieuwsblad.

2 DAMES b.b.h. zoeken gemeubileerd paviljoen, liefst met kost. Brieven onder no. M916 Bataviaasch Nieuwsblad.

INWONING AANGEBODEN bij Europeesche familie, Oud Kondangdia, vlak bij halte Dierentuin voor heer z.b.b.h. per 1 Februari of direct. Brieven no. M917 Bataviaasch Nieuwsblad.

Aanbevolen Adressen.

De dagblad-advertentie is onbetwist een „first class" en beproefd middel om consumptie-artikelen te pousseeren. (Maandblad „Meer Baet").

TELEFOON 1911: Gebrs. Hilverdink. Duco-spuitververij. M902

HOTEL VILLA PARK, Weltevreden. Levert eten buitenshuis. Bonboekjes verkrijgbaar van 31 stuks f 36.—. Dagelijks rijst- en Europeesche tafel. Telefoon 1136 Welt. M865

AUTO-TRANSPORT-ONDERNEMING „OUDSTRIJDER", Telefoon Nos. 644 en 3665 Wl., Tanah Abang West 82. Het beste adres voor verhuizen, verpakken en transporteeren van diverse goederen, tegen concurreerende prijzen en onder Europeesch toezicht. M863

„Gelooft U werkelijk dat tegengestelde persoonlijkheden de gelukkigste huwelijken vormen?"
„Ja, daarom zoek ik een rijke vrouw."
(Judge)

KLEERMAKER KONG TJI NJAN, Pasar Senen, Gang Wangseng 19, tel. 1794 Welt. Voorhanden diverse soorten en kleuren goed. Prijzen 1 stel witte jas no. 1 f 10.—, idem no. 2 f 9.50, idem no. 3 f 9.—. Maakloon: 1 stel witte jas f 4.—, 1 stel palmbeach costuum f 8.—. M868

GEORG FRIEDRICHS, Goudsmid, Gang Secretarie Nr. 3. Atelier voor moderne Juweelen en Goudwerken. Omwerking van oude bijoux in modern genre. Reparaties, vergulden, verzilveren en graveeren. M870

HOTEL VILLA PARK, Weltevreden. Dependance. Beschikbaar 1 groot paviljoen met twee doorloopende kamers. Telefoon 1136 Welt. M867

VOOR OMRASTERING VAN TENNISBANEN voldoet paggergaas van Martherus aan de strengste eischen. Gang Bali 32, Tanah Abang, Tfn. No. 3964 Weltevreden. M898

MEUBELFABRIEK „BATAVIA", Postweg Noord 33 t/o Postkantoor, tel. no. 3825 Wlt. Het beste en goedkoopste adres voor eerste klas meubelen. Beleefd aanbevelend. M871

Een man, die voortdurend „nee" zegt, is in groot gevaar. Hij zal spoedig door z'n concurrenten overvleugeld worden. Een man, die op alles „ja" zegt, zal evenens gauw failliet zijn. De juiste weg is, om niet direct „nee" of „ja" te zeggen, en het voorstel rustig te overwegen. (Maandblad „Succes").

WEET GIJ REEDS, dat Mevrouw J. B. v. d. Berg, Berendrechtslaan 51, Tel. 1589 Wlt. vertrekt naar Nederland, en heeft nog voorradig verschillend meubilair, ledikanten, glaswerk, verrijwagens, Gazelle rijwiel, enz. enz. tegen zeer lage prijzen. Haast U, voordat het te laat is, alles moet weg. Geopend 7 v.m. tot 9 n.m. M929

Te Koop Aangeboden.

SENKING GASFORNUIS, zoo goed als nieuw, gekost hebbende f 100.—, wegens vertrek te koop aangeboden voor den prijs van f 60.—. Te bevragen Matramanweg 145, Mr.-Cornelis. M904

EEN MODERNE OPVOUWBARE KINDERWAGEN (kleur donkergrijs), slechts enkele maanden gebruikt, wegens vertrek te koop aangeboden voor den prijs van f 40.—. Te bevragen Matramanweg 145, Mr. Cornelis. M856

EEN COMPLEET 12-PERSOONS EET-, ONTBIJT- EN THEE-SERVIES, tevens een partijtje klein koperwerk, te koop wegens vertrek. Petodjo Sabangan Gang III No. 2. M850

EEN DODGE AUTO 5-zits model 21/22, in running conditie, nieuwe banden, te koop. Prijs f 750.—. Te bevragen Struiswijkstraat 92, Telefoon Mr.-Corn. 377. M852

3-LAMPS RADIO-TOESTEL met luidspreker en telefoons wegens vertrek te koop voor f 125.—, tevens damesfiets Gazelle f 45.—. Te bevragen Matramanweg 52, Tlf. Mr.C. 41. M860

KLANKVOLLE BLÜTHNERPIANO, Moorsch ameublement, geborduurd kamerscherm, clubfauteuils en olieverfschilderijen te koop aangeboden. Petjenongan 82, Weltevreden. M896

HUIS met 2 paviljoens, waarvan 1 met eigen gemakken, eigendomsgrond, Petjenongan 82, te koop. Te bevragen: Aldaar. M897

PETROLEUM-KOOKTOESTELLEN „Red Star", verbeterde „New Perfection", je kooktoestel van den laatsten tijd, zeer zuinig, zonder lampekatoen en gemakkelijk, 2-pits f 45.—, 3-pits f 60.—, ovens f 15.—. Bezichtigen Sluisbrugstraat 40, Tel. 2800 Wl. M862

SPOTKOOPJE. Wegens spoedvertrek te koop Radiotoestel in djatihouten kast met spoelen en lampen voor den spotprijs van f 80.—. Demonstratie Zondag 11.30 — 1.30 en 's avonds van 7 — 10, Pintoe Besie 15. M922

BRUIN BENDIEPAARD, Duitsche staande honden, acht weken oud, twee takkels, bruin en zwart, Duitsche herder, oud 1½ jaar, te koop aangeboden tegen billijke prijzen. Te bevragen Laan Menu No. 5, Tel. 301 M.C. M924

ÉÉN IN GOEDE CONDITIE KLEINE 4 ZITS FIAT model 509 te koop aangeboden tegen elk aannemelijk bod, ook op gemakkelijke betalingsvoorwaarden. Gemeente- en provinciale belasting 1930 betaald. Te bezichtigen Poerwakartastraat No. 27. M928

UEBEL & LECHLEITER TROPENPIANO te koop, tegen ieder aannemelijk bod. Te bezichtigen Petodjo Djagamonjet No. 60. M935

HUPMOBILE, oud model, te koop voor f 350 — cash (inbegrepen stedelijke belasting). Running condition. Te bevragen Mampangweg 75 Wlt. M913

DAMES-WINTERMANTEL, maat 44, ter overname aangeboden voor f 20.—. Te bevragen Javaweg 38. M938

BUICK 1929 model 25, slechts door eigenaar gereden, minder dan 10.000 KM. afgelegd, te koop. Uitsluitend contant. Telefoon Welt. 1010 toestel 3. M945

Te Koop Gevraagd.

STALEN GELDKIST (in-metselbaar), nieuw of 2e handsch, afmeting binnenwerks minstens 45 × 40 × 28 cM., gevraagd. Brieven met prijsopgaaf onder no. M854 Bataviaasch Nieuwsblad.

Voor een goede winkelverlichting gel den de volgende voorwaarden: De lichtintensiteit moet voldoende zijn; de lichtpunten moeten zoo worden aangebracht, dat men geen last ondervindt van hinderlijke schaduwen. Verder mag het licht natuurlijk niet verblindend zijn en moeten de kleuren van de in den winkel aanwezige goederen er goed door uitkomen, zonder te veranderen.

DWERG-PINCHERS, niet ouder dan 7 maanden, teeven, te koop gevraagd. Brieven no. M937 Bataviaasch Nieuwsblad.

Vacante Betrekkingen.

DRIE SECRETARESSEN gevraagd voor school en tehuis voor Chineesche wees- en arme kinderen. Geëischt eindiploma lagere school en een weinig kunnende correspondeeren. Persoonlijk aan te melden bij den oprichter T. H. Khoe, Djati Petamboeran No. 3, Telf. No. 2394 Welt. M851

BOEKHOUDER GEVRAAGD, tevens typist, Hollandsch en Maleisch. Met goede vooruitzichten. Zij, die de Duitsche taal machtig zijn, genieten de voorkeur. Liefst een gepensionneerd persoon. Brieven franco no. M804 Bataviaasch Nieuwsblad.

Ik ben er voor, een beginnend jongmensch aan te moedigen — niet door hem belangrijke opdrachten te geven, want dat zou dwaas zijn, maar door hem te wijzen op de waarde van de kleine en schijnbaar onbeduidende opdrachten, die hij krijgen moet. In werkelijkheid bestaat er niets onbelangrijks in het zakenleven. (Der Organisator).

FLINKE JUFFROUW VOOR DE HUISHOUDING gevraagd. Salaris f 75.—. Intern. Hotel Pension Beau Sejour, Kramat 93. Aanmelding persoonlijk Maandag v.m. 9 — 10 uur en n.m. 5 — 6 uur. M918

INHEEMSCH KLERK, typist, de Hollandsche taal goed machtig, gevraagd. Tractement f 70.—, tot f 90.—. Aanmelding Maandag 27 dezer N.I.O.G. Kantoor-gebouw Arnhem, Noordwijk. M934

Aanbod Personeel.

EUROPEESCHE DAME vraagt een haar passende werkkring (liefst modezaak). Brieven nummer M859 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

VLOT TYPIST zoekt type-werk voor de avonduren, bij zich aan huis. Typewerk ook in boekvorm. Aanbiedingen onder nummer M883 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

BIJVERDIENSTE GEZOCHT door administratief goed onderlegd persoon met 10-jarige administratieve ervaring. Condities billijk. Brieven s.v.p. no. M881 Bataviaasch Nieuwsblad.

BOEKHOUDKUNDIG ONDERLEGD PERSOON van Chineeschen landaard, jarenlange ervaring, biedt zich aan voor het inrichten, bijhouden en controleeren van boekhoudingen en administraties. Uitsluitend in de na-middag- of avonduren. Condities nader overeen te komen. Brieven no. M882 Bataviaasch Nieuwsblad.

WIE HELPT jong energiek Chineesch jongmensch aan werk in de avond-uren? Is ook genegen samen te werken met dito persoon. Administratief en boekhoudkundig onderlegd. Brieven no. M877 Bataviaasch Nieuwsblad.

GEROUTINEERD TYPIST zoekt werk bij zich aan huis voor de avonduren. Aanbiedingen onder nummer M878 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

HOLLANDSCHE DAME, 38 jaar, biedt zich aan voor kleine huishouding, ook genegen bij heer alleen. Met weinig salaris tevreden, maar nette behandeling. Brieven onder no. M936 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

Personalia.

TER LEEN GEVRAAGD F 150.—, terug te betalen over 5 maanden f 200.— of in payementen. Brieven onder no. M903 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

HEER, oud 28 jaar, wenscht gaarne in kennis te komen met jonge dame om een paar malen per week gezellig uit te gaan. Brieven onder no. M855 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

VOOR ZELFONDERRICHT leent zich het „Leerboek voor Stenografie, systeem Sir I. Pitman", door Sj. van Eck. Verkrijgbaar in de voornaamste boekwinkels in Indië en bij den samensteller, Laan Trivelli 40 Weltevreden, Tel. Wl. 429. M875

JONGEDAME gezocht, genegen, met steller dezer den openingsavond der New Monico bij te wonen. Brieven gaarne onder nummer M887 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

IMPORTEUR zoekt compagnon met kapitaal, wegens noodzakelijk geworden uitbreiding van zijn jonge zaak. Aanbiedingen onder nummer M879 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

X.X. Voorstel is schitterend, doch kan er niet op ingaan o.r.l. Dus geen ontmoeting. Stelster M354. M914

ASSOCIATIE GEZOCHT door persoon van Chineeschen landaard met bestaande zaak. f 5000.— inbreng-kapitaal beschikbaar. Alleen serieuse Chineesche zaken komen in aanmerking. Gewenscht salaris minstens f 300.— met tantièmes en aandeel in den winst. Brieven no. M876 Bataviaasch Nieuwsblad.

HANDELSMAN, eigen zaken drijvende, zoekt eenige vertegenwoordigingen. Brieven onder nummer M880 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

Onderwijs en Lessen.

SLOJD CURSUS Menteng, in de Mentengschool, Pasar Tjiplakweg. Aangifte van nieuwe leerlingen op Maandag, Dinsdag en Woensdag van 4—6 u. of telefonisch Wlt. 1359. M899

WIES MEKERN, ex-leerlinge Eddy Ray Amsterdam, leert U alle moderne dansen. Djamboelaan 10, Tel. Wlt. 266. M905

BOEKHOUD-ONDERWIJS. J. H. Wiggers, privaat-docent in het boekhouden, geeft uitsluitend privaatlessen in het boekhouden en aanverwante vakken. Opleiding practijkexamens A, B, Vereeniging van leeraren en L. O. Handelskennis (acte U) alsmede voor de practijk. Matramanweg 42, Tel. Mr. Corn. 106. M864

VIOOLLESSEN aangeboden tegen billijk tarief. Brieven onder no. M455 Bataviaasch Nieuwsblad.

STENOGRAFIE PITMAN. Lessen aangeboden door Mej. J. M. Obdeyn, gediplomeerd leerares, Poerwakartastraat 2, Nieuw Menteng. M869

LEERBOEK VOOR STENOGRAFIE, systeem Sir I. Pitman, door Sj. van Eck, is verkrijgbaar in de voornaamste boekwinkels in Indië. M874

ONDERWIJZER heeft nog eenige uren beschikbaar voor het bijwerken van leerlingen, eventueel toezicht op huiswerk. Brieven onder no. M8 Bataviaasch Nieuwsblad.

ENGELSCH EN STENOGRAFIE. Engelsche conversatie, algemeene kennis, handelscorrespondentie, examen L.O., Steno „Groote", kantoorstenograaf Nederlandsch, Engelsch, Fransch, Duitsch. N. Aut. Jansen, leeraar Engelsch M.O. en Stenografie, Heveaweg 21, Matramanplantsoen (bij Pegangsaän) Tel. MC. 483. M895

MALEISCHE LES, zoowel spreken als schrijven, door Hollander, gew. gedipl. gez.B.B. Brieven onder no. M925 Bataviaasch Nieuwsblad.

Diversen.

BATAVIASCHE LEESBIBLIOTHEEK, Molenvliet West No. 85. Lidmaatschap minimum f 0.40 's maands. Dagelijks een boek. Vraagt catalogus. M926

VANAF HEDEN zijn de telefoonnummers van de Nieuwe Hermandad Wlt. 874 en 875. De Leider W. J. Kelder. M873

KNIPPATRONEN NAAR MAAT, naar elk gewenscht model, zeer accuraat, door vakkundige Europeesche modiste. Maison „Elegance", Sluisbrugstraat 40, Tel. 2800 Wl. M861

JAZZBAND GEVRAAGD voor feestavond 1 Februari a.s. Condities: vrij transport en consumptie en f 100.—. Brieven met opgave van bezetting onder no. M919 Bataviaasch Nieuwsblad.

GELEGENHEID gezocht om geregeld week-end door te brengen. Informaties onder nummer M886 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

Er is geen enkele reden, waarom oudere collega's een beginneling niet op oorzaak en gevolgen van zijn taak opmerkzaam zouden maken, zoodat hij voelt, dat hij deel heeft aan het bedrijf. Dan hangt het van den jongeman zelf af, of hij in staat is, om achter die dorre cijfers zal zien, of dat elk cijfer zijn eigenaardige beteekenis heeft, met min of meer romantische bijzonderheden. (Der Organisator).

ABONNEMENTSPRIJS:
ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75.
Regeltarief ƒ 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN | DERDE BLAD | Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER:
N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX:
Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON:
Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

Uit het Buitenland.

De marineconferentie.

Een paar landgenooten van wijlen Comenius, die een uitstapje naar Den Haag hebben gemaakt omdat ze fungeeren moesten als gedelegeerden ter herstelconferentie, zijn in hun vrije tijd naar Comenius' gebeente getogen. Zouden zij met Frans Coenen gemediteerd hebben dat het met de botjes van dien grooten man niet naar den Vleeze gaat? Coenen schreef:

„Hij blijft twijfelachtig en wil zich niet doen kennen en 't is een misère. Eenige eeuwen lang heeft hij rust gehad, de rust der vergetelheid, in die overigens vrij rumoerige kazerne. Maar toen kwam de wereldoorlog en de politiek. Een nieuwe natie met versche nationale ijdelheid herinnerde zich haar groote mannen. En vooral hun gebeente, dat moest worden opgehaald. Zoo gebeurde het met wijlen Comenius. Ieder wist wie en wat hij geweest was, maar toen men weten wou wat hij nog was, begonnen de zwarigheden. Men groef een mager geraamte op. Maar was hij 't nu of was hij 't niet? Intusschen wordt daar met verschillende stoffelijke en stoffige overschotten maar piëteitloos gehannest en zal ten slotte toch niemand meer gelooven, dat het eindelijk geproduceerde 's heeren Comenius authentieke beentjes waren. En men zal hem, lang na zijn dood, nog wantrouwig aanzien. Als dat dan heeten moet iemands nagedachtenis eeren....“

Deze meditatie bij de restanten van Comenius zou men ook kunnen houden bij wat nog over is van hetgeen men in vroeger tijden „vrede“ noemde. Het eenig verschil tusschen Comenius en den vrede is, dat de eerste in den loop der eeuwen rust heeft genoten, de tweede niet. Maar van beiden zijn slechts de beentjes over, en van beiden wil men de overschotten bijeenlijmen tot wat geweest is.

In Londen onderwerpt men de vredesrestanten aan een nauwkeurig onderzoek. Men heeft veel restanten en bij het passen en meten van stukjes aan elkaar ziet men dat men te veel heeft. En de twijfel rijst: die duikbooten, slagschepen, torpedojagers, mijnenleggers, kruisers enz. zijn dat wel onderdeelen van den vrede? Hadden die oude Romeinen geen ongelijk toen zij schreven en zeiden: *si vis pacem para bellum?* Is men hier per abuis niet bij een verkeerd geraamte beland geraakt?

Stemmen zeiden: ruim die rommel op plus leger en luchtmacht en de vrede zal de uwe zijn. Dat waren geen politici die dit betoogden. Maar het geroep werd zoo sterk dat de politici er rekening mee gingen houden en nu zoomaar in het openbaar durven zeggen dat algeheele ontwapening het einddoel is waar men geleidelijk toe wenscht te geraken. En een van die geleidelijke zaken is het naar evenredigheid verminderen der vloten.

Nu moet ons één opmerking van het hart. Als men naar evenredigheid gaat verminderen... blijft het resultaat der verhoudingen dan niet gelijk? Dat paal en perk gesteld wordt aan den wedstrijd in de bewapening is een groote stap naar de reconstructie van den vrede. Maar is het na Londen, en mogelijk na Genève wel positief zeker dat geen enkel land meer eens een klein kansje zal wagen? Zoo'n heel klein oorlogje maar, enkel om eens te probeeren?

De ontwapeningskwestie is in een noodlottig stadium gekomen. Men betoogt nu — bij de opening van de marine-conferentie heeft men het vele malen kunnen hooren — dat men allereerst een sfeer van vertrouwen moet scheppen, en dan ontwapenen.

Maar het wantrouwen wordt juist door de bewapening in het leven geroepen. Men moet vertrouwen hebben voor men wil ontwapenen, maar men durft niet te vertrouwen voor er ontwapend is.

Wij willen niets onvriendelijks zeggen van de marineconferentie, want wij mogen niet onhoffelijk wezen tegen de bloem van Amerika's secretaressen die met de delegatie zijn meegekomen. Maar wij zullen toch maar niet wachten op de daadwerkelijke vermindering der vloten. Wij hebben er zoo'n angstig voorgevoel van dat men te Londen aan het zoeken is naar de quadratuur van den cirkel.

Albanië.

Spookt het daar of spookt het daar niet? Wees er zeker van dat het er roert. Het is in Albanië nog nooit kalm geweest. Anders zou het geen Balkanstaat wezen.

Maar of er revolutie is uitgebroken? Of de officieren van koning Zogoe ontwapend zijn en de ambtenarij in cellen zit te smachten? Grieken zeggen van wel. Italianen ontkennen het ten sterkste. Het land ligt helaas te ver weg om er even een reporter heen te sturen.

Een andere vraag is echter: klinkt dit bericht van ja en neen dwaas? Wij gelooven dat de volgende beschouwing, geknipt uit de *N. R. C.*, een antwoord op deze vraag geeft. Het blad schrijft dan dat men in Albanië overal hoort spreken — het werd ons ook geseind! — van den slechten gezondheidstoestand van koning Achmed Zogoe, en vrij algemeen geeft men te verstaan, dat een vergiftiging hieraan niet vreemd zou zijn. Deze weer zou in verband staan met den moord op Sjaban Blosjmi, die viel door de hand van een neef, broeder van kolonel Seladin Blosjmi, een bekend vriend van Italië. Twee stammen, die elkaar bloedwraak hebben gezworen, bestrijden elkaar met een hevigheid die men sinds jaren niet gekend heeft. Voortdurend leest men van bloedige gevechten, van aanslagen.

Doch bloedwraak was er in Albanië steeds, en ook plunderingen waren er geen uitzondering. En steeds ook zijn er belanghebbenden geweest, die van deze toestanden handig gebruik hebben gemaakt, om ze ten opzichte van de binnenlandsche politiek als veel gevaarlijker voor te stellen, dan ze in werkelijkheid waren, en er een aanleiding tot interventie van te maken, welke dan het eigenlijke einddoel vormde.

Men sterkte van buiten af de bloedwraakgevoelens, om een bepaalde atmosfeer te scheppen, die men meende noodig te hebben, om, zoo al geen interventie, dan toch een verhooging van zijn invloed mogelijk te maken.

Dit nu is het, wat men te Belgrado vreest. Het verdrag van Tirana was een uitvloeisel eener soortgelijke campagne. Volgens deze overeenkomst kwam Albanië de facto onder Italiaansch protectoraat. Men behoeft slechts de kust van het land te kennen, om te weten welk eminent militair belang Italië hierbij gehad heeft, en zijn oogen een weinig den kost te geven, om te zien, welk goed gebruik ervan gemaakt is. Thans wil Italië, naar de meening van Belgrado, ook formeel het protectoraat verkrijgen, en wel in verband met een interventie, waartoe de mogelijkheid reeds op papier bestaat. De aanleiding nu zal kunnen worden geschapen door het aanvuren van den strijd tusschen nationalisten en italophilen. Er worden tegencandidaten van Achmed gepousseerd, om hem te laten voelen, dat hij slechts koning is bij de gratie van Italië; zij zijn minder Albaneesche, dan wel buitenlandsche rivalen.

Tot zoover het blad.

Is het bericht dus juist, dan zou dit beteekenen dat Italië zijn invloed heeft verloren. Een invloed, die steeds sterker werd. Italië wilde Albanië aan zich binden, en zocht hiervoor de financiëele ketting.

Albanië moet binnenkort gaan onderhandelen over de verlenging van het moratorium voor de leening van 50 millioen. Dit moratorium loopt weldra af, en ook met den besten wil kan Albanië zijn verplichtingen niet nakomen. Het komt elk jaar dieper in de schuld, en van een stabilisatie kan geen sprake zijn, zoolang het de helft van zijn begrooting aan het leger spendeert. Albanië heeft geld noodig, Italië wil helpen. Doch de hulp zal duur worden betaald: de leening kostte de eerste overeenkomst van Tirana, het moratorium werd met het koningschap door het tweede verdrag van Tirana vereffend. Het is niet meer dan logisch, dat voor een verlenging van het uitstel nieuwe concessies zullen worden verlangd.

Maar wellicht zijn de Albaneesche droomen van Italië abrupt geëindigd door een revolutie.

J. SCH.

WELTEVREDEN, 24 Jan.

BUITENLAND.

De strijdlustige Millionnairsweduwe.

Onze Londensche correspondent schrijft ons:

De eerste vrouwelijke minister van Brittanje heeft veel te verduren. Het eerste wetsontwerp, dat onder haar hoede in het licht der wereld verscheen, werd aanleiding tot heftig meeningsverschil in de rijen der arbeiderspartijers. De warmhartige Maxton, 100 percent socialist — ook nu nog, nu zijn partij aan handen en voeten is gebonden door een oppositie in het Parlement, die in behoudendheid veelkoppiger is dan de roze, de roode en de scharlaken Labourmannen te saam — vindt dat miss Bondfield veel te karig is geweest in haar wetsontwerp voor verzekering tegen werkeloosheid. En Maxton is een geliefd leider, die zijn zaak tot de zaak van velen kan maken. En zoo ontstond de scheuring, ongewild miss Bondfields werk. En de heftige Labour-mannen van Schotland richtten in het debat over dit ontwerp bittere en schampere opmerkingen aan haar adres. De brave zachtzinnige vrouw liet het maar over haar lijdzaam hoofd gaan en werd niet boos.

Maar het was wel hard voor haar, zich zoo verguisd te weten door een stel mannen, van wie zij — al was het dan maar uit partijtrouw of discipline — steun meende te mogen verwachten. Haar persoon is een voorbeeld van het ongeluk dat nooit alleen komt. Dit ongeluk had er zich op gezet haar te vervolgen, tot zelfs in haar vacantie, toen een gelukkige stap op de rotsen, gedurende een „ramble“ langs de kust, oorzaak werd van een enkelbreuk. Zoo verscheen de eerste vrouwelijke minister van Engeland op krukken in het Parlement, toen dit na het recès weer bijeenkwam. Maar het zielig gezicht kon de harten der Schotsche mannen niet vermurwen.

En nu is er de zaak bijgekomen van de strijdlustige millionnairsweduwe, die met miss Bondfield vechten wil. Dit moet men niet te letterlijk opvatten... hoewel ik er van overtuigd ben dat de rijke weduwe — indien gewoonten en zeden des lands het gedoogden — graag in handgemeen zou raken met de minister voor Arbeid.

Dit is het geval. De gemeenteraad van Hul is onlangs socialistisch geworden. En de heeren zijn niet vergeten dat een aantal mannen gedurende de groote staking van 1916 „onderkruiperswerk“ hebben verricht. Honderdvijftien vrijwilligers bemanden de trams opdat de Hullenaars het gerief van transport niet zouden missen bij de vervulling van hun dagtaak. En de mannen, die zich als goede trammannen hadden doen kennen, gedurende dien bangen tijd, bleven in dienst toen de tijden niet meer bang waren.

Het nieuwe socialistische gemeentebestuur heeft nu echter uitgeroepen: Dat zal niet gaan. En de 115 mannen hebben aanzegging gekregen dat zij op een zekeren dag hun dienstverband als geëindigd kunnen beschouwen.

Lady Houston, de weduwe van den millionnair-reeder, heeft daarvan gehoord en heeft ziedend van verontwaardiging aan de kranten doen weten dat miss Bondfield de gemeente Hull behoort te beletten, dat een vrouw, die voorwendt voor de belangen der arbeidende klasse op te komen, zooiets niet over haar kant mag laten gaan.

De weduwe zou toonen dat zij heel wat meer voor de arbeiders voelt dan zulk een verpolitiekte dame als miss Bondfield is. Lady Houston zou er voor zorgen dat de 115 mannen tot in het nieuwe jaar hun loon zouden krijgen en zij wenschte hun bij voorbaat een prettig Kerstfeest en een gelukkig Nieuwjaar. Zij nam den agent van de Conservatieve Partij in Hull in den arm en liet weten dat de tram-mannen bij dezen de eerstvolgende weken hun dagloon konden halen.

Namens minister Bondfield is bekendgemaakt dat zij onbevoegd is in deze zuiver plaatselijke aangelegenheid tusschenbeide te komen. „Kletspraat“ antwoordt lady Houston: „indien een minister voor Arbeid niet kan eischen dat aan de arbeidsklasse recht wordt gedaan, dan moet haar titel in de toekomst niet zijn minister van Arbeid, maar minister van Onrecht aan de Arbeiders. En miss Bondfield moet in haar ambt van minister van Arbeid bij al deze vijandige ervaringen wel wat ontgoocheld zijn.

Ter herinnering aan het huwelijk van Prins Umberto met Prinses Marie van België wordt deze penning in goud, zilver en brons voor liefdadige doeleinden verkocht.

Liever twaalf Jaren Tuchthuis dan getrouwd.

Peter Markovitsch had een moord op zijn geweten en was derhalve in 1920 te Belgrado tot 18 jaren tuchthuisstraf veroordeeld. Na zes jaren gelukte het hem te ontsnappen en hij legde het zoo handig aan, dat men hem nimmer snapte. Eenigen tijd geleden vatte hij het plan op te trouwen. Hij was echter nog maar pas in het huwelijksbootje gestapt, of zijn jonge vrouw begon hem het leven ondragelijk te maken. Voortdurend kibbelde zij met hem. Hij kreeg er de brui van en acht weken na het huwelijk stapte hij een politiebureau in, om te vertellen, wie hij was, en te vragen, of men hem maar weer naar het tuchthuis wilde terugzenden, daar hij nog twaalf jaar tegoed had en hij liever al dien tijd wilde „brommen“, dan deze jaren aan de zijde van zijn echtgenoote door te brengen.

Uit de Kist naar de Cel.

In een herbergzaal in Wiener-Neustadt liet de Duitsche fakir Nero zich acht dagen levend begraven. Hij werd netjes in een kist gelegd, welke dag en nacht voor het publiek zichtbaar bleef. Nadat hij acht dagen en acht nachten in de geplombeerde doodkist had gelegen, werd deze weer geopend. Maar tot algemeene verrassing werd de fakir toen hij „opgestaan“, en zich wilde gaan laven, door een rechercheur ingerekend op een aanklacht wegens kwakzalverij. Uit de doodkist verhuisde Nero naar de cel.

Bij de behandeling van zijn zaak, waarbij hij in zijn fakirpakje verscheen, bleek dat de zalven en preparaten welke hij in den handel bracht, hoofdzakelijk uit lood, terpentijn en vet bestonden, en schadelijk op de gezondheid werken. Na zijn acht etmalen arrest in de doodkist en een week in de cel kreeg hij er nog vier dagen bij.

— Ben jij met Emil verloofd?
— Ja, jij ook?
(*Sondagsnisse Strix, Stockholm*).

FEUILLETON.

DE KANG-HE VAAS.

Uit het Engelsch
van
J. S. FLETCHER.

Geautoriseerde vertaling.

10)

„Je hebt gelijk! Je oom heeft een aandeel gehad in den diefstal van de vaas. Wij hebben een spoor gevonden, Ben! En wij hebben onzen middag goed besteed en nu gaan wij er van door en naar mijne kamers, niet ver hier vandaan en als wij ons wat opgeknapt hebben, gaan wij eten en daarna naar een theater of variété — net zooals jij wilt! Ja — ik begin er een gat in te zien, Ben!“

Ik deed dat ook, maar zeide niets. Als er eene gedachte door mijn hoofd speelde, dan dacht ik aan Keziah en wat zij met hare begrippen van familieeer zoude zeggen als bewezen was, dat oom Joseph een dief was. Wij gingen weer naar beneden; Cherry sprak een paar woorden met de logementhoudster en vervolgens gingen wij naar zijne kamers in Daughty Street. Het waren keurige kamers, behaaglijk en geriefelijk en groot genoeg, zooals hij beweerde voor een jonggezel, die zijn eigen ontbijt kan gereed maken en dan verder buitenshuis at. Terwijl wij ons opknapten kwam de telefoonbel. Cherry ging luisteren en toen hij weer terugkwam, knikte hij mij toe, waarmede hij wilde zeggen, dat hij berichten had gekregen.

„Wij schieten prachtig op,“ zeide hij vroolijk. „Dat was een telefoonbericht van een van de mannen, die wij vanmorgen bij London Bridge ontmoetten. Zeide ik je niet, dat de pers een goede steun voor de politie kan zijn? Zoo is het — de bekendmaking in de ochtendbladen van den diefstal bij juffrouw Ellingham had reeds resultaat opgeleverd. Een zekere Spelwyn van Bedford Square had het hoofdbureau getelefoneerd. Hij is blijkbaar een kenner en verzamelaar van Chineesch porselein, zoodoende stelde hij belang in dat bericht en hij heeft het hoofdbureau medegedeeld, dat als degene, die deze zaak in handen heeft, hem morgenochtend wil komen bezoeken, hij hem inlichtingen zal geven. Dus gaan wij morgenochtend om 11 uur naar Bedford Square 321. Ik ben benieuwd wat die mijnheer te vertellen heeft.“

Gedurende den avond verdiepten wij ons daarin niet verder. Cherry nam mij mede naar een Soho-restaurant en daarna naar een theater — een zeldzame tractatie voor mij, die nooit iets dergelijks in Kingshaven had gezien — en de opwinding daarover verdreef het Middlebourne mysterie en alles wat daarmede verband hield, uit mijne gedachten. Den volgenden morgen, toen wij ons aan het huis op Bedford Square aanmeldden, werden wij dadelijk in 'n atelier gelaten, waarin op planken en in kasten een groote hoeveelheid potten en borden waren uitgestald, die ongetwijfeld even zeldzaam en kostbaar als leelijk waren.

Mijnheer Spelwyn, die spoedig binnentrad, was iemand van middelbaren leeftijd met aangename manieren en tintelende oogen. Hij toonde veel belangstelling voor Cherry, die hij voor zijn werk tamelijk jong vond en voor hij iets vertelde, ondervroeg hij ons naar juffrouw Ellingham, naar de vaas en hare geschiedenis. Hij kende het geïllustreerde artikel in de „Lady's Circle“ niet en hij snoof minachtend, toen Cherry het hem liet zijn.

„Die vrouw heeft gevraagd om bestolen te worden!“ riep hij uit.

„Er zijn zeker wel een dozijn menschen in Londen, die op die vaas af zouden gaan, als zij die foto's gezien hadden en gehoord hoe onveilig zij was opgeborgen en hoe gemakkelijk zij er bij konden komen! Dat verbaast mij van juffrouw Ellingham met hare ondervinding van het Oosten. Onzinnig! — om zoo'n schat in een open kast in een salon te bewaren, waarin elke aspirant-inbreker zoo gemakkelijk kan binnenkomen.“

„Kent u een of meer van het dozijn menschen in Londen, waarover u sprak?“ vroeg Cherry.

De heer Spelwyn deed net of hij deze vraag niet hoorde — in ieder geval gaf hij daarop geen antwoord. In plaats daarvan verwees hij naar het interview van juffrouw Ellingham.

„De naam van de vaas wordt foutief geschreven in dat artikel. Het moet zijn K'ang-hsi.

„De spelling interesseert mij minder“ merkte Cherry lachend op.

„Natuurlijk!“ zeide de heer Spelwyn. „Ik doe beter met te vertellen — ik acht het meer dan waarschijnlijk, dat dit met die zaak in Middlebourne Grange te doen heeft. U weet natuurlijk, dat ik dit soort van dingen verzamel en 'n expert ben in Chineesch porselein? Welnu, ongeveer drie weken geleden kwam iemand mij vragen of ik lust had een echte K'ang-hsi vaas te koopen en hoeveel ik daarvoor zou willen geven. Ik vroeg hem wat hij er voor moest hebben en uit zijn antwoord begreep ik, dat hij zeer goed op de hoogte was — hij vroeg zeven duizend pond. Ik verzocht hem om mij die vaas te laten zien om daarna over den prijs te onderhandelen. Hij ging heen... en ik hoorde niets meer van hem.“

„Kunt u zijn signalement opgeven?“

„Zeker! Een zware man met een glad geschoren rond gezicht, hij was vlug van tong, innemend en zeer beleefd; goed gekleed en het uiterlijk van iemand in goeden doen. Ik kreeg den indruk, dat hij in Indië was geweest. Zooals ik zeide, kwam hij nooit terug — en ik veronderstel nu, dat hij bij mij als expert is geweest om te hooren, wat ik zou zeggen van den prijs van zeven duizend pond.“

„En u heeft verder niets tegen hem gezegd?“ vroeg Cherry.

„Niets dan hetgeen ik u heb verteld.“

Wij namen toen afscheid van den heer Spelwyn en toen wij op straat waren, wendde Cherry zich tot mij.

„Ben! Volgens de beschrijving moet oom Joseph bij hem zijn geweest. Ik vraag mij af of hij de vaas in handen kreeg op den avond, dat hij jullie huis voor eenigen tijd verliet — en of die Cousins wat te maken heeft met den diefstal? — Wat een verwikkelingen! — Kom, wij gaan lunchen en daarna terug naar Middlebourne, om daar ons werk voort te zetten.

„De enveloppe?“ vroeg ik.

„Juist! Wij moeten er achter komen, wiens handschrift daarop staat. Oom Joseph had briefwisseling met iemand in Middlebourne — wie was dat — wie is hij? Dat is ons eerste werk en hoe eerder ik dat weet, hoe beter.“

Toen wij op dien Zondagnamiddag in Middlebourne terugkwamen, wachtten ons nieuwe verrassingen. Veller zag ons langs zijn huis komen en riep ons binnen. Met zijn gewone, langzame wijze van doen vroeg hij ons om te gaan zitten, hij ging zelf ook zitten, spreidde zijn groote handen over zijn buik, begon met zijn duimen te draaien en ons grijnslachend aan te kijken. Zijn vrouw, op haar Zondagsch, maakte zich juist gereed, om naar de kerk te gaan en Veller bleef met zijn duimen draaien tot zij de deur uit was. De grijnslach beloofde iets.

„Nu — je hebt iets op je hart, Veller!“ merkte Cherry op. „De juffrouw is uit — dus voor den dag er mee.“

Veller bleef grijnslachen, keek naar de deur, keek naar mij, leunde voorover en begon op geheimzinnigen toon te praten.

„Het gaat om Tom Scripture!“ fluisterde hij. „Daarom gaat het.“

Hij knikte een — twee — driemaal, nadat hij dat gezegd had en Cherry keek van hem naar mij en weer naar hem.

„Wie is Tom Scripture? En wat is er met hem?“

„Hij meent Tom Scripture, den visscherman“, zeide ik. „Hij woont aan het einde van onze laan. Wat is er met hem, Veller?“

„Tom Scripture kwam gisteren thuis van de vischbanken in het Kanaal, waar hij een paar dagen en nachten had gevischt. Hij kwam gisteravond in de herberg en hoorde die geschiedenis op Gallowstree Point. En toen hij een paar glazen op had, moet hij gezegd hebben, dat hij daarover wel wat kon vertellen en dat hij dat als de gelegenheid daar was, wel zou vertellen. En verder niets.“

De latente Crisis in Duitschland

door

VILLANUS.

I

Er gebeuren in Duitschland merkwaardige en ten deele zelfs schokkende dingen, die op zichzelf de aandacht van den dagbladlezer ten volle waard zijn. Zij hebben echter, naast hun rechttreeksch dramatische waarde, ook bijzondere beteekenis als symptomen van een ontwikkeling, die zeer zeker een beschouwing waard is.

Duitschland verkeert op het oogenblik nog in het evolutietijdperk van zijn staatsregeling en zijn politieke organisatie. November 1918 bracht een ommekeer, dien men niet een revolutie kon noemen: daarover is men het buiten Doorn nu wel eens. Sterke hervormingen voor Duitschland, maar een toestand, die in radicaalheid van karakter die der West-Europeesche monarchieën ternauwernood overtreft, waren er het gevolg van. Anders was ook niet te verwachten. Want het is de geaardheid van een volk en de daaruit voortspruitende practijk, die het karakter van een constitutie bepalen.

Het was dus niet te verwachten, dat de bekwame vervaardigers van de grondwet van Weimar zouden hebben kunnen bepalen, welken loop de constitutioneele ontwikkeling in Duitschland zou nemen. Wat zij tot stand brachten, was een voor de behoeften van de eerste jaren zeer bruikbaar gebleken provisorium, en een compromis tusschen hetgeen zij wenschten en hetgeen mogelijk was.

Niemand wist toen, wat komen zou. Tenslotte toch weer een monarchi? Velen, ook vele buitenlanders, hebben dit waarschijnlijk geacht, o.i. ten onrechte. De mogelijkheden voor een monarchie worden thans met het jaar zwakker, nu blijkt, dat de conservatieve en nationalistische jeugd daarvoor geen belangstelling meer koestert.

Zelfs in Beieren, het bolwerk van het monarchisme, en door den invoed van het oude koninklijke huis niet anders dan een republiek met een hofhouding aan het hoofd, is het monarchisme aan het verzwakken. „De jongegeneratie," zoo klaagde daar deze dagen een katholiek-monarchistisch Duitsch blad, „die de glorie van het koningschap niet meer zelf met bewustheid heeft aanschouwd, is zelfs in Beieren niet meer voor de monarchie warm te maken. Wij monarchisten glijden af naar de positie der monarchisten en Bonapartisten in Frankrijk; wij kunnen slechts hopen onzen politieken beginselen zooveel mogelijk invloed te verschaffen in de — republiek".

Monarchie was dus een van de mogelijkheden van 1919, die verdwenen is.

Tot de mogelijkheden, waarmede de wetgevers in 1919 nog meenden te mogen rekening houden, hoorde aansluiting van Oostenrijk bij Duitschland. Hadden zij hierop niet nog gehoopt, dan zouden zij het ongelukkig experiment met de nieuwe rijksvlag nooit genomen hebben. Fransche alarmisten spreken nog in den allerlaatsten tijd van dit gevaar, dat wij geen gevaar kunnen achten, omdat het gewicht van het Duitsche Rijk op het vasteland van Europa er niet aanzienlijk grooter door zou worden, dan het reeds is; terwijl een stevige dam zou worden opgeworpen tegen Hongaarsche onrust, Italiaansche expansielust naar het Noorden, tegen het gevaar van bolsjewisatie van Oostenrijk en van burgeroorlog. Bovendien zou er een zeer pijnstillende pleister worden gelegd op Duitschen wrok om verloren gebieden.

Maar het schijnt ons geen punt meer voor de actueele politiek van het oogenblik, ondanks bedoelde Fransche alarmisten. De behoudende elementen in Oostenrijk, die een toenemend overwicht gaan vormen in den staat, voelen niets voor de aansluiting aan de Duitsche republiek, die hun macht zeer zou verzwakken. Sterke voorliefde voor de aansluiting toonen slechts, onder de machtige partijen, de socialisten. Maar dit is juist een reden te meer voor hun tegenstanders aan het roer van de staat, om er te minder op gesteld te zijn. Zelfs al spreekt men het niet gaarne hardop uit, men wil over het geheel in Oostenrijk zelfstandig blijven. Om allerlei redenen, zoowel van gevoel, als belang.

Ook dit is dus een punt, dat nu, anders dan in 1919, buiten den gezichtskring moet vallen van ieder, die zich met de Duitsche constitutie bezighoudt.

Een enkel groot probleem, dat in 1919 slechts schuchter in beschouwing werd genomen, teekent zich steeds duidelijker af. Het loopt echter in het langzame tempo van groote en onweerstaanbare evoluties, die niet door vulcanische gebeurtenissen worden versneld. Wij bedoelen: Het unitarisme van het rijk.

Het Duitsche Rijk van Bismarck was de vereeniging van de Duitsche staten buiten Oostenrijk in één groote politieke organisatie; de samensmelting echter, was het niet. De tegenstellingen tusschen de bondstaten, afkeer in gevoelens, naijver, belangenstrijd, bestonden verder in een veel scherper vorm, dan dien men gewoonlijk aantreft tusschen de gewesten of provincies, zelfs van een groot land.

De revolutie nu had alle dynastieën, welker aanspraken reeds de werkelijke samensmelting van Duitschland onmogelijk maakten, weggevaagd. Was het wonder, dat de scheppers van de grondwet des rijks begeerig de kansen peilden van het opheffen der ongewenschte politieke afscheidingen tusschen de deelen van het Rijk?

Zij hebben echter den grooten stap niet aangedurfd; en waarschijnlijk terecht, omdat er in het wezen van de zaak in Duitschland niet zooveel veranderd was, als naar buiten leek. Dit zijn nu eenmaal dingen, die men niet kan forceeren, en waarvoor ook de Nationale Vergadering van Weimar wel niet te winnen ware geweest.

Waarom zou men bovendien een verstoornd Beieren hebben gedreven? Een afscheiding naar Oostenrijk, die door Frankrijk zou zijn gesteund en toegejuicht, vormde volstrekt niet een denkbeeldig gevaar. Het Rijk behield dus, op eenige weinige, niet belangrijke wijzigingen na, zijn federatief karakter, zooals het onder de meer dan 20 dynastieën was geweest.

Langzaam gaat de beweging in de richting van het unitarisme; maar de beweging is er, onmiskenbaar. De macht van de afzonderlijke staten brokkelt af, en het gezag van het Rijk wordt grooter. Het is geen heldere ontwikkeling met een geleidelijk opgaande lijn; het is integendeel één vrij vaak geaccidenteerde curve. Maar juist de Beieren, die zoo jaloersch zijn op hun individualiteit als staat in het Rijk, zien met bezorgdheid, doch ook reeds met een zeker fatalisme, hoe de dingen onweerstaanbaar verschuiven in een richting, die zij niet wenschen, maar waartegen, om het consequente ervan, zoo weinig te doen is.

Misschien was het grooter overgang voor de Duitschers van het oude gezagsstelsel naar het parlementair systeem in zijn modernsten vorm, dan van de monarchie naar de republiek.

De republiek met een Hindenburg aan het hoofd, die de achting van allen, het diepe respect van de meesten en de eerbiedige liefde van velen bezit, een persoonlijkheid dus, wier positie veel gelijkenis vertoonde met bijna alle in West-Europa nog solide regeerende monarchen, vormde nu eenmaal geen sterk contrast tegenover de moderne monarchie. Juist de figuur van Hindenburg — daar is ontelbare malen op gewezen — heeft den overgang tot de republiek voor de behoudende Duitschers zoo gemakkelijk gemaakt. Het parlementaire stelsel echter bracht iets geheel nieuws:

Het eischte politiek instinct en zekerheid van politiek handelen bij een volk, dat van aard daarvoor niet gepraedisponeerd was, en dat allerminst ook daarvoor was opgevoed. Het parlementarisme moest verwarring brengen, omdat het tegenover de radicale letter van de grondwet — die niet anders dan radicaal kon zijn — niet de gezond-remmende tradities kon stellen, die in landen als Engeland, en ook het onze, vaak de scherpte der dingen verzachten.

Overal op het vasteland lijdt het parlementarisme onder de versnippering der partijen, die coalities onvermijdelijk maken. Zoo is het ook in Duitschland; deze moeilijkheid echter werkte daar met bijzonder heftige storingen, omdat men nog zoo weinig bijgeslepen was door lang gebruik.

De regeering regeerde en regeert niet. Iedere wetgevende maatregel wordt eerst aan de goedkeuring der aanvoerders van de coalitiepartijen onderworpen.

Wat de ministers hebben goedgekeurd, kan dus stranden op het veto dezer grootmachtigen. Deze echter moeten, als zij accoord gaan met het beslotene, dit nog aannemelijk weten te maken voor hun aanhangers in het parlement. Daar ieder voorstel, door de samenstelling der regeering, altijd op een compromis berust, is er ook altijd ontevredenheid bij een of meer der onmisbare groepen. Zoo werkt de wetgevende machine heel langzaam en met vóór-instanties, die men in de andere Westelijke staten niet kent. Eerst als een wetgevend plan in het vóórparlement der coalitiepartijen de verschillende hindernissen overwonnen heeft, kan het tot een wetsvoorstel rijpen, dat aan den rijksdag wordt voorgelegd. Een zonderling stelsel en een ontwikkeling, waaraan de scheppers van de constitutie des Rijks zeker niet hebben gedacht.

In deze dagen is dat scherp in het licht getreden. Daarover nader.

(*Nadruk Verboden*).

NEDERLAND.

Voor het Reddingswerk aan de Hollandsche Kust.

Te Bloemendaal heeft op 19 Dec. de aanbieding plaats gehad van het geschenk der leerlingen van de middelbare scholen in Nederland aan het bestuur der Noord-Zuid-Hollandsche Redding-Mij. in tegenwoordigheid van den beschermheer der maatschappij, Prins Hendrik, en ongeveer vierhonderd leerlingen.

De rector van het Kennemer Lyceum te Bloemendaal, dr. A. C. C. de Vletter begroette de aanwezigen met een korte speech, waarna het hoofd van het leerlingen-comité, de heer Arie Zondervan, het woord kreeg. Na de vreeselijke *Salento*-ramp, die vele leerlingen van het Kennemer Lyceum van de kust gadesloegen, zoo zeide hij, is bij ons het besef gerezen iets te moeten doen om schipbreukelingen te redden.

Daadwerkelijke hulp konden wij niet verleenen; misschien waren wij vereenigd, sterk genoeg om financieelen bijstand te geven. Zoo hebben wij met behulp van de A.V.R.O een oproep gericht tot en een inzameling gehouden onder de leerlingen der middelbare scholen en gymnasia.

Aanvankelijk hadden wij een bijdrage willen geven voor aanschaffing van een motorreddingboot te IJmuiden. De Vereeniging van Effectenhandelaren heeft echter met royaal gebaar het benoodigde daarvoor op tafel gelegd. En daartegen konden wij niet op? Toen vernamen wij, dat een draadlooze installatie voor de *Brandaris* en de *Insulinde* zeer door het bestuur der maatschappij werd begeerd. Welnu, hiervoor hebben wij het geld bijeengebracht. Het zijn de kwartjes en de dubbeltjes van de leerlingen en het is met elkaar niet veel. Maar de maatschappij moet maar denken, dat het uit een goed hart komt.

Met groote erkentelijkheid, heeft de heer De Booy secretaris der maatschappij het geschenk aanvaard.

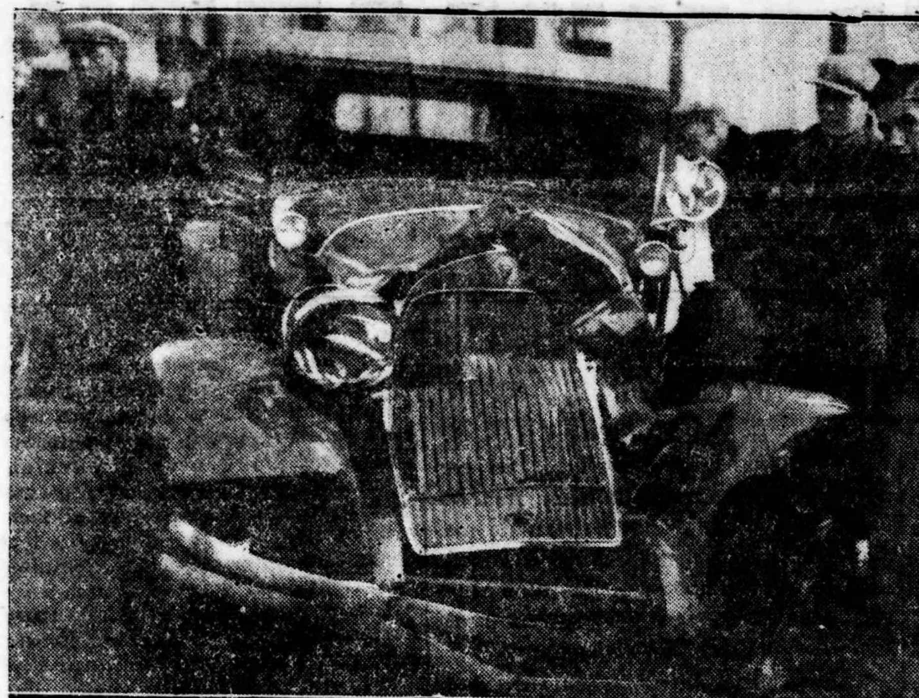
Vervolgens hield hij een causerie over ons reddingswezen.

Hierna verzocht Prins Hendrik enkele woorden te mogen spreken. Als beschermheer der maatschappij, zoo zeide deze, ben ik ten nauwste aan haar lotgevallen verbonden en daarom treft mij de daad, zoo even gedaan, als iets buitengewoons en als een getuigt van groote vaderlandsliefde. De Prins herinnerde aan de *Berlin*-ramp in 1907, waarbij het groote nut van een goed georganiseerd reddingswezen is gebleken. Daarom is hetgeen deze jongeren hebben gedaan van zoo buitengewone waarde en getuigt het van waarlijk patriottisch gevoel.

Ten slotte sprak dr. De Vletter de leerlingen nog toe. In uw leven dat tot dusverre over rozen is gegaan, zoo zeide hij, is hedenmiddag een oogenblik van ernst gekomen. Het is voor jongeren zooals zij, goed te weten, dat er niet alleen menschen zijn die worstelen maar ook zulken die zich die worsteling met de moeilijkheden tot een eeretaak rekenen en zich daardoor stalen. Zoo zijn onze redders: wij dienen ze dankbaar te zijn en hen als een voorbeeld te beschouwen.

Na deze woorden verlieten de gasten, luide toegejuicht door de leerlingen de aula om in intiemen kring de thee te gebruiken.

De Blauwe-tram geramd.

Een mooie Nash-coupé uit Noord-Holland is op 19 December op den Leidschen straatweg bij het Wachtje tegen de blauwe tram gebotst.

De auto, die vrij veel vaart had is op de gladde rails, bij het remmen, geslipt. Met een zwaren slag botste de groene wagen tegen de blauwe tram. Zoo hard was de schok, dat de blauwe tram uit de rails schoot en er wel anderhalven meter naast kwam te staan.

De auto werd aan de voorzijde platgedrukt. Wonder boven wonder is de voorruit heel gebleven; daardoor heeft de bestuurder geen zwaar letsel bekomen. Hij is alleen aan de bovenlip gewond en kon zelf, na wat van den schrik te zijn bekomen, naar een dokter gaan.

Het zwaarste werk was de tram weer in de rails te krijgen. Daarvoor heeft men den hulpwagen uit Voorburg laten komen. Met cricks werd het gevaarte centimeter voor centimeter naar de rails gebracht.

Het geheele tramverkeer was meer dan twee uur gestoord. Het werk trok veel bekijks. Het verkeer op den weg kon, nadat de geruïneerde auto ter zijde was gezet, gewoon doorgaan.

De Vakbeweging.

Aan de pas verschenen statistiek omtrent den omvang der vakbeweging op 1 Januari 1929 ontleent het *Vad.* enkele cijfers.

Voor de vakbeweging blijken de ergste gevolgen van de economische malaise geleden: er is weder groei van het aantal georganiseerden te vermelden. Enkele cijfers daaromtrent: 1 Januari 1920 bedroeg het aantal georganiseerden 683,500, was 1 Januari 1929 gedaald tot 493.590 en steeg vervolgens weer tot 552.100 op 1 Januari 1926.

Na dien datum heeft de groei zich voortgezet: het (moderne) N. V. V. groeide met 26.000 leden, het R.-K. Werkliedenverbond met 14.500 en het Christelijk Verbond met 9000.

Van al deze georganiseerden is meer dan een derde deel woonachtig in de vier groote steden; toch zijn er industrieele centra, waar in verhouding tot de bevolking méér georganiseerde arbeiders zijn dan in de vier grootste steden; het grootst is het aantal te Enschedé en vervolgens te Zaandam.

Ditmaal is een overzicht gegeven van de geldmiddelen der vakvereenigingen in 1927 en 1928 — zonder de werkeloozenkklasse — en we vermelden daaruit, dat de Nederlandsche vakbeweging in al haar geledingen 31 December 1928 te zamen een vermogen had van bijna f 22 millioen; het (moderne) N. V. V. had daarvan ruim f 13,2 millioen, het R.-K. Werkliedenverbond ruim f 3,6 millioen en het Christ. Nat. Verbond f 1,8 millioen.

Uit deze cijfers blijkt wel, dat deze vakverbonden economische machten zijn geworden.

Spelen met Vuur!

Een droevige gebeurtenis speelde zich in den morgen van den 19den Dec. af ten huize van D., in de Torenstraat te Dordrecht. Toen de moeder even het huis had verlaten, bleven haar drie kinderen, van resp. 4½, 2½ en 1½ jaar, zonder toezicht in de buiskamer achter. Tien minuten later keerde zij terug en verstijfde van schrik, toen zij haar oudste dochtertje in vlammen gehuld op tafel zag liggen.

Zij nam het kind op en snelde er mee naar buiten waar toegeschoten buren met een deken het vuur doofden. De ijlings ontboden geneesheer, dr. Cohen, kon slechts den dood constateeren. De oorzaak moet vermoedelijk gezocht worden in het spelen met lucifers. De moeder was zoo overstuur, dat zij bewusteloos neerviel en eerst een half uur later weer bijgebracht kon worden.

R.K. Philosophicum.

In tegenwoordigheid van alle professoren van het R. K. Seminarie, alsmede van mgr. Taskin, president van het R. K. Seminarie en van het voltallig college van B. en W. van Warmond had daar op 21 Dec. de eerste-steenlegging plaats van het philosophicum, welke plechtigheid verricht werd door mgr. J. D. J. Aengenent, bisschop van Haarlem. Redevoeringen werden gehouden door mgr. Taskin en den bisschop van Haarlem, meldt de *Tel.*

Vijftigjarig Bestaan der H. B. S. te Winschoten.

De gemeentelijke H.B.S. te Winschoten herdacht 5 September j.l. haar 50-jarig jubileum. Door omstandigheden was eerst op 21 Dec. gelegenheid dit gebeuren feestelijk te herdenken in Hotel Wissemann, in tegenwoordigheid van genoodigden, leeraren reünisten en leerlingen. Nadat de voorzitter van het comité, de heer V. J. de Vrieze, de feestelijke bijeenkomst met een kort woord had geopend, hield de directeur, dr. J. L. Honing, een rede, waarin hij een kort overzicht gaf van de geschiedenis van het M. O. en van de H.B.S., die 3 September 1879 werd opgericht als drie-jarige en in 1916 in een bloeiende vijf-jarige werd veranderd. Spreker eindigde met de beste wenschen voor de school.

Daarna sprak dr. Jensema, inspecteur van het M. O., die leerlingen en gemeentebestuur geluk wenschte. Namens de commissie van toezicht werd het woord gevoerd door ds. Van Leeuwen. Des avonds werd het feest voortgezet.

Dr. K. F. Proost.

Dr. K.F. Proost, predikant te Zwolle, benoemd tot directeur van Ons Huis te Rotterdam, heeft de benoeming aanvaard.

De Zuiderzeewerken.

Van 21 Dec. af, tot en met 15 Februari 1930 zijn door de Maatschappij tot uitvoering van de Zuiderzeewerken de werkzaamheden neergelegd. Waren reeds zeer vele arbeiders ontslagen, thans krijgen hier door nog 500 arbeiders hun ontslag. Men hoopt, wanneer vorst het niet onmogelijk zal maken, 16 Februari weer de werkzaamheden te kunnen beginnen.

Fraude bij den Stucadoorsbond.

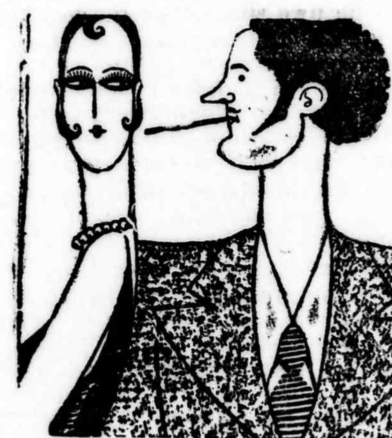
In het Volksgebouw te Den Haag heeft op 22 December de algemeene Ned. Stucadoorsbond huishoudelijk vergaderd, teneinde de maatregelen te bespreken, welke na de schorsing van den voormaligen secr.-penningmeester dienden te worden genomen.

Voor het bestuur van het N. V. V. was aanwezig de heer C. van der Lende. Na breedvoerige discussies werd besloten het door het hoofdbestuur genomen schorsingsbesluit in een definitief ontslag om te zetten.

Hierna werd in de plaats van den vroegeren secr.-penningmeester een gesalarieerd secr. redacteur-propagandist benoemd met een proeftijd van een jaar, een onbezoldigd voorzitter en een onbezoldigd penningmeester.

Het hoofdbestuur kreeg opdracht over te gaan tot het aanstellen van een administrateur en zoo noodig van een aankomende administrateur hulp.

De geregelde contrôle op de financiëele aangelegenheden werd opgedragen aan een accountant en een uit den bond aan te wijzen contrôle-commissie.

— Wat! Heb jij je oogen zwart geverfd?
— Ja, ik ben in de rouw!

(*Esquella, Barcelona*)

„Ben je bij hem geweest?" vroeg Cherry.

„Vanmorgen op mijn ronde. Hij gaf toe, dat hij dat gezegd had en dat hij daarbij bleef. Tegenover mij wilde hij niets loslaten. De Londensche politie moet ik hebben, zeide hij. Ik vertel niets aan iemand, behalve aan de Londensche politie! Breng die maar hier! zei hij en ik zal hem goede inlichtingen geven. Maar aan niemand anders!"

„Ik ging toen verder. Hij had gehoord, dat er iemand van Scotland Yard in het land was en zijn knecht had gezegd, dat hij dat zaakje bezig was. En wat Tom Scripture nu wou wel te vertellen, dat kan ik niet zeggen, maar te oordeelen naar zijn manier van doen — wel iets bijzonders!"

Cherry sprong van zijn stoel op.

„Vooruit!" zeide hij. „Waar woont die kerel?"

Wij troffen Tom Scripture aan, leunend over het hek van zijn tuin, in Zondagsche kleeren, bezig zijn pijp te rooken. Hij was het type van een zeevarende met een verweerd gezicht, meer geneigd tot zwijgen dan tot spreken en hij keek Cherry van top tot teen aan, voor hij er toe kwam iets te zeggen — bij kon er eerst toe komen om zijn mond te openen, toen Cherry zijn ambtskaart vertoonde. Hij keek zijn drie bezoekers een voor een aan.

„Dat moet ik hebben, jongmensch", zeide hij. „Jij van Scotland Yard, voorzien van geloofsbrieven, zooals ze dat noemen, want ik vertel niets dan aan zoo iemand en aan niemand anders, want de Londensche politie is om zoo te zeggen beter in staat om zulke zaakjes op te knappen dan die dorpspolitie — dat is geen minachting voor jou, hoor Veller, want je bent een beste kerel. Nou dan, laatstleden Woensdagmorgen, voor zonsopgang, ging ik er met mijn boot op uit, naar de banken, om daar een paar dagen te visschen en toen ik den inham uitzeil, zie ik iets, waaraan ik niet gewoon was — wat bijzonders. Dat was een vent, die net zoo stil stond als een beeld daar op de rotsen van Fliman's End."

„Hoe ver was u daar vandaan?" vroeg Cherry.

„Zoowat een mijl. Maar ik heb een beste kijker, die kocht ik voor een prikje, een paar jaar geleden, op de kaai in Kingshaven. Ik zet dat ding voor m'n oogen en ik zie hem heel goed — een zware, flinke vent, in een donker pak. Hij stond daar rond te kijken; toen ging ie van de rotsen af en liep heen en weer. En wat zie ik toen — er lag een boot op het strand, een vijftig meter van de rotsen. Dat heb ik nou zoo vroeg op den dag nog nooit gezien op het strand bij Fliman's End, een vreemde snuiter en een boot. Nou, ik deed een heilige eed er op, dat die snuiter niet veel goeds voor had. Wat had hij daar te doen?"

„Deed u niets — heeft u hem niet toegeroepen of zoo iets?" vroeg Cherry.

„Neen, mijnheer. Ik en mijn zoon, jonge Tom, wij zagen hem en de boot, wij keken nog eens rond en toen gingen we aan ons eigen werk. Maar — die vent daar — dat heb ik niet vertrouwd. Wat moest die daar, dat vraag ik jullie?"

Cherry zeide, dat hij daarover eens ernstig zou nadenken en daarna gingen wij op weg naar huis, om zijn belofte te vervullen, dat hij mij gezond en wel zoude terugbrengen. Hij was zeer onder den indruk van Scripture's verhaal.

„Ben!" zeide hij. „Dat moet alweer je oom zijn geweest. Eu dat is geweest, toen hij stilletjes uit jullie huis is geslopen. — Er zit iets duivelsch geheimzinnigs in hetgeen Scripture verteld heeft. — Wat is er met die boot?"

HOOFDSTUK XI.

Het vischmandje.

Ondanks al mijn ondervindingen van de laatste dagen kon ik nog niet dadelijk het werken van een detectievebrein volgen en toen Cherry die vraag deed, keek ik hem verbaasd aan.

„De boot? Waarom? Wat is er met die boot?"

„Er is maar sprake van één boot. De boot, die Tom Scripture op het strand bij Fliman's End zag. Hij zag daar een boot en een man. Nu veronderstellen wij — ik doe het tenminste — dat die man je oom is geweest. Ik denk, dat hij naar Fliman's End ging met een bepaald doel op dien Dinsdagnacht — eigenlijk Woensdagmorgen vroeg. Hij gooide zijn cognacflesch weg — daar in die grot. Ja — ik ben zeker, dat oom Joseph de man was, die Tom Scripture door zijn kijker zag. En als hij dat geweest is — hoe kreeg hij dan die boot daar?"

„Ik kan u niet volgen, ik begrijp niet wat u bedoelt!"

„Begrijp je niet, waarom hij daar een boot moest hebben?" merkte hij lachend op. „Ga met je gedachten terug naar hetgeen wij zagen, toen wij daarheen gingen met Veller en dien jongen en dat meisje. Wij zagen voetsporen in het zand, op het gladde, niet bereikte zand boven de hoogwaterlijn en die voetsporen leidden van af de grot naar het strand bij die hoogwaterlijn — dus naar de plaats waar het zand niet langer droog is, maar vochtig door het geregeld bespoelen van het water. Vanaf de grot, herinner je dat goed! Maar niet náár de grot! Veronderstel nu, dat je oom dien morgen iemand's boot had weggenomen — er zijn er genoeg, zooals je ziet — en daarmede rond Fliman's End was geroeid en zijn boot op het strand gehaald, toen hij naar de grot ging, dan moesten er toch voetsporen zijn over het zand náár de grot! Die waren er niet. En dat brengt mij er toe — en dat heb ik al lang gedacht. Juist dat!"

„En wat is dat?"

„Dat toen Krevin jullie huis verliet, hij naar Fliman's End ging voor een te voren gemaakte afspraak. Een pas klaar gemaakt plan. Er kwam iemand om hem daar te ontmoeten — met een boot. Wie was dat?"

„Tom Scripture sprak er niet van, dat hij iemand in of bij de boot zag", zeide ik. „Als er iemand opdracht had..."

„Scripture heeft hem wellicht niet gezien — blijkbaar heeft hij hem niet gezien. Die man kan in de boot hebben zitten wachten tot Krevin kwam — mogelijk heeft hij ook onder in de boot liggen slapen. Maar zoo stel ik mij dat voor — iemand bracht dien morgen een boot naar Fliman's End en nam oom Joseph mede en die persoon moet iemand uit deze streek geweest zijn. Dat is duidelijk! — en weer zeg ik — wie was dat?"

„Stel eens, dat de boot van een schip kwam," zeide ik.

„Dat geloof ik niet, Ben. Tom Scripture ging niet zijn vaartuig naar buiten en als hij een schip had gezien, dan zou hij het ons gezegd hebben. Neen! — daarvan ben ik zeker — als Krevin en Cousins samenwerkten in deze zaak van de Kang-he vaas, en daarvan ben ik zeker, dan geloof ik, dat er een of ander medeplichtige moet zijn. En wie dat is, dat gaat op het oogenblik boven mijn petje. Mogelijk is het de man, wiens handschrift staat op de envelop, die ik vond. Maar wij zijn thuis — en daar staat je goede zuster naar ons uit te kijken."

Keziah stond aan de huisdeur. Toen zij ons zag, ging zij naar binnen en terwijl wij de kamer binnen traden, was zij reeds bezig thee te schenken. Zij keek ons vermanend aan.

„Jullie zijn laat! Jullie had al een half uur geleden terug moeten zijn. Ik wist hoe laat de trein uit Londen aankwam en hoe lang jullie noodig had om hier te zijn en ik had de thee klaar. En ik verlang naar mijn kopje — het is al over mijn tijd."

„Het is in ieder geval zeer vriendelijk van u, juffrouw, ons met een kopje thee te wachten. Als wij dat geweten hadden, zouden wij ons meer gehaast hebben, maar er wachtte ons een zeer belangrijke zaak en daar moesten we eerst op af. Nu, daar heeft u Ben gezond en wel thuis, gezond naar lichaam en geest en ik hoop, dat u het ook goed maakt."

Keziah mompelde, dat haar gezuld op een zware proef was gesteld en verzocht ons te gaan zitten. Zij zeide niets terwijl wij aten en dronken en zij vroeg niets omtrent ons uitstapje naar Londen en daar zij van nature nieuwsgierig was en graag uithoorde, had ik de overtuiging, dat er gedurende mijn afwezigheid iets gebeurd was. Ik was echter wel zoo verstandig om niets te vragen en wachtte, overtuigd dat het wel los zou komen. En het kwam los, nadat wij klaar waren met theedrinken.

(*Wordt vervolgd*).

SCHOOL EN KERK.

PREDIKBEURTEN.

Zondag, 26 Jan. '30.

EVANGELISCHE GEMEENTE TE BATAVIA.

Hollandsche Diensten.

Willemskerk v.m. 9 uur ds. Keers. (Coll. Bouwfonds.)

Willemskerk n.m. 6 30 uur ds. Denee. (Coll. Bouwfonds)

Nieuwe kerk v.m. 9 uur ds. Jansen. (Coll. Bouwfonds)

Maleische Diensten.

djam 9 pagi, Tg. Priok :e sch. t. Wairisa.
djam 9 pagi, Brandweer, t. Mantik.
djam 9 pagi, Tangerang, t. Latumahina.
djam 9 pagi Caval, t. Turangan.
djam 5 sore, Willemskerk, t. Latumahina.
djam 5.30 sore, Nieuwekerk, t. Turangan.

Kapel Ziekenhuis Tjikini.

(Voor ieder toegankelijk)

's Av. 6.30 uur dr. N. A. C. Slotemaker de Bruïne.

Nederlandsche Zendingsvereeniging.

Maleische Diensten.

Molenvliet.
v.m. 10.30 u. de hr. Chang Cheng Leong.
n.m. 7.30 uur de heer Lie Teng Foh.

Tanah Abang
v.m. 10 uur de heer Na Keng Hoei.
v.m. 7.30 uur de heer Rikin.

Patekoan.
v.m. 9 uur de heer de Wilde.
v.m. 10 uur de heer Gouw Khiam Kiet.

Serang.

Holl. dienst v.m. 9 u. ds. Jenny. Doop.

Mr. Cornelis.

Holl. dienst v.m. 9 uur ds. Melis.
Jeugddienst v.m. 8 uur de heer Martens.

Mal. dienst der Nederl. Zend. Ver.

Rehobothkerk v.m. 9 uur goeroe Indjil.
id. n.m. 5.30 u. de hr. Vermeer.
id. Woensdag n.m. 6 u. Goeroe Indjil.

Buitenzorg.

Holl. dienst n.m. 9 u. ds. Hofker.

Soekaboemi.

Holl. dienst v.m. 9 uur ds. Klaassen.

Bandoeng.

Nw. kerk Holl. dienst v.m. 9.30 uur ds. Quast.

Oosterkerk Holl. dienst v.m. 9.30 uur ds. v. Rooyen.

Oosterkerk Mal. dienst n.m. 5 uur. Inl. lr. Sinjal.

Tjimahi.

Holl. dienst v.m. 10 uur de heer v.d. Waal.

GEREFORMEERDE KERK.

Kwitang 28, Weltevreden.

Zondag 26 Jan. 1930.

Hollandsche Gemeente.
's Morgens 9 u. ds. J. Ubels.
's Avonds 6½ uur Dezelfde.

Maleische Gemeente.
's Middags 4 uur Goeroe Siagian.

Mr. Cornelis.

(Rehoboth Kerk).

Hollandsche Gemeente.
's Avonds 7 uur n.m. Geen dienst.

Buitenzorg.

Loge a/d Hospitaalweg.
9 uur v.m. ds. Leesdienst.

Bandoeng.

(*Van Deventerweg*).

9½ uur v.m. dr. J.G. Fernhout.

Na afloop van den dienst verkiezing van een ouderling.

6 uur n.m. Dezelfde.

Collecten voor Kerk en hulpbehoevende kerken in de Classis.

Garoet.

Kringsamenkomst elken Zondag om 10 uur ten huize van br. G.W. van Arragon.

Soekaboemi.

(*Gemeentehuis, Tjikoleweg*).

5½ uur n.m. Godsdienstoefening.

R. K. KERKEN.

Zondag, 26 Jan.

Kathedraal Waterlooplein.
Kwart vóór zes v.m.: Stille H. Mis.
Zeven uur v.m.: Kindermis.
Acht uur v.m.: Gezongen Hoogmis.
Half tien v.m.: Stille H. Mis.
Zes uur n.m. Lof.

Kerk van het H. Hart — Kramat
6 uur v.m. Stille H. Mis.
7.30 uur v.m. Hoogmis.
9 uur v.m. Stille H. Mis. voor de inheemsche militairen.
5.30 uur n.m. Lof.

Kerk van den H. Jozef. Mr.-Cornelis.
7 uur v.m. Hoogmis.
9 uur v.m. Stille H. Mis.
5.30 uur n.m. Lof.

CHURCH OF THE BRITISH PROTESTANT COMMUNITY.

Engelsche Kerkweg, Parapattan.
Hours of Service.

Sunday, Jan. 26th.

6.30 p.m. Evensong.

VRIJE KATHOLIEKE KERK.

St. Willebrordskerk, Tanah Abang Oost 67.

Zondag, 26 Jan.

8 uur v.m. Hoogmis.

STICHTELIJKE BIJEENKOMSTEN.

The Free Pentecostal Conference.

Openbare samenkomsten in „het Pinksterhuis" Matramanweg 53, Meester-Cornelis.

Elken Zondagavond 7 uur Hollandsche dienst.

Elken Woensdagavond 7 uur gemengde dienst.

Elken Vrijdagavond 7 uur bidstond.

Elken Zondagmiddag te 5 uur Zondagschool.

Openbare samenkomsten: Sluisbrugstraat no. 48.
Zondagochtend 8 uur Zondagschool.
Zondagochtend 10 uur Hollandsche dienst.
Zondagavond 7 uur Holl. en Mal. dienst.
Woensdagavond 7 uur Holl. dienst.
Vrijdagavond 7 uur Bidstond.

Christian Science Society.

(Koning-plein Noord No. 21).
Hollandsche Dienst: 9.45 uur v.m.
English Service: 11.— a.m.

Testimony Meetings:
Hollandsche: 1e Woensdag v/d maand 6.30 uur n.m.
English: last Wednesday of the month 6.30 p.m.

Leger des Heils.

(*Kramat 18*).

Zondag, 26 Jan.

8 uur v.m. Zondagschool.
9.30 „ „ Heiligingsdienst.
5 „ n.m. Openlucht-samenkomst op het Waterlooplein.
7 „ „ Openbare verlossingssamenkomst.

Donderdag, 30 Jan.

7 „ „ Openbare samenkomst.

BEVOLKING VAN BATAVIA.

Gevestigd:

W. Arnold Bik geb. Gill, Tjikini 20, van Tasikmalaja.
W.M. Bitter, Rijswijk 9, van Utrecht.
G. Corneille, Gang Toapekong 8, van Lho Seumawe.
B S. van Deinse, Garoetweg 22, van Semarang.
J.C. Faats, Senen 4, van Buitenzorg.
J.L. Grootes geb. Peeters, Hotel Koningsplein, van Europa.
Mej. A.G. van Iperen, Palmenlaan 9, van 's Gravenhage.
Mevr. W F.J.L. Koch, Petodjo oedik 56, van Bandoeng.
J. Koedam, Tjdengweg W. 7, van Palembang.
Mej. M.A. van Laer, Tanahabang W. 66, van Soerabaja.
E.J. de Lang geb. In'tveld, Tandjoeng laan 51, van Padang.
J.A. Rijckborst geb. Gresser, Tjidengweg W. 7, van Palembang.
A. van der Schaar, Tanahabang W. 14, van Genua.
E. Tausent, Molenvliet W. 10a, van Nizza.
M.H. Wepf, Rijswijk 14, van Semarang.
J. van Baaren, Viosplein Z. 11, van Soerabaja.
M. Bosman, Hospitaalweg 3, van Tjimahi.
W. Cheeks, Pintoebesi 2, van Soerabaja.
V. Gerasimuck, Molenvliet W. 4/6, van Shanghai.
Th.J.F.A. ter Haar, Djokjaweg 30, van Europa.
Mej. I.E. Hunter, Kramat 9, van Bandoeng.
G.J. Reijers, Koningsplein W. 9, van Nederland.
C.A. Schefer, Senen 133, van Nederland.
N. Shevckuk, Molenvliet W. 4/6, van Shanghai.
A. White, Kramat 9, van Ngawi.
W.J Zerb, Kramat 93, van Tandjoengpandan.

FAMILIE BERICHTEN.

Uit Indische Bladen.

Geboren.

17 Jan. R. C. Bouman—Berkhemer (z), Malang.
„ „ J. Meinardi—Flaumenhaft (z), Malang.
13 „ N. L. De Bock—Spiker (z), Soekaboemi.
7 „ P. C. Gallas—Visser (z), Semarang.
16 „ J J. de Vries—Otten (z), Magelang.
17 „ M. M. Melster—Luider (J), Malang
18 „ Koster Haaksma (z), Semarang.
„ „ F. Dekker—Manuel (z), Bandoeng.
19 „ C. H. Broekhals—de Bruyn (d), Pekalongan.
20 „ J. M. Mutkert—Jansen (d). Semarang.
21 „ J.W. Krajenbrink—Meulenhoff (z), Soerabaja
17 „ E.C. Reisner—Knaap (d), Soerabaja.
22 „ Liem Hwie Giap—The (z), id.
20 „ Merkom—de Foube (d), Madioen.
23 „ C. M. van Vliet—Terwogt (d), Semarang.
22 „ H. A. M. Kuneman—v. Waardenburg (d), Badeb.
3 „ Markovits—Zahler (d), Soerabaja
21 „ J.E. Lugard—Zimmer (d), Singapore.

Verloofd:

18 Jan. E. L. Frank en B. F. Strüben, Soerabaja.
„ „ J.A. Antrag en L.F. Ohl, Semarang.
19 „ M. C. Siebelink en R. G. Zeeff, Soerabaja.
18 „ D. Tempelaar en G.J.M. de Koning, Lahat.

Ondertrouwd.

20 Jan. A. H. Ch. Rusche en N. Burgemeestre, Soerabaja.
3 „ G C Stokking en J.H. Volckmann Schotsman, Soerabaja.
„ „ B.S J. Lucardie en A.M. Robbertze, Soerabaja.
18 „ Mr. N. Wentholt en A. Murray, Soerabaja.

Getrouwd.

18 Jan. F. Latour en H. M. M. Coops, Soerabaja/Somobito.
„ „ G. Moser en dr. R. C. Rieb', Buitenzorg.
21 „ C. L. Doorman en Ch. S. Brings, Semarang.
23 „ C. W. Berens en D. Barend, Semarang.

Overleden.

15 Jan. M. Cohen Fervaert—Zeverijn (v), Djokja.
17 „ J. W. Kopp—Dresler (v), 72 jaar, Soerabaja.
„ „ F. A. Rapojat (m), Soerabaja.
19 „ C. Le Geu—van Doorn (v) 40 jaar, Semarang.
„ „ A.C. Kruyer jr. (m), Semarang.
18 „ G. Feuz, (m), Semarang.
21 „ J.M. Grashuis (v), Bandoeng.
22 „ L. G. Carpentier Alting—Zeeman (v), Tegal.

ADVERTENTIEN.

ABONNEMENTSPRIJS: ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF: 1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75. Regeltarief ƒ 0.50 per regel.

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN VIERDE BLAD Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord). Na 5 uur 's midd. Welt. 429

Kunst en Letteren.

Op 't Lijsternest van Stijn Streuvels

door

JOHN SCHILTE.

Mijn bedoeling was om van boven uit Streuvels' Lijsternest 'ns 't letterkundig bewegen van nu waar te nemen, — met *zijn* oogen omlaag te zien naar wat daaronder eigenlijk krioelt en leeft, — met *zijn* ooren te luisteren naar 't gekweel en geschetter en getjielp en gefanfaar in 't wereldje van schrijvers, — met *zijn* denken 't doen van de „modernen" te bephilosopheeren.

Zijn meening over dat alles wilde ik weten, en ik zal probeeren die zoo objectief mogelijk weer te geven, al had Taine 't nog zoover niet mis, toen hij beweerde: *„nous teignons de la couleur de nos pensées la nature entière; nous faisons le monde à notre image....."*

* * *

Ik trof 't goed om zoowat in stemming te komen.

Toen ik er heenging verinnigde schemer de dingen rond me en trok alles zachtjes in 't duister met d'r mee. De lucht, met vervloeienden gloed van dalende zon, was mooi als op zoo'n stilblijen avond na 'n zoelen zomerdag.

Je voelt je zoo echt *heimisch*, rustigjes peddelend door 't Vlaamsche land met rond je heen de vermooiïng van dag tot avond en 'n stilte, waarin niet stoort 't vlugge klos-gekloefer van kinderen, die je vreemd nakijken na 'n vriendelijken groet, — en 't gesteun en gekraak der traag wentelende wielen van 'n huiskeerende kar, getrokken door 'n langzamen os.

En als nog in de wazige lucht de maan gaat droomen, als 'n groote theeroos, dan komt 'r zoo'n fluweelige stemming over je.

En je hebt in je hoofd niks als 'n denken aan heel mooie dingen.

Terwijl 't mat-goud maantje je sentimenteel van daarboven begluurt, memoreer je wat verzen-brokjes.

Maar zooiets is ondegelijk en minder letterlievende kooplui weten te vertellen dat dergelijk iets van nonsens aaneenhangt. Nou, generaliseerend hebben ze misschien zoo'n groot ongelijk niet, maar ik wil trachten degelijk *kaufmännisch* te zijn en m'n bevindingen noteeren, precies, zooals 't gaat met cijfers in 'n chèqueboek.

Bij 't Lijsternest gekomen was 't nog juist licht genoeg om 't wit buitentje te bezien en de wijdte te schatten van 't verre uitzicht over nú verlaten velden, langs saamgegroepte huizen en silhouetteerende torens, naar den vervagenden einder, waar nog 'n streep dag was.

Ik stapte, stijf van 't eindelooze trappen op de fiets, waarmee ik heel democratisch naar Ingoyghem gegaan was, 't hoogtetje op naar 't Lijsternest.

En Streuvels was thuis, 'n Klein meisje vertelde 't me terwijl ze me d'r handje gaf. Ik ben vergeten te vragen of dát nou Prutske was. — Ik zou „vreeslijk poëtisch" geworden zijn als ik die ontmoeting had moeten memoreeren. 'n Mooi moment was 't geweest, zoo even verlegen te zijn tegenover dat vermaarde kind, dat in heur naiveteit d'r eigen bekendheid niet zal weten. — En dan de trots van Streuvels om dát, zijn Prutske, Prutske daar in levende lijve! Maar d'r gaan meer oogenblikken in 't leven voorbij die mooi hadden kunnen zijn, als men er maar aan gedacht had anders te doen. — Mogelijk is 't zóó ook beter. Nu ken ik Prutske nog, uit 't enthousiaste vertellen van d'r vader, als 'n klein meiske; en de herinnering aan dat verhaal heeft d'r nog mooier gemaakt, zoodat je nu aan d'r denkt, als aan 'n lief geheim, dat bloeit tusschen twee menschen en door geen andere oogen is geschonden.

De werkelijkheid verwoest veel droomgedachten.

* * *

Binnen kwam Streuvels. Even keken we elkaar aan. Toen ineens 'n intimiteit over me omdat-ie zoo huiselijk was, gewoontjes op sloffen, gemakkelijk, zonder hinder van 'n boordje op z'n overhemd. — Dan 'n vragen of ik heel uit Holland kwam en 'n hartelijk welkom-heeten.

We gingen naar z'n werkkamer. Z'n struische figuur vóór. Dáár, tusschen kleurige ruggen van veel boeken 'n Gezelle-buste en 'n Verriest-kop. 'n Vragen daarover gaf al direct stof om over te keuvelen. Nog voor ie goed en wel zat, begon-ie z'n verontwaardiging te uiten over iets wat niet had moeten zijn.

Dát moest ik me nou 'ns indenken, Gezelle zóó te behandelen. D'r is namelijk 'n werkje uitgegeven: *Vlaamsche Uurtjes* door pater Monstrey C.s.s. R. Daar komt natuurlijk ook Gezelle in voor. — Wie kan aan Vlaanderen denken zonder Gezelle te hooren? Wie kan in Vlaanderen zijn zonder iets te zien wat Gezelle al eerder had gezien en bezongen? Wie kan over Vlaanderen schrijven zonder daarin met hartstocht en weemoed te vertellen van Gezelle die zoo machtig op je werkt met z'n woordmuziek en je in wondere betoovering brengt door de geheimzinnige macht van z'n woordklanken?

Dus ook in *Vlaamsche Uurtjes* komt Gezelle voor. — Maar hoe! Gezelle, die in z'n woordkunst dóór dacht en dóór tastte, en tot in 't uiterste consequent was en dat vroeg aan allen, is men gaan „verbeteren" als was hij 'n knaapje die z'n eerste schrijfproeven op 'n lei gegrift heeft. Men heeft 'r veranderingen in aangebracht, „verbeterd" natuurlijk!! — Alsof Gezelle de waarde niet wist van de woorden welke-ie gebruikte en z'n taaleigen niet kende! — Ik zie nog de verontwaardiging van Streuvels over dien pater, die Gezelle's verzen hier en daar verminkt had.

Tegenwoordig maken ze niet alleen heel zelden iets moois, maar 't schoone van anderen gaan ze nog verhaspelen.

Daar had-ie z'n gemoed dus 'ns over gelegd. Wat gemakkelijker schoof-ie z'n lijf in 'n hoek van de bank die onder 'n lang boekenrek stond van één boek hoog.

Als je iemand, waar je veel moois van hebt gelezen, zoo bij 'm thuis ziet, bekruipt je 'n vreemde gewaarwording. Zooiets als wanneer je 'n tooneelspeler achter de coulissen ziet, na de tooiïng van z'n „vak": schmink en costume afgedaan te hebben, — zoo zonder de blague van 't tooneelleven. Hij heeft 't publiek z'n innigst eigen gegeven, — 't heeft 'r gulzig van gesmuld, — en voor dat onbegrepen geven de magere troost van 'n schrale reputatie. — En nu bekritiseert-ie van achter de coulissen 't spel van anderen...

Misschien heb ik me heel vroeger Streuvels wel voorgesteld als 'n Olympus-bewoner... en denken menschen 'm, als 'n imperator over 'n groote inktpot en 'n gouden ganzeveder en 'n eerbiedwaardige perkamentrol, levend ergens in hooger regionen waar 'n wonderlijk leven is met 'n liefde waar je van droomt...

En toch zijn kunstenaars, toch is Streuvels 'n doodgewoon mensch, als duizend anderen waar de winkelstraten vol van zijn. Alleen heeft hij die mooie gave méér, om dieper te zien in de waarheden van 't alledaagsche leven, om woorden te laten lachen en schreien, ze te laten leven en 'r wonderen mee te doen.

We begonnen over kunst te spreken. Volgens hem moet dat 'n kunnen zijn, iets wat niet een ieder kan. Is de moeilijkheid weg om iets te maken, dan is 'r ook geen kunst meer. 't Meest parallel met de letterkunde is altijd de schilderkunst geweest.

Zoo ook nu in de periode van extravaganties in 't martelende willen om buitengewoon te wezen. Ze doen daarvoor de gekste dingen, penseelen nikszeggende krabbels, die ook 'n kind kan maken. — Maar dát is toch niet schoon? — Ze deden 'n ongemotiveerden sprong over alle beschaving heen naar 't eerste pogen van menschen die in holen leefden, om de gelijkenis te treffen met 'n boom, 'n dier, 'n wezen, — maar wat mislukte door hun lage ontwikkeling. — Nu wil men met alle geweld iets maken wat op niks mag gelijken, en zoo 't al eenige gelijkenis mocht hebben, toch zóó als 't in werkelijkheid onmogelijk kan bestaan. Ze negeeren 't zoo mooi ontbloeide kunnen en weten van de menschen.

Streuvels vroeg eens 'n modernen schilder wat eigenlijk hun criterium was. En hij bekende er geen te hebben, en alles aan te nemen als 'n openbaring van schoonheid. — Maar dat is dwaas.

Streuvels zeide oud te zijn en veel meegemaakt te hebben. — Maar zooiets als nú, nee, dát toch niet.

Och, d'r waren dingen bij 't werk van de jongeren die interessant waren omdat 't nieuw leek. Door den oorlog was België tamelijk van 't buitenland geïsoleerd en hoorde je niet veel van de bewegingen op kunst-gebied, die daar plaats hadden. Daarom vond je 't wel 'ns aardig zoo'n nieuw lijkend iets.

Maar na den oorlog kwam je tot de gewaarwording dat wat ze hier deden al lang te voren in Duitschland, Frankrijk en elders was geweest. Wat nieuw leek was maar epigonisch werk. En 't is verduiveld gemakkelijk iets bijzonders en vreemds na te bootsen, maar dat is nu juist geen groote verdienste. — Tagore b.v. is zeer mooi, maar zooals men hem geïmiteerd heeft, lijkt 't nergens op.

D'r was in Brussel 'n tentoonstelling der schilders van Laethem. 'n Retrospectieve tentoonstelling van 35 jaar. De werken waren gewoon, tot de tegenwoordige mode er getourmenteerde bizarheden in bracht en de schilders stimulleerden tot 'n ongezond effectbejag.

Ook de schrijvers, die vroeger heel normaal en goed waren, zijn ziek geworden door die microbe van moderniteit waar de lucht vol van is. D'r is 'n zucht en drang om modern te willen zijn, — in plaats van 'n drang om 'n schoonheidsontroering te belichamen. Die microbe-ziekte heeft ook Van den Oever ongesteld gemaakt en ongunstig gewerkt op 't gestel van Wies Moens, die met z'n Cel-brieven veel beloofde. Maar later heeft-ie verzen geschreven zonder dat 'r drang was om iets te uiten.

Wie werkelijk iets kent, stoort zich niet aan 't gekakel dat de modernen aanheffen na elk gelegd windei.....

'n Waarachtig kunstenaar stelt zich niet aan als 'n gek wanneer hij iets gevonden heeft.

Men schermt met woorden waarvan men de draagwijdte niet kent; — men dweept met cultuur en romantiek, zonder dat men 't diepere wezen er van verstaat.

En de prestaties??.....

Streuvels bracht me weg tot 't hekje aan den grooten weg. 't Was een doodkalme, koude winternacht. Ingoychem scheen al ingedommeld.

'n Forsche handdruk en 'n gemeend „tot ziens".

Ja, waar? Wanneer? In levenden lijve of in een brok van zichzelf, 'n werk? Zouden we elkaar nog wel 'ns zien?

Als 't 'n roman was, vertelde ik nog hoe koud 't was en hoe ver en waar je aan denkt na zóó'n gekeuvel met zóó iemand.

In de wachtkamer van 't sjovel stationnetje, achter een rokende potkachel met dikgevulde buik, begon 'n ouwe boerin met rappe woorden te vertellen van 'n water-ellende....

Kunst-nieuws.

Onthulling van een Wandschildering.

In het nieuwe kantoorgebouw der Philipsfabrieken te Eindhoven is een door het College van Commissarissen aangeboden en door prof. Thorn Prikker vervaardigde wandschildering onthuld.

Dr. F.G. Waller, voorzitter van het College van Commissarissen, wees er bij de overdracht op, dat sinds geruimen tijd bij de commissarissen de wensch heeft bestaan om op blijvende wijze uiting te geven aan hunne bewondering voor den grootschen opbouw der Philips-industrie en hierdoor hulde te brengen voor alles wat op technisch, commerciëel gebied zoowel als op sociaal gebied door de leiders dezer industrie en hunne medewerkers is tot stand gebracht. Het verheugde hem, dat hij prof. Thorn Prikker bereid heeft gevonden de moeilijke opdracht voor dit streng zakelijk kantoorgebouw een passende wandschildering te ontwerpen, te aanvaarden.

Spr. hoopte, dat dit kunstwerk tot in lengte van dagen een stille getuige van den bloei der Philipsfabrieken moge zijn.

De muurschildering, die een breedte van 7 M. bij een hoogte van 20 M. heeft, geeft drie tafereelen te aanschouwen, symbolische voorstellingen: het hooren, het zien en het spreken. Op elk der tafreelen zien we als ideale uitbeelding hiervan het kind, omgeven door verschillende gestalten.

Dr. A.P. Philips dankte in hartelijke bewoordingen voor het kunstzinnig geschenk en het hierdoor gegeven blijk van vertrouwen en sympathie. In het bijzonder richtte hij nog het woord tot dr. Waller, die binnenkort afscheid zal nemen als presidentcommissaris en sprak zijn erkentelijkheid uit voor de waardevolle raadgevingen, die hij steeds van hem heeft mogen ontvangen.

Dr. Philips deelde daarop mede, dat als appreciatie van hetgeen commissarissen hebben gedaan door hem en zijn echtgenoote een vijftal gebrandschilderde ramen vervaardigd door Joep Nicolas aan de N.V. zijn aangeboden.

Deze ramen, die thans eveneens het kantoorgebouw sieren en aangebracht zijn in de trappenhal, geven op symbolische wijze een voorstelling van de elementen en de ontwikkeling van de menschheid naar het licht.

Na afloop der plechtigheid had de bezichtiging der kunstwerken plaats.

Anthonie Donker.

De dichter en criticus Anthonie Donker (dr. N.A. Donkersloot) heeft zich te Davos-Platz, waar hij tot herstel van gezondheid woont, verloofd met mejuffrouw Martheli Magani.

De dichteres mevrouw Henriette Roland Holst voormalig communistisch leidster, werd 24 December zestig jaar.

Zonderlinge Kunstschatten.

Bij de inventarisatie van kunstschatten in de middeleeuwsche Zweedsche kerken zijn eigenaardige dingen voor den dag gekomen, schrijft het *Hbl.* Zoo vond men in een dezer kerken een altaarstuk met een voorstelling van de historie der trouwe Griseldis, welke ook door Boccaccio in zijn vertellingen is opgenomen. Het tafereel, werk van een Duitschen schilder, versierde oorspronkelijk den wand van een kasteel aan den Rijn. Gedurende een dertigjarigen oorlog viel het in handen van een Deensch legeraanvoerder, die het schilderij ten geschenke gaf aan de kerk van zijn geboorteplaats. Daar hangt het nog tot op den huidigen dag.

In een andere kerk ontdekte men een stel bijzonder mooie knielkussens, die dan ook een bijzondere historie hadden. Toen in 1613 de keurvorst van de Paltz in het huwelijk trad met de dochter van koning Jocobus I van Engeland, bliezen de herauten op zilveren trompetten waarvan kleine, fraai geborduurde vaantjes afhingen. Deze vaantjes kwamen in bezit van den bisschop van Würzburg. Bij de verovering van de stad in 1633 door de Zweden, maakte een Zweedche edelman, zekere Grubb, zich van de vaantjes meester; ook hij schonk zijn oorlogsbuit aan de kerk van zijn geboorteplaats. Daar maakte men er de mooie kussens van, die men er nog heden kan bewonderen.

Een herstelde Triptiek.

In het Louvre te Parijs is opgesteld de triptiek van de Annunciatie uit de Madeleinekerk te Aix-en-Provence, meldt het *Vad.*

De reconstructie is mogelijk geworden door de medewerking van de Nederlandsche en Belgische musea, de stad Aix en van Sir Herbert Cook uit Richmond.

Het middenluik van de triptiek is in 1904 tentoongesteld geweest op de expositie van de Fransche primitieven. Drie jaar geleden heeft 't Louvre uit het Rijksmuseum te Amsterdam in ruil voor een Jeroen Bosch, een klein Fransch 15e eeuwsch paneel met boeken en doozen op een plank. Dit stilleven blijkt een deel te zijn van het triptiek.

In 1923 heeft het museum te Brussel op de veiling van Jacques Normand een paneel gekocht van 1 M. 53 cM. hoog en 86 cM. breed, waarop de profeet Jeremias staat afgebeeld, kijken naar een boek, dat hij in de handen houdt. Op een plank liggen boeken, doozen en verschillende voorwerpen. Het heele tafereel is geplaatst in een nis met kleine kolommen en gothische ornamenten. Deze kolommen kwamen overeen met die van de Annunciatie te Aix, wat Hulin de Loo van het Brusselsch museum ontdekte. Het andere deel der triptiek berustte in de verzameling van Sir Herbert Cook te Richmond.

Thans zijn alle deelen dus samengebracht.

Schilderijen-tentoonstelling langs de Straat.

Het bestuur van de Liga van beellende kunstenaars gevestigd te Rotterdam heeft den burgemeester aldaar den volgenden brief geschreven:

„De nood is groot, de kou is bar, een aalmoes smeekt een bibberend kind.

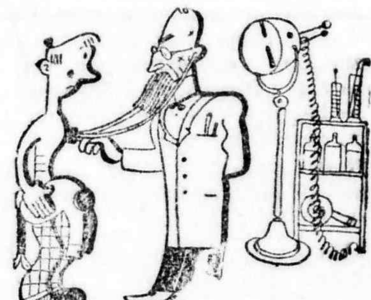
Kunst is geen luxe, doch een sociale noodzakelijkheid.

Ons werd tentoonstellingsgelegenheid onthouden.

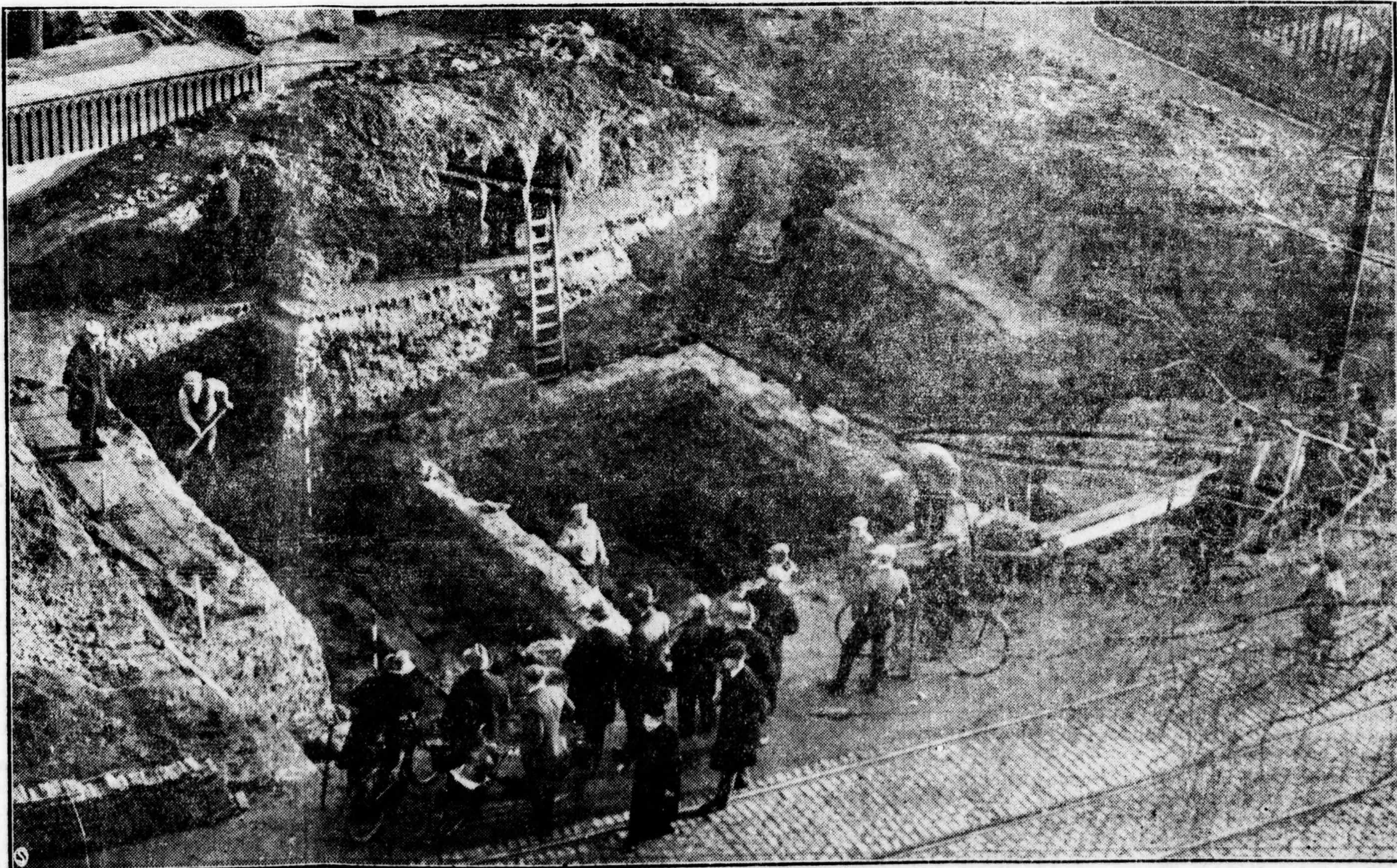
Wij de vooruitstrevenden, de niet rustenden, vragen u de straat voor onze Kersttentoonsteling. De gemeenschap behoort onze werken te zien.

Voor Dinsdag Edelachtbare, zien wij in vertrouwen uw mededeeling tegemoet, of wij ons voor de verdere regeling tot de politie kunnen wenden."

De burgemeester heeft de gevraagde toestemming verleend waarop de tentoonstelling gedurende de Kerstdagen werd gehouden op het bordes van het Stadhuis te Rotterdam.

— Hoe gaat het met den hoest!
— Dien heb ik pas drie weken. Dus hij is nog zoo goed als nieuw.
(*Lustige Sachse Leipzig*).

De opgravingen op het Domplein te Utrecht hebben een belangrijk resultaat opgeleverd, in den vorm van een grooten steen, die een Romeinsche inscriptie vertoont. Enkele fragmenten ontbreken nog en de nasporingen, welke plaats vinden onder leiding van dr. van Giffen, dr. Schuylenburg en dr. Labouchère, worden ijverig voortgezet. Onze foto geeft een beeld van het opgravingswerk.

Voor de Dames.

Onze Parijsche Brief,

waarin Yvonne vertelt hoe ze alles in vogelvlucht ziet letterlijk en figuurlijk. — De nieuwste versiering van vossen en bont. — Hoe 't gevoel van veiligheid bedriegelijk kan zijn!

PARIJS, 24 Dec.

Ma chère Thérèse,

Eergisterenmiddag om half twee zit ik rustig mijmerend in een heerlijk diepen fauteuil, de slapende Bobette op schoot, in de koesterende warmte van mijn gezellig boudoir.

Plotseling rinkelt, zenuwachtig dringend, de bel van mijn telefoon, schrikt me onbarmhartig op uit mijn tevreden, stille stemming, en brengt Bobette tot een oorverdoovend keffen.

Wanneer ik, opgesprongen, de gehoorbuis aan mijn oor en de opgewonden Bobette tot zwijgen heb gebracht, klinkt heftig verontwaardigd de stem van den concierge tot mij door: „dat er bij hem beneden een heer was binnengestapt, naar 't nummer van étage en appartement van madame Yvonne had gevraagd, en dat genoemde heer daarop zonder eenige verdere opheldering nòch toestemming van hèm (monsieur le concierge!) door was geloopen naar de lift en dat hij dus naar menschelijke berekening de verregaande onbescheidenheid zou hebben, zoo dadelijk zonder aandienen bij Madame binnen te treden.

Madame moest hem wel excuseeren, hij had 't niet kunnen beletten, 't was dus buiten zijn sch...."

Op dat zelfde moment komt de vreeselijke voorspelling tot werkelijkheid: één ferme klop, de deur zwaait meteen open en voor me, met een paar wijdopen, uitnoodigende armen....

„Ma petite Yvonne!"

„Mon cher Oncle!"

Meteen voel ik den vasten greep van twee armen en ik laat me even hartelijk koesteren aan de breede borst van oncle François!

Ja, ik heb je nog nooit verteld Thérèse, dat we een Oom hebben, een hartelijken gezelligen ongetrouwden oom, vroolijk, levenslustig en.... rijk.

Hij woont in Lyon, waar hij directeur en eigenaar is van een van de groote zijdefabrieken; hij heeft 't begrijpelijkerwijze heel druk en geeft dus zelden blijken van zijn bestaan.

Wanneer hij dit echter doet....! dan is 't vast en zeker dat Etienne en ik niet alleen een paar verrukkelijke dagen met hem doorbrengen, maar dat hij ons altijd laat genieten van zeer bijzondere genoegens, die ver boven onze eigen finantiëele draagkracht gaan.

Je begrijpt dus hoe groot en prettig mijn verrassing was.

Nadat onze begroeting, die altijd zeer hartelijk en langdurig is, was afgeloopen, zei hij tegen me:

„Eh bien, Yvonne, fais ta beauté, mets ta plus jolie robe.... nous irons au bureau de ton Etienne pour le prendre avec nous!"

„Et après, Oncle François.....?"

„Après — après..... on prend l' apéritif à Paris, puis on s' en va, et puis..... et puis,.... eh bien, voyons..... tu verras!"

Hoe ik ook smeekte en vroeg, Oom wilde verder niets loslaten, maar dat 't iets héél bijzonders zou zijn, ja, dat was buiten twijfel.

Al peins je je den heelen dag suf, Thérèse, en al laat je alle mogelijke amusementen van Parijs in gedachten de revue passeeren, je zult er nooit achter komen, want we gingen ons diner nemen in 't Savoy om daarna naar 't adelphi-Theatre te gaan in..... Londen!

Toen we Etienne hadden afgehaald, reden we in vliegende vaart naar le Bourget, (want er bleef na mijn toiletmakerij geen tijd meer over om lang te talmen), waar de reuzen-aeroplane reeds oorverdoovend stond te ronken.

We stapten met nog verschillende andere Londenbezoekers in, en hup.... weg ging 't en òp.... de oneindige ruimte in.

We zaten in heerlijke fauteuils, hadden van een blauwgeuniformd jongmensch watjes voor onze ooren gekregen en lieten ons door een tweede dito de laatste nieuwsbladen in de handen stoppen, waar ik natuurlijk niet de minste interesse voor voelde, ik had wel wat beters te doen.

O, oh! wat was dat heerlijk en interessant om in een vliegmachine te zitten.

Ik sloot even de oogen, om goed te kunnen realiseeren wat voor een sensatie of vliegen geeft, maar ik voelde niets, ik zat zoo heerlijk en rustig, en zonder 't bulderend geluid van de motoren, dat in spijt van de proppen watten tot me doordrong, had ik bijna de stille mijmering van daarstraks in mijn boudoir kunnen voortzetten.

Tenslotte vond ik 't toch wijzer om m'n oogen eens flink open te zetten en naar buiten te zien, waar ik van uit de hoogte ons heerlijk Frankrijk kon bekijken.

We volgden de Seine, die diep beneden ons zich kronkelde tusschen de huizenreeksen, tusschen boomengroen, tusschen rookende schoorsteenen.

„Voilà le cathedral de Beauvais" hoorde ik Oom me toeschreeuwen".

„The country below looks topping to day...

„Nice country,... France..."

„Good visability..."

„.. Yes... it is"..

zoo ving ik om me heen brokstukken van gesprekken op, niettegenstaande 't oorverdoovend lawaai.

Oom wees nu op de naald van een klokvormig instrument, waarvan ik kon aflezen: 500 meter, 800 meter, 1000 meter, de naald wipte tot we eindelijk 't getal 2000 konden aflezen.

Een ander instrument wees „vitesse" aan en ik las „120 mijlen 't uur".

't Blauwgeuniformde jongemensch noemde ons de namen van bekende groote kasteelen waar we overheen vlogen, en wees ons op lucifersdoosjes die daar beneden tusschen groene vlekken verscholen lagen; hij noemde groote boerderijen, die onwezenlijk klein nog even in de diepte zichtbaar waren.

De Seine die nog altijd te zien was, leek niet veel meer dan een babylintje,

„Abbeville is now back of us — we are nearing the Channel..." kon ik weer opvangen.

„'t Jongemensch in blauw kwam weer met lichten, zwevenden tred door de dubbele rij fauteuils, deelde kopjes en schoteltjes rond, gevuld met thee en Engelsch gebak.

Afternoon-tea in hoogere sferen! 't Begon toen langzamerhand donker te worden; we waren boven 't kanaal en 't werd ijzig koud. We waren een heel eind gezakt en zagen nu duidelijk groote en kleine lichtjes flikkeren, witte zeilen als van speelgoedscheepjes schimmerden vaag op 't watervlak.

Onze vaart was nog steeds 120 mijlen 't uur.

Ik liet me de thee en 't gebak goed smaken, wat helaas, eenige funeste gevolgen had.

Ik begon me wat minder goed te voelen en werd hoe langer hoe stiller.

Etienne keek me onderzoekend aan: „je wordt wit om je neus" merkte hij op.

Oom was zoo kiesch om niets te merken en me met rust te laten.

Ik had nergens meer belangstelling voor, ik hoorde zeggen, dat we boven Engeland waren, hoorde namen van steden noemen, 't ging allemaal langs me heen.

Ik hield me zoo goed ik kon, keek strak voor me op den grond, de handen in mijn mof geklemd.

„De machine daalt — we zijn er" dat gezegde drong ineens wèl tot me door!

„Watch for the bump!"

Maar we waren reeds op den beganen grond, zonder iets van een bump te voelen, dank zij 't handig manoeuvreeren van den piloot.

Ooms opgewekte praten bracht me weer een beetje bij, we reden naar 't hotel waar ik in een heerlijke luxueuse kamer rustig even kon gaan zitten, terwijl Etienne toilet maakte voor den avond, en Oncle François eenige affaires ging afhandelen met zakenvrienden, 't eigenlijke doel van den tocht.

Toen we na eenigen tijd door Oom werden afgehaald, en we alle drie, keurig in evening-dress zaten aan een gezellig diner-tafeltje in een verfijnd intérieur, was ik weer zoo ver, dat ik kon genieten van 't heerlijke, groote feit, dat we in Londen waren!

Schitterende toiletten, groot décolleté, veel en kostbaar bont, avondmantels, lange, wuivende en enkele sleepende japonnen—niets dan Engelsche klanken om ons heen, opwindende muziek, we raakten „absolutely excited".

Des alniettemin kon ik toch nog een nieuwigheidje opmerken: de laatste manier van bontversiering.

Ik zag nl. dat daar de vossen, allemaal prachtexemplaren, die de dineerende vrouwen om de schouders droegen om 't zware décolleté te bedekken, niet hadden de gewone zwarte kraaloogjes die we tot nu toe gewend zijn te zien, maar oogen van diamant, robijn, smaragd of git! Scarves en avondmantel werden dicht gespeld met groote gekleurde juweelen spelden, licht zoo afstekend mogelijk, b.v. uit hermelijn met bloedrood robijn of met smaragden speld, een zwart bonten kraag waarop een lange speld was gestoken van jade, brillant en onyx.

Heel veel tijd om te dineeren, hadden we helaas niet, 't was laat geworden en 't plan was om nog naar 't Adelphi theatre te gaan.

We hadden prachtplaatsen, op de derde rij.

Juist toen we zaten opende zich 't gordijn om ons een scène uit de wildernis te toonen: the „Tiger in Maen" van Dion Titheradge.

Veel konden we er niet van begrijpen, laat ik eerlijk zijn en zeggen: bijna heelemaal niets, maar Oom had zich eenigszins op de hoogte laten brengen en zoo hebben we toch nog van alles kunnen genieten.

L o n d e n — P a r i j s.

We reden alweer terug naar Croydon, 't vliegveld, om midden in den nacht den tocht door de hemelen naar Parijs terug te maken.

Ik vond 't eerst een beetje beangstigend, dat nachtelijke opstijgen, maar eenmaal onderweg blijkt 't een alleraangenaamste manier van reizen.

Zóó rustig en stabiel was 't vliegtuig, dat verschillende menschen ongestoord konden zitten schrijven, zonder dat door een enkelen schok of stoot de vulpennen uitschoten of over 't papier gleden, ik heb er me over zitten verbazen.

Toen ik naar buiten keek door de dikke glazen ramen, leek 't me toe of we door twee sterrenhemelen heen zweefden.

Boven ons de natuurlijke sterrenhemel, beneden ons de door menschen-handen gemaakte, want als sterren flonkerden de lichtjes in de zwarte onderlaag van de groote steden, in de diepte beneden ons.

Ik kreeg een vreemd gevoel van absoluut veilig zijn in dat rustige glijden door de zwarte ruimte, 't leek me een onmogelijkheid toe, dat er ooit iets zou kunnen gebeuren met een motor of met een ander onderdeel van de machine, elk gevoel van gevaar werd opgelost in de zachte duisternis daar boven en beneden ons; hoe bedriegelijk kan 't gevoel van veiligheid toch zijn!

Zelfs 't razen van de motor gaf geen angstwekkend idee meer tijdens dit vlotte zachte voortglijden in de oneindigheid.

Dan begon 't grauwen van den ochtend, en heel vaag begon weer zichtbaar te worden de onmetelijk diepe afgrond die onder ons lag.

Toen we boven Parijs waren, was 't al zoo licht geworden, dat we den Eifeltoren konden onderscheiden.

Men wees ons 't licht, dat eens Lindbergh tot de richting naar Parijs gewezen had.

Nog even later en le Bourget lag onder ons.

In een wijden cirkel vloog de aeroplane over 't veld, dan rolden we uit tot de machine eindelijk stilhield en we uit konden stappen.

In veertig minuten reed ons de taxi naar Parijs waar we veilig en wel weer aankwamen en waar 't me was alsof ik een mooien droom gehad had!

Onder een heerlijk kopje café crême, dat ik ons drieën gauw maakte, zaten we in mijn boudoir nog even na te praten, waarna Oncle François afscheid van ons nam, hij moest al gauw weer den trein naar 't Zuiden nemen.

Innig dankbaar voor 't genotene stonden we hem samen na te kijken, de goede Oncle François, en alsof hij 't hooren kon daar beneden, zoo riep ik maar wuivend naar hem: „au revoir— au revoir!" Ik geloof dat ik dit au revoir zelden grondiger gemeend heb dan op dat oogenblik!

Waar ik echter niet mee zeggen wil dat 't minder hartelijk bedoeld is wanneer ik ook tegen jou nu zeg: au revoir Thérèse!

YVONNE.

ORGANISATIE EN LEERMETHODE VAN DE SCHOOL VOOR SLECHTHOORENDE KINDEREN.

De heer J. Oudshoorn schrijft ons:

Zooals in een vorig artikel werd medegedeeld, werden aanvankelijk de eerste klassen der S.H.-scholen samengesteld uit leerlingen, die het onderwijs op de gewone lagere scholen, door hun gehoorgebrek niet konden bijhouden en door de schoolartsen, en zeker ook door het onderwijzend personeel, als slechthoorend waren onderkend. Het is een absoluut verkeerd idee dat de S.H.-school zich uit het doofstommen-instituut zou hebben ontwikkeld, zooals door sommige leeken wel eens wordt gedacht. Wel doet zich tegenwoordig het verloop in omgekeerde richting voor nl. dat het S. H.-kind, hetwelk de lagere school niet kan volgen, naar de S.H.-school overgaat en wanneer blijkt, dat het kind wegens te ver gevorderde doofheid ook daar niet mee kan, hetgeen betrekkelijk weinig voorkomt, dan wordt het ten slotte naar het doofstommen-instituut verwezen. Dit laatste gebeurt eerst na langen tijd van onderzoek door oorarts en onderwijzer, soms wel na zes maanden beproeven van de mogelijkheid om mee te komen.

Kinderen, die doof geboren zijn en dus het spreken niet leeren kunnen, komen als regel in het doofstommen-instituut. Ook diegenen die op zeer jeugdigen leeftijd doof worden door een of andere kinderziekte, zooals mazelen, roodvonk, influenza enz. Zoo zij vóór dien al wat spreken konden, zullen zij dit na hun ziekte zeer spoedig weer verleeren.

Het gehoororgaan speelt bij het leeren zoo'n bijzonder groote rol, dat men al het mogelijke moet doen om dit orgaan zooveel mogelijk te benutten. Dit is dan ook het hoofdbeginsel waarop het onderwijs, hetzij mèt of zonder behulp van het afzien van den mond of van een hoorapparaat, op de slechthoorenden-school berust. Deze basis ontbreekt in het doofstommen-instituut en heeft als onvermijdelijk gevolg dat het onderwijs op beide inrichtingen verschillend is.

Verder worden die kinderen in de S.H.-school toegelaten, die gedurende hun leerperiode op de lagere school slechthoorend en daardoor achterblijvers worden. Een bepaalde hoorgraad geeft dus voor opname in de S.H.-school niet den doorslag.

De S.H. school beoogt met zijn onderwijs hetzelfde doel als de gewone lagere school en werkt men ook volgens het leerplan daarvan. De methode van onderwijs wijkt in zooverre van de gewone af, dat behalve de gewone leervakken nog drie speciale vakken onderwezen worden, nl. het „Afzien van den mond", „Hooroefeningen" en „Articulatie". Bovendien geeft men onderwijs in handen-arbeid. De resultaten van het S.H.-onderwijs zijn in het algemeen niet minder dan die der lagere scholen en zetten de leerlingen menigmaal hun studie voort met goed succes aan vervolgklassen, H.B.S. en Mulo-scholen.

Gaan wij nu eerst even na waarin de gunstige omstandigheden voor het kind op de S.H. school bestaan. Elke klasse bestaat gewoonlijk uit twaalf leerlingen; in sommige gevallen opgevoerd tot hoogstens veertien. De kinderen zijn in hoefijzervorm geplaatst, dus niet als op de gewone school in banken achter elkaar. Zij kunnen dus niet alleen den onderwijzer, maar ook elkander goed zien. De hoorafstanden zijn gering en blijven vrij constant, ook onderling, terwijl de onderwijzer langzaam en goed articuleerend spreekt. Bovenal dit langzame spreken komt het S.-H. kind zeer ten goede, veel meer dat het (te) luid(e) spreken. Het zien van den mond die spreekt geeft grooten steun voor het juist opvatten van het gesprokene. Daar de klasse klein is heeft de onderwijzer ruim gelegenheid zich er van te overtuigen dat alle leerlingen volgen, dat de heele klasse bij is.

In een groote klasse, zooals die op de lagere school bestaat, is die regelmatige contrôle, welke voor het S.H.-kind beslist noodzakelijk is, voor den onderwijzer vrij wel onmogelijk. Sommige kinderen maken zoo nu en dan gebruik van een doelmatig hoorapparaat, op voorschrift van den oorarts verstrekt. Deze apparaten hangen aan den schoolbank en kunnen dus elk oogenblik worden aangewend.

Beschouwen we nu in het kort de speciale vakken der S.H.-school. Ten eerste het „Afzien van den mond", ook wel genoemd „Liplezen". In de „afzien uren" wordt alleen gefluisterd en is van hóóren geen sprake. De mond van den onderwijzer is goed verlicht en voor alle kinderen goed zichtbaar. Zij observeeren zoowel en face als en profiel, zoowel bij den onderwijzer als bij elkaar op grootere en kleinere afstanden. Natuurlijk wordt ook buiten de gewone afzonderlijke „afzien-uren" dit liplezen beoefend. Het dient het slechthoorende kind ter *ondersteuning* van het gehoor. Bij het totaal doove kind kan het *eenigszins* het gehoor *vervangen*. Jonge kinderen leeren het afzien spelender wijze, bij ouderen gaat dit meestal niet zoo vlot.

Naast het gewone lezen leeren zij verder het lezen van mondstanden, welke met rubberstempels op het bord worden gedrukt, en wordt verbonden met aanschouwings-onderwijs. De vaardigheid in het „afzien" ontwikkelt zich gelijkelijk met het andere onderwijs. De klankvorming of phonemiek wordt het kind in zeer elementairen vorm gegeven. De afzien-oefeningen „met beteekenis" worden uitgebreid met onderwerpen uit de aardrijkskunde, de geschiedenis, de natuurkunde enz. en worden gelijdelijk aan samengestelder gegeven.

Als tweede speciaalvak heeft de S.H.-school de „Hoor-oefeningen". Zij dienen om de gehoor-resten der kinderen zoo actief mogelijk te houden en het middel daartoe is dat den kinderen gelegenheid wordt gegeven om te „hooren". Het inspannen tot hooren houdt het orgaan naar omstandigheden op het hoogst mogelijke peil. Door het slechthoorende kind die hoormogelijkheid op den duur te onthouden, zal het onvermijdelijk tot absolute doofheid vervallen, en dit wel, zooals voor de hand ligt, zonder noodzaak.

In de kleine klasse der S.H.-school zal het kind onwillekeurig met het gehoor blijven observeeren, daartoe gestimuleerd door de kleine hoorafstand. Bij de hooroefeningen wordt het kind bovendien getraind in de waarneming door luisteren met afgewend gelaat. Het schema omvat verkort:

A) klinkers, medeklinkers, lettergrepen en eenlettergrepige woorden,

B) tweelettergrepige woorden, korte uitdrukkingen,

C) meerlettergrepige woorden, losse zinnen, versjes,

D) langere zinnen, leeslesjes, gedichtjes,

E) het opzeggen van prozastukjes en gedichten.

Bij de oefeningen onder D en E wordt tevens veel aandacht geschonken aan de intonatie, daar slechthoorenden vaak neiging hebben op den duur een monotone spraak te gaan aannemen.

De resultaten der hooroefeningen worden in hoorregisters genoteerd, wat het groote voordeel heeft dat, 1e. de onderwijzer steeds op de hoogte is van de feitelijke hoorprestatie's van zijn leerlingen, 2e, bij plotselinge inzinking van het hoorvermogen het kind ter contrôle naar den oorarts gezonden kan worden.

Een regelmatige behandeling, zoo die dan noodig blijkt, is het niet te onderschatten voordeel hiervan.

Als derde speciaal-vak heeft de slechthoorenden-school het „Articulatie-onderwijs". Dit stelt zich ten doel: *1e.* om de door slechthoorendheid verminderde of onvoldoend ontwikkelde spraak te zuiveren en te vormen, *2e.* om de correcte articulatie op peil te houden. De onderwijzer corrigeert de foutief uitgesproken klanken, terwijl ontbrekende worden aangebracht, hetzij mèt of zonder hulp van een hoorapparaat. Als hulpmiddel zijn nog te noemen de groote, verstelbare articulatie spiegels, de kleine spiegels en de glazen spatels. Meestal heeft het kind bij de articulatie-oefening den volgenden stand: de hand of het hoorapparaat aan het sterkste oor en de rug der andere hand voor den articuleerenden mond, teneinde door middel van de gevoelsindrukken te controleeren of de vereischte explosies en schuringen bij het spreken ontstaan en of dus inderdaad alle klanken gezegd worden. In gevallen van sterke slechthoorendheid worden de klanken ook wel phonetisch aangebracht. Daar voor een juiste articulatie een flink ontwikkelde en door den wil te beheerschen ademhaling een vereischte is, zijn oefeningen in adem-gymnastiek en adembeheersching zeer gewenscht.

Daar het afzien een zeer voorname plaats inneemt, moet een S.H.-school ruim voorzien zijn op het gebied van aanschouwings-middelen, terwijl een flink projectielokaal ook zeer gewenscht is.

Kort verhaal.

DE VLOEK DER MAJA'S.

Het vond plaats op een reis van Berlijn naar Amsterdam; de sneltrein was tjokvol. Onder de vele Hollanders in onze afdeeling bevond zich ook de bekende natuuronderzoeker prof. D. Hij was in druk gesprek met zijn landgenooten en trok de aandacht zoowel door zijn fijn besneden gezicht met de tintelende, lichtblauwe oogen als door zijn spierwitte haar, hoewel hij nog betrekkelijk jong scheen.

Wie er eigenlijk over begon, weet ik niet meer, maar plotseling vroeg iemand naar die witte haren bij zoo jeugdig voorkomen. De geleerde schudde even zijn imperator-kop:

„Ik wil het u wel vertellen, al praat ik weinig over die geschiedenis, waaraan de dood van een vriend is verbonden", zei hij.

Wij allen zagen in spanning hem aan; door het open raampje weerklonk het dreunen der locomotief. Enkele seconden voelden we hoe hij zijn gedachten verzamelde, waarop hij, met de hand over het hooge voorhoofd strijkend, begon:

„Zooals u misschien wel weet, was ik reeds in mijn jonge jaren een ijverig speurder naar oude gedenksteenen uit den voor-Europeeschen tijd in Midden-Amerika. Ik was nauwelijks een jaar in Mexico-city, mijn vast pied-à-terre, toen ik van een Puebla-inlander de tijding ontving, dat hij eenige bouwvallen had ontdekt in de nabijheid van Tezkuczko, de oude koningstad der Maja-dynastieën.

Tezamen met een jongen, Engelschen gezantschaps-secretaris, die als ik met groote belangstelling dergelijke onderzoekingen volgde, reden wij, voor bijna twintig jaren, het Mexicaansche bergland in. Verder volgden ons nog eenige inlanders uit de nabijgelegen dorpen. De landstreek was in veel ruimer mate dan heden hoofdzakelijk een oerland.

Na een vierdaagschen marsch bereikten wij de aangegeven plaats. Dicht geboomte scheen alle binnendringen te willen stuiten. Met veel moeite baanden wij ons met hakmessen een pad door deze plantenwildernis. Onze pogingen werden rijkelijk beloond. Geheel van boomen omgroeid, van hooge varens overwoekerd, vonden wij allereerst een kleine daarna drie groote pyramiden van steen. Het was voor het eerst, dat men buiten de Oostersche landen der Oude Wereld om, pyramyden ontdekte. Aan den voet der grootste van deze sloegen wij onze legerplaats op, bij een open terrein.

Afbeeldingen van allerhande beteekenis, oude goden, tronies, waarvan de wanden der steengevaarten bedekt waren, schenen ons spottend gade te slaan. Het eerste, diepgaande onderzoek wees uit, dat het bouwmonumenten moesten zijn uit de vroege Maja-periode. Dit machtig volk van veroveraars was, van het Noorden komend, ook hier in het hoogland woonachtig geweest.

Ik zag onmiddellijk in, dat onze ontdekking, in aanmerking nemend de geringe hulpmiddelen, die ons ter vervoeging stonden, schipbreuk zou leiden als wij alle bouwwerken nauwkeurig wenschten bloot te leggen. Dit was alleen mogelijk met veel grooter exploitatie-kosten. Voor mij was nu het belangrijkste om van het totaal een overzicht te krijgen.

Drie dagen hadden wij reeds bij deze bouwvallen van deze vroegere, machtige beschaving doorgebracht; de levensmiddelen raakten op en wij moesten aan terugkeeren denken. Plotseling ontdekten wij, dat onze Indiaansche jongen, Pablo, zoek was. Wij trachtten hem op te sporen, tevergeefs. Het oerwoud zwijgt en bergt voor de hem niet verwante wezens onvermoede gevaren in zich. Pablo was verdwenen.

Daar ontdekte ik op een zijvlakte der pyramide een schrift in de Maja-taal. Ik was deze meester en ontcijferde, na verwijdering der moslaag, de teekens. Zij verwezen naar een ingang in de pyramide, die zich onder dezen zijwand zou moeten bevinden.

Mijn exploratie-drang werd daardoor opnieuw gewekt. Ik vond Bill, mijn vriend, bereid mij te volgen en samen togen we op onderzoek uit. Wij vonden inderdaad een door planten woest omrankten ingang, doch meerdere lianen en steenen bleken reeds verwijderd. Iemand vóór ons had dus reeds getracht den ingang te gebruiken. Pablo! Het raadsel van zijn verdwijnen scheen opgelost!

Met verdubbelden ijver togen wij nu aan het werk; gold het misschien nog het redden van een menschenleven! Wij kropen nu, niettegenstaande het protest der ons begeleidende inlanders, die ons tevergeefs waarschuwden den vrede des grafs niet te storen, het hol binnen. Na ettelijke schreden werd de gang grooter, zoodat men rechtovereind kon staan. Bij het schijnsel van onze zaklantaarns zag ik, dat dit muurwerk eveneens met beeldhouwkunst bedekt was. Opeens wijst Bill op een indruk van voeten in de leemen aarde.

Daarlangs was Pablo gegaan! Wij schreden verder en na eenige minuten kwamen wij aan een hal, die met prachtig geconserveerde steen-figuren van oude Maja-goden was versierd. Breede banden met spreuken dekten de wanden. Met veel moeite kon ik eindelijk ontcijferen: „Dood den rustverstoorder!" In het midden van het gewelf leidden steenen treden naar eene kamer, die waarschijnlijk zich daaronder bevond. Wij gingen tastend naar beneden; de droge lucht van een mijngang was om ons en deed ons bijna stikken. Plotseling hield Bill zijn schreden in.

Ik lichtte hem bij met de lamp. Vóór ons lag Pablo... zijn lichaam was koud en stijf. De dood was zeker uren geleden reeds ingetreden. Zoo goed het ging, onderzocht ik hem, vond echter geen uiterlijk letsel, alleen stonden zijn gebroken oogen verschrikkelijk groot en droeg zijn gezicht de uitdrukking van gruwelijken schrik.

Wij droegen hem naar de boven gelegen hal; toen werden we gegrepen, beiden, door een heftig willen-weten; we daalden opnieuw omlaag.

De gang kromde zich en voerde zijwaarts af, zij scheen in een cirkel om het geheele bouwwerk te loopen. Steeds dieper voerde zij ons mee, eindelijk betraden wij een rond gewelf. Bij het flakkerend lichtschijnsel schenen ons van alle zijden dooden maskers aan te grijnzen. Minutenlang stond ons het koude zweet op het voorhoofd, eindelijk traden wij naderbij. Het was de doodenkamer van een oud geslacht.

In de droge lucht waren de lichamen tot mummiën verschrompeld; de schrille kleuren hunner gewaden echter waren goed bewaard. In het midden der groote groeve stond een steenen sarcophaag, waarvan het deksel openstond. Terwijl ik de talrijke inschriften, de gestrengelde letterteekens las, waarvan de Maja's evenals hunne neven in het Inca-land van Peru, zich bedienden en die zij overal aan den muur aanbrachten, was Bill op den grafsteen toegetreden. Plotseling vernam ik een holle stem, die met het gorgelend keelgeluid van de oude Maja-taal uit de aarde scheen op te klinken.

LEVENSWOORDEN.

Doe met uw kennis als met uw horloge. Draag het in een afzonderlijk zakje; haal het niet uit om te toonen dat gij er een hebt, maar vraagt men u hoe laat het is, zeg het dan.

*

Het is veel gemakkelijker een vermogen te verwerven, dan het goed te besteden.

*

Men scheldt den tijd voor kort en
veel te snel van gang,
Toch zoekt men tijdverdrijf, is dan
de tijd niet lang?

*

Vleiende leugens verzwelgen wij met volle teugen, bittere waarheden drinken wij droppelsgewijs.

*

Rusten is een kostlijk ding!
Doch zult gij het welkom heeten,
Acht het werken niet gering
Dat den prijs er van doet weten!
Waarlijk zoo ik kiezen moet
Meest te werken, meest te rusten...
Och! trots al de zoetste lusten
Ik kies werken,... kort en goed.

HELJE.

*

Wat men de gevolgen van den ouderdom noemt, zijn vaak de gevolgen der jeugd.

*

Het geluk komt voor den eenen vroeg, bij den anderen laat. En misschien is het maar het best niet te veel aan geluk te denken. Dikwijls vindt men het, als men het niet meer zoekt.

*

De dingen die wij het liefst wenschen, gebeuren niet, of als zij gebeuren, dan is het niet in dien tijd en onder die omstandigheden, waarin zij ons het meest welkom zouden zijn geweest.

LA BRUYÈRE.

*

Zelfopofferende liefde behoeft niet beloond te worden, de voldoening die men daardoor smaakt is reeds genoeg.

*

Laat ons medewerken om de meisjes ferme menschen en rechtschapen gezellinnen te doen worden, dan zullen wij voor het huwelijk krijgen zichzelf bewuste moeders, die de verheven taak der opvoeding kunnen volbrengen.

E. VELY.

*

Een liefde uit achting geboren wordt bij den dag inniger en hechter.

*

Dat is de ware gastvrijheid, die de vrijheid aan den gast waarborgt.

„Wees vervloekt!“

Als door een adder gebeten was Bill achteruit gestoven. Zijn trekken waren verwrongen. Wat was dat? Ook ik stond als versteend. Maar al te duidelijk had ik de woorden vernomen. Bill greep naar zijn pistool... Diepe stilte was om ons, alleen de spookachtige gezichten der verdroogde lijken schenen ons uit te lachen. Een rilling voer ons door de leden.

Daar opeens vatte Bill weer moed en schreed opnieuw naar de sarcophaag, waarvan hij den deksel ophief. Wederom weerklonk: „Zij vervloekt!“ Dat was te veel. Tot in zijn haren vaal van ontsteltenis maakte Bill rechtsomkeert: opnieuw de holle geestesstem „Wees vervloekt!“

Een gillende kreet van den Engelschman volgde, schoten knalden, ritselend vielen de mummies inéén. Kruitdamp rondom, want Bill schoot als een bezetene op de wanden; zijn schrille schaterlach echode de gewelven door. Eindelijk gelukte het mij zijn arm te grijpen en meteen het pistool.

Het licht was gedoofd, ik tastte, Bill achter mij aan sleurend, naar den uitgang. Hoe ik dien bereikte, weet ik niet. Half dood van ontzetting en angst stommelde ik, met den wezenlooze achter mij aan, de treden op, struikelde over het lijk van Pablo, werkte me opnieuw op de been en zwoegde verder, de schacht door, naar buiten. Voor de pryamide stortte ik, tot groote ontsteltenis van mijn bedienden, bewusteloos neer. De werkelijke oorzaak van hunne ontzetting vernam ik eerst later.

Den volgenden dag rilde ik van de koorts en op snel in elkaar gevoegde twijgen bracht men ons beiden door het oerwoud naar een klein Indianen dorp. Daar zweefde ik vier dagen tusschen dood en droom; mijn ijzersterke natuur echter behaalde de overwinning. Toen ik mij in mijn handspiegel bekeek, schrok ik: mijn haar was sneeuwwit geworden, daar hadden mijn inlandsche begeleiders zich zoo bezorgd over getoond.

Donker van haren was ik binnengedrongen, als een grijsaard kwam ik terug. Bill was een dag eerder aan zware zenuw-koortsen overleden. De vloek der Maja's had zich voltrokken, twee menschenlevens waren eraan te gronde gegaan.

Ademloos hadden we het verhaal van den professor gevolgd. Na een korte pauze vertelde hij nog:

„U wilt nu zeker ook wel eenige opheldering vernemen. Ik verkreeg haar eerst na jaren, toen de ruïnenrijke stad van Verkuczko opengelegd werd.

Bij de ontdekkingen deed men ook de vondst, dat er in den bodem ingebouwde, bewegelijke toon-platen met spreek blaasbalgen in verbinding stonden, zoodat een ieder, die op die plek trapte, door een geestes stem moest verschrikt worden. Een gruwelijke grafbewaking!

Nu werd mij alles duidelijk. Mijn arme kameraad was op een dergelijk platvak getreden, toen hij de sarcophaag had willen openen. Zoolang wij stil bleven staan, bleef alles stil rondom.

Toen Bill echter zijn voeten gebruikte, sprak het kunstige mechaniek zijn vloek uit en verschrikte ons, verlichte Europeanen, evenzeer als den onwetenden kleurling of een grafschender van vóór 2000 jaren.

Ik had in het archeologisch museum te Amsterdam gelegenheid zoo'n spreekmachine van nabij te zien. Door het neerdrukken der toon-plaat werd uit een blaasbalg lucht door verscheiden, groote openingen geperst, die zóó waren gestemd, dat een woord der oude Majataal ontstond. Het raadsel der pyramide van Tezkuczko was opgelost! De vloek echter was desondanks vervuld!“

VAN ALLE ZIJDEN.

Grappig of Tragisch?

Mijn vrouw wenschte coûte que coûte, Mistinguette te zien. Waarom Mistinguette? Ik trachtte te argumenteeren dat Mistinguette 63 jaar oud was, dat een vrouw van 63 jaar kromme beenen heeft, een stem die kraakt, een teint van papier maché en een pruik. Derhalve zag ik er niet de noodzakelijkheid van in om tien gulden per plaats te betalen om een oude dame te gaan zien, een oude dame die dan bovendien nog op haar hoofd gaat staan. Niettemin zaten we des avonds in het Casino te Parijs om Mistinguette te zien.

Het was er stampvol en vele heeren hadden zich in rok gekleed voor de exeptioneele gebeurtenis. Wat is een revue? Eenmaal was het een typisch Fransch product van spot en ironie, het levende dagblad van de faits divers. Reputaties werden er in stukjes gebroken, de naakte menschelijke ziel speelde er haar spel van harlekinade, geëxhibitionneerd in de rare kiekkast.

Deze origineele vertooning bleef bestaan tot na den oorlog. Nu schrijven we November 1929, en met verbazing zat ik naar het tooneel te kijken. Was ik op Broadway of in Rue Pigalle? Zeer zeker was ik in de rue Pigalle en toch, wat ik daar zag was Broadway, 100 pct., 110 pct. Broadway. De zinlooze Amerikaansche cultuur van de rhythmische beenen, de Guys en de Babies, de whisky-stemmen, de praline-sentimentaliteit, alles was Broadway, 120 pct. Broadway.

Ze kwamen in lange rijen op, ze trippelden hun Amerikaansch tripudium, ze gingen af, ze werden opgevolgd door andere rijen, ze zongen geen woord Fransch. Waarom was de Rue Pigalle Broadway geworden? Waarom was de origineele mentaliteit van Butte en van Montmartre weggevaagd door het barbarisme van de U.S.A.? De dollar, ach ja, de dollar en de American Express chèque en twee jaar hausse in Wallstreet....

Toen kwam Mistinguette; ze hing in een monument van Struisveeren en ze liep een trap op en af. Het publiek, wild van enthousiasme, begroette haar als de sublieme godin van ouderdom. Ze zong een liedje met een heel nare stem, ze deed een danspasje naar links, toen naar rechts, ze liet haar mooie beenen zien (ze zijn niet krom, o neen!). Vervolgens gebeurde er iets buitengewoons.

De oude dame van 63 jaar boog zich voorover, plaatste haar kruin op den grond en duikelde kopje. Het pleit was gewonnen, ze was niet flauw gevallen, ze had geen beroerte gekregen, ze had er het leven afgebracht. De zaal antwoordde met een donderend geraas, een stormwind van applaus, Isn't she wonderful? Quel entrain. Diable de femme! Ik trachtte te waardeeren naar waarde. Ik had een oude dame van 63 jaar een versje hooren zingen met een gebroken stem, ik had een oude dame van 63 jaar kopje zien duikelen.

Ook had ik gezien hoe de dame van 63 jaar zich op het tooneel had uitgekleed tot ze in een costuum stond, dat meer geschikt was voor de intimiteit van de toiletkamer dan voor het tooneel.

Mijn nuchter verstand vroeg: is dat grappig of is het ontroerend of is het tragisch? Grappig was het niet, ontroerend nog minder. Tragisch? Niet in de beteekenis die de toeschouwers van de Sophocles en Euripides er aan gaven, meer tragisch in het moderne: kassian. Bewonderenswaardig van vitaliteit? Als ik een prijs uitloof van f 6000 voor 63-jarge matrones die kopje duikelen, komen er tienduizenden.

Het moderne magere lichaam biedt vele mogelijkheden. Een andere kwestie is echter of er niet enkele dingen zijn die aan een bepaalden leeftijd gebonden zijn. En een tweede vraag is deze: is tien gulden de plaats niet te veel betaald voor het schouwspel van een oude dame die zich, coram publico, uitkleedt en kopje duikelt?

Toch stel ik deze vragen aarzelend; o ja, ik weet dat 90 pct. van het publiek de voorstelling zeer hoog schatte. We mogen jammeren over de smaakdegeneratie van de twintigste eeuw, de smaak is er nu eenmaal en geen critiek en geen censor zullen haar verbeteren. De revue van het woord schijnt gestorven te zijn, de revue van de „show“ en „le nu“ blijkt de moderne verlangens te bevredigen.

Het was slechts zaak, een nieuwe formule te vinden. Er werd niet gevraagd: wat wenscht de Amerikaan van de Middle West en van River Side Avenue? Broadway-beenwerk? Natuurlijk! De rest was een onuitgesproken verlangen, dat de Yankee niet durfde formuleeren, aldus besluit mr. C. P. van Rossem in de *HP.* Het Fransche genie, psychologisch zoo helderziende, las het onderbewuste verlangen en materialiseerde het in „la femme nue“.

Het grofste materialisme in den tijd van Auguste Comte, Déroulède en Grévy heeft het product van de tooneel-Eva nooit aangedurfd; het was slechts aan onze vergeestelijkte twintigste eeuw gegeven, de laatste conventies omver te loopen. L'art grec aime le nu, l'art moderne la nudité. Het recept — met zoo ongeloofelijk succes toegepast op dezen avond — kan aldus worden vastgelegd: een oude dame, schor en heesch.

Ze imiteert een bloeiende jonge vrouw, Lingeries van Maison X, Madame, tachez de faire la culbute! Allez-y! Bravo, bravissimo! Changement de décors. De Folies van X, de Folles van Y, de Folies van Z, Broadway Melody! Changement de décors. Toute la nudité au plateau! Bravo, bravissimo, bravissisivissimo!! Een Amerikaan naast me; Gee... Damned your show! Een Franschman twee dagen later: Nous autres nous n'allons jamais dans ces endroitslà!

ADVERTENTIEN.

GLANST
MET
2 in 1
Neutral
Paste.

De Beste Schoensmeer voor gekleurde schoenen.

Overal verkrijgbaar.

Steeds in stock bij:

LAY LAN SIM — Weltevreden
TAN & Co. — Passar Baroe
TOKO DE ZON
SAPI-IE — Postweg Noord
SAPI-IE — Noordwijk

2995

STAM & WEIJNS

NOORDWIJK 16 — TEL. Nos. 2170 — 350 WLT.

EET MEER BROOD

's morgens, 's middags, 's avonds gebakken met de

ECHTE HOLLANDSCHE KONINGSGIST.

Op aanvraag wordt een proefbroodje **gratis** toegezonden.

3032

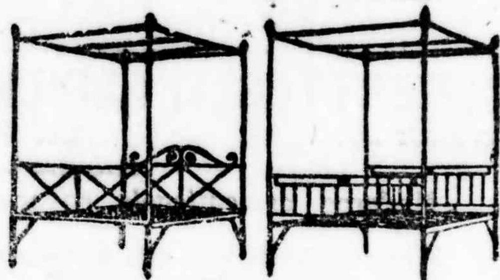
Het van ouds bekende adres voor le kwaliteit ledikanten, bultzakken en tullen klamboes.

Wij leveren steeds tot tevredenheid onzer afnemers. z115

Ledikanten-Fabriek

Goan Tjiang & Co.

SENEN No. 117.
AAN DE TRAMBAAN.
TELF. 1917 — WELTEVREDEN

Ledikanten met toebehooren.

Wij houden ons aanbevolen voor 't vernieuwen van ledikanten, 't opvullen van bultzakken, rol- en hoofdkussens, 't aanmaken van klamboes, spreien en kussensloopen

UITGEZOCHTE KAPOK.

	lang		breed		hoog	Compleet zonder Klamboe.	Tulle Klamboe
Groot tweepersoons	225	×	180	×	235 c.M.	f 74.—	f 17.50
Klein idem	205	×	160	×	225 „	„ 64.—	„ 16.—
Groot eenpersoons	205	×	125	×	225 „	„ 44.—	„ 14.—
Klein idem	205	×	115	×	225 „	„ 41.50	„ 13.—
Groot kinderledikant	175	×	100	×	200 „	„ 37.50	„ 11.50
Middelsoort	150	×	90	×	190 „	„ 35.—	„ 10.—
Klein	140	×	80	×	190 „	„ 32.50	„ 9.—

Bovenstaande prijzen franco toko. Zendingen buiten Batavia onder Rembours
Ook verkrijgbaar uitgezochte kapok per picol. 37z

Weer een Muskiet dood

Spuit met

FLIT

TRADE MARK REGISTERED

3025

KRUISTOCHT per K.P.M. in 1930

EEN MAAND OP REIS

met het

D.S.S. „op ten NOORT"

naar

**HONGKONG — MANILA
DE MOLUKKEN
en het eiland
BALI.**

Vertrek van Batavia 7 Februari 1930

via Soerabaja — Tarakan — Hongkong — Manila — Menado — Kema — Ternate — Ambon — Banda-Neira — Alor — Bali

TERUG TE BATAVIA 6 MAART 1930.

Nadere inlichtingen worden op aanvraag gaarne verstrekt door het Hoofdkantoor der

KONINKLIJKE PAKETVAART MAATSCHAPPIJ
Koningsplein, WELTEVREDEN.
Afdeeling Toerisme en Reclame.

2012

LEVENSVERZEKERING MAATSCHAPPIJ „ARNHEM"
WELTEVREDEN.

2993

Nog beschikbaar enkele **Ruime Frissche Kantoorlokalen** in diverse afmetingen vanaf f 30.— 's maands.
Electrisch licht beschikbaar.

Bouwk. Electr. & Waterl. Inst. Bureau
„De Concurrent"
Senen Kramat Ajam No. 200B, Tel. 2065 Welt
en Passar Baroe No. 90, Tel. 3364 Welt

Het Beste en Billijkste Adres voor Ontwerpen, Begrootingen en Teekeningen van Gebouwen of Verbouwingen.

Verkrijgbaar:
Waschtafels, Muurfonteinen, Closetinrichtingen, Electrische Kroonlampen, peren en leidingen, alles van prima kwaliteit

Je Adres voor coulant, billijk en goed werk. 116z

Een Enkele
CAUVIN PIL
om den anderen dag bij een der maaltijden gebruikt,
ZAL U GOED GEZOND HOUDEN
en voorkomt alle kwade gevolgen van onzuiver bloed of slechte spijsvertering: **Verstopping, schele Hoofdpijn, Maagstoornissen, Duizeligheid, Congestie.**

Bestendig gebruik van CAUVIN PILLEN beteekent Goede Gezondheid tegen lagen prijs.

Vraag de gratis omschrijvende Brochure
147, Faubourg Saint-Denis, PARIJS

2994

Tabib ABDUL KARIEM
Molenvliet Oost 68, Tel. 1627 Bat

35 jaren Ned.-Indische Praktijk
w.o. 12 jaren te Batavia

Geneeskundige Kruiden-behandeling **zonder operatie,** aan alle soorten ziekten, speciaal voor aambeien in- of uitwendig.
Ook buiten de stad te ontbieden.
Medicijnen ook onder rembours door geheel Ned.-Indië. 199z

Hij is hier . . . . : de Fraaiste aller Buicks . . . .

Gedurende 26 achtereenvolgende jaren heeft Buick automobielen gebouwd, die in praestatievermogen, zoowel als in betrouwbaarheid, zich telkens de meerderen hunner prijsklasgenooten hebben getoond. En ook in 1930 komt Buick met een nieuw model uit, dat deze traditie hoog houdt, Buick's reputatie wederom alle eer aandoet. Fisher, de meester-carrossier, heeft voor het voortreffelijke nieuwe Buick-chassis koetswerk ontworpen, dat uitmunt in elegance en symmetrie . . . . lager, slanker en van 5 tot 10 c.M. langer!

De gerenommeerde Buick-motor met kleppen-in-kop werd wederom nader tot perfectie gebracht. Hij ontwikkelt thans 8% meer P.K., geeft den wagen een hoogere maximum-snelheid en doet hem zelfs nog vlugger accelereeren. En dat nog wel zonder eenige toename van het benzineverbruik!

Nieuwe servo-remmen met stofdicht afgesloten mechanisme brengen den wagen bij elke snelheid binnen den gewenschten afstand tot stilstand, soepel en nimmer falend. De nieuwe Lovejoy dubbelwerkende hydraulische schokbrekers, de nieuwe semi-elliptische achterveeren, het nieuwe Fisher niet-verblindend windscherm, de nieuwe, uiterst soepele stuurinrichting en de nieuwe stuurschokdemper . . . . dit zijn alle noviteiten in den 1930 Buick, die stuk voor stuk het rij-comfort tot ongekende hoogte opvoeren.

Komt U eens naar onze showrooms — een Buick staat voor een proefrit te Uwer beschikking.

Prijzen vanaf: f 5495.— (te Batavia)

Informeert U eens naar de condities der G. M. A. C.-termijnbetaling.

N.V. JAVASCHE AUTOMOBIEL MIJ. — Weltevreden.
LIEM KHE KIAM — Tegal.
LIM GIOK KENG — Telok-Betong.

2991

PRODUCT VAN GENERAL MOTORS

DAMES
De echte CAPSULES van **Dr JORET & HOMOLLE**
GENEZEN: Vertraging, Pijnen en Wegblijven der Maandstonden.
Phie SÉGUIN, 165, Rue St Honoré, Parijs, & alle Apotheken

2998

MOPPEN.

— Niettegenstaanden de Jong je zoo hondsch afsnauwde, drukte je hem toch nog de hand ten afscheid?
— Ja, maar hoe? Dat voelt hij na een week nog!

* * *

Palmolive after-shaving talcum: onzichtbaar en weldadig.

* * *

Bij den kapper.
Tijd: 11 uur 's ochtends.
Klant (gaat zitten en merkt dat zijn jongste bediende naast hem zit): „Zoo Jansen! vacantie?"
Jansen: „Neen mijnheer. U?"

* * *

Palmolive zeep: keep that schoolgirl complection.

* * *

Marietje was het peetekind van haar tante. Wanneer tante een paraplui kocht, kreeg Marie een klein regenscherm, een anderen keer kreeg Marietje een klein leunstoeltje.
Eindelijk kreeg tante nog een verloofde, een jonge man, die nogal klein was.
Toen tante hem den eersten keer meenam, zei Marietje, nadat ze hem goed had aangekeken: „Ik vind hem wel aardig voor mij, tante. Maar waar is de uwe?"

* * *

Palmolive zeep: niet duur, toch No. 1

* * *

— De vent, die onze hoeden heeft verwisseld, zou ik wel een ik-weet-niet-wat willen doen.
(*Lustige Kölner Zeitung, Keulen.*)

ABONNEMENTSPRIJS:
f 7.50, fr.p.p. f 9.—, buiten Ned.-Indië f 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden f 3.75, elke 5 woorden meer f 0.75.
Regeltarief f 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN

VIJFDE BLAD

Directeur G MOLENAAR.

UITGEEFSTER:
N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX:
Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON:
Welt. 2886, 2887 en 2888
(Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

Een Weldoener der Menschheid.

De bestrijding der tuberculose volgens Calmette

door

arts H. A. S.

Nu de bestrijding der tuberculose volgens Calmette geleidelijk van het stadium der proefneming op practisch terrein wordt overgebracht, mag zeker op de beteekenis daarvan nog wel eens de aandacht gevestigd worden.

Vooral nu een gereede aanleiding gegeven wordt door de omstandigheid dat Calmette eind 1929 naar Nederland is gekomen, in de collegekamer van prof. Van Loghem voor studenten en artsen een voordracht heeft gehouden en na vertooning van een bijzonder fraaie film deze laatste ten geschenke heeft aangeboden aan de Ned. Vereeniging tot Bestrijding der Tuberculose.

Ieder weet thans wel, dat tuberculose een besmettelijke ziekte is, welke evenwel sterk afwijkt van de zoogenaamde acute infectieziekten, zooals diphtheritis, typhus, en zoo voort. Wanneer de smetstoffen van deze soort ziekten er niet in slagen het leven te vernietigen, dan blijft het lichaam niet alleen overwinnaar in dezen eenen strijd, maar heeft, al strijdende, zich tevens voor volgende aanvallen voldoende afweermiddelen verschaft, het is voor die ziekte immuun, onvatbaar geworden.

***

Geheel anders is het met de tuberculose. Daar kan de ziekte ook tot genezing komen, maar dikwijls bevinden zich de verwekkers, de in 1882 door Robert Koch ontdekte tuberkelbacillen, dan nog in latenten toestand in het organisme. Maar toch is het individu nog niet immuun geworden. Bij nieuwe infectie kan de ziekte opnieuw uitbreken. Wel schijnt door herhaalde lichte infecties het verloop op den duur gunstiger te worden. Het is echter niet met zekerheid van te voren te zeggen dat de eerste infecties zonder schade zullen afloopen. En omdat de eerste besmetting in hoofdzaak in de prille jeugd plaats heeft, is men er van overtuigd geworden, dat de strijd tegen deze vreeselijke volksziekte beginnen moet bij den zuigeling.

***

Twee strijdmiddelen komen daarbij op den voorgrond. Ten eerste het beschutten van den zuigeling tegen besmetting. Dit is een moeilijke taak, omdat de bacillen zoo goed als overal aanwezig zijn in onze maatschappij, evenwel niet altijd in even groote hoeveelheid. En bij de ziekmakende besmetting komt het wel degelijk ook op de hoeveelheid aan. Het jonge kind, dat in een omgeving verkeert, welke bekend is als een sterke bron van besmetting, bijv. wanneer de moeder of andere huisgenooten lijden aan zoogen. open tuberculose, en met name indien niet nauwlettend wordt toegezien op het onschadelijk maken van de opgegeven smetstof, behoort zoo spoedig mogelijk uit die omgeving verwijderd en in een gunstiger milieu gebracht te worden. Vooral in Frankrijk wordt in deze richting reeds sedert tal van jaren veel gedaan door het „Oeuvre Grancher".

***

Maar daarnaast is het zeker niet van minder belang om het kind een zekere immuniteit te verschaffen, welke sinds langen tijd gezocht werd in de richting van een soort vaccinatie, zooals wij die tegen pokken kennen. Het groote bezwaar was steeds, een vaccin te vinden, dat op zich zelf onschadelijk was. Voor een dergelijke onvatbaarmaking is toch levende smetstof, in casu dus de tuberkelbacil, noodig en het kwam er dus maar op aan, door kweeking de eigenschappen der bacillen zoodanig te wijzigen, dat zij in staat bleven, bij inenting voorbehoedend te werken, doch voor het overige onschadelijk werden.

Dit is nu na jaren van intensief onderzoek aan Calmette en zijn medewerker Guérin gelukt door kweeking van tuberkelbacillen in een voedingsstof, waarin ossengal was gemengd. Nadat dit voor tal van generaties is voortgezet, verdwijnt de schadelijke werking. Eerst nadat tal van proeven op allerlei dieren, waaronder vooral apen, deze uitkomst hadden bewezen, is Calmette er toe overgegaan, ook op den mensch proeven te nemen. En thans zijn in Frankrijk reeds enkele honderdduizende kinderen op deze wijze behandeld met het verrassend resultaat, dat de tuberculose bij kinderen, welke bij niet-geënte 20 pct. bedraagt, bij de ingeënte kinderen tot 3 pct. is gedaald.

***

Natuurlijk komen voor deze behandeling in de eerste plaats in aanmerking die kinderen, welke in een besmettelijke omgeving verkeeren. Omdat de onvatbaarheid na de bewerking eerst na 30 dagen optreedt en de besmetting buitengemeen spoedig kan optreden, is het noodig, vooreerst, dat het kind behandeld wordt binnen de eerste tien dagen na de geboorte, maar daarnevens dat het gedurende de volgende dertig dagen in een andere, zooveel mogelijk smetvrije omgeving wordt gebracht.

De behandeling is al zeer eenvoudig. Gedurende de eerste tien dagen is geen inspuiting noodig. Er behoeft slechts driemaal, bijv. den 4den, 6den en 8sten dag, een kleine hoeveelheid vloeistof in een lepeltje melk te worden toegediend dat is alles. Bij oudere kinderen moet het middel B.C.G. genoemd, d.w.z. de Bacil van Calmette en Guérin, onder de huid worden ingespoten. Maar dit is alleen dan geoorloofd, wanneer door een andere proef, de thans ook wel algemeen bekende prik van Pirquet, is aangetoond, dat het kind nog vrij van besmetting is; zoo niet, dat zou het B.C.G. nadeelig kunnen werken.

***

Zooals de zaken thans staan, mag men voorspellen, dat Calmette zal mogen gerekend worden onder de grootste weldoeners der menschheid. Maar dat neemt niet weg, dat zijn methode met de noodige voorzorgen moet worden toegepast. Overeenkomstig onzen volksaard, worden de tot nu toe in Nederland genomen proeven dan ook met groote voorzichtigheid uitgevoerd en het moet voorloopig gewenscht heeten, dat de toepassing beperkt blijve tot de goed toegeruste consultatiebureaux, die er zich trouwens al mee bezighouden.

En medewerking van het publiek is ongetwijfeld noodig, vooral in verband met het zoo dikwijls noodzakelijke onttrekken van den zuigeling aan de omgeving der moeder. Zoo aardig wordt dit op de film voorgesteld, waar het kindje aan de verpleegster wordt overgegeven met de woorden: „Zuster, wij vertrouwen u ons kind toe, omdat zijn gezondheid ons boven alles gaat en ons gevoel dus wijken moet".

DE CHIRURGIJNS OP DE SCHEPEN DER OOST-INDISCHE COMPAGNIE.

Wij leven in een tijd van groote zorg voor de gezondheid. Al te groote zorg, zeggen sommige tegenstanders van wat ze noemen het moderne hygiënisme, een soort van afgodendienst der twintigste eeuw. Wie echter nagaat hoe vroeger zorgeloosheid en allerlei verkeerde begrippen, tal van slachtoffers maakten, moet over dit hygiënisme wel dankbaar zijn. Men staat dikwijls verbaasd over wat er in dien ouden tijd mogelijk bleek, vooral in ziekenhuizen, kazernes, gevangenissen, enz. En op de schepen! Al wie wel eens de oude reisverhalen van onze Indiëvaarders heeft gelezen, kent de weeklachten over de scheurbuik en over allerlei koortsen. Op iedere reis moest er een sterk percentage van het scheepsvolk en van de meevarende soldaten worden „over boord gezet", zooals het toen heette.

Van die hygiënische, of liever zeer onhygiënische toestanden op de schepen der Oost-Indische Compagnie en ook over de beoefening van de geneeskunde in Indië zelf wordt ons zeer veel merkwaardigs verteld in een pas verschenen boek van dr. D. Schoute, die zelf langen tijd in Indië is werkzaam geweest en daar, zoowel als hier, uit allerlei archiefstukken en geschriften een schat van gegevens heeft verzameld over het werk der oude chirurgijns. *)

Dit boek vormt een zeer belangrijke bijdrage niet alleen tot de kennis der geneeskunde, maar tevens tot de kennis der sociale en koloniale geschiedenis.

De schrijver resumeert voor ons de belangrijkste mededeelingen, vervat in een groot aantal scheepsjournalen van chirurgijns aan boord en leert ons tal van bijzonderheden over de stichting der ziekenhuizen te Batavia, over de pestbestrijding, over de geleerde opvattingen omtrent allerlei ziekten, enz.

Voor den medicus zal dit stellig een aangenaam leesboek zijn over de historie van zijn vak en niemand, die belang stelt in de geschiedenis van Indië, mag nalaten het te lezen.

Klynhoff, een van de chirurgijns, waarvan dr. Schoute ons vertelt, beweert in een rapport aan de heeren Zeventien, dat de gezondheid afhankelijk is „van de egale kracht der vaste deelen om de vochten rond te drijven" en van de quantiteit der vochten.

Met deze egale kracht nu en met al die vochten was het zeer dikwijls bijzonder slecht gesteld nog vóór de mannen vertrokken; van een onderzoek naar den gezondheidstoestand vóór het aanmonsteren of het aanwerven, wilde de Compagnie niets weten. Zij vreesde, dat er zich dan te weinig mannen zouden aanbieden. Dat de mannen zelf soms wijzer waren dan de heeren Zeventien en de gevaren hadden ingezien die de aanwezigheid van zieken kon meebrengen, blijkt uit het volgende incident:

„Zoo brachten de chirurgijns Dirk Vennink en Anthony Voortman, op het schip *Hofwegen*, in 1739 zeilree liggende voor Texel, een rapport uit omtrent den toestand van een soldaat uit Utrecht, die mee zou gaan naar Indië.

De schipper, Cornelis Pottebakker, vroeg aan de heeren van de Kamer Hoorn wat hij met dezen soldaat moest aanvangen, die door de andere opvarenden werd gemeden wegens den stank die van hem uitging. Of, zooals de schipper dat zoo keurig schreef: „dat er reeds geen een mensch is aan genoemden bodem dewelke het bij hem kan harden wegens de benaude lugt dewelke deselve by sig heeft." De beide chirurgijns rapporteerden den soldaat te hebben bevonden „met het morbum gallicum zoodanig besmet, dat niet alleen het geheel hooft is geulcereerdt, maar ook de gantse rug met eenige diepe gaten, synde deselve persoon ingelijks beset met swaare pyn in de leeden" Natuurlijk ging die stakker niet mee, maar hoe kwam hij aan boord?

Een veel langduriger en ernstiger geschiedenis, maar met den zelfden ondergrond, speelde zich af op het schip *Nieuwstadt*, schipper Rooseboom, dat in Feb. 1738 voor Texel was gelegen. Het schip was al 5 weken eerder uitgevaren, maar, door zware stormen beloopen onder de Engelsche kust, met veel ziek volk naar Texel teruggekeerd. Het moest dus nu opnieuw naar zee, maar het volk weigerde.

De matrozen zeiden dat er veel te veel zieken waren, dat de gezonden te zwak waren om het schip te bedienen, en dat er in het schip een bedorven lucht hing alsof er de pest in heerschte.

Eerst deden de schipper en de officieren al hun best het volk te bewegen de ankers te lichten, maar zij bleven weigeren; zij wilden wel, waar waren er niet toe in staat, was het geregelde bescheid.

Toen kwamen de Bewindhebbers der Kamers Hoorn er aan te pas; ook tevergeefs.

Ten slotte werd een onderzoek opgedragen aan den chirurgijn A. Vink; resultaat 87 zieken, „meestal coors, coorsig, binnencoors, continueele coors, coors met pijn door de leden, soms niet volkomen by syn verstandt coors en hooftpyn, ulceraties aan de beenen".

Van de 87 zieken leden er 57 aan doorloopende koortsen, met hoofdpijnen en pijn in de ledematen.

Toch deed men opnieuw pogingen het schip te doen vertrekken, maar het volk was onverzettelijk. En het schip bleef waar het was.

Begin Maart was het aantal zieken gestegen tot 106, en eindelijk, 17 Maart, besloot men de zieken aan den wal te brengen met twee lichters. Zij werden ondergebracht in een klein ziekenhuisje aan de Schans op Texel, waar zij onder behandeling kwamen van den chirurgijn Caspar Ziervogel, wonende te Oude Schilt. Deze chirurgijn stond uitstekend aangeschreven, en de schipper getuigde dat hij was „een zeer vermaart en capabel chirurgijn".

Einde Maart berichtte Ziervogel aan de Kamer Hoorn: „dat de zieken int generaal aan een febris continua laboreeren, waarvan de teikenen int begin syn geweest verloore apetyt, met loomheyt en spanninge in de leeden, met verstoptheyt van excretie, waarop sigh coors opheft met koude grillinge en verwisseling van hette, by sommige met onverdraglyke hooftpeyn en sonder slaap, bey sommige deliria met sware convulsien". En blijkbaar tot geruststelling voegde hij er aan toe: „Tot dato heeft sigh geene verschijnselen van petechien openbaart, so dat ik hoope door Gods goedheyt dat het heel wel gaan sal".

Blijkbaar bedoelde de chirurgijn hiermede te zeggen, dat hij geloofde te doen te hebben met buik-typhus en niet met de zoo veel meer gevreesde vlek-typhus, of, zooals hij het zou hebben gezegd, met rotkoorts en niet met vlekkoorts.

Onderwijl nam men de gelegenheid waar het schip grondig te ontsmetten volgens de eischen van die dagen. Alles werd naar boven gehaald en afgeschrobt, daarna gedroogd en met azijn besprenkeld; vervolgens werd het heele schip, bij gesloten luiken, uitgerookt met het branden van buskruid en jeneverbessen. Het was toen overal „fris" in het schip, en werkelijk bleek de besmetting geweken, het ging daarna goed."

Het volgende staatje, dat dr. Schoute uit de gegevens over tal van reizen heeft opgemaakt, geeft een idee van de groote sterfte onder de manschappen:

„Scheepsziekte en sterfte in 1766, 1767 en 1768.

Over 1766. Aangekomen 25 schepen.
Dooden Patria-Kaap 368. Dooden Kaap-Batavia 199. Zieken Batavia 849.
Ongunstigste reis: schip *Nieuw Nieuwerker*, resp. 12, 34 en 87.

Gunstige reis: Schip *Lands Welvaren*, resp. 5, 0 en 5.

Over 1767. Aangekomen 29 schepen.
Dooden Patria-Kaap 359. Dooden Kaap-Batavia 687. Zieken Batavia 1208.
„Ongunstigste reis: Schip *Luxemburg*, resp. 30, 159 en 63.
Gunstigste reis: Schip *Baelande*. resp. 4, 1 en 6.

Over de eerste 9 maanden van 1768 Aangekomen 22 schepen.

Dooden Patria-Kaap: 364. Dooden Kaap-Batavia 554. Zieken Batavia 917.
Ongunstigste reis: Schip *Croonenburg*, resp. 3, 118 en 70.
Gunstigste reis: Schip *Jonge Samuel*, resp. 2, 0 en 5.

In de zeventiende eeuw was de toestand even erg geweest: de gemiddelde sterfte over 15 reizen tusschen 1625 en 1631 bedroeg niet minder dan 14,4 pct.

De toestanden waren er dan ook naar! In een rapport van het einde der zeventiende eeuw bespreekt de chirurgijn Losee de oorzaken van het zoo veelvuldig optreden van ziekten aan boord der Compagnie's schepen, en naar zijn meening is een der voornaamste oorzaken de onvoldoende kleeding waarmede de meeste mannen aan boord kwamen.

De volkhouders of zielverkoopers, gelijk hij zegt, stuurden de mannen met geheel onvoldoende kleeding aan boord, hun voorspiegelende dat zij toch spoedig in de warmte kwamen, dat zij niet meer kleeding zouden behoeven. Daardoor hadden de matrozen geen droge kleeren om te verwisselen tegen natte, liepen met die natte kleeren door in de kou en moesten er zelfs in slapen.

Dan waren naar zijn inzicht het eten en vooral het drinken aan boord schuld. Beide achtte hij onvoldoende in hoeveelheid, vooral het water was er dikwijls veel te sterk gerantsoeneerd.

En ten derde legde hij de Compagnie ten laste dat, in geval van het komen van zieken aan boord, de medicijnkasten te spoedig waren uitgeput. Vóór dat de schepen aan de Kaap aankwamen, was soms alles op gebruikt.

De drie hier genoemde tekortkomingen, de onvoldoende kleeding, de onvoldoende geneesmiddelen, zijn zoo lang de Compagnie heeft geleefd altijd weer terug te vinden. Ook in de rapporten uit het einde der 18de eeuw zijn deze klachten schering en inslag en werden altijd weer aangewezen als de voornaamste oorzaken van de scheepsziekten. Dit is te merkwaardiger, wijl geen dezer tekortkomingen constant was in haar voorkomen, en er genoeg ongelukkige reizen zijn gemaakt waar zij alle drie ontbraken. In het bijzonder wanneer op de uitvarende Meivloot, bij heerlijk weer en in den aanvang van de reis, als er van gebrek aan voeding of geneesmiddelen geen sprake was, evenmin als van het lijden van kou, toch een bemanning als werd gedecimeerd door het uitbreken van besmettelijke koortsen, had dit tot bevreemding aanleiding kunnen geven.

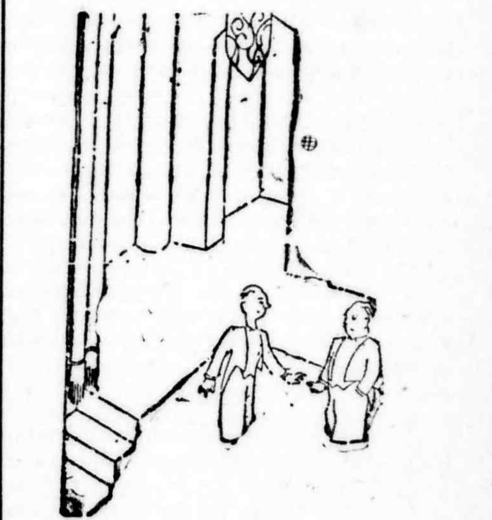
Maar dan kwam, als een reddende figuur, het gedebaucheerde lichaam van de patiënten, tegen geen enkelen stoot meer bestand, te hulp ter verklaring."

Deze besmettelijke koortsen worden door een ander chirurgijn, Hendrik de Moor, wel uitvoerig besproken; het blijkt een soort van typhus te zijn, die toen den naam had van de Hongaarsche ziekte, omdat zij in het Hongaarsche leger, dat tegen de Turken had gestreden, leelijk gewoed had. Een groote moeilijkheid bij de bestrijding van dergelijke ziekte was het gebrek aan ruimte om de zieken te isoleeren. In de kombuis trouwens, waar de mannen dag en nacht verbleven, heerschte er meestal een gruwelijk-ongezonde atmosfeer. „Nergens ter wereld" — aldus de chirurgijn Rooseboom — „was de plaatsing daarvan als zij was op de Compagnie's schepen tusschendeks.

Bij slecht weer kon er maar één luik tusschendeks open, een gat juist groot genoeg om één man door te laten; in de ruimte, waarin dan 200—300 man, bevond zich dan ook nog het heete fornuis. Het gevolg hiervan is, zeide Rooseboom, dat drie kwart van de koks op de reis sterft, en men de grootste moeite heeft menschen te vinden voor dat „menschen vermoorders baantje".

Maar wie nu zou denken, dat dit alles uitwerkte dat het combuis werd verplaatst op de schepen der Compagnie, rekent niet met de koppigheid van het zeevolk; het waren juist de scheepsoverheden, die dergelijke veranderingen tegenhielden: het was niet noodig, het kon best met wat minder stoken en wat meer luchten". (*Vad.*).

*) Dr. D. Schoute. De Geneesheer in dienst der Oost-Indische Compagnie in Nederlandsch-Indië. — J. H. de Bussy, Amsterdam.

Schoonzoon in spé: "Ik hoop van mijn renten te kunnen gaan leven.
— Maar heb je dan renten?
— Neen, maar u heeft ze toch!

(*Buen Humor, Madrid*).

JURIDISCHE VRAGENBUS.

N. B. Inzenders van vragen voor deze rubriek gelieven op den briefomslag te vermelden: „**Afd. Juridische Vragenbus.**"

2812. Abonné 3602 vraagt: Ik wensch eind April a.s. voor 3 maanden een trip te maken door Sumatra en zou gaarne gedurende dien tijd mijn huis gemeubileerd onderverhuren.

I. Maakt het voor reizen in Indië nog verschil uit of men in Indië of in Holland geboren is?

II. Welke papieren moet men hier op reis bij zich hebben?

III. Moet ik den huiseigenaar van het onderverhuren van mijn woning in kennis stellen?

IV. Is voor de onderhuur een onderhandsche (zelf gemaakte) acte in duplo, gesteld op zegels van f 1,50 elk, voldoende?

V. Welke waarborgen kan men van den huurder eischen dat hij huis en meubilair goed zal onderhouden?

Ad. I. Neen. Ieder is in Indië vrij om te reizen waarheen hem goeddunkt zonder onderscheid van ras, landaard of geboorteplaats.

Ad. II. Bij reizen in Indië behoeft men niet te zijn voorzien van bepaalde reispassen of iets dergelijks. Uiteraard is het wel zeer aanbevelenswaardig, dat een ieder behoorlijke legitimatie-papieren bij zich heeft om, in voorkomende gevallen, te kunnen aantoonen wie hij is en waar hij thuis hoort en dat voorts, de van de van buiten Indië afkomstige reizigers, er voor zorgen hun immigratiepapieren in orde en bij zich te hebben.

In de buitengewesten hebben de hoofden van gewestelijk bestuur het recht om in verband met politieke omstandigheden of onrust in het gewest, bepaalde personen den toegang tot het gewest onder hun bestuur te ontzeggen of het reizen in het gewest alleen toe te staan aan personen die een pas daartoe hebben verkregen.

Ad. III. Men moet van onderhuur niet alleen den verhuurder kennis geven, maar daartoe zelfs zijn toestemming hebben verkregen.

Art. 1559 lid 1 B.W. verbiedt uitdrukkelijk onderverhuur van het geheele gehuurde goed zonder vergunning van den verhuurder. Slechts laat lid 2 van dat wetsartikel toe, dat van *woon*huizen, welke door den huurder zelf worden bewoond, *gedeelten* worden onderverhuurd zonder voorkennis van den verhuurder, doch onder verantwoordelijkheid van den huurder, tenzij zulks bij de huurovereenkomst anders is geregeld.

Ad. IV. Voor huurovereenkomsten zoo van roerende als van onroerende goederen is bij art. 74 der zegelverordening 1921 een speciaal evenredig zegelrecht vastgesteld van 10 cent voor elke f 100,— huur, gerekend over den geheelen huurtijd, met een minimum van 50 cent en opklimmende met een gelijk bedrag tot een huursom van f 5000,— en daarboven met f 1,— voor elke f 1000.— of deel daarvan meer aan huursom.

Als men bijv. een huis huurt voor een jaar vast, zonder verlenging tegen een huurprijs van f 150,— 's maands zonder overname van verhuurderslasten, dan bedraagt dus voor den geheelen huurtijd de totale huursom f 1800,— en zal de huurovereenkomst zijn te stellen op een zegel van f 2,—; huurt men in hetzelfde geval voor 1 jaar met recht tot verlenging telkens met 1 jaar of voor onbepaalden tijd, dan moet zegelrecht worden betaald over 4 jaren huurprijs, alzoo f 1800 × 4 = 7200,— en bedraagt het zegelrecht f 8,—.

Dit zegelrecht kan worden voldaan door middel van plakzegel.

Het is verschuldigd voor slechts één exemplaar der huurovereenkomst, mits dat met de dubbelen, afschriften, doorslagen enz. binnen de maand na den aanvang van den huurtijd of in elk geval binnen 3 maanden na de dagteekening der huurovereenkomst *met* het gezegelde exemplaar ten postkantore ter viseering wordt aangeboden, waarna de postambtenaar de (het) ongezegelde exemplaren(aar) afstempelt en voorziet van de aanteekening. „Het zegelrecht is op het ... (gelijkluidend, oorspronkelijk enz.) stuk voldaan".

Men kan dus voor een huurovereenkomst alleen dan een zegel van f 1,50 bezigen als het zegelrecht niet meer dan dat bedrag beloopt, terwijl in gevallen waarin minder zegelrecht schuldig is, men niet onnoodig méér behoeft te betalen en men dus beter doet het stuk te zegelen met een of meer plakzegels tot het verschuldigd bedrag.

Ad V. Men is vrij van een huurder die waarborgen te vorderen, welke men noodig acht en hij genegen is te accepteeren. Een voor beide partijen aanneembare waarborg voor goed onderhoud is: den huurprijs iets hooger te stellen dan gangbaar is, met beding, dat de huurder daarvan een zeker percentage terug krijgt, als bij het eindigen der huur of na verloop van een bepaalden tijd, het onderhoud van het gehuurde genoegzaam blijkt te wezen, ter beoordeeling van den verhuurder of van een door partijen aan te wijzen persoon.

***

2813. Abonné 908 vraagt: Aan mijn mij in eigendom toebehoorend en door mij bewoond in de stad gelegen woonerf grenst een onbebouwd onafgesloten met eenige klapper- en andere boomen beplant stukje grond, waarop een gepensionneerd Inlandsch ambtenaar bezitsrechten uitoefent. Deze bezitter is genegen dat stukje grond zonder eenige vergoeding aan mij in gebruik te geven uitsluitend voor grasaanplant; kosten van omheining, grondbewerking enz komen geheel voor mijn rekening.

Moet dit op zegel van f 1,50 schriftelijk worden vastgelegd en wat behoort daarbij verder in acht te worden genomen om alle mogelijke kwesties voor de toekomst te voorkomen?

Art. 1 (1) der grondhuurordonnantie in Staatsblad 1918 no. 88 bepaalt, dat het tijdelijk genot van grond, waarop agrarisch eigendom of Inlandsche bezits (gebruiks)rechten worden uitgeoefend, door niet-Inlanders alleen kan worden verkregen ingevolge een op den voet van de voorschriften dier ordonnantie getroffen en bekrachtigde huurovereenkomst.

Als de bezitter U den grond in *gebruik* wil geven zal dat alleen kunnen gebeuren door middel van zoo'n huurcontract. Overtreding hiervan is strafbaar. Bruikleenovereenkomst als door U bedoeld is niet toegelaten.

Ook deze overeenkomsten zijn aan evenredig zegelrecht onderworpen, zie advies 2813 ad IV in dit nummer. Deze contracten moeten naar een voorgeschreven model worden opgemaakt, welke modellen men bij elk bestuurskantoor kan bekomen.

Wil hij echter zijn recht op den grond te Uwen behoeve *prijs*geven, dus den grond voor goed afstaan, dan wordt die weder vrij staatsdomein en kunt U afstand in eigendom daarvan aan de regeering aanvragen, welke aanvraag zeker wordt toegestaan, omdat het onderwerpelijk een stukje stadsgrond betreft.

***

2814. Abonné 296 vraagt: Een vóór 1919, dus op den voet der toen geldende regeling van art. 2 van Staatsblad 1855 No. 79 buiten vermogensgemeenschap, met een Chinees B gehuwde Chineesche vrouw A, heeft in 1927 een huis verkocht aan een Europeaan C met recht van wederinkoop binnen 3 jaren d.i. tot einde October 1930.

A. is in Mei 1928 overleden, nalatende 1 meerderjarige zoon en eenige minderjarige kinderen, onder voogdij van B.

Is B nu gerechtigd om met zijn eigen geld, dat recht van wederinkoop op dat huis ten behoeve van zijn meerderjarige zoon uit te oefenen, dan wel komt dat recht toe aan al de kinderen van A te zamen en moet dan de Weeskamer daarin worden gemoeid?

Zooals U terecht opmerkt bestond tusschen de echtelieden A en B geen vermogensgemeenschap, daar die van rechtswege is uitgesloten door art. 2 van Staatsblad 1855 No. 79.

Derhalve had de vrouw A haar eigen vermogensrechten, geheel afgescheiden van die van haar man B.

Daaruit volgt van zelf, dat alleen A bevoegd is die rechten uit te oefenen of namens haar te doen uitoefenen.

Gemeld recht van wederinkoop nu is door A ten eigen behoeve bedongen en maakt alzoo deel uit van *haar* vermogen.

Waar zij nu overleden is, zijn die rechten overgegaan op hare erfgenamen; derhalve zijn uitsluitend deze gezamenlijk bevoegd die rechten uit te oefenen.

De overlevende man B is bij de verkoopovereenkomst geen partij geweest en kan alzoo geen enkel daaruit voortvloeiend of daarbij bedongen recht uitoefenen, nòch voor zich zelf, nòch voor anderen.

De andere partij (kooper onder den last van wederinkoop) kan en moet in zijn welbegrepen eigenbelang pertinent

Sport in het Buitenland.

De Boks-chaos.

Zaken-doen in Amerika — Teleurstellingen — Garnera op weg.

(*Van onzen Parijschen correspondent*).

PARIJS, 24 Dec.

De heer Robur, een van de bekendste Parijsche managers, was een week of zeve, acht geleden naar New-York vertrokken met een „stal" boksers en een koffer vol illusies. Dezer dagen is hij teruggekeerd moederziel alleen, zonder boksers, zonder fortuin en, laten we dat tenminste voor hem hopen, ook zonder lichtzinnige toekomstdroomen. Uit wat hij aan ieder die het maar hooren wilde vertelde is gebleken dat er in de Amerikaansche bokswereld zonderlinge toestanden heerschen, en praktijken in zwang zijn waarom we met het volste recht de kwalificatie „Wild West" mogen bezigen.

Het land van belofte.

In de eerste plaats heeft de heer Robur ons geopenbaard dat de in Europa tusschen managers en boksers afgesloten contracten in Amerika niet geldig zijn voor de wet, tenzij men ze voor het vertrek door de betrokken Amerikaansche ambassade heeft doen homologeeren. De heer Robur wist dit niet en uit zijn onkunde op dit punt is voor hem een heele reeks verdrietelijkheden voortgevloeid. In de tweede plaats toonde deze teleurgestelde Parijzenaar met bewijzen aan, dat de Europeesche managers zeer weinig in tel zijn bij de Amerikaansche boksbonden, alhoewel de grootste van die bonden, de National Boxing Association, een overeenkomst heeft gesloten met de I.B.U. die in Europa oppermachtig is. Krijgt zoo'n manager het aan den stok met zijn concurrenten in Yankee-land en wordt het geschil voor de federatie gebracht, dan trekt hij in negen van de tien gevallen aan het kortste eind.

Het gaat bijna altijd om vrij hooge — soms om zeer hooge — sommen en de federaties huldigen blijkbaar de opvatting, dat wat door Amerikanen is betaald ook als het maar eenigszins mogelijk is in Amerikaansche zakken terecht moet komen. Zit er een niet-Amerikaan tusschen dan weet men wel een middel om hem weg te werken. Het is een soort van Monroe-leer, naar men ziet, toegepast op een der meest winstgevende zaakjes van onze eeuw: de bokssport.

Jaren lang zijn de Yankees van meening geweest dat uit Europa wat boksen aangaat niets goeds kon voortkomen. Maar sinds eerst Carpentier en Criqui, en later o.m. Paulino, Routis en Schmeling in Amerika schatrijk zijn geworden, is hun oordeel aanmerkelijk gewijzigd. Wanneer thans een bokser van naam in New-York arriveert wordt hij opgewacht door een zwerm zakenmenschen: managers, verzorgers, trainers, promotors enz. die hem om strijd hun diensten aanbieden. En als de Europeesche manager van die boksers dan niet bijzonder uitgeslapen is, maakt men hem zijn „poulain" waarmee hij schatten hoopte te verdienen afhandig vóór hij er erg in heeft. Precies hetzelfde nu is dien braven Robur overkomen.

Rebur aan den grond.

De heer Robur vertrok naar Amerika met twee veelbelovende boksers: de vliegegewicht Huat en de zwaargewicht Bouquillon. Alle twee, maar vooral Bouquillon, hadden ze veel te danken aan hun manager, en zonder diens kundige leiding zouden ze vast niet zijn geworden wat ze thans zijn. Waar Robur geen Engelsch spreekt en uit den aard der zaak geen notie had van de Amerikaansche toestanden deed zich de behoefte voelen aan deskundige voorlichting. Robur associeerde zich al heel gauw met Gus Wilson, ex-trainer van Jack Dempsey en groot zakenman. In het begin ging alles goed. Maar toen Huat achtereenvolgens Bellanger en Izzy Schwartz verslagen had en regelrecht scheen aan te stevenen op het wereldkampioenschap, een titel die een fortuin beteekent ging Wilson pogingen doen om Robur uit te schakelen.

Hij sprak lang en veel met Huat en Bouquillon, bracht hun onder 't oog dat een Europeesche manager in Amerika een overbodige luxe is en wist hen te overtuigen dat het veel plezieriger is een beurs met z'n drieën dan met z'n vieren te deelen. Zoodra ze dit besetten gaven Huat en Bouquillon, die blijkbaar van alle erkentelijkheidsgevoel gespeend zijn, hun ouden vriend en manager te kennen, dat hij niet beter kon doen dan onmiddellijk terugkeeren naar Paris-Paname. En werkelijk zat er niets anders op voor Robur. Hij had weliswaar contracten „en règle" in z'n zak maar die waren even zoovele vodjes papier voor de Amerikaansche federaties. Het trio Huat-Wilson-Bouquillon kreeg gelijk en Robur werd aan den dijk gezet. Met leege of bijna-leege handen moest hij de wijk nemen naar Europa.

In 't voorbijgaan zij vermeld, dat Huat al heel gauw z'n verdiende loon heeft gekregen voor zijn ondankbaarheid. Twee onverwachte nederlagen, eerst tegen den Cubaan Black Bill en daarna tegen een obscuur bokser, wiens naam me niet te binnen wil schieten, hebben zijn kansen op den titel leelijk gecompromitteerd.

Had hij maar naar Robur geluisterd, dan was hij na zijn eerste triomfen teruggereisd naar Parijs, waar promotor Dickson bereid was voor hem een titelmatch te organiseeren tegen den houder Frankie Genaro. Thans kan er van die match geen sprake meer zijn voor lange weken. Zoo komt boontje om zijn loontje.

Paulino fantaseert.

Nog een ander Europeesch vuistvechter, en wel onze oude kennis Paolino of Paulino Uczudun is dezer dagen van manager veranderd. Zijn belangen werden sinds 1923, toen hij straatarm op een schoen en een klomp te Parijs arriveerde, behartigd door een ex-zwaargewicht-bokser, Arthus genaamd. Gedurende korten tijd geholpen door François Descamps maakte Arthus van Paulino wel geen all-round pugilist maar toch een geducht vechter, en wat meer zegt een schatrijk man. Paulino is daarmee nog niet tevreden. En aangezien Arthus er niet in geslaagd is een kampioensmatch voor hem af te sluiten heeft hij zijn contract, dat dezer dagen afliep, niet vernieuwd.

Volgens Amerikaansche bladen is Paulino zeer gebeten op Arthus na zijn nederlagen tegen Schmeling en Griffiths. Maar is Arthus daar wel de schuld van? Schmeling is, te oordeelen naar zijn prestaties van het laatste jaar, een prima bokser. Hij heeft een harde punch, even hard misschien als die van Paulino, maar vooral is hij een veel meer compleet bokser dan de Bask die met de techniek op kwaden voet staat. Een handig manager kan veel doen. Zonder Descamps was Carpentier waarschijnlijk nooit wereldberoemd geworden. Maar zelfs de handigste manager staat machteloos, wanneer het klasseverschil tusschen zijn beschermeling en diens tegenstander te groot is. Denk maar aan de match Carpentier—Dempsey. Daarom geloof ik niet, dat Paulino met een anderen manager van Schmeling gewonnen zou hebben, noch van Griffiths die volgens de verslagen voortreffelijk bokst. Hoe het zij, Paulino staat nu onder leiding van een Amerikaansch bokser, en zijn eerste match zal op 10 Januari plaats hebben tegen den Noor von Porath.

Men weet dat von Porath onlangs van Scott verloor tengevolge van een foutslag. De New-Yorksche bokscommissie had hem op grond van dien foutslag geschorst voor onbepaalden tijd. Thans is die schorsing opgeheven. Ik vermoed dat de Amerikanen het record van Scott zijn gaan bestudeeren, in welk geval hun gebleken zal zijn, dat de Brit al zes of zeven keer wegens foutslagen of zoogenaamde foutslagen overwinnaar is verklaard. Drie van deze beslissingen waren genomen te Londen, en alle drie keeren door denzelfden scheidsrechter. Dit geeft te denken, en zelfs te verdenken. Uit de annulatie van von Porath's schorsing mag men opmaken, dat zijn fout niet al te zwaar is geweest. Hij krijgt nu opnieuw een kans tegen Paulino van wien hij een paar jaar geleden op punten verloor.

Scott is kwaad.

Wat Scott aangaat, die heeft de boot genomen naar Engeland, waar hij zeer verbitterd arriveerde. Hij is woest op de Amerikanen, die hem naar zijn zeggen dwarsboomen in zijn carrière, en misschien nog woester op sommige Engelsche journalisten, die spottende commentaren gegeven hebben op zijn jongste „succes". Scott moet dreigend gezegd hebben, dat hem slechts twee wegen open staan: òf zich voor goed terug te trekken uit den ring òf Amerikaansch burger te worden. Nu ja, hij zal zich nog wel eens bedenken. In elk geval lijdt de bokssport geen verlies, als Scott de zes-onzen ontmoedigd in een hoek smijt. En mocht hij Amerikaansch burger worden wel ik denk, dat de Engelschen er geen boterham minder om zouden eten. Daarvoor heeft deze kampioen van de horizontale lijn hen al te vaak teleurgesteld.

Garnera naar Amerika.

Tot besluit moet ik melding maken van Primo Carnera's afreis naar Amerika. Met zijn zeer fraaie overwinning op Franz Diener heeft hij zich volkomen gerehabiliteerd in Engeland. De Londensche journalisten weten niet recht wat ze van den reus moeten denken. Tegen Stribling bokste hij in beide matches als een onbeholpen beginneling. Maar tegen Diener toonde hij een vakkennis en een promptheid in zijn optreden als slechts weinig zwaargewichten bezitten. Het eenige wat men hem nu nog verwijt is zijn onmacht om harde, felle slagen te geven. Voor iemand van zijn afmetingen slaat hij lang niet hard genoeg. Mocht hij ooit leeren zijn stooten toe te brengen met het volle lichaamsgewicht erachter, wel dan is er niemand opgewassen tegen Primo. Zoo meenen tenminste vele sportsmen.

Primo is tijdens zijn verblijf in Londen weer zeer verwend. Men heeft hem een speciaal voor hem gemaakte innovation-trunk gegeven—het meubel weegt leeg 130 kilo—, ettelijke dozijnen paren schoenen — nummer 57! —, tientallen colbert-costuums en overjassen en ik weet niet hoeveel hoeden, dassen, wandelstokken, parapluies enz. enz. Al die schatten heeft Primo ondergebracht in een hut—vermoedelijk een vierpersoonshut—van een groot mailschip—dat kan niet anders dan de *Leviathan* zijn — en met zijn manager Léon Sée stevent hij thans op de States aan, die voor hem een Dorado zullen wezen naar hij hoopt. Het heet dat hij eerst al boksen tegen Christner en voor die match een minimum van dertigduizend dollar zal innen.

Nu kan men er van op aan, dat het Primo in het begin niet aan matches zal ontbreken. Hij zal een onovertroffen reclame-sujet zijn voor de slimme Amerikaansche zakenlui. Maar zal hij zich ook werkelijk een plaats veroveren onder de titel-pretendenten? De Amerikanen meenen van niet. Ze nemen hem niet au sérieux. „Hoe grooter hun afmeting hoe dieper hun val", moet Jack Dempsey gezegd hebben, sprekend over de categorie reuzen waartoe behalve Carnera ook Fulton, Willard en Firpo behoorden. Aan Carnera te bewijzen dat hij een uitzondering vormt op den regel.

TH.

Roeien voor den spiegel: Engelsche meisjes oefenen in een vaste boot

Holland op schaatsen. De Baarnsche IJsclub was weer het eerst open.

SCHAATSENRIJDEN.

Thunberg en de Hollanders.

Het *Alg. Hbl.* heeft met Thunberg gesproken die zooals bekend is, de Hollandsche rijders helpt bij hun training te Davos.

Wij laten hier den wereldkampioen aan het woord, die het eerst onzen nationalen kampioen onder de loupe nam:

„Van der Scheer is mijns inziens de beste der Hollandsche rijders, een flinke jonge kerel, met prachtigen stijl, beter dan de Noren en Finnen, met grooter snelheid, maar minder uithoudings-vermogen en daarom geknipt voor de korte afstanden. Hij staat in Holland vrijwel alleen, want al mogen de anderen hem nu nog nabij komen, hij is erg jong en nog lang niet op het toppunt van zijn kunnen. Over een jaar of twee moet u maar eens zien, misschien geen wereldkampioen, maar dan toch in ieder geval wel een goede tweede of derde. Maar daarvoor is een serieuze training noodig en vooral niet te veel wedstrijdrijden.

Dit jaar bijvoorbeeld moet hij in een tijdsbestek van twee maanden, vier of vijf wedstrijden rijden (Davos-Weenen-Trondjhem-Oslo en Stockholm). Op zoo'n manier komt men niet voldoende tot rust en speciaal voor v.d. Scheer is dit funest, omdat deze juist zijn „Ausdauer" nog verbeteren moet.

Voor de „Academische Welt Winterspiele" geef ik hem een goede kans, want de concurrentie is hier niet erg groot."

Na v.d. Scheer moet ik direct Heiden noemen. Al is hij geen tegenhanger van Van der Scheer, hij heeft meer uithoudingsvermogen, doch hij is minder snel. De man voor de 5000 M.

Zijn mindere snelheid komt vooral door het weinig soepele rijden, maar dat zal over eenige weken wel beter worden, als de masseur hem eens flink onder handen gehad heeft. Hij moet er echter voor zorgen niet zoo vergeetachtig te zijn, de meeste lessen en wenken van vorig jaar zijn hem weer door het hoofd gegaan.

Toch zijn v. d. Scheer en hij de eenige Hollanders die zuiver de techniek van het nemen der bochten beheerschen, maar dat komt voor de anderen ook nog wel, we zijn pas begonnen.

Hooftman is ook voor de korte afstanden, hij heeft een goeden stijl, maar moet ernstiger trainen. Zeker, hij danst al aardig op de schaatsen, maar hier is hardrijden nu eenmaal hoofdzaak. Intusschen wordt hij nog wel goed.

Wat Kos betreft, ik geloof, dat die zijn hoogtepunt vrijwel bereikt heeft en dat is in ieder geval zeer behoorlijk.

Dit zijn degenen, die ik reeds vroeger zag rijden, over de anderen wil ik zooals gezegd, nu nog geen oordeel vellen.

Alleen voor één wil ik een uitzondering maken en dat is Pronk, die is mij direct opgevallen. Daar schuilt nog een groote belofte in. Een flink stel spieren en behoorlijke snelheid, echter zijn stijl is nog niet uitgewerkt. Hier kan training onder deskundige leiding een hoop uitrichten."

Op onze vraag of den Hollanders nog algemeene techniek- of stijlfouten aankleefden, antwoordde Thunberg ontkennend.

„Algemeene fouten niet. Wat de techniek betreft, heeft ieder zijn eigen tekortkomingen; de één meer, de ander minder. Uw landgenooten rijden met het bovenlichaam in een rechten hoek met de onderhelft, de Noren rijden nog meer voorover, terwijl wij Finnen juist meer rechtop rijden. Een bepaalde voorkeur is hierin niet, het is een kwestie van gewoonte.

Als ik toch nog een algemeen Hollandsche fout zou moeten noemen, dan is het, dat te veel en vooral te vroeg op wedstrijden wordt uitgekomen. Eerst techniek en dan wedstrijden. Het was voor uw rijders, de twee besten misschien uitgezonderd, beter, voorloopig niet meer dan eens per jaar uit te komen."

Tenslotte sprak de wereldkampioen nog over zichzelf. Wij vertelden hem, dat de couranten bekend maakten, dat hij naar Davos gekomen was speciaal met het doel een aanval op het 1500 M wereldrecord te doen.

„Daar weet ik zelf niets van," antwoordde hij. „Als het in den internationalen wedstrijd lukt, dan is het prachtig, maar dat ik speciaal er voor hier kom is niet waar. Ik ben naar Davos gekomen om de Hollanders te helpen en verder om Ballangrund voor het laatst te ontmoeten. De internationale wedstrijd ter gelegenheid der IIe Academische Winterspelen, zal ons laatste treffen zijn en zal voor mij het bewijs leveren, wie van ons tweeën de sterkte is. Dit is mijn laatste seizoen. Na Davos nog St. Moritz en Weenen en dan „Schlusz". Geen Europeesch- of Wereldkampioenschap meer.

„Ik rijd nu al vijf en dertig jaar, won in dien tijd juist een dozijn kampioenschappen. Vier wereldkampioenschappen (1923—'25—'28—'29), twee Europeesche (1922 en '28) benevens vijf Finsche. Hier Davos zal tusschen Ballangrund en mij de beslissing brengen en dan is het voor mij afgeloopen, ik word te oud".

---

weigeren met den man B in onderhandeling te treden, omdat deze met het geval niets heeft te maken, terwijl de kooper in moeilijkheden kan geraken als hij er toe zou medewerken om het wederinkooprecht door een derde te laten uitoefenen.

B is alzoo *niet bevoegd* om met eigen of anderer geld, voor zich of voor zijn zoon, tot den door A bedongen wederinkoop over te gaan.

Dat recht komt uitsluitend toe aan al de erfgenamen van A *te zamen*.

Waar onder die erfgenamen minderjarigen aanwezig zijn, raden wij, zekerheidshalve en ter voorkoming van strubbelingen, aan, omtrent den terugkoop voor den boedel vooraf overleg te plegen met de Weeskamer.

De zaak wordt anders wanneer bij boedelscheiding het recht tot wederinkoop wordt toebedeeld aan een der erfgenamen, dan is deze verder alleen bevoegd tot uitoefening daarvan en als dat de meerderjarige zoon is, dan is deze gerechtigd tot wederinkoop over te gaan, waarna zijn vader B hem het geld kan verstrekken.

Dragt die zoon dat recht over aan of machtigt hij een ander, dan kan C weigeren dat recht uitoefenen en zal C daarin hebben te berusten.

Als de termijn van wederinkoop is afgeloopen kan B veilig op eigen naam of voor eigen rekening het huis terugkoopen, maar niet krachtens recht van wederinkoop, doch op de vrije markt en kan C weigeren of op het aanbod ingaan naar eigen verkiezing.

Maar dan zal weder overschrijvingsrechten moeten worden betaald, omdat alleen terugkoop krachtens beding van wederinkoop binnen den bedongen termijn van die belasting is vrijgesteld.

* *
*

2815. *Abonné 4017 vraagt:* Op 23 September 1924 werden wegens achterstallige canon over 5 achtereenvolgende jaren mijn erfpachtsrechten op 2 perceelen vervallen verklaard; deze dateerden van 1897 en 1900 en bevatten geen clausule over persoonlijke aansprakelijkheid voor de betaling van canon of verponding.

Krachtens besluit van den directeur van Binnenlandsch-Bestuur van 23 Maart 1925 werden die beide erfpachtsrechten georoyeerd. In het vonnis was alleen sprake van canon en is niet gerept over verponding.

Deze belasting over het tijdvak 1918—1922 is niet voldaan en is thans verjaard. Die over het tijdvak 1923—1927 was tijdens de roya van de erfpachtsrechten nog niet vastgesteld, dat geschiedde eerst bij kohier van 11 April 1925 en werd mij op den 28sten dier maand het aanslagbiljet daarvan uitgereikt; de erfpachtsrechten bestonden toen niet meer en was ik ook geen erfpachter meer.

Belastingplichtig zijn de erfpachters volgens art. 23 der oude verpondingsordonnantie, „ten titel" „de gewezen erfpachters."

Ik heb herhaaldelijk tegen den aanslag geprotesteerd, doch zonder resultaat.

Thans wil men voor de verponding over de jaren 1923 en 1924 een dwangschrift tegen mij uitreiken en op mijn roerend bezit executeeren; men wil mij dus voor den tweeden keer aanspreken nadat art. 32 der verpondingsordonnantie reeds op mij is toegepast door het wegnemen van mijn erfpachtsrechten, wil men thans ook nog eens art. 33 dier ordonnantie gaan toepassen.

Is dat wel in orde?

Moet art. 33 der verpondingsordonnantie dan zoo worden uitgelegd, dat ook daar, waar onroerende zakelijke rechten voorhanden zijn, toch de roerende goederen van den schuldenaar kunnen worden aangesproken?

Intusschen is mij een der vervallen erfpachtsperceelen opnieuw in erfpacht toegezegd en loopt de inschrijvingstermijn daarvan nog tot December 1930. In de afstandsbepalingen is gestipuleerd, dat er tot inschrijving zal mogen worden overgegaan voordat alle achterstallige canon en verponding is aangezuiverd.

Er worden thans stappen gedaan tot vorming van een maatschappij tot financiering van dat perceel.

Men wil echter met de invordering van de verponding niet wachten tot die zaak haar beslag heeft gekregen.

De verponding over genoemde 2 jaren bedraagt te zamen slechts f 470,24 plus boete.

Nu zou ik gaarne weten of de belastingdienst gerechtigd is tot verhaal van die verponding beslag te leggen op mijn roerend bezit?

De invorderingshandelingen van den belastingdienst zijn rechtens volkomen in orde.

U bevindt zich op een dwaalspoor.

Het gouvernement toch heeft *twee* vorderingen op U, nl. een wegens achterstallige *canon* en een wegens achterstallige *verponding*, die elk door geheel verschillende wetsvoorschriften worden beheerscht.

De bepalingen op het stuk van *erfpacht* zijn in zoover toegepast, dat Uw erpachtsrecht vervallen is verklaard, d.w.z. Uwe bevoegdheid om erfpacht op die perceelen uit te oefenen is daarmede niet gegaan, maar dat is niet van invloed op Uwe vóórdien uit het bezit van dat recht voortgevloeide verplichtingen, waaronder behoort Uw plicht tot het betalen van canon en van verponding. Wat U op het tijdstip van de roya van Uw erfpachtsrechten schuldig was, verviel daardoor niet, het werd mede geroyeerd, doch bleef bestaan.

Ergo bleef de staat ook als schuldeischer bevoegd om U tot betaling daarvan aan te spreken.

Voor de achterstallige verponding staat dat nu te gebeuren. U dwaalt voorts waar U van meening schijnt, dat, nu de erfpachtsperceelen er niet meer zijn en dus het verhaal van art. 32 der verpondingsordonnantie daarop niet meer kan worden toegepast, men de schuld niet op Uw roerend bezit zou mogen verhalen.

In de eerste plaats sluit de toepassing van art. 32 der ordonnantie die van art. 33 geenszins uit, integendeel, beide artikelen zijn slechts te beschouwen als onderdeelen van het principe van de verbondenheid van de onroerende goederen voor de verponding „onverschillig in wiens handen die zich bevinden", m.a.w. het zegt: „de schuld volgt het goed", evenals bij hypotheek het geval is.

Overigens ziet art. 33 geenszins alleen op roerend goed, doch, als U den aanhef goed leest, zult U zien, dat het *alle* goederen van den belastingplichtige in het verhaalsrecht, zoowel die bedoeld in art. 32 als andere, betreft.

Voorts is art. 32 der genoemde ordonnantie op Uw erfpachtsrechten *niet* toegepast en kon dat ook niet meer, omdat die reeds waren vervallen voor het bestond, toen Uw verpondingsaanslag werd vastgesteld.

In de jaren 1923 en 1924 was U nog erfpachter en als *zoodanig* krachtens art. 23 der verpondingsordonnantie over *die* jaren verpondingschuldenaar en is de schuld blijven bestaan, wel is waar stond op het tijdstip van het teniet gaan van Uw erfpachtsperceelen het bedrag van Uw verpondingsschuld nog niet vast, doch dat was niet van invloed op de *verschuldigdheid*, doch alleen op de *vorderbaarheid* daarvan, omdat de verponding eerst kan worden gevorderd als de aanslag is opgelegd en de betalingstermijn daarvan is verstreken; zie daarvoor art. 30 (2) der verpondingsordonnantie.

Als U aan de hand van het bovenstaande, de wanbetaling van *canon* met de gevolgen daarvan en idem van *verponding* goed uit elkaar houdt, zal het U wel duidelijk worden dat het een met het ander niets te maken heeft.

De plaatselijke belastingdienst moet als geheel zelfstandig beoordeelen of U uitstel van betaling kan worden toegestaan of niet, zij is belast met de uitvoering der desbetreffende voorschriften en is ter zake weder verantwoording schuldig aan de boven hem gestelde machten.

Waar het een schuld betreft van nog geen f 500,— zal men wel genegen zijn U gelegenheid te geven de zaak in der minne af te doen als U maar met een aannemelijke regeling komt van bijv. f 75,— per maand.

Op een geheel in de lucht hangend iets, als de wording van de maatschappij, welke U op het oog heeft, mag de belastingdienst niet vertrouwen.

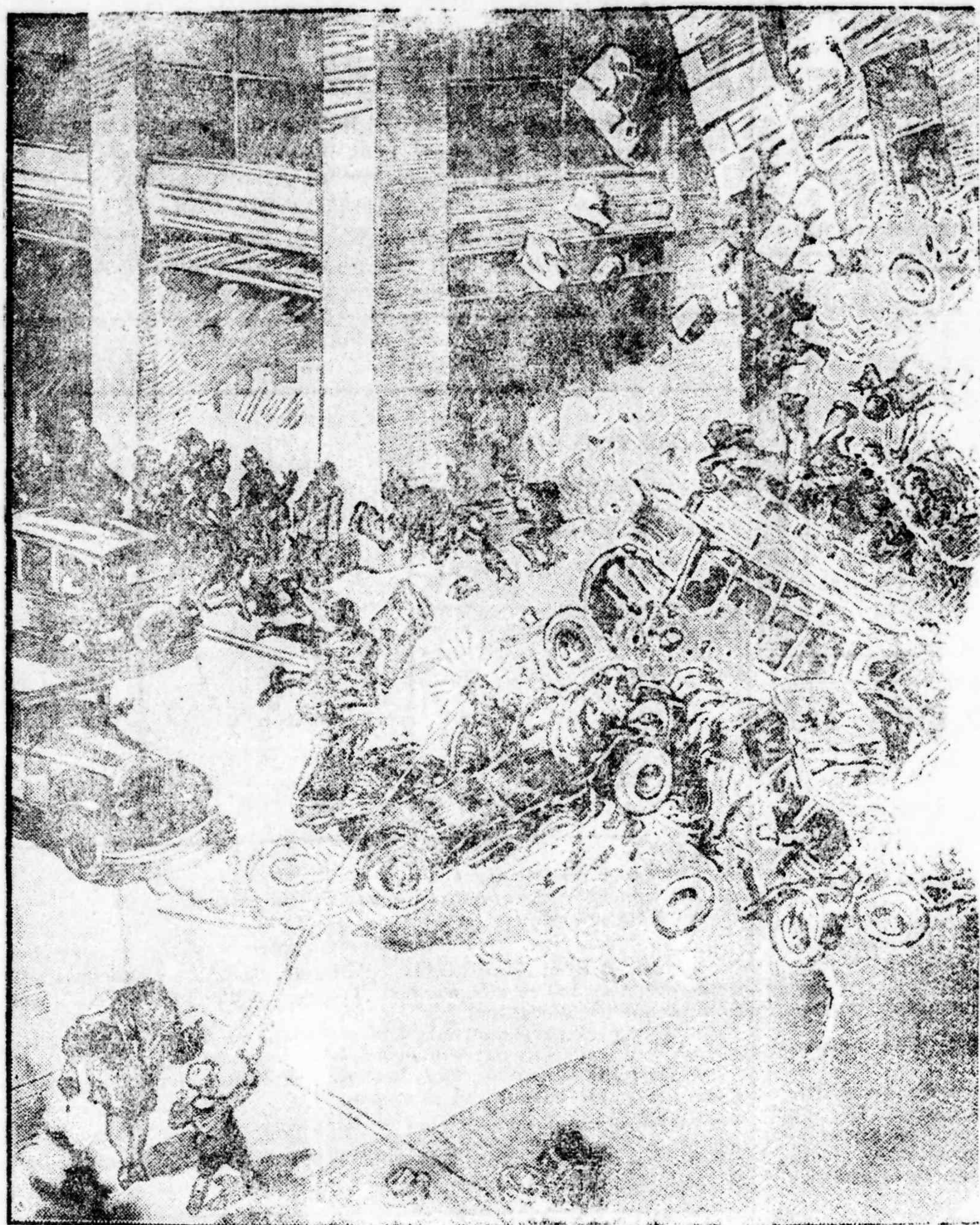
Goedschiks of kwaadschiks, betalen moet U toch; tracht daarom liever de zaak in der minne af te doen door een redelijke afbetalingsregeling voor te stellen.

Protesten bij de regeering of bij den directeur of hoofdinspecteur van financiën kunnen — naar de practijk uitwijst — niet baten, omdat men niet wenscht in te grijpen in de verantwoordelijkheid van den plaatselijken belastingdienst en men geen gevaarlijke antecedenten wenscht te scheppen.

Wij raden U dus met klem aan om te trachten met het plaatselijk belastingkantoor een afbetalingsregeling te treffen en als dat gelukt is, U stipt daaraan te houden.

Bovendien rege... art. 32 uitsluitend

Humor uit het Buitenland.

Moeder: Foei, Jantje, wat ben je weer stout!

Heer des huizes: Ik vind het jammer, dat mevrouw a'tijd kwestie met je heeft.
Huisknecht: Niet erg, mijnheer, ik doe net als u en neem daar geen notitie van.

(Buen Humor, Madrid)

— Wat is dat hier een vervelende boel! Zullen wij maar stilletjes de plaat poetsen?
— Dat kan ik niet doen. Ik ben de gastheer!

(Hummel, Hamburg)

— Ziek geweest?
— Ja griep gehad.
— Waar heb je die opgeloopen?
— Op een lezing over: Hoe voorkomen wij influenza?

(Passing Show)

— Pappie, ik heb niet gehuild bij den tandarts.
— Prachtig! Hier heb je een gulden. Deed het erg pijn?
— Neen, de tandarts was niet thuis!

(Hummel, Hamburg)

ABONNEMENTSPRIJS:
ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75.
Regeltarief ƒ 0.50 per regel.

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN ZESDE BLAD Directeur G. MOLENAAR

UITGEEPSTER:
N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX:
Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON:
Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

Radio-Revue.

Een Verjongingskuur.

Hoe kan men met geringe kosten de geluidsweergave verbeteren.

Volgens oude legenden bestonden er vroeger bronnen, die een wonderdadige werking op oude en gebrekkige menschen uitoefenden; werden deze in het water van een dergelijke bron ondergedompeld, dan kwamen zij er als schoone jonkvrouwen en prachtig gebouwde jongelingen uit te voorschijn.

Zeer waarschijnlijk zullen deze bronnen zich echter wel in het sprookjesrijk van de zwevende schaakborden en tooverpaleizen hebben bevonden.

In ieder geval bestaan zulke eenvoudige en doeltreffende verjongingskuren tegenwoordig helaas niet meer en moet men zijn toevlucht nemen tot minder ideale middelen. Zelfs proefnemingen met apenklieren, waarvan sommige doctoren hooge verwachtingen hadden, hebben niet tot het gewenschte resultaat geleid.

Voor radio-apparaten bestaan echter wel uitstekende middelen om ze met weinig moeite en kosten in zeer korten tijd te „verjongen". Welke middelen moet men dan toepassen om van een verouderd radio-ontvangapparaat een modern radio muziekinstrument te maken? De eenige methode is alle onderdeelen, welke verminking van het geluid ten gevolge kunnen hebben te vervangen door nieuwe van uitstekende kwaliteit.

In de eerste plaats moet aandacht worden besteed aan den laagfrequent transformator. Dit apparaat moet in staat zijn alle electrische trillingen, welke later door den luidspreker in geluid worden omgezet gelijkmatig te versterken. Bij verouderde en slechte transformatoren is dit geenszins het geval. Deze hebben namelijk een voorkeur voor bepaalde noten, terwijl de lagere frequenties niet of niet goed worden weergegeven. Men krijgt dan een zeer onnatuurlijke weergave van het geluid; lage tonen ontbreken bijna geheel.

Het zal weinig moeite kosten om een ouden transformator te vervangen. Het verdient aanbeveling transformatoren van kleine afmetingen te gebruiken, zooals den Philips l.f. transformator, type 4003, waardoor men bij het ombouwen geen moeilijkheden kan krijgen door gebrek aan ruimte.

De goede lamp op de goede plaats.

Een tweede punt, waarop men moet letten is de keuze van de lampen. Indien men een goede geluidsweergave wil verkrijgen, moet de detectorlamp van uitmuntende kwaliteit zijn en zich volkomen bij den volgenden transformator aanpassen. Daarom mag deze lamp geen te hoogen inwendigen weerstand hebben. Een zeer goede detectorlamp is de A 415, terwijl voor wisselstroomvoeding de E 415 uitstekende resultaten geeft.

Verder is het natuurlijk van groot belang, dat een goede eindlamp gebruikt wordt. Hiervoor is den laatsten tijd een zeer speciaal type in den handel gebracht, de penthode-eindlamp, zooals b.v. de B 443.

Een dergelijke lamp munt uit door een gelijkmatige versterking van de hooge en de lage tonen. Indien men een penthode eindlamp gebruikt, kan men een trap laagfrequentversterking uitsparen.

Indien men gebruik maakt van hoogfrequentversterking kan nog een groote verbetering worden verkregen, door als h.f.— lamp een schermroosterlamp, b.v. de A 442 of voor wisselstroom de E 442 in het toestel te monteeren. Deze lampen eischen weliswaar bijzondere zorg bij den bouw, daar anders wellicht koppelingen ontstaan, doch de resultaten, die men verkrijgt wegen ongetwijfeld tegen de moeilijkheden van het bouwen op.

Tenslotte is het natuurlijk hoofdzakelijk, dat een prima luidspreker gebruikt wordt. De verouderde hoornluidsprekers komen voor goede geluidsweergave niet in aanmerking. Goede resultaten bereikt men met conus-luidsprekers, maar indien men la crème de la crème eischt, dan is een „Meesterzanger" — luidspreker het aangewezen apparaat om de muziek in haar volle schoonheid in de woning te doen weerklinken.

DE RADIO-OMROEP IN CANADA

gaat een goede toekomst tegemoet.

Wellicht onder invloed van de Vereenigde Staten, waar de radio-omroep verre van ideaal is, heeft de radio-omroep in Canada tot op heden niet het hooge peil weten te bereiken van vele andere landen der wereld.

Tot voor korten tijd heeft de Canadeesche regeering zich slechts weinig met den radio-omroep bezig gehouden. Oorspronkelijk heeft men den radio-omroep bijna geheel in handen van particulieren gegeven. Slechts twee stations worden door de regeering bedreven; deze bevinden zich in den staat Manitoba en zijn speciaal bestemd voor het radio-telefonieverkeer met het buitenland. Verder zijn er op het oogenblik 15 stations in handen van persbureaux en kranten, 13 van particuliere omroepmaatschappijen, 12 van de spoorwegen, 3 van ontwikkelingsinstituten en 2 van kerken, terwijl er voorts nog enkele in het bezit zijn van andere ondernemingen.

Uit het bovengenoemde, betrekkelijk groote aantal stations zou men wellicht kunnen opmaken, dat de Canadeesche luisteraars een keus hunner maken tusschen een groot aantal programma's. Het overgroote deel dezer zenders werkt echter met een energie van minder dan 1 K.W., zoodat de reikwijdte van die stations slechts zeer gering is.

De regeering van Canada heeft zich wel bezig gehouden met het vraagstuk der radio-storingen. Er bestaat een uitgebreide contrôle-dienst, welke beschikt over een aantal speciaal uitgeruste automobielen. De contrôle-dienst gaat gevallen van radiostoring door electrische apparaten na en probeert deze zooveel mogelijk storingsvrij te maken. Een wet tegen de radio-storingen bestaat tot op heden echter nog niet.

Daar de belangstelling voor den omroep in Canada steeds grooter wordt, heeft men begrepen, dat het de taak van de regeering was den radio-omroep te organiseeren. Daarom werd een radiocommissie samengesteld, aan welke werd opgedragen een uitvoerige studie te maken van de mogelijkheden voor een goeden omroep in Canada. Deze commissie heeft onlangs een bezoek gebracht aan Europa, om daar de omroeptoestanden te bestudeeren en is sinds eenigen tijd weer teruggekeerd in Canada, waar ze heeft medegedeeld, dat de beste resultaten zullen worden bereikt, wanneer er in elke provincie een hoofdzender met een energie van 50 K.W. wordt gebouwd.

Bovendien heeft de commissie voorgesteld een wet uit te vaardigen tegen de radio-storingen, waardoor elk bezitter van een storend electrisch apparaat verplicht zal worden zijn apparaat op eigen kosten storingvrij te maken.

Daar de regeering zeer goed inziet, dat de door de radio-commissie voorgestelde omroep-regelingen in het belang van het geheele land zijn, beloeft men er niet aan te twijfelen of de omroep in Canada gaat een goede toekomst tegemoet.

TRANSPORTABELE KORTE GOLFZENDER.

Uitstekende resultaten op den 20 M. band.

De Duitsche zendamateur D4BX heeft onlangs met een transportabelen kortegolfzender interessante proeven genomen op een in beweging zijnde motorboot.

Bij de eerste proefnemingen was de zender in een woning te Berlijn opgesteld. De zender werkte toen op 40 M. De input was 8 watt. Reeds spoedig werden betrekkelijk goede resultaten bereikt.

Eenigen tijd later werd de zender op een hoogte nabij Müncheberg opgesteld. Hierbij werd een dipoolantenne van 2 maal 10 M. lengte gebruikt die 1,50 M. boven de aarde bevestigd was. De afstanden die thans overbrugd werden, waren reeds aanmerkelijk grooter dan voorheen.

Om te beproeven of de uitzendingen ook goed zouden zijn, wanneer de zender werkelijk in beweging was, installeerde men dezen op den kleinen motorboot. Wederom maakte men gebruik van een dipool-antenne, welke tusschen den vlaggestok, den mast en den zender was bevestigd. Aan de kiel van de boot was een koperen plaat bevestigd, welke als aarde benut werd. Verder was er op het schip een twee-lamps ontvanger geïnstalleerd.

Met alle landen van Europa werden uitstekend verbindingen verkregen. De grootste afstand, welke overbrugd werd, was met Tiflis in den Kaukasus.

Het bleek dat, wanneer de motor van de boot werkte, dit niet de minste storingen in de kwaliteit van den zender opleverde. Ontvangst was echter bijna niet mogelijk, wanneer de motor werkte. De zender was kristal-gestuurd, zoodat de golflengte volkomen constant was.

Daar de proefnemingen gewoonlijk overdag plaats vonden en kortegolftelegrafie op den 40 M-band over groote afstanden dan niet zulk goede resultaten oplevert, besloot men de uitzendingen op den 20 M-band voort te zetten.

Door een eenvoudig apparaat wordt de frequentie verdubbeld. De stations waarmee thans gecorrespondeerd werd, meldden echter, dat de golflengte verre van constant was. Het bleek, dat dit het gevolg was van het schommelen van de boot en dat bovendien, zoodra iemand in de boot zich bewoog een golflengteverandering plaats vond.

De eenige methode om de golflengte weer constant te maken, was het gebruiken van een kristal, dat speciaal bestemd was voor uitzendingen op 20 M. Men ging hiertoe dan ook over, waarna een groote verbetering bemerkt werd. Het gelukte spoedig met stations over heel de wereld in verbinding te komen, hetgeen voor een zender met een dergelijke geringe energie, een groot succes is. Telegrafie-verbindingen werden verkregen met Canada, Java, Argentinië, Nieuw-Zeeland, Australië en verschillende andere landen.

Radio-varia.

Het Berlijnsche Omroepgebouw.

Daar de kantoren van de „Reichsrundfunk-Gesellschaft", den omroepcommissaris, de „Funkstunde" en de „Deutsche Welle" aan de Potsdamerstrasse slechts tijdelijk zijn ondergebracht, heeft men in Augustus van dit jaar een aanvang gemaakt met den bouw van een nieuw groot omroepgebouw aan de Kaiserdam.

De overkapping van dit nieuwe omroeppaleis, waarvan het middelste gedeelte vijf verdiepingen telt en het front 150 meter breed is, is de afgeloopen week gereed gekomen.

In het nieuwe omroepgebouw zal een groote technische afdeeling worden ondergebracht, die behalve voor de Berlijnsche omroepuitzendingen voor verschillende laboratoria bestemd is. De groote studio zal 1000 M² groot zijn, en is geschikt voor massascènes bij grootere uitzendingen.

De beide kleinere studio's, die voor kleinere uitvoeringen bedoeld zijn, meten ieder 300 M².

Door deze nieuwe zalen denkt men de uitzendingen aanmerkelijk te verbeteren.

Bovendien heeft men het plan het radiomuseum van de Rijkspost in het gebouw onder te brengen.

Het gebouw zal waarschijnlijk in 1930 gereed zijn.

Radiovoordrachten op Gramofoonplaten.

De „Sound Studio's" te New-York hebben tal van vooraanstaande mannen uit nijverheid en handel aangeboden, om korte toespraken betreffende hun branche op gramofoonplaten vast te leggen.

De platen met deze voordrachten werden aan een aantal omroepstations gezonden, die hierop geabonneerd zijn. Deze zorgen er voor, dat de toespraken op gunstige tijdstippen uitgezonden worden.

De weergave moet zoo goed zijn, dat de luisteraars geen verschil merken tusschen de mechanische reproductie en een natuurlijke stem.

Het omroepstation Leipzig.

Het omroepstation Leipzig, dat aan een grondige reparatie onderworpen wordt en dat begin December gereed zou zijn, zal, naar men mededeelt; door den omvang der werkzaamheden eerst 1 Februari 1930 in werking kunnen treden.

Naar de drie millioen luisteraars.

De Engelsche directeur der Posterijen heeft onlangs in het Parlement verklaard, dat het aantal luisteraars in Engeland op het oogenblik 2 869 000 bedraagt en dat hij ervan overtuigd is, dat de drie-millioenste luisteraar spoedig zal kunnen worden ingeschreven.

De Columbiaansche Omroepzender.

Sinds 5 September j.l. is te Bogota, de hoofdstad van Columbia, de door Telefunken gebouwde omroepzender in bedrijf en volgens ingekomen berichten is de werkingssfeer van dit station buitengewoon groot, daar de zender tot ver buiten de grenzen uitstekend wordt gehoord. Lima, de hoofdstad van Peru, Quito, de hoofdstad van Ecuador en Caracas in Venezuela, rapporteeren uitstekende ontvangst.

Ook in Zuid-Amerika viert dus blijkbaar de radio-omroep hoogtij!

Telefonie over 220 000 Volt hoogspanningsleiding.

„Kan men dan ook over een hoogspanningsleiding telefoneeren?" vraagt de leek verwonderd. Overal op de masten, welke dergelijke leidingen dragen, staat toch „levensgevaarlijk." Is dan telefonie mogelijk?

De vakman weet, dat deze soort telefonie inderdaad reeds sedert een tiental jaren toegepast wordt. Hij weet, dat een absoluut gevaarloos en betrouwbaar hoogfrequent-telefonie-verkeer op die leidingen mogelijk is en dat speciaal de electrische centrale hierin een veelgebruikt communicatiemiddel met hun onderstations vinden.

Dergelijke installaties waren zelfs betrekkelijk eenvoudig, zoolang de netspanning niet hooger was dan enkele tienduizenden Volts, maar naarmate de de netten gebouwd werden voor steeds hoogere spanningen, werd de telefoniekwestie moeilijker.

De hoogfrequent-technici echter hebben glansrijk de moeilijkheden weten te overwinnen, althans uit Duitschland komt het bericht, dat via een hoogspanningsleiding van 220.000 volt telefonie mogelijk is en wel over een afstand van 450 K.M. (Keulen—Stuttgart).

Misschien klinkt het eenigszins zonderling: het zwakke, gevoelige telefoontoestel in verbinding met een draad, waarop de eenigszins huiveringwekkende spanning van 220.000 Volt staat! Echter, er bestaat niet het minste gevaar voor den gebruiker, daar het telefoon-apparaat niet direct aan de leiding wordt geschakeld, maar door middel van een keten van hoogspanningscondensatoren daarvan gescheiden is. De hoogfrequent-telefonie-stroomen ondervinden door deze condensatoren geen noemenswaardige weerstand maar voor den laagfrequenten wisselstroom vormen zij een onoverkomelijke hindernis, zoodat de geweldige spanning geblokkeerd is en haar doodelijk werk niet kan volbrengen!

Het uitgestrekte hoogspanningsnet, dat loopt van onze grenzen tot Tirol is thans door Telefunken ook voor telefonie ingericht en vanuit het centrale punt in Keulen kunnen berichten aan alle onderstations worden doorgegeven.

Opmerkelijk is, met hoe weinig energie deze hoogfrequenttelefooninstallatie werkt. Slechts enkele Watts zijn voldoende om honderden kilometers langs deze lijnen te overbruggen. Voor radiotelefonie over dezelfde afstanden zouden meerdere duizenden Watts noodig zijn.

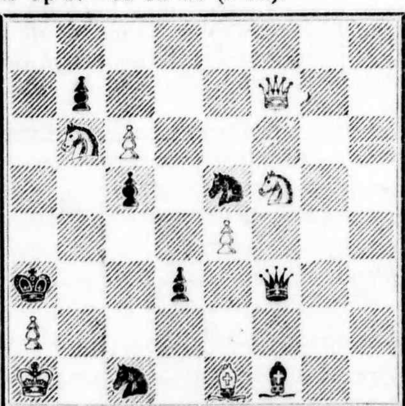
SCHAAKRUBRIEK.

Correspondentie aan L. G. EGGINK, Soekasarie 39, Tel 199, Buitenzorg.

Probleem No. 197.

Wit: Ka1—Df7—Re1—Pb6—Pf5;— pionnen op a2—c6 en e4 (8 st.).

Zwart: Ka3—Df3—Rf1—Pc1—Pe5; pionnen op b7—c5 en d3 (8 st.).

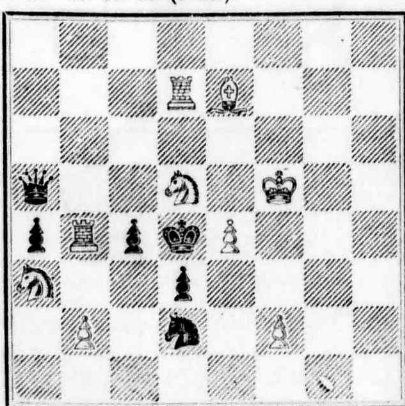

Mat in twee zetten.

Probleem No. 198.

Wit: Kf5-Tb4—Td7—Re7—Pa3—Pd5; pionnen op b2—e4 en f2 (9 st.).

Zwart: Kd4—Da5—Pd2; pionnen op a4—c4—e3 en f6 (7 st.).

Mat in twee zetten.

Oplossingen.

Nr. 193. Tweezet van H. Weenink. 1. e7.

Nr. 194. Tweezet van H, d' O. Bernard. 1. Td4—d1.

Naar de gegevens, die ons gewerden, kwamen correcte oplossingen betreffende de nrs. 191 en 192 in van: A. P. Kleute, Weltevreden (beide). C. P. Bakker, Weltevreden, (191). Tan Hoat Liong, Buitenzorg (beide). Waas, Weltevreden, (beide). B. Mochtar, Benkoelen, (beide). T. G. Oey, Buitenzorg, (beide). Rd. Sahit Buitenzorg, (beide). W. O. Tan, Weltevreden, (191).

Ten aanzien van de nrs. 193 en 194 noteerden wij het volgende: Goede oplossingen kwamen in van: C. P. Bakker, Weltevreden (193). W. O. Tan, Weltevreden (beide). Rd. Sahit, Buitenzorg (beide). B. Mochtar, Benkoelen (beide). Tan Hoat Liong, Buitenzorg (beide). T. G. Oey, Buitenzorg (beide). Waas, Weltevreden (beide).

Ladderwedstrijd.

Volgens de gegevens, waarover wij beschikken, is de stand van den ladderwedstrijd thans, als hieronder is aangegeven. Opgemerkt dient, dat de heer Rd. Sahit vroeger vier punten te min heeft ontvangen, die hierbij worden verdisconteerd. Wij verzoeken de deelnemers aan den oplossingswedstrijd dringend, zich met mededeelingen omtrent noodzakelijk aan te brengen verbeteringen in de standsopgave tot ons te wenden.

	Vorige stand	Thans
Bakker	145	149
Waas	123	132
Mochtar	114	123
W.O. Tan	80	86
Hetharia	62	62
Rd. Sahit	36	49
A. P. Kleute	42	47
G. Koesoema	40	40
Prins	75	75
F. P.	35	35
T. G. Oey	19	28
Tan Hoat Liong	—	9
Warren	6	6

Uit de Schaakwereld.

In Frankrijk wordt elk jaar het nationale kampioenschap voor dames verspeeld. Einde November werd het concours van 1929 beëindigd. De uitslag was ditmaal 1. Mlle. P. Schwartzmann, met 12 uit 12. Tweede en derde werden Mmes. d' Autremont en Schwartzmann, elk met 10 uit 12. Vierde werd Mme. Tonini, met 9 uit 12. Vijfde en zesde Mmes Lagache en Jacobson, elk met 7 uit 12. Zevende Mme. Duelli, met 6 uit 12. Achtste Mme Hubert, met 5 uit 12. Negende Mme Maurel. Tiende en elfde mmes Burth en Graham-Maingot. Wie op een na laatste en laatste werden, weten wij niet. Wij kunnen alleen mededeelen, dat van de dertien deelneemsters er 12 getrouwd waren, terwijl de eenige ongehuwde dame den kampioenstitel won, waaruit natuurlijk geen enkele verdere conclusie getrokken mag worden. In Holland zou het iets geheel abnormaals zijn, wanneer aan een openbaar schaakconcours zoo'n overgroot percentage getrouwde dames medededen.

*

Het concours om het kampioenschap van Leningrad (Petersburg) was ditmaal niet zoo sterk bezet als andere jaren. De uitslag was: 1. Iljin — Genewski met 5½ uit 8. Tweede en derde werden Model en Romanowski, elk met 4½. Vierde werd Rochlin, met 4. Vijfde en zesde werden L. Kubbel en Stepanow, elk met 3. Zevende werd Alatorzev, met 2½, terwijl de achtste plaats bezet werd door Tchipounov, die slechts 1 punt scoorde.

*

Het kampioenschap van Moskou werd gewonnen door Panov, met 11½ uit 15 partijen. Dit tournooi was hoofdzakelijk bezet door voor de internationale schaakkringen. nieuwelingen. Een tweetal namen werden slechts voordien herhaaldelijk aangetroffen, namelijk die van Subarew en van Rabinowitch, welke laatste zich na 1 partij te hebben gewonnen, 3 te hebben verloren en 2 remisse te hebben gemaakt, terugtrok. De aanwas van jonge sterke spelers is in Rusland altijd groot geweest. Daar men de namen van een deel der deelnemers aan dit concours, dat altijd van beteekenis is geweest, in de toekomst wel meer zal tegenkomen, vermelden wij hier den uitslag. 1. Panov, met 11½ punt. 2. Rumin, met 10½ punt. 3. Lievin, met 9 p. 4 Grigoriev, met 8½ p. 5. Slonin, met 7½ p. 6, 7 en 8 Subarew, Kotz en Stern, elk met 7 p. 9, 10 en 11 Moudrov, Cholodkevitskh en Judkowski, elk met 6 p. 12 en 13 Nikolski en P. Popov, elk met 5½ p. 14. W. Popov, met 5 p. 16. Chaposchnikow, met 3 p. Rabinowitsch had, toen hij zich terugtrok, 2 uit 6.

De uitslag van het tournooi om het Pan Russisch kampioenschap was wat betreft de demifinale:

Groep 1. Kahn en Ismailov, elk 3½ uit 5. Wigoditchikow 2½. Botwinnik en W. Makigonof elk 2. Silitch 1½.

Groep 2. Von Freymann en Werlinski elk 4. Rauser 3. Grigoriev en M. Makigonot elk 1½. Rochlin 1.

De uitslag van de finale, waaraan Ismailow niet kon meedoen, was: 1ste prijs en kampioenschap Werlinski, met 3½ uit 4 partijen. 2de prijs Von Freymann met 2 punten. Derde prijs Kahn, met ½ punt. Deze drie speelden ieder met ieder 2 partijen.

In totaal deden aan de voorwedstrijden 36 spelers mede, verdeeld in 4 groepen van 9.

Concours te San-Rémo.

De officiëele lijst voor het concours te San-Rémo, dat van 15 Januari tot 4 Februari duurt, was: Aljechin (Frankrijk), Bogoljubow en Ahues (Duitschland), Araiza (Mexico), Colle (België), Grau (Argentina), Kmoch (Oostenrijk), Maroczy (Hongarije), Monticelli en Romih (Italië), Niemzowitsch (Denemarken), Rubinstein (Polen), Spielmann (Tsecho Slowakië), Tartocover (Ukraine), Vidmar (Yougo-Slavië) en Yates (Groot-Brittannië). Alzoo zestien deelnemers van bijzondere kwaliteiten.

Internationaal Concours te Nice.

Niet alleen aan de Italiaansche, ook aan de Fransche Riviera heeft in het begin van 1930 een belangrijk tournooi plaats. Het is wel niet van den omvang als dat van San-Rémo, maar er doen toch spelers van bijzondere reputatie aan mede, o.a. Colle, Kostitsch, Maraoczy, Maroczy, Seitz, Tartacover, Sir G. Thomas. Het concours zal van 12 tot 26 Februari duren.

Klein Amsterdamsch Intern. Concours.

Van 16 tot 22 Februari zal te Amsterdam een klein internationaal concours van één ronde plaatshebben, waaraan zes spelers zullen deelnemen, te weten: Colle, Euwe, Landau, Spielmann, jhr. Van den Bosch en Weenink.

Match om het Wereldkampioenschap.

De match Aljechin — Capablanca om het wereldkampioenschap zal plaats hebben tusschen 15 October en 15 December 1930.

Partijgedeelte.

De volgende partij werd door Grünfeld speciaal voor het Tijdschrift van den Nederl. Schaakbond bewerkt.

3e Ronde tournooi Rohitsch-Sauerbrunn d4 opening.

Wit: A. Rubinstein.	Zwart: dr. Geiger.
1. d2—d4	Pg8—f6
2. Pg1—f3	e7—e6
3. Pb1—d2	c7—c5!

Zwakker is gebleken: 3. . . . , d5 4. e3, c5 5. a3, Pc6 6. dc5: Lc5: 7. b4, Ld6 8. Lb2, 0—0 9. c4, De7 10. Tc1, enz. (Rubinstein—Grünfeld) en 3. . . ., b6 4. e4, Lb7 5. Ld3, c5 6. c3, cd4: 7. cd4:, d5 8. e5, Pd7 9. De2. en (Rubinstein — Przepiorka).

4 e2—e3 . . . .

Na 4. e4, cd4: 5. Pd4:, Pc6 zou een bekende variant van de Siciliaansche partij ontstaan, welke zwart echter gemakkelijk spel geeft.

4.	b7—b6
5. Lf1—d3	Lc8—b7
6. 0—0	Lf8—e7
7. d4×c5	. . . .

Te Karlsbad speelde Rubinstein 7. e4, dat de voorkeur verdient. In de partij Colle—Bogoljuboff van hetzelfde tournooi volgde 7. . . ., 0—0 8. c4, d5 9. cd5:, ed5: 10. ed5:, cd4: 11. Pd4:, Dd5: 12. P2f3, Pc6 13. Pc6:, Lc6: 14. De2, Tae8 met voortreffelijk spel voor zwart.

7.	b6×c5!
8. b2—b3	0—0
9. Lc1—b2	Pb8—c6
10. c2—c4	Dd8—c7
11. h2—h3	Pf6—e8

Deze manoeuvre, welke, ten doel heeft den f-pion mobiel te maken, komt hier goed tot zijn recht.

12. a2—a3	f7—f5
13. Dd1—c2	Le7—f6
14. Lb2×f6	Pe8×f6
15. Tf1—e1	g7—g6
16. e3—e4	Pf6—h5
17. De2—e3	Ph5—f4
18. Ld3—f1	Tf8—f7

Positioneel juist was natuurlijk alleen a7—a5! om b3—b4 te verhinderen.

19. b3—b4	Ta8—f8
20. b4—b5	f5×e4

(Zie diagram).

Een kansrijk stukoffer.

Stelling na 20. . . . . f5×e4

Zwart

Wit

21. b5×c6	e4×f3
22. c6×b7	f3×g2
23. Lf1—e2	. . . .

De pion kan, zooals gemakkelijk te zien is, wegens de zwakte van pion f2 niet geslagen worden.

23.	Dc7×b7
24. Ta1—b1	Db7—a8
25. Dc3—g3	Da8—d8
26. Pd2—e4	Dd8—a5??

Deze zwakke zet leidt tot verlies van de partij. Met 26. . . . , d5! kon zwart zijn spel zeer versterken en daarmede hoogstwaarschijnlijk de partij winnen. B.v.: 26. . . . . d5! 27. Pc5:, Dc7! 28. Pa6:, Pe2:† 29. Te2:, Dg3: 30. fg3:, Tf1† en zwart heeft in traaie stelling de kwaliteit gewonnen. Daar ook 27. Pg5 wegens Dg5:! 28. Dg5:, Ph3† benevens Pg5: niet gaat, zou wit dus in een zeer critieke situatie geraakt zijn. Na den tekstzet wint Rubinstein zonder moeite de partij.

27. h3—h4	d7—d5
28. Pe4—g5	Tf7—e7
29. Le2—g4	d5×c4
30. Lg4×e6†	Pf4×e6
31. Te1×e6	Te7—g7
32. Tb1—b8	Da5—c7
33. Te6—e8	Zwart geeft op.

De Filmwereld.

De Acteur in de Film.

Een fatale vergissing. — Publiek en Filmkunstenaar. — De ware „rol".

Dr. Menno ter Braak schrijft aan de *N.R.Crt*:

De acteur en de film: het is een wonderlijke en vaak tragische materie, niet minder tragisch soms dan die van regisseur en cineast. Eenerzijds zijn de „filmsterren" de ongekroonde koningen van het toch zoo democratische Amerika en van het achterland aan de overzijde van den Atlantischen Oceaan; anderzijds gaat het ware filmtalent herhaaldelijk ongebruikt, of — wat erger is — mis-bruikt ten gronde, zonder ooit de kans gekregen te hebben, zich te manifesteeren. Eenerzijds de fabelachtige en protsige weelde van de paleizen te Beverley Hills, de colportageromantiek die door handige agenten om de eendagsgrootheden wordt gedicht, anderzijds het fatum van Asta Nielsen, die men waarschijnlijk altijd zal moeten zien in tweederangsproducten, waaraan zij nog een bekoring weet te geven, des te bewonderenswaardiger omdat alle omstandigheden tegen haar zijn.

Zoo wreekt zich nog steeds de valsche illusie, ontstaan in een tijd, toen men in de film slechts schimmig en pathetisch tooneel wilde zien, toen men dus den acteur ten troon verhief en den regisseur tot zijn dienstknecht maakte; de illusie, dat een filmacteur maar voort heeft te gaan op den weg van de zelfontplooiïng, om een film te kunnen „spelen", te kunnen beheerschen. Dat een filmacteur zichzelf moet wegcijferen tot materiaal in de hand van den cineast, daaraan heeft de eerste periode van de film niet gedacht, daaraan denkt ook thans de commercieele film nog al te zelden; dat de filmacteur zichzelf eerst moet vernederen tot het gehalte van de doode stof, om pas daarna tot het besef van zijn waarde te kunnen geraken, is een uitspraak, die men den gevierden sterren liever niet moet voorzetten, daar het hun ijdelheid slechts zou kwetsen en hun vluchtigen roem zou kunnen schaden....

De verheerlijking van den acteur als het centrum van de filmkunst is een fatale, maar niettemin uiterst menschelijke vergissing. Zij is fataal, omdat zij de film belemmert in den groei naar zuivere vormen, want waar de filmacteur zich gaat opwerpen tot potentaat, zich er toe zet, om breeduit te gaan „spelen", daar verwatert de film, daar verslapt de greep van den regisseur, daar neemt een overbodig moment buitensporige proporties aan.

Zij is echter ook menschelijk; want wat wil de toeschouwer liever zien dan menschen, menschen van vleesch en bloed, die zijn passies deelen en zijn sentimentaliteiten vertolken, die zijn tranen weenen (waarvoor hij in zijn drukke bestaan den tijd niet heeft), zijn vermomde moorden begaan, zijn romans doorleven, zijn droomgewesten bezoeken! Het is daarom geen wonder, dat de belangstelling voor de film begint met belangstelling voor den acteur, voor den medemensch dus, den drager van zooveel verzwegen hartstochten en opgekropte avonturen. Men lijdt aanvankelijk niet mee met den onzichtbaren cineast, maar met den zichtbaren held, met de op het doek gefolterde heldin; en men heeft om hunnentwille velerlei onzin en velerlei onwaarschijnlijkheid geslikt, omdat zij de sensatie boden van wat op geen tooneel kon worden vertoond. Het publiek heeft schuld aan de onbelangrijkheid van zijn eigen filmsterren; het heeft deze zotte comedie van Hollywood zelf gewild, het heeft de grootheid van deze schijnvorsten zelf aangebeden, omdat het zich daarin kon uitleven.

Dit is niet Clara Bow maar Marjorie Beebe van de Fox.

Ook de filmkunstenaar, de cineast dus, maakt gebruik van de menschelijk gestalte, van de menschelijke expressie, van het menschelijke gebaar, wanneer zijn film dat eischt. Volstrekt is de eisch om menschenmateriaal niet, want de zichtbare bewegingsmuziek kan zich, theoretisch gesproken, evengoed uitdrukken door lijnen, vlakken, nuancen van zuiver picturalen aard derhalve. Een filmidealist als Walter Ruttmann heeft zich daarom op een zolderkamertje opgesloten met wat abstracte ingrediënten en zijn z.g. „absolute" films gecomponeerd, louter „muzikale" accoorden van wiskundige schoonheid; Joris Ivens begon zijn loopbaan met het thema, dat niet op menschen, maar op ijzer en staal berustte: de hefbrug, in den eleganten rijkdom van haar dagelijksche manoeuvres. Maar het is, alsof ook deze onafhankelijke werkers steeds weer magisch worden aangetrokken door het levende wezen op het beeldvlak; Ruttmann keerde in zijn „Symphonie einer Grosstadt" terug van zijn abstracte wegen. Ivens beproefde met Franken de „speelfilm" in „Branding". Merkwaardig echter; geen van beiden zochten zij hierin de medewerking van beroepsacteurs; zij bleven uitgaan van hun beginsel, dat zich verzette tegen een anderen heerscher dan den cineast zelve. Zij zochten niet den acteur om zijn talenten maar zij zochten den mensch om zijn menschelijkheid.

In dit opzicht is er dus overeenkomst tusschen het naieve publiek en den doelbewusten filmkunstenaar; zij begeeren beide de zichtbare menschelijkheid, en het blijft alleen de vraag, waar men die zal vinden. Voor den cineast is die vraag niet moeilijk te beantwoorden; andere elementen dan die de eenheid van zijn film dienen kan hij niet dulden; de eerste eisch, die hij aan den acteur moet stellen, is de eisch der volkomen onderwerping. Het doode voorwerp kan hem even dierbaar zijn als de knapste speler, wanneer het rhytme van zijn film dat noodig heeft: en dus moet zijn acteur zich kunnen verplaatsen in de „rol" van dat doode voorwerp. Soms is een expressieve hand hem meer waard dan een compleet gelaat, soms is één close up voldoende om een geheele persoonlijkheid te onthullen. Een acteur in den letterlijken zin van het woord bestaat er dus voor den cineast niet; of hij een voet, een teen, of een paar oogen van een mensch wil toepassen, of hij dien mensch lang of kort wil laten „spelen", of hij voor dit „spel" een geschoolde dan wel een onbevooroordeelden leek wil gebruiken, is zijn zaak.

De mensch is voor hem een combinatie van licht en donker, die er toe moet bijdragen, dat het effect van zijn werk volledig wordt. Pas door die opvatting van den „acteur" wordt de mogelijkheid geboren, een harmonische film te scheppen, die toch aan den dramatischen mensch zijn rechten laat, zonder dat die mensch de compositie van den cineast gaat overheerschen.

Men zie, wat Carl Dreyer van een onbeduidende boulevardactrice als mlle. Falconetti heeft weten te maken: niet meer of minder dan een heilige een Jeanne d'Arc! Niet zij „speelt", maar Dreyer bespeelt zijn film dòòr haar; zij is gespeeld, zij is gevoelig instrument geweest voor den cineast, die uit haar eigenschappen een wonderlijk profijt trok. Men vergelijke, wat Janning was in „Variété", waar Dupont hem als materiaal beheerschte, en wat hij is in „De Patriot", waar Lubitsch hem zijn gang liet gaan. Deze voorbeelden spreken duidelijke taal. De acteur als dienende functie vervult zijn rol en werkt mee aan de harmonie van het gansche opus; de acteur als eigengereid despoot weet niet anders te doen, dan zichzelf schutterig en zonder ophouden ten toon te stellen met een schijnfilm om zich als tooneelmatigen „achtergrond".

Is er dus overeenkomst tusschen amusementspubliek en kunstenaar, omdat zij beide de menschelijkheid in de film zoeken, het contrast is niet minder sterk. Het publiek wil met een individu, een betrekkelijk willekeurig individu, meeleven, de cineast wil, dat men met zijn film meeleeft, en pas dòòr de film met het individu, dat in die film „speelt". Daarom zijn de sensaties, waarop het groote publiek belust is, monotoon in hun telkens terugkeerende sentimentalitelt, hun onbelangrijke avontuurlijkheid; daarom zijn de sensaties, waarover de cineast beschikt, afwisselend en verrassend in hun oorspronkelijkheid.

De cineast maakt iets van den acteur, hij past hem toe, hij „massregelt" hem misschien; maar hij bevrijdt hem tegelijkertijd van de eentonigheid, die zijn reëele verschijning meebrengt, hij verheft hem tot symbool, tot een dienend, maar ook tot een onfeilbaar werktuig. Hij alleen is in staat, den spelenden mensch op het tweedimensionale beeldvlak een „rol" te geven, die van het tooneel geen mededinging behoeft te duchten.

Deze „rol" behaagt het gros onzer filmsterren niet. Zij wenschen hun spel te laten zien, en niets anders. Zij begeeren een regisseur, die hen voordeelig laat uitkomen. Zij kennen geen vernedering, die hun waarde verhoogt.

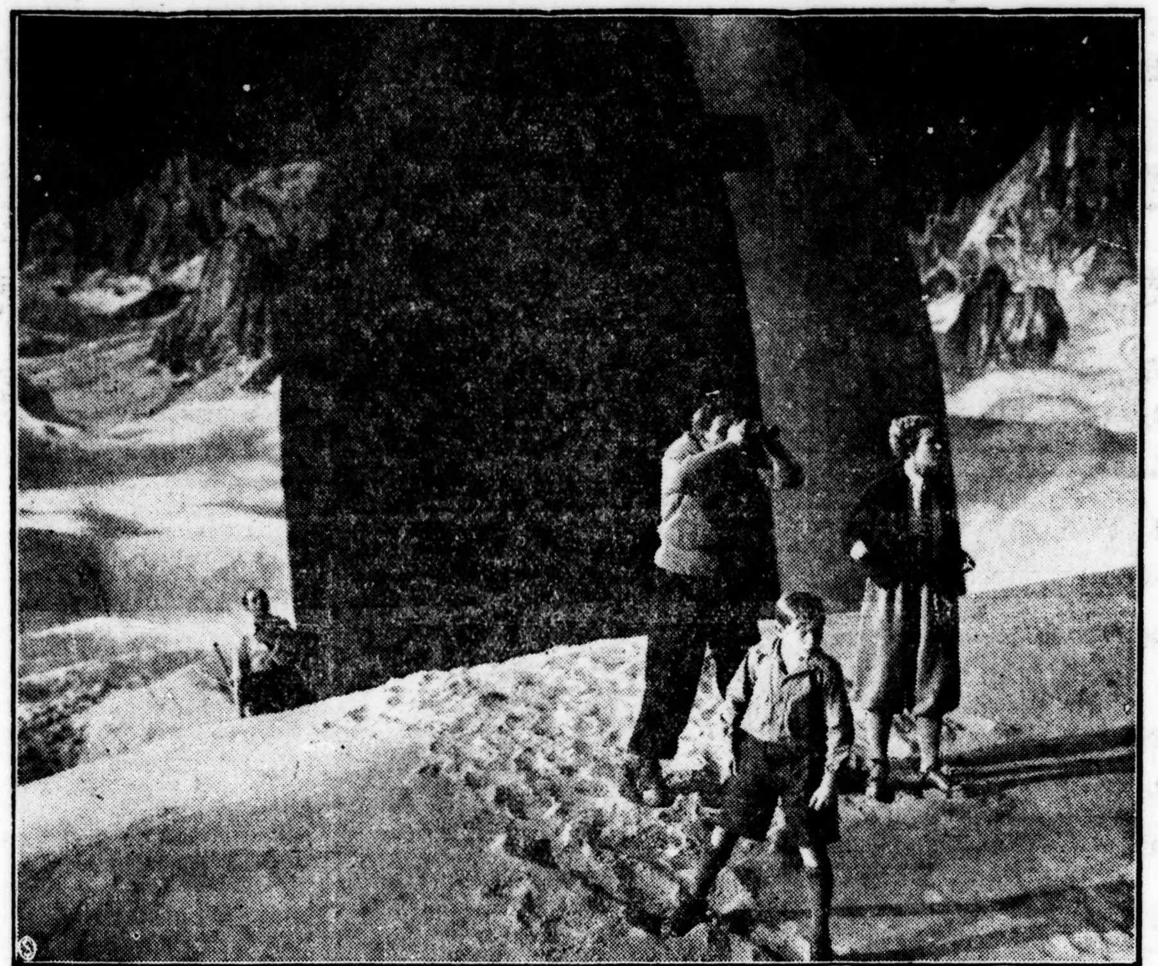
Een waarachtig filmspeelster als Asta Nielsen krijgt geen kansen; het eenige wat zij in slechte films kan doen, is zichzelf vrijwillig vernederen en daardoor althans een enkel moment van schoonheid schenken.

Zoo is ook de historie van den filmacteur rijk aan openbare en verborgen drama's; drama's, die „gespeeld" zijn voor den roem van één dag, en drama's, die helaas ongespeeld gebleven zijn, omdat er geen geld voor was en geen publiek....

Wie is deze schoone ster van First National?

De Maangodin.

De „Ufa" heeft een film doen vervaardigen naar een roman van Thea von Harbou „Frau im Mond". Een scène, die zich op de maan afspeelt met Gerda Maurus, Willy Fritsch en Gusil Starck Gstettenbaur.

EEN LUCHTOORLOG OP DE FILM.

Een klein publiek van uitgenoodigden, zoo schreef een Londensch cor. van het *Vaderland* d.d. 11 Dec., heeft deze week in een der bioscopen in het West End de première gezien van een nieuwe Amerikaansche film, Flight geheeten. De film stelt in realistische voorstelling alles in de schaduw, wat voorheen in dit opzicht is beproefd. Zij is vervaardigd met volle medewerking van de overheid in de Vereenigde Staten en geeft een beeld van de theorie en de praktijk van den luchtoorlog, zoowel van gevechten in de lucht als van de effecten op den grond. Een eskader heeft bevel gekregen zonder landing naar Nicaragua te vliegen teneinde er een aanval van rebbelen op een detachement Amerikaansche marine-troepen te straffen.

Wie de vlucht op de film aanschouwt krijgt den indruk dat hij den vliegers op hun tocht vergezelt. Er zijn negen machines, die in volkomen formatie over zeeën en bergen vliegen. Dan volgt een reeks strijdtooneelen, waarin elk modern oorlogsmiddel met doodend effect wordt aangewend. Bommen, uit de lucht geworpen, doen de kwartieren der rebellen in de lucht vliegen. Machinegeweren vellen inboorlingen, die een Amerikaansch detachement aanvallen; de inboorlingen vallen als halmen onder een zeis. Men aanschouwt het effect van handgranaten. En enorme zoeklichten zetten ook het auditorium in fantantischen schijn. Blijkbaar is in deze film niets vergeten. Het is een wonderlijke vertooning, die sterk pakt en den kijker doet afvragen, hoe de opname mogelijk is geweest, zonder inderdaad dood en vernieling te zaaien in de streek, waar de handeling plaats heeft.

Rolprentvaria.

Filmnieuws.

Begin Januari is te Weltevreden een nieuw weekblad verschenen: *Filmnieuws*. Het staat onder redactie van A. W. K. Fontaine en geeft, naar de titel ook reeds aangeeft, in hoofdzaak nieuws uit de filmwereld. Uit de beide eerste nommers van dit weekblad zien wij, dat er een gelukkige samenwerking bestaat tusschen de redactie en de film-exporteurs en bioscoopexploitanten hier ter stede. Maar bovenal, dat de redactie haar taak ernstig opvat.

Aan filmnieuws is er in onzen tijd zeker geen gebrek. De kranten brengen het elken dag in haar advertentiekolommen en wekelijks in haar uitgebreide filmpagina's. Er zijn nog meer periodieken, speciaal op filmgebied. En *last not least* zijn het uiteraard de bioscopen zelf, die het uitgebreidste filmnieuws brengen. En toch gelooven wij, dat er voor een uitgave als dit nieuwe filmweekblad nog alleszins plaats is. Het publiek van onzen tijd heeft nooit genoeg van de rolprent en.... *Filmnieuws* schijnt er wel op uit te zijn dat publiek te zullen brengen wat het wenscht met nog een stukje meer, namelijk interessant nieuws omtrent de plaatselijke bioscopen enz.

Het Deca-Park.

Zoo lezen wij o.m. in het eerste nummer van het filmweekblad, welke reorganisatieplannen het Deca-Park koestert.

Op het terras voor de kleine zaal wordt een café geopend. Het terras wordt in drie gedeelten verdeeld; een voor de café-bezoekers, een voor dansvloer en een voor de kinderen.

De gemaskerde bals zullen in eere hersteld worden.

Dan zal ook de talkie spoedig haar intree in het Decapark doen; naar de directie hoopt, zal zij half April met de voorbereidingen daarvoor gereed zijn.

Nieuwe mogelijkheden.

Paramount heeft voor de talkie een nieuwe toepassing gevonden. Tooneelen voor een all-talking rolprent voor Paramount werden onlangs opgenomen op een tram, die met groote snelheid door een stadsstraat reed met haar gewone passagiers, menschen, die naar hun werk moeten. Men begrijpt, dat deze opname niet zonder moeilijkheden ging en dat voor het werk de allerbeste krachten noodig waren.

Een platte wagen werd gehaakt aan een gewone tramwagen en op dien platten wagen waren de opnametoestellen gemonteerd. In den gewonen wagen hadden o.m. plaats genomen Clara Bow en eenige van haar vrienden, die dit maal de „rol" vervulden van menschen op weg naar hun werk. Alle geluiden van een in beweging zijnde tram en het gepraat van de passagiers werden getrouwelijk opgenomen.

Kleuren op de film.

Ludwig Berger, directeur van de Paramount studio's, heeft onlangs de laatste hand gelegd — als we het zoo kunnen noemen — aan een bijzondere productie, een geheel gekleurde film, die tot titel heeft: „The Vagabond King".

De heer Berger nu voorspelt, dat het gebruik van kleuren op de film, nevens de jongste verbeteringen in de kleurfotografie vele spelers van het „legitiem" tooneel naar het witte doek zullen trekken. In elk geval die spelers, die reeds eerder een poging gedaan hebben om voor de film op te treden, doch die aan de zwart-en-wit proeven voor de camera niet voldaan hebben.

De heer Berger verklaart, dat de jongste verbeteringen op het gebied der kleurenfotografie het mogelijk gemaakt hebben om de kleuren van het vleesch en de juiste kleur van haar en oogen getrouw weer te geven. Schoonheid ligt vaak niet zoozeer in de omlijning van het gelaat, doch in de kleur. In de toekomst nu zullen de sterren op het witte doek verschijnen zooals zij er in werkelijkheid uitzien.

Hulpmiddelen.

De practijk van het tooneelleven in Filmland verschilt toch wel heel veel van het „legitiem" tooneel—zooals men in de Filmwereld toch nog altijd eerbiedig zegt, wanneer men van „de planken" spreekt.

Wij lezen nu weer, hoe diverse filmacteurs en -actrices in de voor de een of andere scène vereischte stemming komen. Daarvoor maken zij gebruik van een overigens voor de hand liggend middel: muziek. Dit „hulpmiddel" schijnt op de naturen van sommige filmspelers nimmer zijn psychologische uitwerking te missen.

Elke acteur of actrice, die aan de beurt komt, geeft eerst op, welk stukje muziek hij of zij hooren wil. En zonder mankeeren komt de betrokkene in de sfeer, die voor het tooneel, waarin hij of zij moet optreden, vereischt is.

Zoo heeft Paramount onlangs Edith Wharton's boek „The Children" op de film gebracht onder den titel: „The Marriage Playground". Mary Brian, die er in meespeelde, verzocht alvorens zij optrad „Celia" te spelen. Frederic March vroeg om „Moanin' Low" en Lilyan Tashman gaf de voorkeur aan „I've a Feeling I'm Falling"...

Carl Laemlle.

Er zijn zonder twijfel velen in den wereld, die „er gekomen zijnde" niet gaarne meer achteruit zien. Omdat het verleden hen herinnert aan dingen, welke zij in hun nieuwen kring slecht ongaarne willen weten. Tot dezulken behoort echter niet de groote leider van een der grootste filmondernemingen ter wereld. Carl Laemlle. Elk jaar onderneemt hij getrouw een uitstapje naar Laupheim, een klein rustiek plaatsje in Wurtemberg, waar hij geboren werd en tot man opgroeide. Wat daarna kwam... kan men tegenwoordig gemakkelijk vinden in „Who's Who in America" of eenige andere uitgave in gelijken trant. Maar het teekent wel den eenvoud des harten van dezen filmmagnaat, dat hij geen enkel jaar deze bedevaart „naar huis" maakt.

Handel in filmkunst.

Over dit onderwerp schrijft mr. C. J. Graadt v. Roggen in de *Industrieele Gids* onder meer:

„Intusschen is de geluidsfilm gekomen. Zij heeft aan de filmkunst nieuwe vergezichten geopend. Voorlopig heeft ze artistiek weinig schoons bereikt maar dit zegt natuurlijk niets voor de toekomst. Als practische uitvinding kan zij den handel groote diensten bewijzen. Nu men in staat is, volkomen gelijktijdig op één filmlint zoowel het beeld als den klank vast te leggen, is de mogelijkheid geopend voor een practische toepassing van deze uitvinding op het contract. De „handteekening" heeft ons al genoeg moeite en last veroorzaakt.

Wie weet of het einde van haar rijk nu niet spoedig is gekomen? Het mondelinge contract wordt dan in eere hersteld. Maar het mondelinge contract, dat per geluidsfilm wordt opgenomen. Dan krijgt men een bewijs-middel, dat bijna niet te vervalschen is. Het zal niet lang meer duren, of de geluidsfilm heeft den notaris vervangen en voor het geduldig papier en de toch niet altijd betrouwbare getuigen is het gevoelige filmlint in de plaats gekomen. Het lint dat, wanneer het beeld en gesproken woord volkomen gelijktijdig weergeeft, niet liegt, omdat het niet liegen kan.

De wetgever zal zijn bewijsrecht moeten veranderen en de bankinstellingen zullen haar cliënten geen gezegeld papier meer voorleggen, maar hun vragen, bepaalde daarvoor vastgelegde formules te spreken voor de lens en bij de microfoon. We keeren door het volmaakte middel der techniek terug tot de oudste tijden van het Romeinsche Recht. Inderdaad, wel iets van belang voor den handel!"

„The Farmer's Daughter", een Fox-film met Marjorie Beebe.

Saaie Sam.

Naar het Engelsch M. VAN WYNNE.

(*Vervolg*).

Op de stoep troffen zij mevrouw Vonk met de beide meisjes, Ankie en Beppie, aan. Zij hadden duizend angsten uitgestaan, dat den jongens iets overkomen was of het vuur hun den weg naar huis afgesneden had.

„Kunnen we niet helpen met het vuur te blusschen?" vroeg Hans en het ontging hem niet, dat de zusjes van zijn vriend hem bewonderend aankeken. Hij was echter olij, t en mevrouw Vonk zei:

„We moeten allemaal naar binnen gaan. Ik heb de brandweer opgebeld en die kan elk oogenblik hier zijn."

Mevrouw Vonk sprak rustig, maar Jaap kende zijn moeder genoeg om te weten, hoe angstig zij was. En daartoe was alle reden! De wind wakkerde de vlammen aan, die steeds meer het huis naderden. Als ze het huis bereikten, zou dit onmiddellijk in lichterlaaie staan.

„Ik wou, dat de brandweer kwam," zucht- te Ankie. „De dienstboden zijn zoo vreeselijk bang. Mina is bezig haar goed te pakken en Coba heeft het op haar zenuwen gekregen."

„Gelukkig, dat de jongens thuis zijn," zei Beppie. „Moeder maakte zich over hen het meest ongerust."

„Waar is Sam?" vroeg Jaap plotseling. „Ik heb heelemaal niet meer aan hem gedacht!"

Dat had niemand. Eigenlijk had mevrouw Vonk in de veronderstelling verkeerd, dat hij bij Jaap en de anderen was.

Zij was opnieuw ongerust, toen zij hoorde, dat niemand hem gezien had sinds Jan, de jongen, die schoenen poetste en allerlei kleine handreikingen deed, met de ongelukstijding gekomen was, dat het bosch in brand stond.

„Maakt u zich maar niet ongerust, mevrouw!" zei Tom lachend. „Hij zal wel naar zijn kamer gevlucht zijn, misschien zelfs in den kelder. Zoodra de brand gebluscht is, zal hij wel weer komen opdagen."

„Natuurlijk!" stemde Jaap in. „Net iets voor hem om in moeilijke oogenblikken door afwezigheid te schitteren."

„Misschien zit hij verdiept in één van zijn geliefde boeken," voegde Hans er aan toe, „en heeft hij zelfs niets geroken!"

Allen lachten, want zelfs in huis drong de benauwde brandlucht door, zoodat men begon te hoesten en met de oogen te knippen.

Mevrouw Vonk bleef zich echter ongerust maken over Sam en zei, dat zij vond, dat geen der jongens heel aardig tegen hem was en zij de overtuiging had, dat hij volstrekt niet saai of laf was.

Jaap en de anderen gingen den vermisten jongen nu zoeken, niet anders denkend, of zij zouden hem ongedeerd in het een of andere verborgen hoekje vinden.

Het zou echter weldra blijken, dat Sam nergens te vinden was en de drie jongens waren juist op het punt in den kelder af te dalen om deze aan een grondig onderzoek te onderwerpen, toen er plotseling hard aan de voordeurbel gerukt werd.

Allen renden naar de deur zonder op Mina te wachten, die bezig was haar goed te pakken. Zij deden de deur open en zagen Piet Rand, den tuinman, vóór zich staan.

„Komt de brandweer er aan?" riep Jaap uit. „We gaan allemaal mee! Leve de brandweer!"

(*Slot volgt*).

Raadselhoekje.

Oplossingen der raadsels uit 't vorige nummer.

Voor grooteren.

1. Het konijn verdween in het **hol en** de hond kon hem niet vangen. (**Tholen**).
We hoeven nu niet lang meer te wachten. Binnen een **uur k**an Vader thuis zijn. (**Urk**).
Er waren inbrekers in huis en we hebben een heel **ba**ngen nacht gehad. (**Elba**).
Heeft Tante Koos **u matra**ssen overgedaan? (**Sumatra**).
2. In het dorp Huizen.
3. Ei, bergen; Eibergen.
4. Sint Nicolaas. Ttaal, sla, Nico, lint, tol.

Voor kleineren.

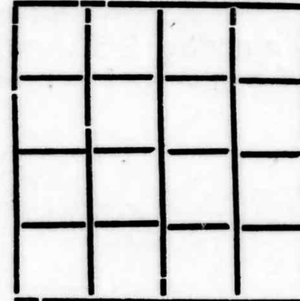
1. 'k Speel met kleinen Bennie **paardje**.
'k Trek hem zachtjes aan zijn **staartje**
En we rijden met een **vaartje**
Naar Oom Huug en Tante **Claartje**.
2. Schors, schort.
3. Haringen.
4. Je beenen.

***

Om op te lossen.

Voor grooteren.

1. Mijn geheel noemt een stad in Azië, welke met 8 letters geschreven wordt.
Een 7, 2, 6 is een kleedingstuk.
Een 1, 4, 6, 5 is een bergruimte.
Een 7, 2, 4, 3 is een tijdsverloop.
De 8, 6, 2, 3 is een rivier in Duitschland.
Een 6, 5, 4, 2, 3, 5 is een lichaamsdeel van een dier.
2. Ik beteeken tweemaal. Plaats één letter voor mij en ik word een vogel, die in Afrika voorkomt.
3. Mijn eerste is een landman, tweede en derde vormen en woord dat goed of bezit beteekent, terwijl mijn geheel een beroemd geneesheer noemt.
4. Vul in deze 16 vakjes:
4A 2E 1G 2L 1K 2N 2S 1W 1D
zóó in, dat je links naar rechts en van boven naar beneden te lezen krijgt:

1⁰ een zwemvogel
2⁰ een stand
3⁰ een rivier in Rusland.
4⁰ een weekdier.

Voor kleineren.

1. 'k Heb twee oogen — 'k kan niet zien.
Weet je ook mijn naam misschien?
2. Welke Kerstboomkaarsjes branden langer: de witte of de gekleurde?
3. Wat staat 's zomers eenzaam op de hei, midden in het bosch of in den tuin en 's winters in menig huis?
4. Op de zigzag-kruisjeslijn komt de naam van een plaats in Zuid-Holland.

×. . .	1⁰	rij een deel van een boom.
. ×. .	2⁰	„ een roofvogel.
. . ×.	3⁰	„ een deel van een schip.
. . . ×		
. . ×.	4⁰	„ een jongensnaam.
. ×. .	5⁰	„ een ander woord voor plezier.
×. . .		
. ×. .	6⁰	„ een veel voorkomende vloeistof.
. . ×.		
. . . ×	7⁰	„ een lichaamsdeel.
	8⁰	„ een viervoetig dier.
	9⁰	„ een steile rots.
	10⁰	„ een ander woord voor roem, vermaardheid.

ALS 'T BUITEN STORMT EN REGENT.

De wind waait door de takken,
De storm loeit door het bosch.
Hij velt de grootste reuzen
En blaast er maar op los!

De regen valt bij stroomen,
Jaagt mensch en dier naar huis
't Is nergens nu zoo veilig,
Als in de eigen kluis.

Hoe somber is het buiten!
Waar blijft de zonneschijn?
Die kan toch in het najaar
Nog zoo verkwikkend zijn!

Kom, langer niet gemopperd.
Raak 't goed humeur niet kwijt!
Zoek tusschen de vier muren
Maar de gezelligheid!

Elk kan zijn best doen immers
En „zon" voor and'ren zijn.
Laat 't buiten dan maar reeg'nen,
In huis is zonneschijn!

En Moeder gaat vertellen
De sprookjes uit haar jeugd.
Steeds weer bedenkt ze and're,
Nog mooier! — lieve deugd!

't Is bedtijd eer wij 't weten!
Is 't nu al heusch zoo laat?
Wie denkt aan storm of regen,
Als hij naar bed toe gaat?

In huis is 't warm en zonnig.
Daar heerscht gezelligheid,
Die — hoe 't ook buiten regent —
Het mensch'lijk hart verblijdt.

CARLA HOOG.

VERKEERDE TROTS.

Sadi, een wijze Pers, las op zekeren avond zijn drie zonen uit den Koran, het godsdienstige boek der Mohamedanen, voor. Toen hij eens opkeek, zag hij, dat twee van zijn zonen ingeslapen waren. De derde zei echter zelfbewust tegen hem:

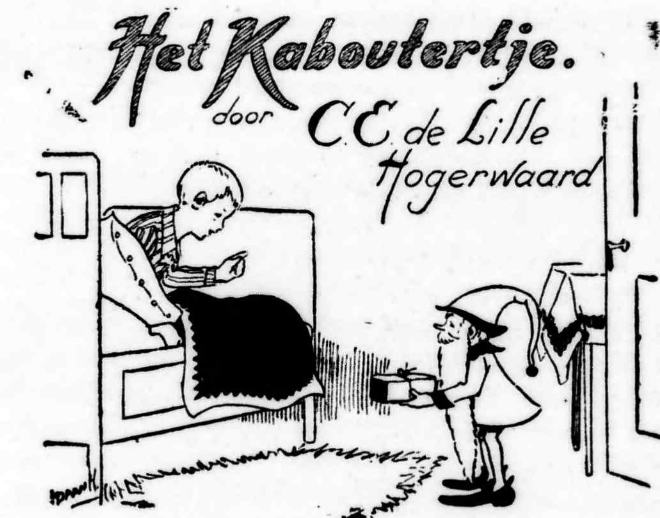
„Zie Vader, die twee slapen, terwijl ik luister."

De wijze man antwoordde hoofdschuddend:

„Het is beter, mijn zoon, te slapen dan zich op zijn goede daden of hoedanigheden te laten voorstaan."

KINDERCOURANT
van het BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Zaterdag 25 Januari 1930 — 17e Jaargang No. 4

Puntbaard, een klein kaboutertje,
Kwam midden in den nacht
En had voor onzen Janneman
Iets heel moois meegebracht.

Het liep vlug naar zijn bedje toe
En hoog verbazend diep.
Toen keek het klein kaboutertje,
Of Janneman ook sliep.

Vriend Janneman keek hem ook aan
En zei: — 'k Ben wakker, hoor!
Je praat toch wel heel zachtjes, hè?
Hiernaast slaapt kleine Door.

Zij is misschien een beetje bang,
Maar z' is ook nog zoo klein
En weet niet, wat een aardig volk
Kaboutertjes toch zijn!

Kabouter Puntbaard snapt het wel,
Zet iets op tafel neer.
Wuift Janneman nog goedendag,
Verdwijnt op eens dan weer.

Klein Jantje wrijft zijn oogjes uit —
Wat zou het zijn? Misschien . . .
Een spoor met rails! Een boot, auto!
Of zelfs een vliegmachien!

Hij wrijft nog eens. — Waar is het dan?
Is het nu plots'ling weg?
'k Geloof, mijn kleine Janneman,
Dat je toch droomde, zeg!

Kom, keer je maar weer heel vlug om,
Ik dek je lekker toe!
Ga jij nu maar weer slapen, vent,
Je was toch straks zoo moe!

En droom nog van kaboutertjes:
Wat Puntbaard je wel bracht!
Maar denk: kabouters foppen graag,
Zelfs midden in den nacht!

Artisnieuws

door

G. J. VISSCHER.

Leeuwen in Artis.

Jullie hebt allemaal op school wel eens met mooie — of leelijke? — letters geschreven: Honger is een scherp zwaard. Maar de waarheid van die woorden heb je, hoop ik, nooit ondervonden. Met mij is dat echter anders. Ik heb dien regel niet behoeven te schrijven, maar dat het waar is, weet ik maar al te goed, al ben ik dan de koning der dieren, want mij heeft de honger de vrijheid doen verliezen.

Ge moet weten, dat ik niet hier in Artis geboren ben. Ik kom oorspronkelijk uit Centraal-Oost-Afrika. Ik had daar een best leven. 't Is waar: veel vrienden had ik niet.

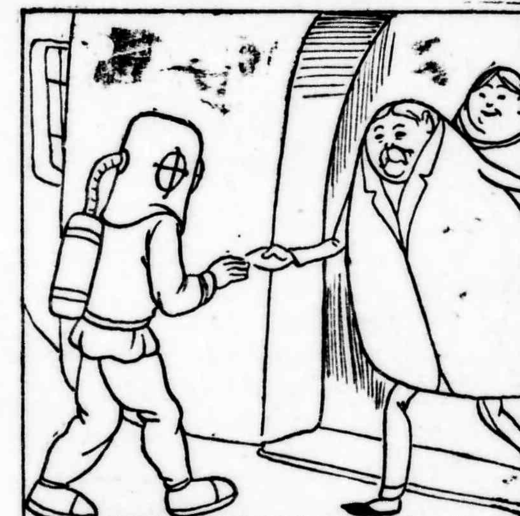
„Aan hem heb ik een broertje dood," dachten de zebra's en de antilopen, als ze mij zagen. Dat was werkelijk zoo; en menigeen een zusje ook!

Kijk, zie je: klein goed, bijv. hazen, gazellen, vossen e.d. daar zijn wij, leeuwen, niet bijzonder op gesteld. Een sabel-antilope, een flinke zebra, zoo iets valt meer in onzen smaak. Nu moet je niet denken, dat we die maar altijd voor 't grijpen hadden. Soms was het wild heel schaarsch en in zulke tijden heb ik zelfs wel sprinkhanen gegeten, al deed ik het ook met lange tanden.

In zoo'n schralen tijd was het, dat ik dicht bij een klein boschje een verrukkelijken geur in mijn neus kreeg. Wat zou dat zijn? Het was avond. Voorzichtig sloop ik nader; je kon nooit weten! Daar hoorde ik een zacht klagend „Mè!" Mooier muziek kende ik niet. Ik begaf mij tusschen het geboomte. 't Was daar al tamelijk donker. Weer hoorde ik een angstig „Mè!" en daar zag ik recht voor

De Oolijke Oesters.

(*Slot*).

301. — Natuurlijk brengen de jongens hun drie gasten in triomf thuis en vader en moeder Oester en de zusjes zijn heusch erg blij als ze Grietje en Pietje zien. Ze worden hartelijk welkom geheeten en heel den dag doen allen hun best om het het drietal naar den zin te maken.

302. — Lang en breed spraken ze over den tijd, dat de Oesters op de menschenwereld waren en de uren vliegen. „Wat gaan jullie nu doen!" vraagt Oesje Oester aan Pietje en Grietje en die twee zeggen: „O, wij moeten natuurlijk nieuwe meesters zoeken, maar we zijn bang dat het ons nergens zoo goed bevallen zal als bij jullie."

303. — Vóór de volgende morgen aanbreekt moet Marinus de twee Pukken weer naar boven brengen, heeft de Waterman bepaald. Dus nemen de drie als de tijd dáár is, een hartelijk afscheid van de Oesters. „We zien elkaar misschien nooit weer," zeggen zij, „maar we hebben het samen best kunnen vinden! Houden jullie je maar goed!"

mij uit de omtrekken van een witte geit. Heerlijk!

Weet je, wat ik niet zag?

Dat die geit in een ijzeren kooi zat, die maar aan één kant open was, en ook zag ik niet, dat die geit met een touw was vastgemaakt.

Dat zijn twee omstandigheden, die mij in gewone tijden niet zouden ontgaan zijn, maar . . . ik had zoo'n honger!

Ik stiet een korten schreeuw uit, nam mijn sprong en ik greep mijn slachtoffer. Bons deed de valdeur achter mij en ik zat opgesloten!

Den nacht, die nu volgde, zal ik nooit vergeten. Als koning der dieren heb je natuurlijk veel verstand, dus je kunt heel wat missen, voordat het in 't oog loopt, maar als dat niet het geval was, zou ik stellig krankinnig geworden zijn.

Den volgenden morgen kwamen de jagers, die de val gesteld hadden. Aan den éénen kant waren tralies, dus ze zagen mij dadelijk zitten. Groote pret, maar niet van mijn kant.

Wat nu?

„Dadelijk doodschieten en dan villen," zei de één.

„Neen," zei een ander, „hij is onbeschadigd. Laten we hem naar de kust transporteeren en naar Europa zenden; de een of andere diergaarde zal er wel goed voor betalen."

De laatste spreker kreeg zijn zin. Mijn kooi werd aan een stevig stuk hout opgehangen en zoo werd ik, tusschen twee kameelen in, naar een havenstad gedragen. Hier bracht men mij over op het dek van een stoomboot van de Oost-Afrikalijn, en die vervoerde mij naar Amsterdam.

Ik ben dus naar de kust gedragen door het schip der woestijn en vervolgens naar Holland door het schip van den Oceaan; ze bevielen mij geen van beiden, maar daar werd niet naar gevraagd.

Aan boord van mijn schip, de *Jagersfontein* ontmoette ik een leeuwin, die ik vroeger wel eens in de woestijn gezien had. Ik zeg daar „ontmoette"; dat is eigenlijk het juiste woord niet, want zij zat ook in een kooi, evenals ik. 't Was haar gegaan, zooals mij: avond, schreeuwend geitje, één sprong, bons!

Gedeelde smart is halve smart. Wij babbelden nog al eens met elkaar en we waren er niet rouwig om, dat we allebei voor Amsterdam en wel voor Artis bestemd waren. Hier gaf men ons, als goede kameraads, samen één hok.

De oppasser gaf ons namen: ik werd Cesar genoemd en mijn vrouw Manda.

Dat alles is nu drie jaar geleden. We hebben in dien tijd veel menschenkennis opgedaan; de menschen, die ons kwamen bekijken, kregen ook wel een beetje leeuwenkennis, maar niet veel. Telkens verschenen er exemplaren voor ons hok, die van een leeuw niet het minste idee hadden.

Zoo hoorden we zeggen: „Is dat nu een leeuw? 't Is, dat zijn naam op het bordje staat, maar anders zou ik het niet kunnen gelooven! Is dat nu de koning der dieren? Hij is nog niet eens zoo groot als mijn paard!"

Ik had hem wel willen toebrullen: „Heb je er nooit van gehoord, dat de kleine David den reus Goliath versloeg?" maar . . . ik zweeg.

Een ander vroeg aan den oppasser: „Hoe oud zijn die leeuwen?" Toen hij ten antwoord kreeg: „Een jaar of vijf," zei hij heel boos: „Denk je, dat ik mij zoo gemakkelijk laat beetnemen! 't Is mogelijk, dat die grootste olifant ginds vijf jaar is, maar die leeuwtjes zijn stellig niet ouder dan één jaar!"

Anderen vertelden met een wijs gezicht, dat we op Zondag geen eten kregen! anders zouden we te vet en te vadzig worden. Verbeeld je! Op Zondag krijgen we gelukkig evenveel als op andere dagen en het vet zit ons heusch niet in den weg.

Toch kwamen er ook wel bezoekers, die goed op de hoogte waren. Zoo hoorde ik eens zeggen: „Ja, ja! Die Cesar heeft lange manen. De in 't wild levende hebben ze niet zoo lang. Ook is hij een echte Oost-Afrika-leeuw. Dat is wel te zien aan zijn gele woestijnkleur. In Noord-Afrika, in het Atlasgebergte, heb ik er gezien, die veel donkerder waren, bij zwart af zelfs."

Kijk, zie je, die wist het wel, maar zulke bezoekers zijn zeldzaam.

In den voorzomer van dit jaar hebben we een nieuw verblijf gekregen en ik moet zeggen: we zijn er, wat onze woning betreft, kolossaal op vooruitgegaan.

Ons nachthok lijkt veel op het oude, maar ons dagverblijf, dat den naam draagt van Kerbert-terras (genoemd naar den vroegeren directeur van Artis), is een juweel.

Vroeger hadden we altijd een dak boven ons, wanden aan drie kanten en tralies vóór ons, aan de vierde zijde. En nu? Ons terras gelijkt op een Afrikaansche oase in 't klein! 't Is een zandvlakte van verscheiden meters breed en enkele meters diep; op den achtergrond liggen groote blokken Duitsche zandsteen. Daarop loopen we vrij rond in de open lucht! Aan den achterkant wordt ons terras begrensd door een hoogen muur, gelijkende op een Afrikaanschen bergwand; onze muur is eigenlijk mooier, want op den bovenrand ziet men een weelde van bloemen en struiken, zooals men op de woestijnbergruggen nooit aantreft.

De voorzijde van het terras loopt langs een vijver van ongeveer vier meter breedte, waarin vischjes zwemmen en waterleliën droomen. Aan den overkant daarvan bevindt zich een muurtje, waarop de toeschouwers kunnen leunen, als ze ons zóó in ons vrije leven gadeslaan.

Ik moet hier nog bijvoegen, dat in twee hoeken een paar, door pilaren ondersteunde schuilplaatsen aangebracht zijn, waarin we ons bij groote hitte, of regen en hagel, kunnen terugtrekken.

Toen we voor de eerste maal in dit paradijsje werden toegelaten, moest ik mij inhouden om mijn bewondering niet te toonen; dat was ik, als koning der dieren, natuurlijk verplicht aan mijn waardigheid. Maar Manda kon dat niet. Zij sloeg van vreugde de voorpooten om mijn hals en juichte: „O, Cesar! Klein-Afrika! Klein-Afrika!"

Eén ding mankeert er maar aan dit verblijf: we kunnen er niet uit! Wij, leeuwen, zijn slechte zwemmers en al zouden we ons daaraan wagen — het muurtje, waarop de menschen leunen, is aan hùn kant laag, maar aan ònzen kant knapjes hoog en onbeklimbaar.

Dat is wel jammer, want er zijn hier in Artis lekkere schapen en zebra's, maar honger behoeven we gelukkig niet te lijden. Elken middag om vier uur brengt de oppasser ons elk een pond of acht vleesch met been. Vóór het etensuur loopen we onrustig heen en weer. We kijken in de verte, we spitsen het oor en we roepen:

„Komt er haast wat?"

Maar als we onze portie binnen hebben, strekken we ons uit in 't warme zand en dan geven we elkaar fluisterend raadseltjes op.

In Afrika hebben we ons wel eens moeten vernederen tot het eten van sprinkhanen en torren, maar dat zal stellig nooit noodig zijn hier op het heerlijke Kerbertterras!

304. — En nog vóór de opgaande zon de golven van den oceaan kon kleuren, beklimmen Marinus en Grietje en Pietje weer het wachtende bootje en roeien naar de menschenwereld terug. Ze hebben het nu met eigen oog gezien: daar beneden hebben de Oesters het zoo goed als nergens anders

305. — En zoo zijn we genaderd aan het einde onzer Oesterhistorie. Onze vrienden hebben, na de laatste ontmoeting met Marinus, Grietje en Pietje nog heel lang en gelukkig geleefd. Vader Oester zette een rechtskundig bureau voor visschen op, waar ieder wijzen raad kon komen halen, want hij was een man van ervaring geworden.

306. — Moeder Oester huurde een vriendelijk Mosseltje als dienstmeisje en bestuurde met haar de Oesterhuishouding. Veel gebabbeld werd er niet, want oesters en mosselen zijn allebei gesloten van aard en dat kwam het werk ten goede.

Legkaart.

Spelende Haasjes op Bleekveld.

Ja, dat is een lastig geval! 'k Geloof niet, dat de legkaart zoo heel moeilijk te leggen is, maar . . . je moet er de kinderkrant voor verknippen. En dat zullen jullie — en ik ook! — jammer vinden.

Wie weet raad?

Misschien ben je zoo gelukkig van den een of ander een extra kinderblad te kunnen krijgen. Je hebt misschien een familielid, kennis of buur, die een Kinderkrant te missen heeft en haar aan je wil afstaan, zoodat je je eigen nummer bij de andere bewaren kunt.

Dat zou een uitkomst zijn!

Je begint met het geheel op dun karton te plakken. Daarna knip je de verschillende stukken secuur uit en legt ze zóó, dat ze één geheel vormen, zoodat je de spelende haasjes op het bleekveld vóór je krijgt.

Is dit geen aardig werkje?

Naar het nieuwe Huis.

Om en om gooide ze zich. Zij kon den slaap maar niet vatten. Voor 't laatst dezen nacht sliep ze in haar eigen bedje, waar ze ternauwernood meer in paste. Wat al had ze geklaagd over dit bed! „Ik lig heelemaal opgekruld!" Deze en dergelijke klachten hadden Vader en Moeder aldoor geduldig aangehoord en dan troostend gezegd: „In 't andere huis krijg je een mooi, nieuw ledikant."

Morgen nu gingen ze naar het nieuwe huis, morgen al! Ze kon het haast niet gelooven. Alles stond ingepakt: kisten, manden en doozen stonden overal in het huis en wachtten op den grooten verhuiswagen. Haar bedje alleen was onveranderd. Rika mocht het morgen meenemen en was er heel blij mee.

„Hè, hè!" dacht Corrie, „kon ik toch maar slapen!"

Maar 't was ook zoo licht in de kamer. De maan scheen helder en 't was, of ook de maan alles van de groote verandering afwist, want zij scheen anders dan andere avonden. Zelf bekeek ze alles met andere oogen, nu ze wist, dat het voor 't laatst was. Aandachtig bekeek ze het plafond, telde de bloemetjes en de streepjes op het behang en bedacht toen weer op eens, dat ze dit morgenavond niet meer kon doen.

Extra diep kroop ze onder de dekens. Toch wel lekker zoo'n klein bed en hoe genoeglijk trok ze haar knieën op, veel hooger dan eigenlijk noodig was! Nog steeds kon ze niet slapen.

Ze dacht aan haar kamertje in het nieuwe huis, aan het opklapbare bed, dat overdag op een kastje leek. Hoe had het haar toegelachen! Gek, dat ze het nu heelemaal niet prettig vond! Waarom kon ze dat blijde gevoel nu niet terug krijgen? Van alles hier ging ze afscheid nemen, van het dorp, de school, de meisjes en de juffrouw, de lieve juffrouw, die alle vier klassen mee was gegaan! En terwijl ze daaraan dacht, voelde ze op eens tranen in haar oogen. Oh, oh, hoe had ze zich gevoeld, vanmiddag nog op haar afscheidsfeestje op school! En nu verlangde ze zóó, dat alles blijven kon, zooals het was, dat ze niet naar de stad hoefde, niet naar een andere school. De tranen vloeiden al heviger en toen Moeder even later binnenkwam, snikte Corrie luid.

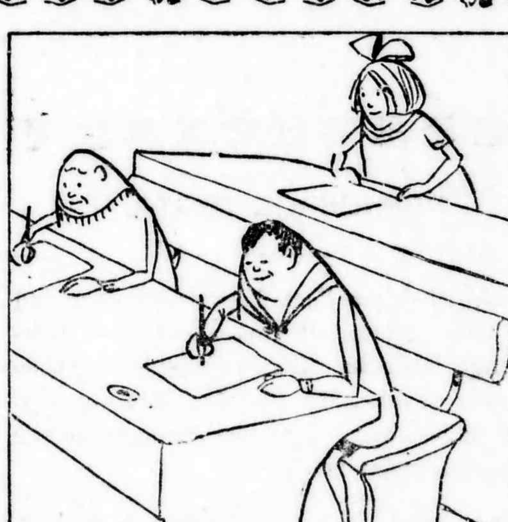
„Wat is er, kindje? Is dat nu het eind van die uitgelaten pret op school? Als de meisjes je zóó eens zagen!"

Moeder bleef nog wat praten en het snikken werd minder. Corrie beloofde te gaan slapen en dacht aan de twee regels, die de juffrouw had geschreven in het boek, dat ze ter herinnering had gekregen.

— Het oude is voorbij,
Het nieuwe lacht je tegen! —

Toen viel ze in slaap, zich ten volle bewust, dat het oude inderdaad voorbij was. Het nieuwe lachte nog niet maar misschien kwam dit ook nog. De juffrouw wist immers altijd alles zoo goed. Vroolijk en blijmoedig, moest ze zelf in de eerste plaats het nieuwe en vreemde tegemoet gaan. Dan pas zou alles meevallen en kreeg de juffrouw stellig gelijk.

R. Asscher — van der Molen.

307. — De Oesterkinderen gingen trouw naar school. Hun zin voor avonturen was niet zoo groot meer en daarom overkwamen hen ook niet zooveel ongevallen meer. Ze hadden van waaghalzerij genoeg en probeerden het voor het vervolg liever met wat voorzichtigheid.

308. — Maar ze vergaten hun avonturen op de menschenwereld nooit. Dikwijls dachten ze er aan, soms spraken ze er ook wel over, maar ze begrepen dat oesters het beste in hun element zijn, in het element waarin ze hooren! Gesterkt door die wijsheid roepen ze hier alle kleine lezers een hartelijk vaarwel toe, want nu is het verhaaltje uit!